

Izmir Vilâyeti

SALNAMESİ

1927 - 1928

Izmir Vilâyeti İstatistik müdüriyeti tarafından neşredilmiştir.

BİLGİ MATBAASI ; İZMİR

1929

Izmir Vilâyeti

SALNAMESİ

1927 - 1928

BİLGİ MATBAASI ; İZMİR

1929

BASLANGIÇ

Üç dört senedir idareimiz tarafından her sene tab'edilmekte olan mecmua, ihşai malûmatı havi olarak bir takım cetveller halinde neşrolunmakta idi. Bu istatistik noktai nazarımdan eyi olmakla beraber halkımızın ekseriyetinin istifade edemeyeceği bir şekilde idi. Yüksek ve kıymetdar Valimiz Kâzım Paşa Hazretlerinin rehberliği ve irşatları eseri olarak bu sene bu şekil değiştirilmiş ve mecmuamız umum halkımızın istifade edebileceği bir şekilde açık Türkçe ile ve her kazanın hudut mesahe, tabii ahval tarihi ve atik malûmatını, uufusunu, iktisadi vaziyetini velhasıl bil'umum istatistikî malûmatları havi olarak ayrı ayrı gösterilmiştir. Bununla beraber vilâyetin umum ihşai malûmâtı dahi birleştirilerek grafikli olarak mecmuamız nihayetinde ayrıca gösterilmiştir. Malûmat ve istatistiklerimiz, ait oldukları resmî devâirden alınmış ve ayrıca bir hey'eti mahsusa tarafından tetkik edilmiş olduğundan malûmatın sıhhati ve halkımızın istifade edeceği hususunda kanaatımız kuvvetlidir.

İZMİR VİLÂYETİ

İzmir vilâyeti; Anadolu kıtasının Garp cihetinde, Adalar denizi sahilinde ve Midilli ve Sakız adalarının karşısında ve anadolunun en güzel ve mamur vilâyetlerinden biri olup 38 derece arzı şimali ve 25 derece tolu şarkidedir. Hududu: Şimalen Balıkesir ve Manisa vilâyetleri, Şarken Manisa ve Aydın Vilâyetleri, Cenuben Aydın vilâyeti, Garben de Adalar deniziyle çevrilmiştir. Mesahai sathiyesi 12,163 kilometro murabbaıdır.

TARİHİ MALÛMAT:

İzmir vilâyeti tarihin pek eski devirlerinden beri mühim vakaya sahne olmuş bir kıta'dır. Tarihin karanlıkları arasında Hindistandan çıkan (Aryan) akvamından (Pelasej) ler ve muahharan (Helen) ler uzun uzadıya ve belki asırlarca seyahattan sonra bir kısmı Balkan şibi ceziresine yayılmıştı. bunlardan (Pelasej) ler başlıca (Lelej) ve (Misi) namlarında iki şubeye (Helen) ler de (Eoliyen), (İyoniyen), (Doriyen) ve (Ahaniyen) namlarıyla Dört şubeye munkasimdir. Her şube kendine göre hüner ve marifetle ehliyet, cengâverlik ve nihayet haydutluk gibi evsaktan biriyle mütamayız idi.

Milâttan iki bin sene evel akvamı Turaniyeden (Hitit) namındaki Türk kavmı Anadolunun büyük bir kısmında medeniyet neşrediyordu «Nif» — Kemalpaşa — daki Abide ve heykellerin vucudundan anlaşılıyor ki o devirde buranın sakinleri büyük Türklerdir.

Beş asır sonra bunların azamet ve ikbalı hat gayeye gelmiş isede bundan sonra zevalâ yüz tutmuş ve kablelmilât Dokuzuncu asırda Asuriye kıralı İkinci (Selma nasrın) devrinde Torosların cenubuna çekilerek orada nufuzları kâmilen kırılmış ve İki asır sonra da (Asardon) bunları ortadan kaldırmıştır.

Teksiyenin küçük Asiya tercemesinin İkinci cildinin 292 inci sayfasındaki küçük «Asiyayı Sezostiris fetetmiş ve İzmir körfezi sahillerine kadar gelmişti. 25 Asır (x) sonra orada Nif_Kemalpaşa_da gördüğümüz Dikili taşı o yaptırmıştı» fıkrasına göre İkinci Sezostiris İkinci Ramses'in büyük futuhatında bu toprakların Mısırlılar tarafından da çeynenmiş olduğu anlaşılıyor. Fakat bu istilâların neticesi yine karanlıklara gömülüyor.

Balkan şibi ceziresine vakî olan mütevali muhacerette Mora, Tisalya, Tarâkyâ ve havalisine evelce yerleşenler düçarı tazyık oluyor veya cebren tardediliyorlar, onlarda gayrı muntazam bir surette etrafa ve bilhassa Küçük Asiya sahillerine yayılıyorlardı. Bu muhaceret iptidaları perakende ve gayrı muntazam iken « Trova » muharebesinden (1130 K.M) (x) sene sonra muntazam suretlerle vukua geliyor ve gelen Kavımlar Foçadan Menteseğe kadar bütün sevahilde müstemlikeler vücuda getiriyorlardı. Asır tevali ediyor, müstemlikeler tevessu ve umran ve medeniyet pek parlak surette terakki ediyordu. Bu suretle Lidya (Salihli kazası dahilinde) de merkezi hükümeti

(x) Butarihte ihtilâf vardır. Sezostirisin müddeti saltanatı Müverrihlerce kat'iyen muayyen değildir. Bunun kablelmilât ya 17 inci ya 15 inci veya 14 üncü asırda olduğu muhtelifdir. Milâttan şimdiye kadar geçen zaman için iki bin sené, Teksiyenin farzettığı gibi 25 asırdan tenzil edilirse abidenin rekzi ve vakayın hudusu Milâttan beş asır evelé munhasır kahrki Sezostirisin müddeti saltanatında tarihlerden hangi ihtimal kabul edilse tetabuk etmez.

Dikili taşın gelince: Yakın vakıtlara kadar bunun Mısır fiavunlarından Sezostirise ve heykellerin Hititlere aidiyeti tahakkuk ettiği Maarif Vekâleti Müzeler ve Asarı atika müdürü Mübarek bey tebliğ buyurdular. Filbakika aynı mahalde her ikisi de Hiyoroğolif hututunu havi asarın — vebu yazılarda cüz'i farkolsun — ayrı ayrı kavımlara aidiyeti akla pekte mülâyim gelmiyordu.

(xx) Tarihlerde Liyityanın ilk Kırallık tarihinin (1579) da başlamış gösterilmesine ve bir Hükümetin birdenbire bir Kıralityetle inkişaf edemeyeceğine nazaren buraya gelen muhacirlerin evelce gayrı muntazam hicret edenlerde olması ve hükümetin hali iptidaisinin bu tarihten daha evel teesüs etmiş olması lâzım geliyor.

Sardes « Sârt » olarak Büyük bir Kırallık vücuda geldi. Mururu zamanla sahilden Kızıl Irmağa kadar vüs'at buldu. Bunun son Hükümdarı olan (Krezos) un zamanında memleketin servet ve ihtişamı büyük bir şöhret almıştı.

Aynı zamanda Foça, Klazomen, Eos (Seferihisarın Sığacık nahiyesinde), Lebedos (Deyirmendere nahiyesinde), Kolofon (Deyirmenderede), Efes (Akıncılar nahiyesinde), Piriyen (Sökenin Toma- niça nahiyesine tâbi Kelepiç Kariyesinde), Milet (Balaçıkta) ve sair şehirler büyük ve muhteşem birer belde oldu ve bu şehirlerin her birinde birer hükümet vücuda gelerek pek çok tevessu ettiler.

Bütün bu şehirlerin harabeleri elyevm meşhuttur ki vücuda getirilmiş muazzam mebaninin cesim sütunları, heykelleri, su kemerleri ve sair umran eserleri, sükkânının terekkiyatı medeniyece ne yüksek dereceye çıkmış olduklarının mücessem delilleridir.

Efeste (Diyana) mabedi Acaibi Seb'âi Âlemden sayılıyordu. (x) Manisada (Diyana Lokoforin), Sardeste (Artemis), Milete (Apo- lon) mabetleri de meşhur mebaniden idi. Elyevm bundan yalnız iki sütun kalmıştır. Gediz Nehri kıyısında Liyidya Kırallarının mezarları da cesametleri itibariyle şayanı temaşadır.

Elyevm Bazı yerlerde ikibuçuk metro kutur ve on dokuz metro irtifamdaki sütunlar göz önüne getirilirse maâbit ve mebaninin azameti bu şehirlerde müteşekkil hükümetlerden bazılarının Karadeniz ve Akdenizde iki üçyüz kadar müstemlike vücuda getirdikleri düşünülürse memleketlerin derecesi terekki ve tevessuları hakkında bir fikir hasıl olur.

Milâttan iki Asır evel Bergamada iktisabi şanü şevketle büyük bir krallık vücuda gelmiştir ki memleketin ikiyüz bin ciltli bir kütüpanesi de olduğunu, bilâdı saire tarafından burasının merkezi ilmü irfan addedildiğini söylemek, o tarafın da derecesi terekkiyatını anlatmağa kâfidir.

Fakat bütün bu ihtişam ve âsârı umran ve terekki, aşada müc- melen zikredilecek âfâtı arziye ve hükümdarların bu felâketlere rahmet okutan hırs ve muhasideleri yüzünden hâk ile yeksan olmuştur.

(x) Arostromen namında bir herif namının bekası ve şöhret ka- zanamak maksadıyla bu mabedi yakmış idi.

İzmir Şehri:

Eski İzmir; Şimdi bir kısmı dolmuş kapanmış olan Burnava köyünün nihayetinde ve burnavanın Şimalıgarbisinde (Lelej) kavmü kadimi tarafından meskûn bir kasaba iken Efeste oturan (İyoniyen) ler buraya hücum ve zapt ile abalisini perişan ettiler ve buraya (İzmir) namı vererek tavattun ve tevsia başladılar. (x)

Bir müddet sonra (İoliyen) ler bunlara hücum ile şehri aldılar. sada kablelmilât 1015 tarihinde Efesliler tekrar istirdat i'e iyiden iyiye yerleştiler ve şehri 845 tarihinde tevsî ve tezyine başladılar. 845 tarihinde İzmir, Lidyalıların hücumlarına maruz kalıyor. fakat osirade kendi memleketlerini vaki olan hücumdan kurtarmak üzere hücumu neticelendirmeden avdete mecbur oluyorlar.

İzmirin terakkî ve tekâmül sahasında herhalde büyük istifadeyi mucip olacak uzun bir devrei sükûnetten sonra Lidyalılar (Asur Banapal) (xx) in muavenetiyle İzmire tekrar hücum ve bu defa şehri ancak yanmış bir halde zaptediyorlar ve binnetice buralarda Asurilerin hakimiyeti vücuda geliyor.

Alettahmin 554 tarihinde Karadeniz sevhili şimaliyesinde mütavattın (Kimeriyen) lerin istilâsına ve 540 ta İran hükümdarı ikinci (Keyhüsrev)in yedi zaptına geçiyor. Bundan sonra sırasıyla Atinalılar, gene İranlılar; İspartalılar, tekrar İranlılar, İskenderkebir vefatında onun Valilerinden iken istiklâl ve Krallık ilân eden (Antigon) un hakimiyetine intikal ediyor. « 307 K. M » Nefsi İzmir yandığında o vakte kadar yapılmamış, ahali nesillerce göçebe halinde yaşamış ve nihayet civar köylere sığınmışlardır. « Antigon » İzmiri yeniden yapmağa başladı isede vefatı hasebiyle ikmaline « Lizimahos » muvaffak oldu. « 301 K. M ». Bu ikinci İzmir kısmen Kadife Kalesinin bulunduğu tepenin Şimal tarafında ve kısmen aşağıda ovada körfeze doğru yayılmıştır.

« 203 K. M » Tarihinde üçüncü « Antiyohus » büyük fütûhatı sırasında buraları yedizaptına geçirdisede on üç sene sonra mağlubiyeti üzerine Romalıların emriyle Bergamalılara teslimetti ve «133» tarihinde Bergamanın son Kralı üçüncü « Atal » in vasiyeti mucibince Romalılara intikal eyledi.

« 88 » Tarihlerinde Pontos Kralı yedinci « Mihritat » a, 83 tarihinde Roma serdarı « Silla » nin evvela galebesi ve bir sene sonra

[x] Müverrihler? İzmirin iptidayı teessüsü ile müessisleri bahsında pek mütehaliftir. Hakikatı bulmak mümkün de değildir.

[xx] Asuriye kralı (Asur Banapal)ın devrei hükûmeti (626-627K.M)dir.

musalahasıyla (x) gene Romalılara geçmekle beraber « Silla » İzmirli yağma ettirdi.

47 Tarihinde Mihridadın oğlu « Farnas » da Anadoluyu istilâ ettisede akabinde « Sezar » istirdat etmekle gene Romalılara geçti.

« Sezar » ın itlâfında Romada hükümeti müselles teşekkül etti. Bu sırada Anadolu muhaliflerin eline geçti. Fakat hemen istirdat eden hükümet erkânı arasında yapılan taksimde Anadolu bunlardan « Antonyos » a Düştü. « Antonyos » un « Kleo patra » ile gizli münasebeti ve ittifakından dolayı nefret ve husumeti umumiye kazanması üzerine zâhiren « Kleo patra » üzerine ilânıharb ettiler. « 32 K. M ». Neticede kazanılan galibiyet « Antonyos » ile « Kleopatra » nın « 31 K. M » intihar etmeleri üzerine Anadolu ve İzmir Romaya geçti. Bu muvafakiyetten sonra Roma İmpartorluk olarak hükümeti müsellese erkânından yegâne kalan « Oktavyanos » uhtesinde kaldı ve « Oktavyanus » « Ögöst — Ogost » lakabını aldı.

Bu vakte kadar hücumlardan, yağmalardan âzâde kalabildiği müddet, umrana yüz tutmuş olan İzmirli, İmparator « Tiberiyos » un zamanında husule gelen deşetli zelzeleler harabezara çevirdi.

Bu suretle ikinci İzmirli de birinci « Tiber » meydana çıkardı. (xx)

Bundan sonra tarihlerin birbuçuk asır kadar bir zamanı sükûtle geçirdiklerine göre İzmir bu müddeti hadisesiz geçirmiş ve hayli mâmûriyet kespemmiştir.

Fakat gine tarihlerin (Mark Orel)in İzmirli yeniden binaya çalıştığı (Tiber) zamanından sonra birkaç zelzele ve tâûn vukuunu zikretmesine bakılırsa İzmirli tekrar zelzelelerden harap olarak bu seferde (Mark Orel)in bina etmiş olmasına hükmetmek zarûridir. (xxx)

[x] Busırada Romada konsol tebeddülâtı olmuş, resikâra gelen Çina, Sillâyı millet düşmanı ilân etmişti. Bu sebeple Sillâ ordusuyla Romaya dönmeğe ve bunun için de Mihridat ile musalâhaya lüzum görmüş ve ordusunu itma için İzmirli yağma ettirmiştir.

Sillânın Romada badelmuzafferiyeye vefatında Mihridat, gine Anadolu müstemlikelerini ele geçiriyor. Bu sefer de Lököllüs kumandasındaki ordu istirdat ediyor. [72 K.M]

[xx] «Tiberin» müddeti saltanatı «14 B.M — 37 B.M»dir.

[xxx] «Mark Orel»in müddeti saltanatı «161 — 177 B.M»dir.

Gene uzun bir sukûn devresi geçiyor. Bu müddet zarfında Roma İmparatorluğu şarkî ve garbî kısımlarına ayrılarak Anadolu ve İzmir şark İmparatorluğuna intikal ediyor. Mabaza bu yüzden bir felâkete düşmemiştir. Ancak 440 tarihinde (Atillâ) kumandasındaki (hön)lerin istilâsıyla öz sahibi olan Türklere kavuşmuştur. Fakat on iki sene sonra (Atillâ) ölmüş, İmparatorluğu inhilâl etmiş, İzmir gene şarkî Romalılara yani bizanslılara geçmiştir.

695 tarihinden sonra ise iki defa Bizanslılardan Arapların eline, sonra gene Bizanslılara ve bir aralık imparatorluğun isyanı teskin zımında sevkettiği ihtilâlcı (Fokas)ın da bilâhara isyanıyla onun ve sonra gene Bizanslıların hakimiyetine intikal etmiştir. (989)

Bin tarihi milâdisinden sonra Anadolu ve İzmirin mukadderatında başka ufuklar açıldı. Etrafta görünmeğe başlayan Selçuk Türkleri gittikçe yaklaşarak Bizanslıları titretmeğe başladılar.

Muzafferiyetleri tevâlî ede ede nihayet İmparator dördüncü (Romanus)u mağlûp ve esir ederek fidyeye senevî ceziyeye raptettiler.

1072 tarihinde İmparator (Mihal) sulh ve aman talebiyle tekmiik Anadoluyu selçukîlere bıraktı. 1094 tarihinde Kılıç Arslan bey, hudûdunu adalara kadar tevsi eyledi. Mamafî kısa bir müddet zarfında İzmir gene birkaç defa elden ele intikal etti. Son geçişte tınnetleri muktezası Türklere ihanette bulunan yerliler katledildi. (1097)

Birinci ehlihalip sürülerinin akını (1096) tarihinde başlayıp üç sene devam ettiğine göre Kılıç Arslan beyin bunlarla çarpışması bu arada ve bu noktalarda vuku bulmuş olacaktır. Bu ihtimale göre her tarafı ateşler; kanlar içinde yağmalıyan bu honhar sürünün mazaliminden İzmirin masun kalmış olması müsteb'it görünuyor.

Kamusulilâmın kaydına göre ehli salibin yardımıyla İznik ve Anadolunun ciheti garbiyesi de Selçukîlerden istirdat edilmiştir.

Bundan sonra imparator birinci (Manoel) in vasî istihzaratla 1146 tarihinde Konyaya kadar yürüdüğünden bahsediliyor. Anlaşıyor ki bu tarihten evvel buraları gene selçukîlerin eline geçmiştir.

Dördüncü ehlihalip İstanbula gelerek Bizans imparatorluğunu zabt ile oralarda bir Lâtin İmparatorluğu vücuda getirmişler, Bizanslılar da (Laskaris) in etrafında İznik İmparatorluğunu tesis etmişlerdi (2204).

Elli yedi sene sonra imparator (Mihal Paleülüğ) İstanbulu kurtardı.

Vaktiyle Bizanslıların mukavele ve müsadeseyle İzmir tavattun etmiş olan Cenevizlilerle Venedikliler evvelce ticareti bahriye aleminde kendi kendilerine yaşamaktalarken sonraları memleketin mukadderâtında epice rolleri görülmüştür.

Milâttan on üç asır sonra Türklerin Osmanlı namı altında parlayan güneşi Anadolu'da yeni bir devrenin mesut sabahını müjdeliyerek herki bir sür'atle âfâkı şaşılarına gark ediyordu.

Bir taraftan bunlar istiklâl ile etrafı zaptederken diğer taraftan Selçuk beyleri de istiklâl ilân ederek Anadolu'yu paylaşıyor Bizanslılar da bu sefer iki büyük hasım karşısında kıvranıyordu.

Pek yakınlara doğru yürüyen Osmanlılara karşı sevkettikleri kuvvet mağlûp olmuş, Osmanlılar İznika kadar gelmişti.

Selçukilere karşı yürüyen Sicilyalı (Roje) kumandasındaki ordu biraz muvaffakiyet göstermeğe başlarken kendisinin harekâtından şüphe edilerek geriye çağırılmasından münfeil olarak merhum İzmirî yağma ettirerek çekilip gitmişti « 1306 »

1332 de Aydınşah İzmirî zaptetti ve tamir ederek oğlu Ömer beye verdi. Bunu takip eden on senelik bir sükûnu Rados şüvalyelerinin taarruzu ihlâl etti. kısa bir müddet zarfında birkaç kere alınıp verildikten sonra salıp donanması tarafından abluka ve nihayet zabtedildi « 1343 ».

Anadolu ufkunun biri zavalını aşmış diğeri yeni doğmuş iki güneşi arasında yavaş yavaş peyda olan rekabet ve muhasede bulutları gittikçe elektrikleniyordu.

Aydın oğullarından Ümur bey ya tekrâ istirdat ettiği İzmir veya muaheren kendine makar ittihaz eylediği Efeste bulunduğu 1348 tarihlerinde Bizanslılar hakimiyetinde olan Foçayı muhasara eden Cenevizlilere yardım etmek üzere donanma sevk etmiş iken İmparator (Kanta Güzinos) ile anlaşarak Cenevizliler aleyhine döndü. Sultan Orhan da rekabet hasebiyle Cenevizliler ile ittifak etti. Elektrik humuleleri hali işbaa gelen muhasede bulutları Bizans sularında müsademe ettiler. Başkalarının hesabına yapılan bu müsademe yalnız Osmanlıların ganimetle avdetlerinden başka bir faideyi intaç etmedi. Manisayı alarak bir aralık kendisine makar ittihaz etmiş olan Sultan Orhan 1353 tarihlerine doğru İzmirî de şüvalyalardan zaptetmiş isede bir müddet

sonra gene şualyalar istirdat etmiştir.

Yıldırım Bayzıt, 14 üncü asır evahirinde İslâmlar arasında yegâne Rum şehri olarak kalmış olan Alâşehiri zaptettiği sırada bunların hamisi olan Umur bey de tav'an Yıldırıma tebiyetle makarrı hükümeti (Efes)ten sancak beyi olarak Tireye çekildi. Bu sefer Yıldırım Aydın oğullarının ve takiben Anadoludaki Selçuk beylerinin hükümetlerine nihayet verdi. (1392)

Bu suretle aglebi ihtimal Anadolu, artık keşmekeşten kurtulmuş olacaktı. Ne çare ki Timur, Anadolunun tarihi mukadderatına başka bir mecra açtı. Aşağıda zikredileceği veçhile Timurun Anadoluda kaldığı bir sene zarfında Türklük menfaatına yaptığı yegâne iş, İzmir şualyalardan kurtarmasıdır. Diğer bütün işleri ibrak, tahrip ve yağmadır.

Timur, Ankara muharebesinde Bayzıtı esir ettikten sonra 1402 tarihinde İzmire yürüyerek şehri zapt, şualyaları katletti. Ortadan kaldırılmış olan Selçuk emaretlerini yeniden ihya ile eski sahiplerine verdi. İzmir de Umur beye verilerek Yıldırımın tayin etmiş olduğu Cüneyt bey atılmış idi.

Timurun avdetini müteakip Cüneyt bey ayaklanarak Umur bey aleyhine yürüdü ve harben İzmir'i aldı. Umur bey Menteşeden aldığı imdat kuvvetiyle İzmir'i istirdat edecek iken Güneyt, uyuşmak tarikini buldu ve hatta Umur beyin kızını da zevcelikle aldı. Bir müddet sonra Umur beyin de vefatıyla İzmir Güneydin elinde kaldı.

Şehzade Süleyman çelebi, Güneydin işgalinde (x) münfeilen yürüyüp İzmir'i aldı. Bilâhara zuhur eden karışıklıktan bilistifade Aya-suloğ havalisiyle İzmir'i Güneyt aldı. Şehzade Süleyman çelebi İzmir'i bundan kurtarmağa azmetti isede hilekâr Güneyt istiman ile Aydın sancak beyi oldu.

Şehzade Mehmet çelebinin saltanata cülûsunu müteakip tıneti muktezası olarak isyan etti. Bu defa Güneydin elindeki yerler alındı. İzmirin istibkâmları kâmilen yıkıldı. ve kendisinde Niğboluya tayin olundu.

Güneydin maceraları henüz hitam bulmadan ortaya (Bedrittin Simavi) vakası çıktı. Musa çelebinin zamanında kazıaskerlik mertebesi ihraz eden Bedrittini sultan Mehmet cülûsunda idâm etmiyerek münasip bir maaşla İznika tebit etmiş idi. Bu adam, zamanının mütabahbirini ulemasından iken muaharen kadından başka her şeyde iştirakin

[x] Çünkü Cüneyt, Anadoluda Şehzade Süleyman Çelebi nam ve hesabına çalışacağı vadiyle işgal etmişti.

mübah olduğuna dair bir mezhep icadıyla etrafındakileri iğya ederek milletin şeraiti içtimaiyesini, devletin seyasetini altüst edecek fitne engiz bir yola sülûk etmiş ve etrafına topladığı fasitlerin ele başlarından Büreklice Mustafa ve Torlak Kemali meydana salıvermişti. Fesada sahne gene zavallı İzmir ve havalisi oldu. Anasıl İzmirli olan Büreklice Mustafa Karaburunda, Torlak Kemal da Saruhanda fesat ocağını körüklediler. Asilerin üzerine sevkolunan kuvvet Karaburunda mahvolunca hükûmetsiz kalan İzmir ile Aydın ve Saruhan bunların eline geçti. Tekrar sevkolunan kuvvette mağlup olarak Manisaya kaçtı. Nihayet sultan Mehmedin Bayzıt paşa refakatiyle şehzade Murat kumandasında gönderdiği ordu galebe ile Büreklice, Ayasulukta ve bittakip Torlak ta Manisada asıldı.

Menfasından Rumeliye firar etmiş olan Bedrittin de Sirozda yakalanarak Edirne'de bilmuhakeme İran ulemasından Saidilheratinin verdiği fetva üzerine idam edildi (1419).

Birkaç sene sonra Cüneyt gene sahneye çıktı. Niğboluda vali iken düzme Mustafaya iltihak ile ona akıl kâhyalığı ediyordu. Padişahın takibinden ikisi de imparatora iltica ile kurtuldular ve Limnide bir manastıra kapatıldılar.

Murat saninin cülûsunda Bizans imparatoru mentaat ümidiyle bunları salıverdi ve fesat başladı isede Cüneyt, İzmir vilâyeti vadiyle Mustafanın yanından ayrıldı.

Cüneyt İzmir'e gelir gelmez Aydın oğullarından Ayasulukta oturan Mustafa beyle harbe kalkıştı. ve galip gelerek Aydın beyi oldu isede üzerine icra kılınan sevkıyat neticesinde idam edildi « 1425 ».

Artık Anadolu şurişten ve bilhassa İzmir Cüneydin şerrinden kurtulmuştu. Müteakiben padişah ta İzmir'e gelerek Ayasulukta Anadolu ve Rumeli beylerinin sefirlerini kabul etti.

Bundan sonra « UzunHasan » vakasına kadar İzmirde bir sükûn devresi hüküm sürdü isede mezkûr vaka esnasında zavallı İzmir tüyler ürpertecek fecâyia sahne oldu.

Fatih, Adana taraflarında kalmış birkaç kaleyi de alarak o tarafların rabitasını tahkime karar vermisti. Papa dördüncü seyfest padişahın hareketini öğrenince ehlisalibi tahrik için memurlar çıkardı aynı zamanda Uzun Hasan da karışıklıktan istifade emeliyle Radoslular ve

Venediklilerle ittifaka kalkıştı. Fatihin bu ittifaka mani olmak üzere bulduğu tetbir aksi netice vererek Venediklilerle harbi intaç etti. Ehlisalibin seksen parçadan ibaret donanması Midilli ve İzmir ve bütün geçtiği yerleri yakarak karaman sabiline gitti. Yakılan yerler arasında en büyük hissei tahribi İzmir ve Adalya almıştı. Müteakiben (Monseniko) kumandasında İzmirde birde büyük ordu çıkarılarak şehir zaptedildi ve facianın da hülnâk perdesi açıldı (1482).

Venedikliler sokak ve mahallelere dağılarak erkek ve çocukları öldürdüler, kadınları da behimi hırslarından kurtulmak için iltica etmiş oldukları cami kapılarını kırarak evvelâ şehvet ve sonra vahşetlerine kurban ettiler. ve daha sonrada kırıcı, ve kemirici bir yağma başladı. Monseniko; aç ve mutaassıp sürülerine itidal ve insanlık telkin edeceği yerde, bilâkis onları yağma ve vahşete sevk, kendisine getirilecek her Türk başı için bir doka altını, diri olarak getirilecek her kadın veya erkek için de üç doka altını vadetti. Esir tutulanlar müzayedeye ile satıldı. (Piyetro Monseniko) emri altındaki askerin çoğu (Stradyot) namıyla maruf, yağmacılığa pek haris İpirililerden mürekkepti. Her Venedikli gemisinde İpirli on altı kişi vardı. Yağma ile karışık müthiş bir katliam oldu ve bunun mühlük bir yangın takip etti. Camiler yıkıldı. Katliamdan hiç kimse hariç kalmadı. Kadın, Erkek, Çocuk, Genç ve İhtiyar herkes bu korkunç felâketten hissesini aldı.

Bütün dehşet ve fecaatiyle beraber bu hadise İzmirin rabitasını kıramadı. Neçare ki memlekette umran ve refahtan eser kalmamıştı. Murur zamanla seknesinin haileden kurtulabilmiş kısmı bu harabezara avdete ve tedricen inâra başladılar.

Artık İzmir hergün biraz daha büyüyüp güzelleşen yeni bir mamure haline girmeğe başladı. Türklerin İzmirli yeniden vücuda getirmeğe koyuldukları tarihten, Yunan işgali meş'umuna kadar İzmir, Türklerin elinde kaldı. Yunan işgali 15 mayıs 1335-mesut istirdat 9 Eylül 1338 tarihindedir.

Coğrafi malûmat

İKLİM, HAVA

Vilâyetin tabiatı mevkiiyesi noktai nazarından mizaç ve havası mütedil olup yalnız yaz mevsimlerinde ekser cihetlerinde hususiyle yalçın kayalık olan sahillerinde ziyadece sıcak yapar isede ekseriya zevalden

sonra esmeğe başlıyan batı rüzgârı İzmir körfezi ve civarını ve eksik olmıyan şimal ve cenup rüzgârları da Kuşadası sahilini daima bir serimlik içinde bulundurur. Dahilde ise mevkiyan yüksekçe olan yerler alelhusus orman ve dağlara yakın olan yerler serindir. Kış mevsimi; yazın sevahildeki şiddetiyle makûsen mütenasip olarak sevahilde hafifçe dahilde alçak eraziden ziyade yüksek yerlerde daha şiddetle lûkmünü sürer. Vilâyetin her tarafında mevsimler hükmünü icra etmekte ise de sevahilin kışı daha hafif geçmektedir. Ekser sahil kasabalara Kar yağmadığı gibi (Bazı havanın fevkalâde ahvali müstesnadır) soğuk dahi ekser vakitte sıfır yahut (—1) nakıs ve yahut (—2) nakıs iki üzerinde görünmekte ve dahilde ise bazı yüksek mahallerde tahtessıfır yedi, sekiz dereceyi bulmaktadır.

Dahilde ekser cihetlerinde kış mevsiminde Kar yağdığı gibi dağların bazılarında karlar, bir iki ay kadar bulunmakta ve hatta sevahile karıp dağlarda bile kışın arasına karlar görünmektedir.

Sevahilin, dahilde dağlar ve ormanlar civarının rutubetten hali bulunmaması tabii olduğundan İzmir ve diğer sahildeki kasaba ve köylerde rutubet eksik değildir.

Yaz mevsiminde, sevahilin ekser yerlerinde güneşin harareti gölgede fevkaşsıfır (30) ile (38) arasında ve bazan (40) dereceye çıktığı da görülmektedir.

İzmir, Kuşadası, Foça, Urla, Çandarlı, Diklli gibi sahili, Menem Bayındır, Tire ve Ödemiş gibi denizden yüksekliği az olan ve kimisi dağların eteklerine sokulmuş ve kimisi düz bir ovada bulunmuş olan dahili kasabalarda sıcak daha ziyade hüküm sürmekte ve âdeta sahil şehirler kadar sıcak olmaktadır.

Vilâyetin sevahili:

Garp ciheti Adalar denizi ile ihata edilmiş olan İzmir vilâyetinin sevahili girintili, çıkıntılı olduğundan büyük, küçük körfezlere, emin ve lâtif tabii limanlara, Sefain için sakınmağa lâyık burunlara, boğazlara ve birçok yarım adalara ve bunlardan ayrılmış adalara ve kaya döküntülerine tesadüf olunur.

Bahriyece faidesi mahdut ve bazılarının hiç olmıyan küçük körfez, liman, burun, boğaz, ada ve yarım adaların namlarının tasrihive lüzum olmadığından azçok mevkiçe, ticartçe ehemmiyetleri bulunanları zikre delim:

Körfezler:

- (İzmir Körfezi) — Anadolunun en büyük ve ehemmiyetli körfezlerinde olup methali Midilli ile Sakız adası arasındaki açıklıktır.
(Urla Körfezi) — İzmir körfezi dahilinde ve Cenup cihetindedir.
(Gülbahçe Körfezi) — Urla körfezinin Garp cihetindedir.
(Menemen Körfezi) — İzmir körfezinin Şimal cihetindedir.
(Çandarlı Körfezi) — Foça ile Midilli boğazı arasındadır.
(Karaburun Körfezi) — Karaburun şibih ceziresi ile Çeşme yarım adası ve (Maltepe) burunu arasındadır.
(Kuşadası Körfezi) — Sığacık limanı ile Sısam buğazı arasındadır.
(Ağrıya Körfezi) — Hacı limanı ile (Salsis) burunu arasındadır.

Limanlar:

- Sahip limanı — İzmir körfezinin methali yakınlarında vakî Sahip adasındadır.
Yeni Foça limanı — Foca yarım adasının Cenubuna düşen bu liman, Oğlan adası ile Deve burunu arasındadır.
Şimali Foça limanı — Foçanın Şimal limanı dahi Cenup limanının yakınındadır.
Ali ağa limanı — Çandarlı körfezinin dahilinde ve Cenup cihetindedir.
Çeşme limanı — Sakız adasının karşısında ve bu namdaki kasabanın karşısındadır.
Hacı limanı — Midilli adasına mukabil Sahilde olup Deve burunundan iki mil mesafededir.
Eğri liman — Çeşme yarım adasının cenup kısmı üzerinde ve (Eğri ile) (sıkya) limanları arasındadır.
Sıkya limanı — Çeşme yarım adasının cenup cihetinde (Mersin) ile (kalâmaki) limanları arasındadır.
Kalamaki limanı — Çeşme yarım adası üzerinde ve (Sıkya) limanının cenubi şarkisindedir.
Sığacık limanı — Kalâmaki limanının şarkında ve (koraka) burunu ile Kuşadası körfezi arasındadır.

Burunlar:

- Karaburun — Bu namda ve İzmir körfezinin cenubunda uzanan

yarım adanın Sakız adasına karşı noktasıdır.

Kızkardeşler burunu — Urla karşısında ve Uzun adanın karşısındadır.

Solak burunu — İzmir körfezi methali civarında gelilek adasının karşısındadır.

Aslan burunu — Çandarlı körfezinin cenup methalinin ve Foça yarım adasının üzerinde çıkıntıdır.

Mermetçi burunu — Hacı limanının şark cihetindedir.

Maltepe burunu — Midilli boğazının nihayet noktasında ve Çandarlı körfezinin şimal cihetindedir.

İdera burunu — Aynı isimdeki körfezin cenup methalindedir.

Deve burunu — Foça yarım adası üzerinde ve bu namdaki limanın methalindedir.

kilo burunu — Karaburun yarım adası üzerinde ve Sahip adası karşısındadır.

Kumlu burun — Karaburun yarım adasının şimal nihayet noktasındadır.

Kızıl burun — Çeşme limanını teşkil eden burunlardan cenup cihetinde bulunandır.

Ak burun — Çeşmenin cenubunda ve Yeni nahiye ismindeki mevkiin yakınındadır.

Piyanko burunu — Çeşme yarım adası üzerinde cenuba doğru uzanan dildir.

Koraka burunu — Sığacık ile Kalâmaki limanları arasındadır.

Çay ipsili burunu — Kuşadası körfezinin Menderes nehri yatağı cihetinde (Kalaros) şehrikadimi harabeleri yakınında olan Yaverköy körfezinin garp cihetinde vakidir.

Kanabiça burunu — Sısam boğazı methalinde ve çil adası karşısındadır.

Vilâyetimizin ekser mahalleri dağlık isede bu dağların ekserisi ormanlar ve meralarla örtülmüş olup gayet lâtif vadiler, münbit ovalara maliktir. Her kazanın coğrafi malûmat kısmında dağlar, vadiler, ormanlar, nehir, ırmak, maden suları, madenler yazıldığından burada yazılmaktan sarfınazar edilmiştir.

Taksimâtı mülkiye

İzmir vilâyeti, merkezi vilâyet olan İzmir kazası ile birlikte onbeş

kaza ve yirmi altı nahiyeden mürekkeptir.

Bunlardan burnava ve Seydiköy İzmir merkez kazasına; Birgi, Ada-
hide, Kiraz, Beydağı nahiyeleri Ödemiş kazasına, Gül-Bahçe nahi-
yesi Urla kazasına, Kınık, turanlı, Kozak, Reşadiye, nahiyeleri Ber-
ğama kazasına; Gökçen nahiyesi Tire kazasına; Barbaros ve Alaçatı
nahiyeleri Seferihisar kazasına; Yeni Foça nahiyesi Eski Foça kazasına;
Küçük Bahçe ve Mordoğan nahiyeleri Karaburun kazasına; Akıncılar
(Selçuk) ve Davutlar nahiyeleri Kuşadası kazasına; Altınova ve
Çandarlı nahiyeleri Dikili kazasına; Dağ kızılcı ve Deyirmendere
nahiyeleri Torbalı kazasına; Ali ağa nahiyesi Menemen kazasına
merbut olup Bayındır ve Kemalpaşa kazalarının nahiyesi yoktur.

Kazalara merbut nahije ve köy isimleri ve bunların birbirine olan
uzaklığı, her kaza bahsında ayrıca bir cetvel halinde gösterilmiştir.

Nüfus

Vilâyetin umum nüfusu 277,670 Erkek ve 277,410 Kadın olarak
555,080 kişidir. Ayrıca umum nüfus, doğanlarla ölenleri gösteren
cetveli merbuttur. Ziraî, iktisadî, sıhhi, orman, maden, nüfus, vari-
dat, sarfiyat, hayvanat hakkında her kazaya ait malûmat, kendi bah-
sında mufassalan gösterildiği gibi bunlar ayrıca vilâyet itibariyle de
salıhmenin nihayetinde cetvel ve grafik halinde dercedilmiştir.

İZMİR KAZASI

Merkezi vilâyet olan İzmir kazası, şimalen Menemen kazası ile kısmen Manisa vilâyeti, cenuben Urla kazası ile Torbalı kazası ve kısmen de Seferihisar kazası, şarken Torbalı kazası ile kısmen Kemalpaşa kazası, garben İzmir körfezi ve kısmen de Menemen kazasıyla çevrilmiştir.

Mesahai sathiyesi 791,75 kilometre murabbıdır.

Tarihî malûmat

Merkezi vilâyete ait tarihi malûmat, vilâyetin umumî malûmatı arasında ve tarihî kısmında mevcuttur.

ASARI KADİME

İzmir şehrinde asarı kadimeden ve İslâm mimarlarının güzel eserlerinden Şadırvan altında büyük sultan Süleyman tarafından 1230 tarihinde inşa edilmiş güzel bir cami ile, Başturakta Şeyh Mehmet zade Ahmet Esat efendi tarafından 1188 tarihinde yaptırılmış olan cami, 1228 tarihinde Yakup bey tarafından Hisarönünde yaptırılmış olan Hisar camii, Emin zade Hacı Ahmet ağanın yaptırdığı Kestane pazarındaki Kestane pazarı camii, Tilkilikte Hatuniye camii gayet iyi Türk san'atkarları elinden çıkmış nefis birer eser olmakla beraber abideleri sanatla işlenmiş Osmanzade yokuşu başında ve cadde üzerindeki sebil, Tilkilik caddesinde Osmanzade namıyla maruf 1229 tarihinde inşa edilmiş akar çeşme, Arastada 1207 de Sinan zade Hacı Ahmet ağa tarafından yaptırılmış ve elyevm dükkân olarak kullanılan sebil, Kemeraltı caddesinde Sinan ağa zade Hacı Ahmet ağanın vakfından sebil, Kemeraltı caddesinde 1184 tarihinde kapılı zade Hacı Mehmet ağanın vakfı olup elyevm dükkân olarak kullanılan sebil, Limoncular çarşısında 1220 tarihinde yapılmış Hacı Ahmet ağanın vakfı sebil, gene bu zana 1220 tarihinde yaptırdığı Limonculardaki çeşme güzel birer san'at mahsulüdür. Bundan mada gayet zarif ve nefis bir eseri mimarî olan salepçi oğlu camisiyle, Basmahane mevkiindeki Bestani zade Mehmet efendinin inşa ettirdiği cami, Kurt Mehmet paşa tarafından yaptırılmış

İki çeşmelik camii, 1300 tarihinde Yusuf çavuş zade Ahmet ağanın yaptırdığı Kemeraltı camii mevcuttur.

Şehrin şark kısmında küçük bir tepe üzerine mebnî (Kaydefe) namında bir kale harabesi ile şimdiki Hisar önü veya arkası namıyla anılan yerde bir kale mevcut iken müruru zamanla bundan eser kalmamış ve yalnız namı kalmıştır.

Asarı atıkadan olmak üzere şehrin haricinde ve cenup eihetinde (Vezir ve Osman ağa) suları denilmekte olan iki büyük suyun mecra ve bentleri mevcuttur ki bunlardan üç katlı ve büyük olan bent, Köprülü Fadıl Ahmet paşanın bizzat İzmir'e uğradığı sırada tesis ve (1081) tarihinde vakfeylettiği cesim keinerler, diğeri de Osman ağa namını taşıyan, büyük kemerlerin şimalinde olup buda Fadıl Ahmet paşanın vekilharcı Osman ağa tarafından yaptırılmıştır.

Şimdiki Burnova kasabasının biri garbişimalisinde ve diğeri bayraklıya karip bir mahalde olmak üzere iki yerde bazı harabeler görülmekte olup bunların kablelmülât (Lidya) hükûmetinin (SIPIL) nam şehri kadiminde hüküm sürmüş (Tantal) tarafından kendi namına nispetle bina ve yadedilmiş bir şehrin bakiyesi asarı, yahut gene o sıralarda «Favloson» tesmiye edilmekte bulunan diğeri bir şehrin harabeleri olması memul isede şimdiye kadar hafriyat yapılmadığından lâıkiyle anlaşılamamıştır.

Seydiköy nahiyesinin cenup eihetinde ve Ahmet beyli kariyesine yarım saat mesafede « Noyton » harabesi mevcut olup İstanbul müzeleri namına hafriyat yapılmış olan bu harabe ile buna yakın « kolofon » harabelerine müteallık bir takım müelliflerin asarında bu iki kadim şehir bir birine karıştırılmaktadır.

Deyirmendere nahiye merkezine yirmi dakika uzakta « Kolofon » harabeleri mütemmimatından bulunan « Sarı Baba » namıyla maruf mahalde Amerikalılardan mürekkep bir heyeti fenniye tarafından asarı atika taharrisi için Yunan işgali esnasında yapılan hafriyat neticesinde kadim bir şehrin mevcut olduğna delâlet edecek bina ankazıyla iki arşın arzında döşeme taşlarını andırır bir tarzda döşenmiş saray veya tiyatro olması muhtemel dairelerin mevcudiyeti görülmüş ve tarihi kıymetleri pek yüksek kitabeler, asarı atika çıkarılarak hey'eti fenniye tarafından Yunan zamanında İzmir'e nakledilmiştir.

Cografî malûmat

Anadolunun garp sahilinde (38—40) derece arzışimalide kâin Oğlak adası ile mukabilindeki Karaburun Şibih ceziresi arası İzmir körfezinin methalini teşkileder.

Mezkûr adadan cenubişarkî istikametine 13 mil kadar inilince şarka doğru ve İzmir körfezinin uzandığı görülür. Körfezin tulû-umumisi Karaburun şibih ceziresinin (Aspro) burnundan Yenikale boğazına kadar 17,3 ve oradan Mersinli mevkiine kadar 8,7 mil ki ceman 26 mildir. Genişliği mütebaliftir. En geniş yeri beş, en dar yeri 1,2 mildir. Körfezin şimalişarkî müntehası daha içerilere girerek Mersinli Koyunu meydana getirir. Burası eskiden daha çok içeride iken bu koya akan suların taşıdığı çamurlarla dolmuş, düz bir ova vücuda gelmiştir.

Elyevm körfeze şimal tarafından (Gediz) nehri ve şark tarafın-
dan (Meles) ve (Burnova) çaylarıyla (Arap deresi), (Halka pmar)
suları akmaktadır.

Gümrük önünden Pasaport mevkiine kadar 600 metro tulûnda bir menderek çekilerek 400 metro arzında bir liman vücuda gelmiştir.

Nefsi İzmir şehri esasen körfezin müntehayı şarkısını teşkil eden sahil üzerine mebnidir. Bu sahilin istikameti şimalişarkîden cenubi-şarkîye müteveccihdir.

Şehrin mevki coğrafisi hükümet konağının bulunduğu noktaya göre (12—25—38) arzışimali ve geniş mebdei tulû itibariyle (59—7—25) tulûşarkîdedir. Şehrin mesahai sathiyesi 281 kilometro murabbıdır.

İklim ve Ruzgârlar:

İzmir mütedil mıntakadan olmakla beraber arzının iktizasına ve etrafın tamamen dağlarla çevrilmiş olmasına mebni layli sıcaktır. Mayıstan Eylüle kadar ekser günlerde zavalden bir iki saat sonra başlayarak guruba kadar devam eden (İnbat) tabir olunan garp rüzgârı sığağın şiddetini azaltır.

Burada şimal, şimalişarkî, şark ve cenup rüzgârları kara tarafından geldiği için kurak, mütebakî rüzkârlar deniz cihetinden geldiğinden rutubetli olurlar. Şiddetli fırtınaların çoğu da bu cihetten zuhur eder. Cenup rüzgârları sıcak eser.

Sonbahar, burada yağmur mevsimidir. Kışa yakın aylarda ekseriya haftalarca yağmur devam eder. Şehir dahiline senelerce kar düşmezsede etrafındaki dağlara heman heman her sene biraz kar yağar.

Ziraat:

İzmir kazasının mevcut arazisi, 938,287 dönüm olup bundan 433,441 dönümü ekilmeğe elverişli olmayan taşlık, bataklık, çalılık yerler; 105,300 dönümü ekilmeğe kabiliyeti varsada mer'a olarak kullanılmakta, 67,646 dönümü ormanlık, 94,450 dönümü Bağ, Bahçe ve İncirlik, 237,450 dönümü de ekilmektedir. 1927 senesinde 20,818 dönüm Buğday, 17,971 dönüm Arpa 2,443 dönüm Yulaf 64 dönüm Darı, 787 dönüm Bakla, 154 dönüm Bezelya, 63 dönüm Nohut, 31 dönüm Fasulya, 36 dönüm Böğrölce, 1 dönüm Mercimek, 21 dönüm Fik, 833 dönüm Burçak, 27 dönüm Patates, 75 dönüm Soğan, 13 dönüm Sarmısak, 5 dönüm Pamuk, 22 dönüm Susam, 22,218 dönüm Tütün ekilmiş ve buna karşı 768,724 kilo Buğday, 736,157 kilo Arpa 98,147 kilo Yulaf, 3,837 kilo Darı, 63,161 kilo Bakla, 7,815 kilo Bezelya, 5,290 kilo Nohut, 1,770 kilo Fasulya, 1,590 kilo Böğrölce 40 kilo Mercimek, 1,700 kilo Fik, 23,473 kilo Burçak, 5,400 kilo patates, 46,815 kilo Soğan, 8,350 kilo Sarmısak, 10 kilo Pamuk, 215 kilo Susam, 1,225,970 kilo Tütün 85 kilo Afyon sakızı elde edilmiştir.

Çiftçi elinde 383 kara saban, 988 pulluk, 116 döner kulaklı pulluk, 4 traktör, 31 demir tırmık, 3 çayır makinesi, 9 biçer bağlar orak makinesi, 11 orak makinesi, 3 harman makinesi, 4 kalbur makinesi, 1967 parçada muhtelif ziraat âlâtı vardır.

Merkezi vilâyette 8 âzadan mürekkep ve 1339 tarihinde teessüs etmiş ziraat odası vardır.

Ormanlar:

İzmir kazasının 30,000 hektar henişliğinde ormanları vardır. Bu miktardan yüzde yetmişi Akçam, yüzde altısı Mişe ve envar yüzde yirmi dördü de mütenevvi çalılıktan ibarettir.

Madenler:

İzmir kazasına tabi Buca karyesinde Ernest Abot veresesine ait ve işledilmemekte olan Simli Kurşun madeni, Burnova nahiyesinde Arap gözü mevkiinde ve Fokön. Gorda^u barf veresesine ait işledilme-

riya mekte olan Gümüş, Kovarlı Altın madeni, Seydiköy nahiyesinde Al-
ede man buğazi denilen mahalde Ernest Abot veresesine ait işletilmekte
olan Zımpara madeni, keza aynı veresenin Seydiköye tabi Gölova
mekvünde işlemekte olan Zımpara madeni vardır.

Burnova nahiyesinin Kavaklı dere mevkünde vücudu hissedilmiş
dan Altın, Gümüş, Bakır madenleri ile Seydiköy nahiyesinin Azap dağı
ılık mevkünde Simli Kurşun, Çinko, Manganez madenleri, Bulğurca ka-
rak riyesinde Manganez, Grafit madenleri vardır.

İlçalar:

318 İzmir tabi Balçova karyesinde (Ağa Memnun) namıyla anılan
üm Vilâyet Muhasebei hususiye idaresinin malı bulunan bir İlca mevcuttur.

31 Bu İlcanın sinir hastalıklarına şifası tesirlidir. Yerinin güzelliği
üm ve havasının saflığı cihetinden yaz mevsiminde buradan istifade etmek
13 için İzmirin birçok aileleri haftalarca burada vakit geçirirler. İlca
üm olduğu gibi mesire de sayılabilir. İlcanın asri bir gazinosu da vardır.

ırpa Reşadiye mevkünden İlcaya kadar işleyen ve her saatte hazır kamyonet ve
kilo enezüh otomobilleri bulunur. Otomobil ile bir çeyrek saatte İlcaya
ölce rahatça gidilir.

Sanayi:

215 İzmir kazasında 1927 senesi tahriri Sınai neticesine göre (Sanayii
ştir. istihraciye) ile meşgul 9 müessise mevcut olup 15 amele kullanmk-
aklı tadır.

glar (Ziraat, Hayvanatı ehliye, Balık ve Av mahsulâtı) san'atında 781
ma- müessise ve 14,285 amele, (Dokumaçılık san'atı) yapan 459 mües-
süs sise 3,488 amele (Nebatî maddeiar ve Sanayii Hasebiye) de 263
143 müstahdimin, (Maden san'atı, Maden işlemesi makine imalâtı
sanayii) 249 müessise, 691 müstahdimin, (Kâat ve Karton san-
ayii) 31 müessise 314 müstahdimin, (Kimyevî sana'tlar) da 39 mü-
Bu esesise 327 müstahdimin (Sanayii muhtelita) da 1 müesise 233 müs-
izde tahdimin, (Sanayii muhtelife veya gayri muayyen) de 44 müessisede
288 amele çalışmaktadır.

İzmirde san'at gündengüne ilerlemektedir.

İktisat:

ait İzmir merkezî Anadolunun Ak denize açılmış büyük bir ticaret
inde kapısıdır.

Izmir limanı bu itibarla gayet işlek ve İstanbuldan sonra en büyük liman sayılır. Ticateti de o nispette geniştir. Bir memleketin iktisadî sahadaki ehemmiyeti, memlekette mevcut Bankalar, Şirketler, Komisyoncular, ve bilhassa memlekete giren ve memleketten çıkan mal ve eşyanın kıymeti ile ölçüldüğünden bu bahiste bunlar sırasıyla yazılacaktır.

Bankalar: İzmir merkezinde Türkiye Ziraat Bankası, Emlâk ve Eytam Bankası, Türkiye İş Bankası, Osmanlı Bankası, Akşehir Bankası, Akseki Ticaret Bankası, Manisa Bağcılar Bankası şubesi, Roma Bankası Selânik Bankası, Memaliki şarkıye Fransız Bankası, Doyçe Oryant Bank, Beritanya Macar Bankası mevcut olduğu gibi yüksek düşünceli azmı kuvvetli valimiz Kâzım paşa hazretlerinin irşat ve teşvikleriyle merkezi İzmirde olmak üzere küşat edilen (İzmir Esnaf ve Ehali Bankası) vardır.

En ziyade Esnaf ve küçük san'atkârlara, zürraa yardım eden bu müessise 5 Nisan 928 Perşembe günü saat onbuçukta pek parlak surette açılmıştır. Açılma resminde kıymetli valimiz Kâzım paşa, İş Bankası umum müdürü meb'usumuz muhterem Celâl beyefendi ve gene muhterem meb'usumuz Kâmil beyefendi ile Belediye reisimiz Doktor Hulûsi bey ve İzmirde bulunan Bankaların müdürleri ve büyük tacirlerimizden bir çokları hazır bulunmuşlardır. Bu millî ve hayırlı müessisemizin sermayesi bir milyon liradır. Banka açıldığından itibaren sermayesi az vakitte muhit üzerinde ciddi yardımlarını göstermiş, halkın itibar ve emniyetini celbederek mevduât yükselmiş; Ödemiş, Salihli, Kasaba gibi mühim merkezlerde birer şube açmıştır.

Kambiyo muamelesi için de son zamanlarda faaliyete geçmiş olup halkın istifadesi zımnında Bergâmada, Urlağa, Kemalpaşada önümüzdeki sene içinde yeni şubeler açmasına intizar olunmaktadır. (929) Nisanda yapılacak umumî içtimada sermayesinin tamamını topluyarak inkişafını artırması pek muhtemeldir.

izmir borsa sarayı:

Bir iki senedenberi (Gazi bulvarı)nın deniz cihetinden olan cephesi başında yaptırılmakta olan muazzam (Borsa sarayı)nın inşaatı hitam bulmuş ve 23 Temmuz 1928 Pazartesi günü pek büyük merasimle açılma resmi yapılmıştır. Merasimde valimiz Kâzım paşa, müstâhkem mevki kumandanı Fuât paşa, şehrimizde bulunan bir çok meb'uslarımız,

Mülkiye ve Askeriye ümera ve rüesası, İzmirdeki Bankaların müdürleri ve sair ticaret müessiseleri mümessilleri ve tüccarlarımız hazır bulunmuşlardır.

Bu güzel ve pek faydeli olan bina 300,000 liraya karip bir paraya satın alınmıştır.

İzmir ticaret âlemine çok ve dağnak bir halde bulunan komisyoncu ve simsarlarımızı bir araya getiren bu binayı Türkiye Cumhuriyeti iktisadiyat cihazına ilâveye muvaffak olan âmilleri tebrik ve takdire lâyıktırlar.

İZMİR BİRİNCİ (9 EYLÜL SERGİSİ)

Müşâhâzâtın elim sademe ve tesiratına göğüs gererek büyük rehberlerinin ilham ve kudretiyle yeniden hayat bulan ve bilhassa Anadolu müdafaasından iyi ve ameli ders alan Türk milleti, vaktiyle muhtelif amiller ve sebepler tesiriyle ihmal edilen iktisadi hususlara en büyük ehemmiyeti vermiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde tedvin olunan iktisadi kanunlar, ecnebi memleketlerin ekserisiyle yeniden akdedilen ticari muahedeler Anadolunun baştanbaşa şümendöfer ağlarıyla sarılmasına dair feli icraat mühim merkezlerde birçok fabrikaların açılması ve şimdiye kadar işlenilmeyen tabii hazinelerimizden pek pratik istifadeler cihetine gidilmesi milletimizin askerî safahatındaki muvaffakiyatını tamamlayan medeni hareketlerdir.

Mühim miktardaki ihracat ve ithalâtına binaen tüccar ve erbabi Sanayimizin memaliki ecnebiyeye Ticaret ve Sanayi âlemiyle temasına vasita olan ve Küçük Asiyaya Akciğer vazifesini gören Güzel İzmir şehrinde yurdumuzun istihsalâtını bir araya toplamak, Türk san'at ve imal kudretini halkımıza tanıtmak, mahsulât ve masnuatımıza yeni mahreçler tedarik eylemek ve atide Beynelmîl bir mahiyet almak üzere 4 Eylül 1929 tarihinde İzmir ticaret odasının teşebbüsü ve Vilâyetimizin azımkâr Valisi Kâzım Paşa hazretlerinin himmetleri muvaffakiyetle tetevvüç etmiştir.

Sergi; 4 Eylül 1927'de açılmış ve 25 Eylül 1927 tarihinde kapanmıştır. 12 bin metro murabba kapalı ve 13 bin metro murabba açık mahalleri muhtevi bulunan (İzmir San'atlar Mektebi) binası Sergi mahalli ittibaz edilmiştir.

Sergiye iştirak eden firmalar: Gerek Türkiye, gerekse İzmir mahafili tüccariye ve resmîyece fevkalâde takdirlere mazhar olan sergiye; 195 Türk firması, 71 Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Borsaları ve müessesatı resmîys, nim resmîye 72 Ecnebi firması ki ceman 338 müessise iştirak etmiştir. Ecnebi firmalardan 21 (Leh), 17 (Alman), 16 (Rus), 5 (Amerikan), 4 (İngiliz), 3 (İtalyan), 3 (Fransız), 2 (İsviçre), 1 (Macar)dır.

Sergide: Halı, Mensucat, Ham ve mamul Dedri, Mobilye ve mevaddı Hasebiye, Kütahya Çinileri, Sabun, Bakır, İtriyat ve müstahzaratı tıbbiye, Zinete müteallik Sanayi, Demir Sanayii ve alâtı Züraiye, Mekûlat Sanayii, Müskirat ve Meşrubat, Mahsulâtı arziye, Kadın ve Erkek elbiseleri ve Nakış, Mecmua ve kitap, İktisadî muntakalar maddenler ve muhtelif meşherler ayrı ayrı pavyonlarda mamulât ve masnuatı teşhir edilmiştir.

Türk firmalarından 94 müessiseye Altın, 49 müessiseye Gümüş, 11 müessiseye Bronz madalya ve 86 müessiseye de takdirname ve Ecnebi firmalarından 32 müessiseye Altın, 12 müessiseye Gümüş madalya ve 7 müessiseye de takdirname verilmiştir.

Sergiye Türk ve Ecnebi olmak üzere duhuliye ile (50,530), ücretsiz olarak talebe ve davetlilerden de (30,214) ki ceman (80,744) kişi ziyaret etmiştir. Sergi heyeti; sergiyi ziyaret edecek zevatın ihtisasatını bir hatıra olmak üzere saklamak maksadıyla hususî bir defter açmış ve bu deftere sergiye müteallik binlerce yazı yazılmıştır.

İKİNCİ (9 EYLÜL SERGİSİ)

Birinci 9 Eylül sergisinde yapılan tecrübelerle İkinci 9 Eylül sergisine daha mütekâmil çehre arzemesi için İzmir Ticaret odasında tesis edilen sergi bürosu, gerek Türkiye ve gerek Ecnebi meleketterden vukubulan müracaatlara birer birer cevap vermekle beraber Türkçe ve Fransızca bastırıldığı binlerce sergi taleplamelerini bilûmum ticarethanelerine, resmî müessiselere, Ticaret mümessilliklerimize, Şehbenderlerimize, Ecnebi memleketlerin Ticaret odalarına yollamıştır.

Sergi açılma merasimi: İkinci 9 Eylül sergisi 4 Eylül 1928 Salı günü saat onyediyi çeyrek geçerek mutantan merasim ile icra kılındı. Saat onyediyi çeyrek geçe askeri müzika bandosu İstiklâl marşını terennüme başlamış ve marş kaimen dinlenilmiştir. Müteakiben Ticaret

a- odası umum kâtibi Turgut bey ve anden sonra da valimiz kâzım
e: paşa hazretleri tarafından nutuklar söylenerek sergi binasına geçilmiş
a- ve binanın kapısındaki kurdela Vali paşa tarafından kesilerek sergi
ur açılmıştır.

7 Memleketimizin Ziraat, ve Sanayide katettiği merhalelerin bir
3 züptesini canlı bir surette ve geçen sene sergisinden daha muntazam,
güzel ve cazibeli bir tarzda göstermek üzere sergi komitesince geceli,
gündüzlü sarfolunan mesai müvaffakiyetle tetevvüç etmiştir.

İkinci Dokuz Eylül sergisine 515 firma iştirâk etmiştir. Bunlardan
elli sekizi Ticaret ve Sanayi odaları, üçyüz ikisi hususi Türk mües-
siseleridir.

Sergide mal teşhir eden Ecnebi ticarethanelerin yekûnu 155 tir.
Mezkûr firmalardan bilvasıta olarak 51 Alman, 35 müstekillen ve vası mik-
yasta İtalyan, 16 ticaret mümessilliği namı altında Rus, 9 Amerikan, 11
Fransız 8 İngiliz, 4 Çekoslovak, 5 İsviçre, 1 Avusturya, 2 Macar, 1 Bel-
çika, 1 İsveç, 1 Yugoslavyadır. Birinci sergiye nispetle İkin-
ci 9 Eylül sergisine 36 Türk, 83 Ecnebi firması fazla iştirâk etmiştir.

Sergiyi: Türk ve Ecnebi olmak üzere duhuliye ile (3,019) Ecnebi,
diğerleri yerli olmak üzere (54,311), ücretsiz olarak ta (1965) Ecnebi,
ve mütebakısı talebe ve davetliler (32,597) ki ceman (86,908) kişi
ziyaret etmiştir. Bu sergide geçen sergiye nispeten (6164) ziyaretçi
fazla olmuştur. Sergiye iştirâk eden Türk firmalarından 169 müessiseye
Altın, 21 müessiseye Gümüş, 7 müessiseye Bronz madalya, 52 mües-
siseye de takdirname verilmiştir.

Ecnebi firmalardan 105 müessiseye Altın madalya ve 17 müessi-
seye de takdirname verilmiştir.

Sergi 21 Eylül 1928 Cuma günü akşam üzeri kapanmıştır.

20 Eylül 1928 Perşembe günü öğleden sonra sergi bahçesinde
Eksipozanlara bir çay ziyafeti verilmiş ve bu münasebetle serginin banisi
ve fahri reisi vali Kâzım paşa hazretleri bir nutuk irat buyurmuşlardır.

İzmirde mevcut iktisadî şirketler:

İzmir Mezbahası Türk Anonim Şirketi, İzmir Civarı Otomatik
Telefon Türk Anonim Şirketi, İzmir Elektrik ve Tramvay Türk Ano-
nim Şirketi, İzmir Liman ve Körfez İşleri İnhisarı Türk Anonim Şir-

keti, İzmir Osmanlı Anonim Su Şirketi, Türkiye Palamutçuları Anonim Şirketi, İzmir Hava Gazi Şirketi, İzmir Kasaba ve Temdidi Demiryolu Şirketi, Aydın Demiryolu Şirketi, İzmir Pamuk İmalâtı Türk Anonim Şirketi, İzmir İmarat ve İnşaatı Umûmiye Türk Anonim Şirketi, İzmir Sanayi Şirketi, Şark Sanayi Kumpanyası Türk Anonim Şirketi, Türk Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, Loyd Triestino ve Poğliya Seyri Sefain Şirketi, Çolakzade Halı Kumpanyası, Şark Halı Kumpanyası, Estern Karpel Limitet, Mak Andros Forbes Kumpanyası, İzmir İthalât ve İhracat Türk Anonim Şirketi, Hans Frank ve Şeriki Roytes Hombolt Makina Şirketi İzmir Şubesi, İzmir Bilgi Matbaacılık Anonim Şirketi, İzmir Sanayi Beytiye Türk Anonim Limitet Şirketi, Aydın İncir Müstahsılları Ko-operatifi, Orozdibak Anonim Şirketi, Singer Makineleri Anonim Şirketi, Navman Makineleri Türk Anonim Şirketi, Burnova Bağcılar ve Tütüncüler Ko-operatifi, İstiklâl Şirketi, Di Simirna Fiğ Pakers tel Limieit, Etnav Romana Petrol Sanayi Anonim Şirketi, Romanya İngiliz Şark Petrol Şirketi, İstandart Davil Kumpani İzmir Şubesi, Sokombel Gaz Şirketi, Di Asyatik Petrolyum Limitet, Türk Gençler Ticaret Ko-operatifi, Duhan Türk Anonim Şirketi İzmir Şubesi, Geri Tobako Kumpani İzmir Şubesi, Şark Tütün Anonim Şirketi, Glenn Tobako Kumpani İzmir Şubesi, Felemenk Türk Tütün Anonim Şirketi, Olston Tobako Kumpani İzmir Şubesi, Ostro Türk Şirketi İzmir Şubesi, Di Amerikan Tobako Kumpani İzmir Şubesi, Herman İspirer ve Şürekâsı İzmir Şubesi, Mayer Tütün Kumpanyası, Mimar Mecit ve Mühendis Rifat ve Mühendis Sırrı Arif İnşaat Şirketi, Anadolu Sigorta Türk Anonim Şirketi, Alinya Anonim Sigorta Şirketi, İtimadı Milli Türk Sigorta Anonim Şirketi, İsviçre Milli Sigorta Şirketi, Di Britiş End Oryant Güneş Sigorta Türk Anonim Şirketi, Lafederal Sigorta Şirketi, La Fonsiyer Transpor Sigorta Şirketi, Loid İnternasyonal Sigorta Anonim Şirketi, Mağda Burga Harik ve Nakliyat Sigorta Şirketi, Nordeştan Sigorta Şirketi, Viktorya Dö Berlin Sigorta Şirketi, Balkan Sigorta Şirketi, Di Konsolidatè Asürans Kumpani Limitet, Danop Aviyen, Uryen, Mağda Burker, La Kongort Sigorta Şirketi, İttihadı Milli Sigorta Şirketi, Şark Sigorta Anonim Şirketi, Türkiye Milli Sigorta Şirketi, Milli Sigorta Anonim Şirketi, Kumpani Da Sürans

m
ir
k
m
n
e
li
r-
k
gi
n
r-
i
,
a
,
i
r
r

Jenerâl Konterle Ansandi, Lapre Vuvayans, Re Önyone Adriyatika Di Trêste, Onyon Dö Pari, Asigurasyon Jenerali Di Triyeste, Ale Anjar Oniyon Medi Teranea, Helveçya, Britiş (Lev) Ansürans Kumpani Limitet, Estren Nakliyatı bahriye Sigorta Şirketi, Kontuvar Maritim Anonim, Kommerçiyala Teredink Korporoş Of Niyork, Nordoviçeri Herong Gezelşaft, Di Korthil Enişorans Kumpani Limitet İzmir Acentesi, Terakki Debağat Ko-operatifi, Kaçalay zade Mehmet Fevzi ve Şürekâsı, Rafiklo İuşaat Şirketi, Alemdarzade Süleyman Sami ve Müftü zade Sakıp Şirketi, Kostantin Lipuvaç Biraderler Şirketi, Nestle Andanfilü Süvis Kumpani İzmir Şubesi, V. F. Vanderze İzmir şubesi, Yılançı zadeler Halı Kumpanyası, Hamza zadeler ve Şürekâsı, C.J. Jiro ve Şürekâsı, İzmir Ecza Baharat ve Levazımı Tıbbiye Türk Anonim Şirketi

İzmir Ticaret ve Sanayi Odasına 78 fevkalâde, 165 birinci sınıf, 323 ikinci sınıf, 474 üçüncü sınıf, 838 dördünü sınıf ki ceman 1878 Tüccar kayıtlıdır.

Borsada da 43 birinci sınıf, 97 ikinci sınıf, 10 üçüncü sınıf ki ceman 150simsar vardır.

İzmirde mevcut vapur Acentelari Aşağıda gösterilmiştir:

Türkiye Cumhuriyeti Seyrisefain İzmir Acentesi, Kırzade Şevki ve Şürekâsı Acentesi, Hendekci zade Mustafa bey Acentesi, Hikmet Besim Mustafa Yumelaki ve evlatları Acentesi, Hantalzade Tayyar mahdumları Acentesi, Naim vapur idaresi, Recai Recep bey, Hanefli zade mahdumları, Sadık zade biraderler ve şürekâsı Acentesi, Sovyet Ticaret vapurları Acentesi, Oliviye vapur Acentesi, Con Persiç, Kontinental Şiping, T. Buvenriz, Libera Triyestina, Loit Triyestino, Poğliya seyrisefain İzmir Şubesi, Serviçi Martini, Vanderze, Doyçe Levant niye vapur kumpanyası, Siveneska, oriyentlin, Fornes viti e kumpani Limitet, Amerikan eksport layn, kumpani Fransez Dö Navli gasyon A vapur şip faper, Oçanya palıçe Kumpani, Zi musî şim şip Kumpani Limitet, F.L. Danon İzmir acentası.

927 şenesi zarfında İzmir limanına giren ve çıkan vapur, motor yelkenliler.

377,400 rüsum tonilâtoluk 578 Türk vapuru ile 33,058 rüsum tonilâtoluk 1,370 motor ve yelkenli Türk. 78,093 rüsum tonilâtoluk 49 Alman vapuru, 27,306 tonilâto 10 adet vapur ve 15 tonluk 2 adet

Amerikan motoru; 742 tonilâtoluk 4 İspanyol vapuru; 9,685 tonilâtoluk 7 İsveç vapuru; 176 tonluk 1 motor ile 371,994 tonilâtoluk 205 İngiliz vapuru, 1,686 tonluk 8 motor ile 421,899 tonilâtoluk 271 İtalyan vapuru, 283 tonluk bir İran vapuru; 8,022 tonilâtoluk 6 Belçika vapuru; 340 tonilâtoluk 1 Polonya vapuru; 6,375 tonilâtoluk 3 Danimarka vapuru ;2,982 tonilâtoluk 5 Romen vapuru; 5,077 tonilâtoluk 1 Japon vapuru; 54,766 tonilâtoluk 44 Sövyet vapuru; 4 tonilâtoluk bir motor ile 219,185 tonilâtoluk 70 Fransız vapuru; 86,556 tonilâtoluk 54 Felemenk vapuru; 507 tonilâtoluk 1 Mısır vapuru; 35,708 tonilâtoluk 40 Yoğuslavy avapuru; 3,621 tonilâtoluk 104 Yunan motor ve yelkenlisi ile 33,627 tonilâtoluk 64 Yunan vapuru limanımızdan girip çıkmıştır .

928 senesinde ise: 23,238 rüsum tonilâtoluk 851 Türk yelken ve motoru ile 274,616 tonilâtoluk 353 Türk vapuru; 4 tonluk 1 Alman motoru ile 38,431 tonilâtoluk 25 Alman vapuru; 35,381 tonilâtoluk 14 Amerikan vapuru; 8,997 tonilâtoluk 8 İsveç vapuru; 248,431 tonilâtoluk 141 İnglizii vapuru; 169 tonilâtoluk 1 İtalyan motoru ile 233,726 tonilâtoluk 120 İtalyan vapuru; 110 tonluk 1 İran vapuru; 1,969 tonilâtoluk 2 Bulgar vapuru; 4,970 tonilâtoluk 4 Belçika vapuru; 1,020 tonilâtoluk 3 Polonya vapuru; 1,253 tonilâtoluk 1 Danimarka vapuru; 372 tonilâtoluk 1 Romen vapuru; 59,029 tonilâtoluk 80 Sövyet vapuru; 117,796 tonilâteluk 35 Fransız vapuru; 41,042 tonilâtoluk 23 Felemenk vapuru; 2,936 tonilâtoluk 2 Mısır vapuru; 9,162 tonilâtoluk 9 Norveç vapuru 28,285 tonilâtoluk 34 Yoguslavya vapuru, 780 tonilâtoluk 82 motor yelkenli ile 12,646 tonilâtoluk 25 Yunan vapuru; , limanımıza gelmiştir.

1927 senesi limanımızdan çıkan eşyanın kıymeti ve sevkedilen memleketler: 927 senesi zafında 25,606,626 lira 19 kuruş kıymetinde İtalya, 18,222,802 lira 95 kuruş kıymetinde Amerikaya, 13,760,825 lira 89 kuruş kıymetinde İngiltereye, 9,748,556 lira 23 kuruş Almanya, 7,546,209 lira 61 kuruşluk Felemenge, 4,885,413 lira 80 kuruşluk Fransaaya 4,228,768 lira 16 kuruşluk Yunanistana, 2,767,038 lira 76 kuruşluk Rusyaya, 2,247,686 lira 94 kuruşluk Belçikaya, 1,108,707 lira bir kuruşluk Mısıra, 497,717 lira 22 kuruşluk Romanyaya, 450,190 lira 92 kuruşluk

Avusturyaya, 385,068 lira 50 kuruşluk Bulgaristana, 365,140 lira 57 kuruşluk İsveçe, 92,942 lira 45 kuruşluk Suryeye, 81,693 lira 65 kuruşluk Danimarkaya, 33,042 lira 96 kuruşluk Hindistana, 28,925 lira 45 kuruşluk Berezilyaya, 19,269 lira 20 kuruşluk İspanyaya 12,235 lira 25 kuruşluk Kap hükümetine, 10,370 lira 97 kuruşluk Japonyaya, 11,324 lira 93 kuruşluk sair memleketlere ki ceman 92,170,557 lira 41 kuruşluk mal limanımızdan sevk edilmiştir, (Salnamenin nihayetinde grafik halinde de gösterilmiştir.)

İhracat eşyalarını neviler itibariyle aşağıya dercediyoruz:

34,237,805 lira 26 kuruşluk Tütün, 19,358,705 lira 27 kuruşluk Üzüm, 10,817,869 lira 79 kuruşluk İncir, 6,418,215 lira 51 kuruşluk Zeytinyağı, 5,345,232 lira 70 kuruşluk Halı, 3,580,776 lira 72 kuruşluk Palamut, ve palamut hulasası, 2,689,722 lira 75 kuruşluk Afyon, 1,574,802 lira 6 kuruşluk Zahire, 1,463,450 lira 52 kuruşluk Pamuk, 1,237,228 lira 34 kuruşluk Kutu, 959,613 lira 12 kuruşluk yün ipliği, 954,794 lira 36 kuruşluk Meyan kökü ve Meyan balı, 573,884 lira 78 kuruşluk Deri, 404,116 lira 54 kuruşluk Badem, Ceviz, Kestane ve Çam fıstığı, 388,088 lira 85 kuruşluk Pamuk ipliği, 314,187 lira 60 kuruşluk Pamuk çekideği, 296,555 lira 21 kuruşluk Pirina, 289,246 lira 85 kuruşluk Bakla, 196,939 lira 32 kuruşluk Zimpara madeni, 141,910 lira 11 kuruşluk Balmumu, 101,259 lira 26 kuruşluk Yumurta 100,608 lira 24 kuruşluk Maadin hurdaları, 82,554 lira 48 kuruşluk Fasulya, Nohut, Bezelya ve Mercimek, 74,216 lira 58 kuruşluk Un, Kepek, Küşpe, 52,755 lira 54 kuruşluk Kendir tohumu, 46,022 lira 52 kuruşluk Susam, 35,514 lira 60 kuruşluk Mehmuz ve Kitre 35,073 lira 83 kuruşluk Bağırsak, 33989 liralık İnek, Öküz ve Manda, 29,555 lira 46 kuruşluk yaş meyve, 19,614 lira 81 kuruşluk Mazı, 18,000 liralık Krom madeni, 15,501 lira 55 kuruşluk Kereste, 14,944 lira 25 kuruşluk Peynir, 13,470 lira 10 kuruşluk kuru meyve, 13,365 liralık Limon, 12,478 lira 44 kuruşluk Paçavra, 11,688 lira 65 kuruşluk Kemik, 10,744 lira 12 kuruşluk Mensucat, 10,672 lira 55 kuruşluk Yün ve Yapağı ile 141,910 lira 11 kuruşluk muhtelif eşya ki ceman 92,170,557 lira 41 kuruştan ibarettir. İhracatı bir yerde göstermek için cetveli de dercedilmiştir.

1927 SENESİ ZARFINDA İZMİR LİMANINDAN ÇIKARILAN EMTİANIN NEVİ VE KIYMETLERİNİ GÖSTERİR CETVELDİR:

Emtianın nevi	Kıymeti		Emtianın nevi	Kıymeti	
	Lira	K.		Lira	K.
Tütün	34237	85526	Nakliyekün	91396	61832
Üzüm	19358	70527	Balmumu	14191	011
İncir	10817	86979	Yumurta	10125	926
Zeytinyağı	64182	1551	Maadin hurdaları	10060	824
Halı	53452	3270	Fasulya, Nohut,	8255	448
Palamut ve palamut hulâsası	35807	7672	Bezelya, Mercimek	7421	658
Afyon	26896	2275	Un, Kepek, Küşpe	5275	554
Zahire	15748	0206	Kendir tohumu	4602	252
Pamuk	14634	5052	Susam	3551	460
Kutu	12372	2834	Mehmuze ve Kitre	3507	383
Yün ipliği	95961	312	Bağırsak	3398	900
Meyan kökü ve Meyan Balı	95479	436	İnek, Öküz ve Manda	2955	546
Deri	57388	478	Taze meyve	1961	481
Badem, Ceviz, Kestane	40411	654	Mazı	1800	000
Çam fıstığı	38808	885	Krom madeni	1550	155
Pamuk ipliği	31418	760	Kereste	1494	425
• Çekideğir	29655	521	Peynir	1347	010
Pirina	28924	685	Kuru meyve	1336	500
Bakla	19693	932	Limon	1247	844
Zimpara madeni	19543	277	Paçavra	1168	865
Muhtelif eşya	91296	61832	kemik	1074	412
Yekûn			Mensucat	1067	255
			Yün, Yapağı	9217	05741
			Yekûn umûmî		

1928 senesinde limanımızdan çıkan eşyanın 29,791,589 lira 31 kuruşluk Tütün 14,103,831 lira 21 kuruş Üzüm, 9,432,125 lira 85 kuruş İncir, 854,087 lira 44 kuruş Zeytinyağı, 4,543,614 lira 53 kuruş Halı, 4,345,399 lira 7 kuruş Palamut ve Palamut hulâsası, 2,950,114 lira 12 kuruş Afyon, 367,419 lira 40 kuruş Zahire, 2,275,449 lira 56 kuruş Pamuk, 1,221,593 lira 65 kuruş Kutu, 912,486 lira 28 kuruş Yün ipliği, 904,323 lira 25 kuruş Meyan kökü ve Meyan balı, 1,293,101 lira 75 kuruş her nevi Deri, 345,365 lira 2 kuruşluk Badem, Ceviz, Kestane, Çam fıstığı Harnop, 103,601 lira 67

kuruş Pamuk İpliği, 410,034 lira 14 kuruş Pamuk çekirdeği, 42,176 lira 70 kuruş Pirina 667,925 lira 34 kuruş Fasulya, Nohut, Bezelya, Mercimek, 76,645 lira 8 kuruşluk Zımpara, Arsenik, Rastık taşı ve Simti Kurşun madenleri, 105,935 lira 13 kuruş Maadin hurdaları, 72,392 lira 72 kuruş Yumurta, 2,249 lira 79 kuruş Peynir, 36,793 lira 50 kuruş Öküz, İnek, Koyun, Keçi ve kümes hayvanatı, 90,711 lira 43 kuruş Un, Kepek, Küspe ve Saman, 25,363 lira 20 kuruş Taze meyva ve sebze, 8,433 lira 49 kuruş kuru meyva ve sebze, 45,762 lira 62 kuruş Mehmuze, Kitre, Mazi, 35,588 lira 30 kuruş Kendir, Kendir tohumu ve Keten tohumu, 100,651 lira 92 kuruş Balmumu, 39,801 lira 85 kuruş Bağırsak ve kuru kan, 3,407 lira 69 kuruş Kemik, Tırnak, Boynuz, 46,833 lira 3 kuruş Yün, Yapağı, Tiftik, 41,288 lira 80 kuruş İpek ve İpek kozası, 12,807 lira 20 kuruş Haşhaş, 1,226 lira 51 kuruş Zahire döküntüleri, 16,906 lira 57 kuruş Kabak çekirdeği, Zerdali ve karpuz çekirdeği, 3,956 lira 20 Fıçı, 22,378 lira 56 kuruş Çöğen, sahlep, Defne yaprağı Çam kabuğu, 8,337 lira 25 kuruş muhtelif itriyat, 487 lira 80 kuruş Tereyağı ve 95,947 lira 13 kuruşluğu muhtelif eşya ki ceman 75,457,504 lira 6 kuruş ihracat yapılmıştır. Bu izahat; cetvel halinde zire dercedilmiştir.

**1928 SENESİ ZARFINDA İZMİR LİMANINDAN
ÇIKAN EMTİANIN NEVİ VE KIYMETLERİNİ
GÖSTERİR CETVELDİR**

Emtiyanın nevi	Kıymeti		Emtiyanın nevi	Kıymeti	
	Lira	K.		Lira	K.
Tütün	29791589	31	Naliekûn	68663630	49
Üzüm	14103831	21	Kutu	12215936	65
İncir	9432125	85	Yün ipliği	912486	28
Zeytinyağı	854087	44	Meyan kökü ve	904323	25
Halı	4543614	53	Meyan Balı		
Palamut ve Pala-	4345399	07	Her nevi Deri	1293101	75
mut hulasası			Badem, Ceviz, Kes-	345365	02
Afyon	2950114	12	tane ve Harnup		
Zahire	367419	40	Pamuk ipliği	103601	67
Pamuk	2275449	56	Pamuk çekirdeği	410034	14
Yekûn	68663630	49	Yekûn	73854136	25

Emtiyanın nevi	Kıymeti		Emtiyanın nevi	Kıymeti	
	Lira	K.		Lira	K.
Nakliyekûn	73854136	25	Nakliyekûn	75027885	25
Pirina	42176	70	Kendir, Kendir tohumu, Ketentohmu	35588	30
Bakla, Nohut, Fasulya, Mercimek, Bezelya	667925	34	Balmumu	100651	92
Zımpara, Civa, Ras-tık taşı, Arsenik, ve Simli Kurşun	76645	08	Bağırsak ve Kuru Kan	39801	85
Maden hurdaları	105935	13	Kemik, Tırnak, Boynuz	3407	69
Yumurta	72392	72	Yün Yapağı, Tiftik	46833	03
Peynir	2249	79	İpek kozası ve İpek	41288	80
Öküz, İnek, Koyun, Keçi ve Kümes Hayvanatı	36793	50	Haşhaş	12807	20
U,n Kepek, Küspe, Saman	90071	43	Zahire döküntüleri	1226	51
Taze meyva ve Sebze	25363	20	Kabak çekirdeği, Zerdali ve Karpuz çekirdeği	16906	57
Kuru meyva ve Sebze	8433	49	Fıçı, Varil	3956	20
Mehmuze, Kitre, Mazı	45762	62	Çögen, Sahlep, Defne yaprağı, Çam	22378	56
Yekûn	75027885	25	Kabuğu	8337	25
			Muhtelif İtriyat	487	80
			Tere yağı	95947	13
			Muhtelif eşya		
			Umum yekûn	75457504	06

Gerek 1927 ve gerek 1928 senesi zarfından çıkan eşyaların sevkedildikleri devletlerin isimleri ve bu devletlere gönderilen eşyanın kıymeti berveçhi zir cetvelde gösterilmiştir.

1927 - 1928 Senesi zarfında limanımızdan çıkarılan eşyanın sevkedildikleri devletlerin isimleriyle kıymeti mikdarını gösterir cetvelidir.

Devletlerin isimleri	1927 Senesi Lira	1928 Senesi Lira
Almanya	9748556	11711042
Amerika	18222803	19408938
Avusturya	1929	1196
Avusturalya	450191	314417
Aden	0	62911
Arnavutluk	33	6498
Belçika	2247687	1650957
Bulgaristan	385068	147951
Brezilya	28025	35309
Çekoslovakya	72	1336802
Danimarka	81694	186538
Istonya	0	4462
Filestin	3760	3658
Fenlandiya	0	300
Fransa	4885414	5256469
Hicaz	0	3018
Hindistan	33043	49
Holanda	7546210	2821937
İspanya	19269	7558
İngiltere	13760846	10031879
İsveç	345140	392266
İsviçre	153	32942
İtalya	25665526	11788668
Japonya	10371	2747
Kap	12235	9873
Kanada	0	218166
Lehistan	2405	4583
Macaristan	101	44
Mısır	1108707	789376
Norveç	1813	14561
Romanya	497717	457785
Rusya	2767039	3358168
Surya	62942	98419
Yugoslavya	1040	19187
Yunanistan	4288768	5258830
Umum yekûn	92170557	75457504

1927 senesi zarfında Aydın demiryolu ile dahilden İzmir'e 143,106 ton ve İzmir'den dahile de 45,590 tonluk eşya; 1928 senesinin ilk altı ayı zarfında aynı hat ile dahilden İzmir'e 35,906 ton ve İzmir'den dahile 20,752 tonluk eşya sevk edilmiştir.

Kasaba ve Temdidi demiryolu ile de 1927 senesinde dahilden İzmir'e (108,653) ton ve İzmir'den dahile (60,785) ton eşya; 1928 senesinin ilk altı ayı zarfında dahilden İzmir'e 34,083 ton ve İzmir'den dahile 20,913 tonluk eşya sevk olunmuştur.

Her iki hatta ait sevkiyatın müfredatını gösterir cetveller berveği zirdir.

1927-1928 seneleri zarfında Aydın demiryolu nakliyatı

Eşyanın cinsi	1927 Senesi zarfında		1928 senesi ilk altı ayında	
	İzmir'den dahile	dahilden İzmir'e	İzmir'den dahile	dahilden İzmir'e
	sevkolunan	sevkolunan	sevkolunan	sevkolunan
	Ton Küsür	Ton Küsür	Ton Küsür	Ton Küsür
Arpa	11132	1035702	221216	1014286
Mısır ve Akdarı	413	107172	27300	263286
Buğday	2448	2371144	10690	471185
Muhtelif zahire	4014	138418	38004	424582
Bakla ve Fasulya	18863	275941	55166	991736
Un — Bulgur — kepek	491766	61668	2358652	164021
Pamuk tohumu	872	353651	8545	1411637
Haşhaş — Susam ve muhtelif tohumlar	678	122803	5950	206042
İncir	056	2789367	0832	69594
Hurda İncir	692	387020	0 0	684016
Üzüm	1227	26400	10618	79844
Taze meyva, fındık ve sebze	39719	627759	232950	519657
Yumurta ve tavuk	014	25175	0 0	107486
Zeytinyağı	4924	651052	18389	1874086
Gazyağı	504589	10254	2472882	1960
Pamuk	1515	462706	10306	1797229
Tütün ve Tönbeki	109791	748667	431155	2188366
Meyan kökü	0 0	863968	0 0	4376005
Meyan balı	0 0	8311	0 0	0 0
Palamut	487	1058928	0 0	3402529
Kereste ve Tahta	280027	6936	1180098	42814
Odun, kömür ve ağaç kabuğu	21119	65127	11546	831118
Yekûn	1494346	12198169	7093299	20921479

06
lk
en

en
8
en

r.
ti
da
ire
1
sur
36
36
35
32
16
11
17
2
4
6
4
7
6
6
0
9
6
5
3
3
4
3
0

Eşyanın cinsi	1927 Senesi zarfında		1928 senesi ilk altı ayında	
	İzmirden dahile	dahilden izmire	İzmirden dahile	dahilden izmire
	sevkolunan	sevkolunan	sevkolunan	sevkolunan
	Ton Kûsur	Ton Kûsur	Ton Kûsur	Ton Kûsur
nakliyekûn	1494346	12198169	7093299	20921479
Zampara madeni ve madeniyat	0 0	160081	108192	1899977
Bira, Şarap, İspirto, Sirke	68744	070	345245	1821
Makiné alât ve edevatı	45661	6563	244980	42559
Kösele ve Deri	27964	20992	161487	162709
Manifatura ve İplik	223650	13261	868851	107568
Kahve, Piring, Şeker	609910	1464	2240203	11225
Sadeyağı, Peynir ve bakkaliye emtia mekûlatı	78323	104905	321277	781999
Tuz	497426	0 0	2205 0	0 0
Pirina	0 0	1540655	0 0	5127786
Mütenevvi nakliyat	1419801	241722	5634 0	1429663
Kükürt	13978	0 0	0 0	0 0
Maden kömürü	79248	22718	533 0	29557
Yekûn	4558051	14310600	1975534	30516343

1928 senesi Kasaba ve Temdidi Demiryolunun nakliyatı

Eşyanın cinsi	İzmirden dahile	Eşyanın cinsi	Dahilden İzmir
	sevkolunan		sevkolunan
	Ton Kûsur		Ton Kûsur
Bakkaliye	4763250	Üzüm	20183282
Mekûlat	1409400	Tütün	10385703
Un	4144500	Pamuk	2185299
Sebze, Meyva, Taze balık	328850	Pamuk çekirdeği	723431
Maden kömürü	4624650	Palamut	20616715
Gazyağı	6477750	Meyan kökü	2129394
Tuz	3324950	Halı	1023091
Tütün ve Tönbeki	1236850	Buğday	15542402
İspirto, Boya, Zift	44500	Arpa	12785422
Potas, Soda, kükürt, köztaş	1896250	Burçak	302596
Yün	493300	Susam	67758
Manifatura ve Deri	1078550	Fasulya	377216
Madeniyat	3839350	Nohut	341231
Yekûn	33662150	Yekûn	86663540

Esyanın cinsi	Izmirden dabile sevkolunan Ton Kûsur	Esyanın cinsi	Dahilden İzmir sevkolunan Ton Kûsur
nakliyekûn	33662 150	nakliyekûn	86663 540
Toprak ve cam mamûlâtı	1472 0	Bakla	1436 692
Ev eşyası	147 850	Börülce	105 494
Kereste	4051 650	Soğan	248 637
İşlenmemiş Demir	930 300	Badem	185 220
Muhtelif inşaat malzemesi	3269 300	Kömür	1548 249
Boş eşya denklere	1540 0	Mütenevvi nakliyat	18465 461
Mütenevvi nakliyat	15411 900		
Yekûn	60785 150	Yekûn	108653 293

Yollar:

Muhterem ve faal valimiz Kâzım paşa hazretlerinin mütemadi sayileri neticesi olarak yol hususunda dahi vilâyetimiz diğer vilâyata nispeten gerek kemiyet ve gerek keyfiyet itibariyle pek yüksek bir derece ve mevkiidedir. Meclisi umumimizin tastik ve tasvibine dahi iktiran eden beş senelik yol programı mucibince 100 kilometro tulûnda olan İzmir—Menemen—Bergama şosesi ile 84 kilometro tulûnda olan İzmir—Çeşme vekeza 53 kilometro tulûnda olan İzmir—Kemalpaşa şosesinin hemen kısmı âzami yeniden yapılarak ve taş ferşiyatı hakkında kabul ettiği sihanda yani 20 santime iblâğ olunarak mükemmelen tamir edilmekte ve bir numaralı şose haline ifrağ edilmektedir. Diğer yollarımız için dahi mütemadi tamirat tahsisatı vaz olunarak tamirleri mükemmelen yapılmıştır. Bunlardan başka ayrıca ehemmiyeti haiz yollardan Tire—Aydın 33 kilometrosundan 24 kilometrosu ikmal edilmiştir. Ödemiş—Birgi—Salihli yolunun 25 kilometrosundan yalnız 3 kilometrosu inşa edilmemiştir.

Vilâyetin umum yollarının vaziyetini gösterir harita dahi ayrıca Salmamenin nihayetine eklenmiştir.

Izmirin kaza itibariyle yolları da atide gösterilmiştir.

Izmirden Seydiköyüne 12, Burnovaya 5, Bucaya 6x600, Kilizmana 18, Menemene 29, Kemalpaşaya 26, Torbalıya 40, Kiliz-

man tarikiyle Seferihisara 40x800 Uralaya 34, Burnova tarikiyle Manisa hududuna kadar 21x840 kilometro tulunda şose ile bağlıdır.

Varidat

Devlet varidat ve sarfiyatı -- İzmir merkez kazasının 1927 senesi tahakkukatı 4,965,129 lira 73 kuruş Tahsilâtı 4,342,631 lira 52 kuruş ve aynı senenin sarfiyatı umumiyesi 2,622,176 lira 49 kuruştan ibarettir.

Muhasebei hususiye -- Merkez kazasının 1927 varidat tahakkukatı 1,931,814 lira 48 kuruş, tahsilâtı 1,495,689 lira 49 kuruş, masarifi umumiyesi 1,478,625 lir 12 kuruştur.

Devlet ve muhasebei husüsiyeye ait varidat ve sarfiyatını neville ve kazalar itibariyle gösterir bir kıta cetveli salnemenin sonuna konulmuştur.

Belediyeler

İzmir belediyesinin 1927 varidatı 2,090,560 lira 28 kuruş, sarfiyatı da 1,980,812 lira 81 kuruştur.

Karşıyaka belediyesinin varidatı 127,950, sarfiyatı da o nispettedir.

Burnova belediyesinin varidatı 19,719 lira 64 kuruş, sarfiyatı 12,713 lira 77 kuruştur. Buca belediyesinin varidatı 15,117 lira 29 kuruş, sarfiyatı 6,252 lira 6 kuruştur.

1928 senesi İzmir belediyesi muhammen varidatı 2,476,910 lira, Karşıyakanın 127,000 lira, Burnova belediyesinin 58,310 lira, Seydiköyün 6,870 lira 33 kuruştur.

[1928senesi maliyesi Mayıs1929gayesi olduğuna göre Devlet ve Muhasebei hususiyenin varidat ve sarfiyatı hakkında malûmat alınmadığından bizzarur buraya geçirilememiştir.]

Maarif

İzmir merkez kazasının 1927-1928 ders senesi zarfında 53 ilk resmî mektep, 3 hususi ilk Türk mektebi, 13 ilk Ekaliyet mektebi ile 1 erkek 1 kız muallim, 1 erkek ve 1 kız lisesi, 1 muhtelit orta mektebi, 1 ticart mektebi, 1 Ziraat, 1 San'atlar, 1 Körler, Sagırlar ve Dilsizler mektebi, 1 Bilgi, 1 Sepet ve Çiçek, 4 Akaliyet orta mektebi vardır. İlk mekteplerin 596 muallimi ve 12,307 talebesi vardır.

Vilâyetimizde Maarife pek büyük ehemmiyet verilmektedir. Bu

e

ur

0

2

4

7

0

9

1

3

hususla mektepler adedi seneden seneye artmakta, her sene birkaç büyük ve asri mektep binaları yapılmaktadır.

Merkezi kazada 1927 senesinde her türlü sıhhat şartlarını ihtiva eden Yıldırım Kemal bey, Halit bey ve Topaltı Saltanatı Milliye namlarında üç mektep inşa edilmiştir. Yıldırım Kemal bey ve Halit bey mekteplerinin her ikisi 93,000 liraya, Saltanatı Miliye 38,000 liraya mal olmuştur.

Gazeteler:

İzmirde çıkan gazeteler şunlardır: Ahenk gazetesi, Anadolu, Hizmet Yeni Asır, Ticaret gazeteleriyle Ticaret ve Sanayi Odası mecmuası, Fikirler mecmuası, Çiftçi, Lelevant gazeteleridir.

Ahenk gazetesi — Sahibi imtiyazı Cevriye İsmail Hanım, Mes'ul müdürü Süleyman Şevket beydir. İkisi ücretli ve üçü Fahri olmak üzere beş muharriri, 11 Mürettip ile Mücellithane ve sair işlerde hizmet eden 23 memuru vardır. Mesleği, Syası, İlmî, İktisadidir.

Anadolu gazetesi — Sahip imtiyazı Denizli meb'usu Haydar Rüşti bey efendi Mes'ul müdürü Hamdi Nüzhet beydir. 4 ücretli Muharriri 10 Mürettibi 4 memuru 3 hademesi vardır. Mesleği Siyasi, İlmî ve İktisadidir.

Hizmet gazetesi — Sahibi imtiyazı Zeynel Besim ve Mehmet Talât beylerdir. Mes'ul müdürü Kemal Talât beydir. Ücretli 3 muharrir ile 11 Mürettip, 5 Memur ve 1 Hademesi vardır. Mesleği siyasi, İktisadî ve İlmîdir.

Yeni Asır gazetesi — Sahibi imtiyazı Ali Şevket bey, Baş muharriri İsmail Hakkı bey, Mes'ul müdürü İsmail Hakkı beydir. Altısı ücretli ve ikisi fahri olarak sekiz Muharriri 11 Mürettip 5 Memur, iki Hademesi vardır Mesleği Siyasi, İktisadî ve İlmîdir.

LeLevant gazetesi Sahibi imtiyazı Mehmet Sırrı bey, Mes'ul müdürü Mişel Kamber beydir. Ücretli 2 Muharriri, 7 Mürettibi, üç Memuru vardır. Siyasidir.

Ticaret gazetesi — Sahibi imtiyazı Mes'ul Müdürü Raşit Halil beydir. Beşi ücretli Onikisi fabri olarak 17 Muharriri 11 Mürettip 14 Memur, 2 Hademesi vardır. Mesleği, Ticaridir.

(Bu gazeteler Cumartesi günlerinden maada hergün intişar ederler. Ahenk gazetesi akşamları diğerleri de sabahları çıkar.)

Ticaret ve Sanayi Odası mecmuası — her ay başında çıkar ve İzmir

Ticaret ve Sanayi Odası İstihbarat ve Neşriyat dairesi tarafından idare olunur. Gerek dahili, gerek harici iktisattan bahseden ve ticaret alemine büyük istifadeler temin eden bir Mecmuadır. 7 Memuru vardır.

Fikirler Mecmuası — İlim, san'at ve terbiyeden bahseden bu mecmuanın 11 Fahrî muharriri olup bir Memur, iki Mürettibi vardır. Mecmuanın sahibi imtiyazı ve mesul müdürü Ahmt Hikmet beydir. Ayda iki defa neşrolunur.

Ocaklar;

Merkez Türk ocağı, Tilkilik mahfeli, Karşıyaka idman ocağı, Buca Türk ocağı, İzmir Sipahi ocağı.

Yurtlar;

Altay İdman yurdu, İzmir İdman yurdu, Hilâl terbiyei bedeniye yurdu, Bayraklı kariyesi İdman yurdu, Burnova Türk yurdu, Tepecik Türk yurdu, Karataş İdman yurdu, Türk fikir İdman yurdu, Ergenekon terbiyei bedeniye yurdu, Muhacirini islâmiye muavenet yurdu, Eczacı kalfaları kardeşlik yurdu.

Dernekler;

Emekçiler derneği, İzmir Ticaret mektebi mezunlar derneği.

Birlikler

Türk İdman birliği, Matbaa işçileri birliği, Aydın Demir yolu işçileri ve memurin birliği, Kasaba Şömendüfer fabrikası amele birliği, Türkiye Çiftçileri birliği, Yılmaz otomobil Şoför ve işçileri birliği, Karşıyaka Gençler birliği, Harikzedeler birliği, Bahriye birliği, İzmir Türk Ticaret birliği, İzmir Türk komisyoncular birliği, Türk Mühendis, Mimar birliği, İki Çeşmelik gençler iktisat birliği, İzmir Sanayi birliği, Milli Musiki birliği, Burnova gençler birliği.

Kuluplar

İzmir kulubu, Yahılar Türk kulubu, Halk kulubu, Siyah Müseles Futbol kulubu, Altın ordu Spor kulubu, Altın ay Spor kulubu, İsmet Spor kulubu, Sakarya Spor kulubu, İzmir Sanatkârlar Spor kulubu, Zafer Spor kulubu, Burnova kulubu, Anadolu Spor kulubu, Göztepe Spor kulubu. Muallim Spor kulubu, Yılmaz Spor kulubu, Altın Yıldız Spor kulubu, Güzel İzmir Spor kulubu, Yıldırım Spor kulubu, Şehit Tayyareciler mevki Spor kulubu, Park

Spor kulubu, Eşrefpaşa Spor kulubu, Buca Spor kulubu, Karşıyaka Spor kulubu, 9 Eylül Spor kulubu, Hacı Hüseyinler gençler birliği Spor kulubu, Karşıyaka kulubu, Buca Tenis kulubu, İzmir Golf kulubu, Buca kulubu. (Bunların bir kısmı federe edilmiş, bir kısmı edilmemiştir.)

Vilâyet gençliğinin mıntaka Spor heyeti Reisi Valimiz Kâzım paşa hazretleridir.

Bu sene zarfında ALSANAK Fotbol sahasında beton armeden (3,000) kişilik tribünler yapılmaktadır.

Cemiyetler:

Hilâlahmer cemiyeti, Himayei etfal cemiyeti, Verem mücadele cemiyeti, İzmir ve havalisi asarı atika muhipleri cemiyeti, İzmir ve havalisi avcılar cemiyeti, Yerli malları koruma cemiyeti, Mütekait harp malûlları cemiyeti, Türk etibba cemiyeti, Türk eczacılar cemiyeti, İzmir Diş tabipleri cemiyeti, Mektep çocuklarına yardım cemiyeti, Kimsesiz hastalara yardım cemiyeti, Fıkara hastaları tedavi cemiyeti, Burnova yetimleri korumacemiyeti Yardımcı hemşireler cemiyeti, Mütekait zabitan teavün cemiyeti, İstiklâl harbi ihtiyat Zabitan teavün cemiyeti, Muallim mektepleri mezunları cemiyeti Muhacirini islâmiye iskân teavün cemiyeti, İzmir fukaraperver cemiyeti, Hüsnü idare (Bon velonte) cemiyeti, Karşıyaka Avcılar cemiyeti, Balıkçılar cemiyeti, Müsevî kabristanı cemiyeti, Musevî hastanesi idare cemiyeti, Musevî yetim ve fakir çocukları okutma cemiyeti, Beneberit hayır cemiyeti; Simsarlar cemiyeti, Mülteci ve Muhacirin cemiyeti, Tütün amele cemiyeti, Tramvay işçileri cemiyeti, kunduracı vedikicicemiyeti, Saraçlar cemiyeti, Rıhtım Şirketi Müstahdimin teavün cemiyeti, Liman Vapur ve kömür amele cemiyeti, Binek arabacılar cemiyeti, Üzüm ve kutucu esnaf ve amele cemiyeti, İncir ve Üzüm paçalcılar cemiyeti, Ekmekçi, Fırıncı esnaf cemiyeti, Yük arabacılar cemiyeti, Umum Mavna ve salaporyacı esnafı cemiyeti, Mavna amlesi cemiyeti, Maden kömürü tahmil ve tahliye amele cemiyeti, Türk Tabak ve boyacı esnafı cemiyeti İzmir Liman rıhtım İthalât ve ihracat amele cemiyeti, İmalâtı harbiye işçiler cemiyeti, perükâr esnafı cemiyeti, İzmir gümrük öü kayıkları tahmil ve tahliye amele cemiyeti, İzmir Türk terziler cemiyeti, Merakibi bahriye Türk kâtipler cemiyeti, İzmir Deniz Vapur Sayüsükün amele teavün cemiyeti, İzmir gümrüğü hamallar cemiyeti, İzmir inşaat ve madenî mevât

bir âtiye namzet olduğuna şüphe yoktur. Elvahi nakşiye galerisine sahip olduğu gibi yakında Müze dahilinde Türk Etnografisi itibariyle de bir Şube açılacaktır. Müzeden halk ve bilhassa mektep talebeleri istifade etmekte bulunduğu gibi ecnebi seyyahlar Müzeyi ziyaret ederek tetkikat ve tettebbüatta bulunmaktadır.

SIHİYE — Memleketimizin ahvali sıhiyesi umumiyet itibariyle iyidir.

BELEDİ HASTALIKLAR — İzmirde takarrür eden beledi hastalıklar (Çiçek, Kızıl, kızamık, Lekeli humma, Hummatifoidi, Difteri..) dir. Emrazi mezkûrenin Beledi bir hal iktisap etmesi şehrin vaziyeti-sıhiyesi icabındandır.

İzmirde mevcut Hastaneler — 1 Askerî hastane, 1 Memleket hastanesi, 1 Emrazisariye hastanesi, 1 Emrazi-franciye ve zühreviye hastanesi, 1 Musevi hastanesi, 1 Fransız hastanesi, 1 İtalyan hastanesile Hilâli ahmer cemiyetinin iki Çeşmelikte ve Karşıyakada birer Dispanseri, Verem mücadele cemiyeti Dispanseri, Himayei etfal cemiyetinin çocuk bakım evi ve Belediyenin tahtı idaresinde çocuk yuvası vardır.

Bunlardan maada onu mütecaviz hususi küçük hastaneler mevcuttur.

Hey'eti celilei vekile kararıyle mübayaa ve tesis olunan (Preventoryom) inkişaf halindedir. 927 senesinde emrazisariyeden merkezi kazada; Hummyitifoididen 14 Musap olmuş, bunlardan yedisi şifa bulularak yedisi vefat etmiştir. Lekeli hummadan 3 musap olmuş, üçüde vefat etmiştir. Kızıldan 14 musap olmuş, sekizi şifa bulularak altısı vefat etmiştir. Kızamıktan 9 musap olmuş, hepsi de şifa bulmuştur. Kuşpalazından 13 musap olup dokuzu şifa, 4 ü vefat, İltihabıshayayı dimaği şevkiden 1 musap olmuş, o da vefat etmiştir. Yılcıktan 2 musap, iki vefat, Tatanostan 1 musap olmuş ve vefat etmiştir. Aynı senede kazada 9537 Çiçek, 22 Tifo, 514 Veba, aşısı yapılmıştır. Bir senede 403 hane, 52933 parça eşya ile 1,824 Nufusa sıhhi tatbikat ameliyesi ve 796 kişiye de Frengi tedavisi yapılmıştır.

BİNALAR — İzmir kazasında 1927 senesinde 31.075 hususi bina

ahip
bir
fade
ikat

dir.
sta-
i..)
eti-

has-
has-
sile
an-
nin
dir.
ut-

an-
cezi
bu-
ide
tıtı
ur.
ha-
tan
yı
tır.
tat-
ina

yani hane; 158 resmî, 153 Diynî, 8,662 iktisadî ve 1,119 sair bina mevcuttur. (x)

İMAR: Genç ve nurlu Cumhuriyetimizin faal devrinde vatanımızın her tarafında başlıyan imar ve ihya faaliyeti, Mes'ut istirdat esnasında Düşman tarafından yakılarak harabezar haline gelen şehrimizde de tecelli ve hummalı bir surette inkişaf eylemiştir. Kısmi mahsusumuzda münderiç olan hususî inşaat ve imarat buna bir delil olduğu, bunlardan Belediye ve resmî mebanîye ait olan kısmı da zirde gösterilmiştir.

İstirdadî müteakıp İzmir Belediyesi, yangın yerlerinin krokisini aldrarak buraların imarı için mükemmel ve asrıbazıra uygun bir pilânını çizmiştir. Pilânda geniş ve düz caddelerle sokaklar ve muntazam adalara ayrılmış ve bu pilân mucibince bina inşası için halka müsaade verilmiştir.

1927 senesinde halk tarafından şehrin muhtelif yerlerinde 198 kârgir hane, 12 beton, 38 kârgir mağaza, 27 kârgir dükkân, 10 beton, 20 kârgir depo, 9 Fabrika 2 Hamam.

1928 senesinde de 405 Hane ve 80 Dükkân ve yangın yerlerinde de 1927—1928 senelerinde 70 Hane, 505 mağaza yapılmıştır. Yapılan bu binaların kâffesi kârgir, İskeleti Beton armedir.

Belediye tarafından Gazi ve İsmet paşalar hazretlerinin mübeccel namlarına izafeten iki Bulvar inşa ve bu bulvarlarda halkın yaptırdığı muhteşem yüksek ve süslü binalarla gündengüne dolmaktadır.

Gazi bulvarınının deniz kısmındaki methalinde yapılan muhteşem borsa sarayı ile mukabilindeki binalar bulvara birkat daha zinet vermektedirler.

(x) 1 — Hususî bina: Mesken ittihaz edilen binalardır.

2 — Resmî bina: Hükümet, Kışla, Askerî depo, Polis ve Jandarma karakolhaneleri, Gümrük, Liman, Fener, Posta ve Telegrafhaneler.

3 — İktisadî binalar: Bankalar, Eczahaneler, Fabrikalar, De-yirmenler, Fırınlr, Mağaza ve dükkânlar, Tabakaneler, Yağhaneler, Salhanelerdir.

4 — Sair binalar: Han, Otel, Hamam, Sinema, Tiyatro, Kahvehane, Gazino, Kütüphane ve sair binalardır.

5 — Dinî binalar: Cami, Mescit, Havra, Klisedir.

Bahribaba denilen yerde evelce (park) inşasına teşebbüs edilmiş iken araya giren mani hasebiyle yarım bir halde terkolunmuş idi. Belediyemiz burasını da imar ve ihya ederek halkımızın istifadesine açmışlardır. Bu parkın karşısında sahilde ayrıca gazino ve sair Kon-föri haiz mükemmel bir sahil parkı yapılmaktadır.

Sahil parkına muttasıl Türkocağı olarak yapılan muhteşem bina takdirlerle lâyük bir eserdir.

Asrın terakkisine uygun olmıyan göztepe atlı tıramvayları kaldırılarak şirket tarafından mükemmel Elektrikli tramvaylar yaptırılmış ve gene bu Şirket tarafından şehrimizin bütün mahallerine ceryan vererek tenvirat temin edilmiş ve fabrikalar da elektrik kuvvetinden müstefit olmuşlardır. iptidai bir Şekilde yapılan telefon muhaberatı Otomatik olmak üzere temin olunmuş, gerek resmî daireler, gerekse müessesat, Ticarethaneler ve evlerin kısmı âzami muhaberatını otomatik telefonla yapmağa başlamışlardır.

Şehrin büyük ihtiyaçlarından olan mezbahanın asri ve fennî bir halde bir milyon lira para sarfıyla büyük bir bina vücade getirilmiştir.

Belediye tarafından 1927 senesinde cadde ve sokaklarda 1312 metro murabbaı şöse inşa ve 3716 metro murabbaı şöse tamiri, 10530 metre murabbaı kesme taş kaldırım ve tefriş, 949 metro murabbaı Paket taşı kaldırım tamiri, 10893 metro murabbaı yeniden adi döşeme, 8837 metro murabbaı adi döşeme tamiri, 673 metro murabbaı uzun-lugunda yeni Lağım mecrası İnşa, 2907 metro uzunluğunda lağım temizlenme ameliyatı, 247 metro uzunluğunda su mecrası inşa, ve 11770 metro murabbaı, sahada tesviyei türabiye ameliyesi yapılmıştır.

1928 senesinde ise 16810 metro murabbaı kesme taş kaldırım tamiri, 6034 metro murabbaı kesme taş işlermesi, 7592 metro murabbaı paket taşından kaldırım tamiri, 22362 metro murabbaı adi döşeme kaldırım inşası, 28340 metro murabbaı adi döşeme kaldırım tamiri, 64 metro murabbaı Beton kademe inşası, 610 metro murabbaı piyade kaldırım inşası, 18740 metro murabbaı şöse tamir ve inşası, 1988 metro murabbaı müceddet parke kaldırım inşası, 5 metro murabbaı köprü tamiri, 5043 metro mura-bbaı tesviyei türabiye, 2711 metro murabbaı hafriyat, 11393 metro

uzunluğunda lağım temizlemesi, 3072 metro uzunluğunda lağım mecrası inşası ve yangın yerleinde 16033 metro murabbaı adi kaldırım döşeme ve tamiri yapılmıştır.

Karşıyakada: 1927 senesinde 143 yarım kârgir hane, 1 Depo, 1 Dükkân yapılmıştır.

Aynı senede Belediye tarafından muhtelif mahallerde 2297 metro murabbaı müceddet Parke kaldırım yapılmış ve 9840 metro murabbaıda müceddet çimento kaldırım yapılmıştır.

Burnovada: 1927 de 14 Hane, 3 Dükkân yapılmış ve Belediye tarafından çarşıdan istasyona kadar 1600 metro murabbanda şose tamirâtı yapılmıştır.

Seydiköyde: 1927 de 49 Hane, 1 Fabrika, 7 Dükkân yapılmıştır.

Bucada: Belediye tarafından 1927 de muhtelif caddé ve sokaklarda 1466 metro murabbaı adi kaldırım ve 1954 metro murabbanda şose tamiri icra edilmiştir.

TANZIFAT İŞLERİ — İzmir Belediyesinde sokakların süpürülmesi, sulanması ve temizlenmesi için 2 sulama makinesi, 3 hem sulama ve süpürme makinesi, 15 sulama arabası, 33 tanzifat arabası, 113 el arapası, 59 Bargir, 58 Merkep, 200 Kazma ve 4 Memur ile 210 müstahdem çalışmaktadır.

Karşıyaka Belediyesinde: 3 sulama arabası, 13 Tanzifat arabası, 14 Bargir kullanılmaktadır.

Burnova belediyesinde: Tanzifat iltizam suretiyle yapılmakta ve belediyede yalnız 1 sulama arabası bulunmaktadır.

Buca belediyesinde: 2 sulama arabası, 3 Tanzifat arabası, 2 el arabası, 3 bargir, 10 Kürek kullanılmaktadır.

Etfaiye

İzmir Belediyesinin yangın söndürme vasıtaları asrın son tarakkisine göre tertip edilmiştir ki atide zikredilmiştir:

1 adet kılavuz otopomp, 2 motorpomp, 2 merdivenli ototopomp, 1 Sıhhiye otomobili, Kamyon şasesi 1 iki numaralı Fiyat kamyonu, 1 Buhar tulumbası, 2 otomatik merdiven, 3 Hortüm arabası, 7 El tulumbası, 5 Bargir kullanılmakta ve bunların mecmu kıymeti 45950 liraya bahğ olmaktadır. Etfaiye teşkilâtı kadrosu, bir müdürü umumî bir müdürü umumî muavini, Üç zabıt, bir zabıt vekili, bir baş şoför, 8 şoför, 6 şoför muavini, 1 makinist, 1 tamirci ustası, 5

Çavuş, 7 Çavuş muavini, 10 birinci sınıf efrat, 20 ikinci sınıf efrat, 19 üçüncü sınıf efrattan mürekkeptir.

Karşıyaka belediyesinin Etfaiyesi; mamulâtı dahiliyeden bir adet tekerlekli tulumbadan ibarettir.

Burnova Belediyesinde Emme-bana yerli mamulâtından bir tulumba? Buca Belediyesinde Fransız fabrikası mamulâtından çift silindirli bir tulumba vardır.

MEMURİN

Vali Kâzım paşa hazretleri	Belediye âzasından Refik bey Ödemiş
Vali muavini Fazlı bey	Hancı zade Sabri bey Bayındır «
Tahrirat müdürü Şevket bey	Sabık telgrafçı Mustafa bey « «
Evrak müdürü Ahmet bey	Nafız bey Bergama «
Tahrirat kalemi mümevizi Emin bey	Hasan bey « «
MCLİSİ UMUMİ VİLÂYET ÂZALARI	Anadolu gazetesi müdürü
Doktor Hulusi bey İzmir âzası	Turgut bey « «
Eczacı Ferit bey « «	Kemal paşalı Nuri bey « «
Avukat Cemil bey « «	Akif bey Tire «
Hilâiahmer reisi Sezai bey « «	İsmail Hakkı bey « «
Tüccardan Sait bey « «	Ali bey « «
« » Halit bey « «	Esat bey « «
Karşıyaka Belediye reisi	Şevki bey Çeşme «
Fikri bey « «	Hulûsi bey Seferihisar «
Ahenk baş muharriri Şevki bey « «	Hasan bey Torbalı «
Cevahirci zade Sabri bey « «	Hüseyin Sırrı bey Foçeteyn «
Belediye reisi Atif bey Urla «	İsmail Hakkı bey Kuşadası «
Avukat inoğlu Refik Şevket	Emin bey Karaburun «
bey Ödemiş «	Salih bey Kemalpaşa «
Hizmet gazetesi sahip ve	Ahmet Kemal bey Menemen «
sermuharriri Zeynel Besim bey « «	Nazım Fuat bey « «
Mısırlı zade Ragıp bey « «	Encümeni vilâyet başkâtibi Mithat bey

sınıf	Jandarma kumandanı kaymakam	Mahkemei asliye ikinci hukuk
	Nihat bey	reisi Ali Kemal bey
adet	Jandarma kumandanı muavini	« âza Şükrü «
	Mustafa «	« « Agâh «
mba?	Polis müdürü Ömer «	« « mülâzimi Tahir «
i bir	Başkâtibi ser komiser Naci «	Başkâtip Ethem «
	Nufus müdürü Hasanülaskeri «	Sulh hukuk hakimi Ali Rıza «
	Başkâtibi Hüseyin Avni «	« « Avni «
	İskân müdür vekili Halit «	« « Febmi «
	Daire müdürü Hüsnü «	Mahkemei asliye Ticaret dairesi
	Hapishane müdürü Nuri «	reisi Ahmet Ziya «
	Seydiköy nahiyesi müdürü Ragıp «	« âza Hüsnü «
	Burnova Nahiyesi müdür vekili	« « Hulûsi «
mişe	komiser İsmail Hakkı «	« « mülâzimi Salim Hakkı «
«		Başkâtip Hasan Fehmi «
«	ADLIYE:	Müddeiumumî Hasan Safiyittin «
«		Başmuavini Haydar «
«	Ağır ceza mahkemesi reisi Hamit «	Muavini Ali Rıza «
«	« « âza Edip «	Muavini Ekrem «
«	« « Sabit «	Muavini Fuat «
«	« « âza mülâzimi İbrahim «	Müstantik Mustafa «
«	Başkâtip Ahmet «	Müstantik Münhal «
«	Asliye ceza mahkemesi reisi	Müstantik Ali Rıza «
«	Tahsin «	
«	« « âza Fehmi «	MALIYE:
«	« « Fahri «	
r «	« âza mülâzimi Cemil «	Defterdar Kemal «
«	Başkâtip Ahmet «	Varidat müdürü Sabri «
«	Sulh ceza hakimi Cemal «	Muhasebe müdürü Şükrü «
«	Mahkemei asliye birinci hukuk	Varidat mümevizi İsmail Hakkı «
«	reisi Talât «	Tapu müdürü İsmail Hakkı «
«	« âza Ali Rıza «	Tapu başkâtibi Bekir Sıtkı «
«	« « Hüsnü «	Emvali metruke müdürü Sırrı «
«	« « mülâzimi İsmet «	Emvali metruke müdür muavini
bey	Başkâtip Muhterem «	Niyazi «

Umuru hukukiye müdürü vekâle-
ten Ahmet Naili «
Umuru hukukiye başkâtibi Yaşar «

MAARİF:

Asarı atika müfettişi Ahmet Aziz «
Maarif emini Fuat «
Maarif mümevizi Hakkı «
Maarif müdürü Ahmet Naili «
Maarif başkâtibi Tevfik «
Müze müdürü Salâhuttin «

DIYANET

Müftü Rahmetullah efendi

İKTİSAT:

Ticaret müdürü Ziya bey «
Sanayi ve Mesai müdürü Şerif «
Ticaret Bahriye müdürü Hikmet «
Şirketler Komiseri İzzet «
« « Sadettin «
Ticaret müdüriyeti mümevizi «
İhsan Turgut «
Ziraat başmüdürü Zühtü «
Mümevizi Hikmet «
Orman başmüdürü İzzet «
Orman başkâtibi Rüştü «

SIHHAT İŞLERİ:

Sihiye müdürü Lütfü «
Baskâtibi Hasan «
Hükümet tabibi Esat «

Baytar müdürü Adil bey

MUHASEBEİ HUSUSİYE:

Muhasebei hususiye müdürü
Tahsin «
« « başkâtibi Şevki «
İstatistik müdürü Nazım Fuat «
Baskâtibi Esat «

POSTA VE TELGRAF:

Posta ve telgraf başmüdürü Enver «
« « muavini Avni «
« « başkâtibi Şükrü «
Muhasip mes'ul Hulûsi «
Merkez Telgraf müdürü Galip «
Merkez Posta müdürü Naşit «
Paket Posta müdürü Sırrı «

RÜSUMAT:

Rüsumat başmüdürü Sami «
« başkâtibi Emin «
İthalât gümrüğü müdürü mazlum «
Baskâtip Hamit «
İhracat gümrüğü müdürü Şerif «
Baskâtip Fahri «
Paket gümrüğü müdürü Eşref «
Baskâtibi Ahmet «
Salon müdürü Mazlum «
Baskâtip Kemal «

İNHİSARLAR:

Tütün İnhisar başmüdürü Nazmi «
Müskirat İnhisar başmüdürü «
Abdülkadir «
Tuz İnhisar müdürü Hacı Mehmet «

Kasaba ve köy isimleri	Mest-en ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeler		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
İzmir merkez kazası										
İzmir	19755	61171	71345	132516	vardır					
Karşıyaka	2870	7630	8064	15694	vardır		130			
Yamanlar	60	119	110	229			330			
Şemikler	208	443	392	835		edildiği	200			
Çiğli	175	390	375	765		edildiği	230			
Sancaklı	15	34	35	69			330			
Alırca	65	134	128	262			200			
Boşnak	43	99	96	195			245			
Eski dedebaşı	278	475	448	923		edildiği	145			
Buca	1189	3074	2917	5991			045			
Tahtalı	108	208	210	418		edildiği	245			
Balçuva	416	958	826	1784			100			
Bostanlı	370	1141	879	2020			100			
Narlıdere hayath	175						130			
Narlıdere	340	795	763	1558			130			
Yeniköy	67	180	145	325			115			
Trazlı	22	185	172	357			500			
Uzundere	102	174	137	311			100			
Yekûn	26222	77210	87042	164252						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfus			Belediye teşkilatı var mıdır?	Köy kanunu tathik ediliyor mu	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekün			S.	D.	S.	D.
Burnova nahiyesi										
Burnova	1431	5067	3854	8921	Vardır		2			
Bayraklı	367	1021	1006	2027		Edildiği	1	15	45	
Pınarbaşı	415	856	820	1676			2	15	145	
Hacılar	33							Edildiği	2	15
Hamitli	75	127	117	244			1	45	1	
Işıklar	203	462	414	878		»	1	45	115	
Kavaklıdere	63	120	107	227			2	15	2	
Küçük sahrang	7	Beş yol ile birlikte yazılmıştır					2	45	215	
Eğridere	40	104	103	207			3	15	215	
Kurudere	11	43	40	83			4	15	230	
Kaya dibi	25	85	70	155			2	45	230	
Altın dağ	258	738	691	1429		Edildiği	2	15	130	
Beş yol	12	71	53	124			1	15	115	
Kara çam	32	95	79	174			3	15	230	
Çam içi	24	79	63	142			3	15	215	
Mersinli	255	686	652	1338			3	15	2	
Naldöken	67	211	216	427		Edildiği	3	15	45	
Hamidiye	23	54	58	112			2	45	115	
Yekün	2972	9819	8343	18162			2	45	2	

D	Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfus			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiyeye olan mesafeleri	
			Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
	Seydiköy nahiyesi										
	Seydiköy	354	1314	1204	2518	vardır		2			
45	Cuma ovası	285	967	809	1776			4		2	
45	Dere köy	90	299	240	539			4	15	2	15
15	Akçe köy	48	127	137	264			4		2	
	Akköy	69	192	168	360			5		3	
15	Çakallar	28	85	80	165			4		2	
	Görece	96	267	252	519			3	30	1	30
15	Altınay	108						4		2	
30	Cölcükler	88	268	178	446	Edildiği		4		2	
30	Şaşal	22	74	73	147			5	30	3	30
30	Keler	73	222	151	373	Edildiği		6	30	4	30
15	Bulgurca	181	614	491	1105	»		6		4	
30	Könerlik	54	166	166	332			5		3	
15	Oğlan anası	5	491	432	923			5		3	
	Develi köy	42	230	184	414			5		3	
45	Yekûn	1543	5316	4565	9881						

	Kadın	Erkek	Yekûn
Merkez kaza	87042	77210	164252
Burnova nahiyesi	8343	9819	18162
Seydi köy nahiyesi	4565	5316	9881
Kaza yekûnu	99950	92345	192295

BERGAMA KAZASI

BERGAMA KAZASININ HUDUDU VE MESAHAI SATHİYESİ

Bergama kazası İzmirin şimalinde 39 derece 60 dakika arzışimalide ve 4 derece 50 dakika tülü şarkide sathıbahirden 63 metro irtifamda İzmir vilâyetinin en büyük kazalarından biridir.

Hududu: Şimalinde Balıkesir vilâyeti şarkında Manisa vilâyeti garbında, Dikili kazası cenubunda dahi Menemen kazası vardır. Mesahai sathiyesi 1829,25 kilometro murabbıdır.

TAKSİMATI MÜLKİYE:

Bergama kazası Kınık, Reşadiye, Kozak, Turanlı namlarında dört nahiye ve 128 parça meskûn köyden mürekkeptir.

AHVALİ TABİİYE VE COĞRAFİYESİ:

Vilâyetimizin mesaha ve mahsulât itibarıyla en zengin kazalarından birisi olan Bergama geniş ovaları ve müubit arazisi ile meşhurdur. Adeta zahire anbarı mesabesinde. Kazada ve bilhassa sahil kısmındaki geniş meralarda Yaz, Kış zümrüt gibi otlar bulunur. Ve pek çok Koyun ve hayvanatı ehliye otlatılır.

Kaza içinden geçen Bakır çayı, Teke boğazından gelen suları da alarak denize dökülür. Bakır çayının civarındaki arazi bilhassa pek münbit ve mahsuldar kıymetli topraklardır. Buralarda Pamuk, Arpa, Buğday ve sair her nevi hububat külliyyetli surette yetişir. Kışın taşarak civar araziye su altında bırakan Bakır çayının dahi Cumburuyetimizde kıymetli su seyaseti sayesinde pek yakında mecrası temizlenerek irva ve iska ameliyatı yapılacak ve zaten çaya yakın olan arazinin kuvvei istihsaliyesi birkat artacaktır. Dikili kazasının bir saat şarkında Kaynarca ve sazlık namıyla ufak göl vardır ki yaz ve kış bataklık yapar ve civar havasını ifsat ederek mezregi bir hale koyar. Bu göllerin kurutulduğu taktirde bu havali ellibin dönüm kıymetinde gayet kıymetli arazi kazanacaktır. Kazanın Kozak nahiyesini teşkil eden havlisi sathıbahirden ikibin metro yüksekliğinde suyu ve havası gayet güzel vasi çam ormanlarıyla çevrilmiştir. Suları bilhassa İstanbulun Karakulak suyu ayarındadır. Nahiye ve arazisi deniz kıyısından Dikili

ve çandarlı dağları sahile kadar uzar.

Nefsi Bergamanın yarım saat cenubundan başlayarak ovanın bakırçayına kadar olan kısmını Bergama bağları teşkil eder.

IKLİM VE HAVASI:

Kazanın iklim ve havası umumiyetle mutedildir. Nefsi Bergamanın şimal tarafındaki Teke boğazı şedit hava ceryanları yapar. Kış ve ilkbaharda yüksek ve karlı dağları yalayarak gelen bu rüzgâr pek şiddetli ve müessirdir. Yaz günlerinde ise taşlık olan bu buğazdaki kayaların hararetini yalayarak esen rüzgâr gayet sıkıcı ve sıcak olup gurutpan bir iki saat sonraya kadar hararet devam eder. Hararet derecesi pek az günler (37—38) e kadar çıkar. Kış günlerinde ise şimal rüzgârlarının estiği mevsimlerde sifıra kadar iner. Senede bir iki defa 3—5 santimetre irtifaında kar düşer.

Kasabanın şimalişarki cihetinden eski Bergama kalesinin bulunduğu tepe şimalen Teke boğazı ve diğer tepelerle şarkıcenubî, cenup ve garp tarafları Bergama ovasını görür. Kazanın denize mülhak olan sahil kısımlarının Altınova, Dikili ve Çandarlı nahiyeleri iklim ve havası ise gayet mutedildir. Kınık ve Kozak gibi dağlık kısımları soğuk yapmaktadır.

AHAVALİ TARİHİYESİ:

Eski zamanlarda (Bergamus, Bergamon) ismi verilen bu havali şarktan Hititlerin, Lidyalıların, İranilerin, Misiyalıların ve civariyet dolayısıyla Finikelilerin, Yunanlıların, garptan Makidonyalıların, Romalıların tarihleri arasında sıkışıp kalmış ve bir takım vakayia sahne olmuştur. İlk defa Andromanın oğlu Bergamos tarafından tesis olunmuş, büyük İskender tarafından zaptedilmiştir. Asıl memleketin inkişafı İskenderi Kebirin şark seferinden başlayıp vefatı üzerine her taraftan kumandanları istiklâllerini ilân eylediklerinden Bergamada dahi Lizimahuş namındaki kumandan istiklâlini ilân ederek Krallık devri başlamıştır. Bunun vefatında yeni (Omenus) kendisine halef olmuştur. Bunlar zamanında Romalıların yardımıyla Surye hükümdarı (Anestiyohüsten) bazı yerler zaptolunarak mülk Kötahya ve Ankaraya doğru genişlemiştir. Hükümdarları servetlerinin, debdebelerinin çokluğu ile ve ulâm ve maarifi himayeleriyle şöhret bulmuştur. İki yüz bin cilt kitabı havî kütüphanes meşhur İskenderiye

kütüphanesiyle rekabet edermiş. Sonradan bu kitaplar İskenderiyeye nakledilmiştir. Tababetin timsali addolunan meşhur hekim Çalitosun doğduğu ve tedrisatta bulunduğu yer olmak itibariyle burası zamanın en büyük ilmüirfan merkezi olmuştur. Parşümen imali dahi burada bunlar zamanında zuhur etmiş ve meşhur olmuştur. Bu krallardan halefziz kalmış olan son hükümdar (Atal) vefatında memleketi Romalılara bıraktığından bunlar üç sene veraset iddia eden (Aristonikos) ile muharebeden sonra memleketi zaptetmişlerdir . [Kablemilât 132] Bergama devleti 154 sene sürmüş ve yedi hükümdar gelmiştir. Roma imparatorluğunun şark ve garbe inkısamında şark imparatorluğunda kalmış anların elinden beşinci hicri asrın sonlarında Selçuk devletine ve bunlardan karesi beylerine geçmiş sekizinci hicri asır evailinde Orhan gazi tarafından zaptedilmiştir. Bergama kazası 1 Haziran 335 tarihinde Yunan kuvvetleri tarafından işgal edilmiş ve 15 Eylül 338 tarihinde şanlı istirdadı vuku bulmuştur.

ASARI ATIKA :

Bergama harabeleri vilâyetin Efes harabeleri gibi en mühim harabelerinden biridir. Deniz sathundan 335 metro yüksekliğinde mahrutî bir dağ üzerinde kurulmuş Mabetler, Tiyatrolar, kütüphaneler, pazar yerleri, Jimnaslar ve bir çok ilmüimmarî mebani ile süslenmiş olan eski şehir yarım asırdanberi birçok asarı atika alimlerinin ardı arası kesilmiyen tetikkatı semeresi olarak emsali arasında enfazla tanınmış ve en çok telifat vücuda getirilmiş cesim bir harabedir. Bu harabenin ilk defa yani 1878 senesinde hafriyata başlayan Almanyalı Karl Herman dır. Keşfolunan eserlerden bir kısmı İstanbul ve İzmir müzelerinde bir kısmı da harabe dahilindeki Bergama müzelerinde teşhir olunmaktadır.

Bergama Akropoli üzerindeki keşfedilmiş binalar şimalden cenuba doğru şunlardır: Bergama Krallarından Omenin sarayları Tarayan Aterna maabidi ile kütüphane, Jüpiter mezbahı ve büyük Agora ile Krakalla mabedi ve tiyatro, hamamlar, kızlar mektebi, Atalosun hanelri tesmiye olunan zemini mozayık döşeli bir bina ve bunun biraz aşağısında pazar mahalli ile şehrin başheca kapı mahalli mevcuttur. Eski şehir vaktiyle cesim bir sur ile çevrili idi bundan başka Romalılar zamanında şehir büyümüş bugünkü Bergama garbine doğru vücuda getirilmiş idi. Kızıl havlu denilen cesim hamam binaları Koşu

eye m'ahalli Eski Lâpyon mabedi, tiyatro, anfi tiyatro, ve bunlardan başka
sun kasabamın civarından üç tane (Yığma tepe) tabir olunan Bergama
am krallığı zamanına ait üç mezar da göze çarpmaktadır.

bu- Şehir Bizantinler zamanında pek ziyade tahribe uğramış ve birçok
lan ilmi mebani sökülerek yeniden yapılan surların inşasında kullanılmıştır.

eti Yarım asırdan fazla devam eden hafriyata şehrin bütün müstemilâtını
os) meydana çıkarmış deyildir. Alman heyeti ilmiyesi halâ senelerin muayyen
2] aylarında hafriyata devam etmekte ve bergama şehri tarihin kapalı
na sayfalarını açmağa çalışmaktadır. Bergama müzeleri bir memurun
da idaresindedir. Züvvar bu memura müracaatla müzeleri gezebilir. Hara-
ne benin ayrıca iki bekçisi de vardır. Bunlar harabenin muhafazasına ve
de bir de gelecek ziyaretçilere harabe dahilinde delâlet vazifesi görmekle
35 mükelleftir.

38 Şehri esaslı bir surette gezmek isteyenler asarı atika müfettişliğinin
maarif vekâleti mecmuasının 12 numaralı nüshasında Bergama raporuna
müracaat edebilirler.

NUFUS :

a- Kazanın 33,202 erkek 36,597 kadın ki ceman 69,799 nufustan
ti ibarettir.

ZERİYAT VE İSTİHSALÂT:

n Bergama kazası gayet vasi ve münbit ve mahsuldar olup 1927
sı senesinde 89,731 dönüm Buğday, 34,732 dönüm Arpa, 729 dönüm Yulaf,
e 91,583 dönüm Çavdar, 8,046 dönüm Burçak, 9,709 dönüm Bakla, 220
k dönüm Mısır, 44 dönüm Patatis, 222 dönüm Soğan 2,998 dönüm
n Susam, 85,301 dönüm Nohut, 110 dönüm Böğrölce, 17 dönüm
r Mercimek, 3 dönüm Pancar, 2,875 dönüm Afyon, 7114 dönüm Pamuk,
a 13,903 dönüm Tütün zeredilmiş; 12,007,734 Kilo Buğday, 4,760,155
1 kilo Arpa, 42,152 kilo Mısır, 3,587 kilo patatis, 129,245 kilo Soğan
e 106,636 kilo Susam, 452,831 kilo Nohut, 6,543 kilo Börölce, 1,003
1 kilo Mercimek, 6,000 kilo Pancar, 2,512 kilo Afyon sakızı, 819,972
2 kilo Pamuk, 1,113,030 kilo Tütün, 454,177 kilo Üzüm, 393,883
Kıyye Zeytinyağı istihsal edilmiştir. Zürra elinde 3,190 pulluk, 50 döner
kulaklı pulluk 13 Traktor, 6 orak makinesi, 5 Harman makinesi. 2 Mısır
taneleyen makine, 10 kalbur makinesi, 51 Biçer-Bağlar makine, 5 Çayır
makinesi ile 17,900 adet eski sistem Arı kovanı mevcuttur. 1340 senesinde

müesses idare hey'eti bir reis ve dört azadan mürekkep ziraat odası vardır.

KAZADA MEVCUT FAYDALI HAYVANLAR:

Kaza dahilinde 3,714 At ve Kısarak, 159 Katır 7,776 Merkep 906 Deve, 11,228 Öküz, 12,559 İnek, 601 erkek ve 1,256 dişi Manda, 94,617 Koyun, 36,813 Kıl keçi, mevcut olup bunlardan bir sene zarfında 9,838,700 kilo Süt, 182,137 kilo Yapağı, 18,406 kilo Keçi kılı mahsulü alınmaktadır .

ORMANLAR:

5,000 Hektar akçam, 11,000 Hektar Karaçam, 5,000 Hektar Kızılcıkm, 7,500 Hektar Mişe ve envaı, 1,500 Hektar mütenevvi çalılıklar ki ceman 30,000 Hektardan ibarettir.

MADENLER:

Kozak nahiyesine tabi Aşağı bey karyesinde Asfalt, Petrol, İncecikler karyesinde Bakır, Simli kurşun ve Kesik bağ mevkiinde Gümüş madenlerinin mevcudiyeti bisedilmiş ise de henüz intiyazı verilip madenler açılmamıştır.

ILICALAR:

Hassai şifahiyeleri an'ana şeklini alan kükürtlü, Paşa ve Tabak kaplıcaları ve Dikili civarında keza aynı hassayı haiz diğer bir İlica mevcut olduğu gibi Kozak nahiyesinin Demircidere karyesi civarında kadim bir ılıca mevcut ise de gayrı mamur olduğundan ahali bunlardan kısmen istifade edebilmektedirler.

KAZANIN İKTİSADİ VAZİYETİ:

Bergama halkının ekserisi ziraatla ve bir kısmı da ticaretle meşguldur. Son zamanlarda bir de sanatkâr sınıfı peyda olmuş ve memlekete feyz vermeğe başlamıştır. Kasabamın iktisadî sahada attığı adımlar gündün güne vuzuh ile görülecek derecededir.

Ticaret odası: 1341 senesinde teessüs etmiş olan ve heyeti idaresi 7 zattan tereküp eden Ticaret odasına 15 birinci sınıf, 34 ikinci sınıf, 33 üçüncü sınıf, 76 dördüncü sınıf ki ceman 175 Tüccar mukayyettir.

FABRİKALAR, DEYİRMENLER:

Bergama kasabası civarında Un ve zeytin yağı işleyen 8-36 bargir kuvetinde 6 fabrika, 36 bargir kuvetinde bir elektrik tenvirat

odası dairesi, Kınık nahiyesi merkezinde ikisi Pamuk, birisi hem un hem zeytinyağı işleyen 18-54 bargir kuvetinde beş fabrika, Turanlı nahiyesinin Zağnus köyünde 24 bargir kuvetinde Un ve Pamuk işleyen bir fabrika ve Kınığa tabi Poyracık köyünde 15-24 bargir kuvetinde birisi yalnız Pamuk diğeri Un ve Pamuk işleyen 3 fabrika, Kızıl havlı köyünde 50 bargir kuvetinde ve zeytinyağı işleyen bir fabrika, Altınova nahiye merkezinde 24 bargir kuvetinde Un ve zeytinyağı işleyen bir fabrika Dikili nahiye merkezinde 20—60 bargir kuvetinde Un ve Zeytinyağı taktir eden 2 fabrika, Çandarlı nahiye merkezinde 50 bargir kuvetinde Zeytinyağı ve Un yapan 1 fabrika, Reşadiye nahiye merkezinde 12-24 bargir kuvetinde Zeytinyağı ve Un yapan 4 fabrika, Dikili nahiyesine tabi Bademli köyünde 18—40 bargir kuvetinde Un ve Zeytinyağı yapan 3 fabrika, Bergamaya tabi Sıgancı köyünde 8—12 bargir kuvetinde Zeytinyağı ve Un yapan 2 fabrika, Çamköyde 3 bargir kuvetinde Un ve Zeytinyağı işleyen 1 fabrika ki ceman 31 fabrika mevcut olduğu gibi muhtelif köylerde 60 kadar deyimmen vardır.

BANKALAR :

200,000 liraya karip sermayeli bir Ziraat bankası mevcuttur.

ŞİRKETLER :

1927 senesinde teessüs etmiş Bergama Tütüncüler Ko-operatifi namıyla bir şirket vardır. Sergiler, Pazarlar: Pazartesi günleri Bergama, Cuma günleri Kınıkta olmak üzere iki pazar kurulmaktadır. Kazanın bir senelik ithalâtı 55,000 liralık Un 1,306,600 liralık bakkâliye 750,000 liralık Manifatura, 28,000 liralık Tuhafiye, 10,000 liralık İnşaat levazımı, 5,000 liralık Ziraat alât ve edevatı, 17,000 liralık Demir levazımı ve alâtı, 8,500 liralık kunduracı levazımı, 52,000 liralık Kükürt Potasa ve Bağ levazımı, 20,000 liralık Baharat ve eczacılık levazımı, 90,000 liralık Gaz ve Benzin, 18,000 liralık müteferrik sair emtia ki ceman 2,360,600 lira kıymetinde ithalât ve buna mukabil 2,000,000 liralık Zahire, 75,000 liralık Üzüm 840,000 liralık Yaprak Tütün, 100,000 liralık pamuk, 52,500 liralık Yün ve yapağı, 200,000 liralık zeytinyağı 2,700 liralık Peynir 35,000 liralık Palamut, 37,000 liralık muhtelif hayvan derileri 45,000 liralık Meyve, Sebze ve sair müteferrik emtia ki ceman 3,387,200 liralık ihracat vuku bulmuştur. Bu hesaba göre ihracat ithalâtın 1,026,600 lira fazladır.

VARİDAT:

Devlet varidatı 1927 senesinde tahakkukat 340,232 lira 75 kuruş, tahsilât 331,184 lira 99 kuruş, 9,047 lira 76 kuruş bakaya 1928 senesine devredilmiştir.

Aynı sende 136,252 lira 45 kuruş sarfiyat vuku bulmuştur.

VARİDATI HUSUSİYE:

Bergama kazasının 1627 senesinde tahakkukatı 344,961 lira 23 kuruş tahsilâtı 270,417 lira 4 kuruştur. Aynı sene 228,467 lira 76 kuruş masraf olmuştur. Kazada muhasebei hususiyenin 1 Hastanesi, 6 Evi, 1 Fırını, 1 Deyirmeni, 13 Dükânı, 1 Ilıcası, 12 Parça arazi ve arsası vardır.

BELEDİYE VARİDATI:

Bergama şehri 1927 varidatı 24,266 lira, sarfiyatı 21,403 liradır.

Kınık nahiyesi Belediyesinin varidatı: 17,984 lira, sarfiyatı 17,984 liradır. Poyracık belediyesinin varidatı 4,852 lira sarfiyatı 4,852 liradır.

Turanlı nahiyesi belediyesinin 112 lira 60 kuruş sarfiyatı, 101 lira 80 kuruştur. Kozak nahiyesinin belediye varidatı 470 lira, sarfiyatı 440 liradır. Dikili nahiyesi belediyesinin 12,284 lira 12 kuruş varidatı 12,284 lira 12 kuruş sarfiyatı, Altınova belediyesinin varidatı 4,433 lira 59 kuruş, sarfiyatı 4,408 lira 3 kuruştur. Çandarlı belediyesinin varidatı 3,266 lira, sarfiyatı 3,245 liradır.

Bergama belediyesi 1927 senesinde beş mahalde 2,820 metro murabba sahasında yeniden kaldırım yaptırmıştır. Aynı seuede kasabada 18 inşaat ve 165 binanın tamirâtı için ruhsat vermiş, bunlardan iki katlı dört kârgir ve bir katlı 4,3 adet iki katlı ahşap bina, 2 katlı beton 1 maza ile bir katlı kârgir 6 dükân inşa edilmiştir.

Hayvan pazarında 150 Kısarak, 100 Bargir, 200 Merkep, 10 Manda, 20 Dana, 30 Sığır satılmış ve 419 lira resim alınmıştır.

1927 senesinde 2,250 Kuzu, 1,120 Koyun, 820 Oğlak, 1220 Keçi, 52 Dana, 520 Sığır, 9 Manda, 2 Deve Kesilmiş ve 839 lira resim alınmıştır.

Yemeğe elverişli olmıyan 12 kilo Koyun eti ile 200 kilo ekmek 80 kilo Pide 10 kilo Simit belediyece musadere edilmiş ve bir sene zarfında belediye emrine aykırı harekette bulunan esnaftan 920 lira ceza alınmıştır. Belediyenin tanzifatta 5 Bargir, 5 Araba, 3 Merkep,

1 sulama arabası kullanılmaktadır.

ETFAİYE :

Yerli işi iki tulumbadan ibarettir. 11 kişi bu tulumbaları idare eder.

SOKAKLARIN TENVİRATI:

3 Lüks ve 80 adi gazyağı lambasıyle yapılmaktadır.

LAĞIM:

Kasabanın bir caddede üçü büyük sokaklarda olmak üzere 770 metro tulûnda kârgir lağımları vardır. Belediye emrine aykırı hareket edenlerden 320 lira ceza alınmıştır. Belediye kira Tenezzüh Otomobilleri husuşi binek yük arabalarıyle 15 bisiklet mukayyettir. Bunlardan 1927 sanesinde 351 lira vergi alınmıştır .

DİKİLİ BELEDİYESİ:

1927 senesinde muhtelif altı sokak ve cadde yeniden 2970 metro murabbaı adi kaldırım yapılmış yeni sekiz bina inşasına ve 5 bina tamirine ruhsat verilmiş bunlardan bir katlı kârgir beş maza ile yarım kârgir bir katlı 3 dükkân yapılmıştır.

Bir sene içinde hayvan pazarında 1220 Sığır, 13 Bargir, 12 Merkep satılmış Mezbahada da 500 Kuzu 400 Oğlak, 100 Dana, 80 Sığır kesilmiştir.

Kasabanın tanzifatı 1 Bargir, 1 Araba ve bir Merkep ile idare olunmaktadır, Etfaiye teşkilâtı ise yerli yapısı tekerlek üzerinde çekilir bir adet tulumbadan ibarettir. Kasabanın sokakları 43 adi gaz lambası ile aydınlatılmaktadır. Kasabanın su ihtiyacı vakıf Zeytinliği mevkiinden çıkan ve kısmen künklerle kasabaya akıtılan 1200 metro uzunluğunda kaynak suyu ile tatmin edilmektedir. Kasabada (55) metro uzunluğunda lağım vardır.

MEZARLIKLAR:

Kasabada bir islâm mezarlığı vardır.

Beldiyede kira ve tenezzüh otomobilleri mukayyettir.

ALTINOVA BELEDİYESİ:

1927 senesinde (1) Ev inşasına ve 17 bina tamiratına ruhsat verilmiş yarım kârgir iki katlı bir ev yapılmıştır.

Bir senede hayvan pazarında 32 Bargir, 20 Tay, 15 Merkep 25 Dana, 28 İnek, 35 Öküz satılmıştır.

KASABANIN TANZİFATI :

Bir atlı araba ile idare edilmektedir. Etfaiye teşkilâtı yoktur.

Tenvirâtı 34ü adi lamba ile idare edilmektedir.

Kasabanın su ihtiyacı 1400 metro mesafeden demir borularla ve motor vasıtasıyla celbolunan tatlı su ile defedilmektedir.

Lağım teşkilâtı yoktur.

Yalnız bir mezarlığı vardır.

Belediyede hususî kira, tenezzüh, kamyonet, binek ve kira, Yük arabaları mukayyettir.

POYRACIK BELEDİYESİ :

1927 senesi içinde 12 bina inşasına 6 binanın da tamirine ruhsat verilmiş bunlardan 6 bir katlı 3 iki katlı kârgir ev ile bir katlı 1 iki katlı kârgir dükkân ve kârgir bir katlı bir fırın yapılmıştır.

Bir senede 30 Öküz, 22 İnek satılmış 30 Kuzu 12 Koyun 17 Oğlak 11 Sığır kesilmiştir. Belediye emrine aykırı hareket eden bakkallardan 20 lira, otomobilcilerden 5 lira ceza alınmıştır.

Tanzifatı bir el arabasıyla idare edilmektedir.

Etfaiye ve lağım teşkilâtı yoktur. Sokakların tenvirâtı 90 adi gaz lambası ile yapılır.

SULARI :

Çomaklı kaynağından 3,000 metro demir boru ile, Kavak kaynağından 2,500 metro demir boru ile Osman çukuru kaynağından 1000 metro boru ile Mehmet çelebi kaynağından 1,000 metro künk vasıtasıyla kariyeye getirilmekte olup bu sular belediyeye aittir.

İki mevkide mezarlık vardır.

Belediyesine kira, tenezzüh otomobili ile kirâ binek arabaları mukayyettir. Turanlı ve Çandarlı belediyelerinden gelen cetvellerde sayanı iş'ar bir malûmat verilmemiştir.

BELDİ HASTALIKLAR :

Bergama kazası şiddetli sıtma mıntakasıdır. Beldi hastalıklardan sonbaharda büyüklerde Grip, küçüklerde Zatülkasabatürrie , İlkbahar mevsimlerinde suların gayri sıhhi akmasından münferit Dizanteri mikrobiişşekil ile Paratifoit vakayii tehaddüs etmekte ve Yazın ise Sıtma hastalığı ziyedece görülmektedir.

MEMLEKET HASTANESİ:

Muhasebei hususiye tarafından idare edilen 1289 da tesis olunmuş

6 koğuşlu 30 yataklı bir hastanesi mevcut olup 1927 senesinde 226 erkek ve 73 kadın hasta müracaat etmiş bunlardan 229 erkek ile 58 kadın şifa bulmuş 18 erkek 8 kadın vefat etmiştir. 8 erkek ile 7 kadın da hastaneyi terkederek (1) erkek 1928 senesinde de tedavi edilmek üzere hastanede kalmıştır. Kadrosu 1 doktor, 1 memur 2 Hasta bakıcı, 3 hademe ve aşçıdan ibarettir. 927 senesinde 76 lira varidatı, buna mukabilde 9,892 lira masarifi umumiyesi olmuştur.

MAARİF:

Bergamada birisi yatı 23 ü gündüzlük olmak üzere 24 ilk mektep vardır. 927—28 senesi dersiyesi zarfında bu mekteplere 1.307 erkek 667. kız ki ceman 1,974 talebe devam etmiştir.

CERAAİM :

927 senesi içinde 28 sırkat, 2 yankesicilik, 4 kumarcılık, 1 emniyeti sui istimal, 14 evamiri hükümete muhalefet, 13 sair cürümler ika edilmiştir.

Bergama kazasında 17,730 ev 160 resmi 220 dini 1954 iktisadi bina ile 4613 sair bina mevcuttur,

MEMURİN

(1) DAHİLİYE:

Kaymakam Haşim bey
Tahrirat kâtibi Vasfi efendi
Jandarma kumandanı yüzbaşı Necati b.
Polis komiser muavini Recep Ferdi ef.
Kınık nahiyesi Müdürü Cemil bey
Reşadiye nahiyesi Müdürü Şemi bey
Turanlı nahiyesi Müdürü Ali bey
Kozak nahiyesi Müdürü Ahmet bey
İskân Memuru Süleyman bey

(2) ADLİYE:

Ağır ceza reisi Kâmil bey
Muddei umumî Rifat bey
Âza Ahmet kâzım bey
Âza Mehmet Ziyaitdin bey
Âza mülazimi Adil bey
Kınık Sulh hakimi Mehmet Senai b.
Mustentik Rifat bey

İcra memuru Ahmet Remzi efendi

(3) MALİYE:

Malmüdürü Hasan Rıza bey
Tapu memuru Hasan Basri bey
(4) MAARİF
Maarif memuru sait efendi
Müze muhafaza memuru Vecdi efendi

(5) DİYANET:

Müftü Mahmut Zühtü efendi

(6) İKTİSAT:

Ziraat memuru Kemal bey
Orman muamelat memuru Mustafa ef

(7) SIHHİYE:

Hükümet tabibi Kenan bey
Baytar memuru Necati Tefik bey

(8) MUHASEBEİ HUSUSİYE:

Memur Hüsnü bey

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Bergama kazası										
Bergama	2988	6587	7281	13868	Vardır					
Armaganlar	104	155	171	326		Edildiği	1	30		
Ahmet beyli	48	112	99	211		»	2			
Kara dere tepe köy	49	100	107	207		»	1	15		
Aşağı kırklar	52	134	100	234		»	2	30		
Alacalar	60	85	86	171		»	2	30		
Avundrık	65	92	128	220		»	1	45		
Ovacık	32	82	84	166		»	2			
İncecikler	60	116	123	239		»	1	30		
Geylan burhan	54	73	93	166		»	2	30		
Pınar	48	105	119	224		»	3			
Tekelni	55	98	105	203		»	1			
Çakırlar	22	39	30	69			1	30		
Çamköy	60	116	111	227		Edildiği	2			
Çit	78	130	138	268		»	2			
Kara hıızrlı	94	108	134	242		»	1	30		
Süleymaniye	83	162	162	324		»	1			
Sunbedel	56	102	103	205		»	1			
Safatçı	150	299	311	610		»	2	30		
Kapukya	50	105	117	222		»	1	30		
Kadriye	22	24	25	49			1			
Kala ardi çayır	36	43	67	110			1			
Mahmudiye	89	146	166	312		Edildiği	5	30		
Narlı dere	31	66	76	142			2	15		
Yalnız ev	27	55	83	138			1	15		
Yatiköde	25	48	54	102			1	45		
Yerli tahtacı	52	110	118	228		Edildiği	1	30		
Yukarı kırklar	84	135	165	300		»	1	30		
Yekûn	4574	9427	10356	19783						

Kazanın 1928 vukuatı

		Kadın	Erkek	Yekûn			
		36597	33202	69799			
Bir sene zarfında doğanlar		Bir sene zarfında ölenler					
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn	Münakâhat	Talak
823	742	1565	827	755	1582	500	23

Merkezi nahiye olan mesafeleri
S. D.

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S. D.	S. D.		
Kınık nahiyesi										
Kınık	1092	2073	2200	4273	Vardır		330			
Poyracık	514	909	1018	1927	Vardır		3		30	
Cumalı	74	138	130	268		Edildiği	330		130	
Hamza hocalı	76	103	116	219		"	5		115	
Deyirmencieli	25	41	50	91			440		110	
Koca ömerli	88	107	149	256		Edildiği	430		1	
Bağ alanı	22	44	59	103			330		2	
Mecidiye	57	120	102	222		Edildiği	2		2	
Dündarlı	55	91	97	188		"	2		130	
Işıklar	36	43	58	101			230		2	
Baba kebir	186	286	321	607		Edildiği	2		2	
Yaylalar	17	14	23	39			6		330	
Kara tekeli	73	63	99	162		Edildiği	230		2	
Sücahlı	50	83	74	157		"	230		230	
Balabanlı	57	86	120	206		"	3		3	
Çiflik	46	70	67	137			4		4	
İbrahim oğlu	50	63	77	140			5		5	
Karaca Ali	24	36	38	74			430		430	
Musacalı	45	60	83	143			3		3	
Kasıklı	66	131	137	268		Edildiği	130		4	
Mıstıklar	44	53	67	120		Edildiği	530		330	
Koduk burnu	26	24	36	60		"	4		2	
Örtülü	184	210	247	457		"	6		6	
Büyük öbe	32	99	110	205		"	6		3	
Köseler	73	112	110	222		"	5		330	
Badem alanı	50	58	72	130			5		4	
Çan	46	64	63	127			630		3	
Küçük Bölcek	13	26	20	46			5		2	
Yekûn	3122	5207	5745	10948						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfus			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S. D.	S. D.
Reşadiye nahiyesi								
Reşadiye	340	714	742	1456	vardır		330	
eğri göl	22	49	58	107			2	2
Öküz köy	92	73	95	168		edildiği	6	230
Orlemiş	47	99	106	205		«	430	130
Bahçe dere	38	72	73	145			6	130
Bozköy	68	130	147	277		edildiği	230	130
Teke dere	61	111	114	225		«	3	30
Çalı Bahçe	23	42	46	88			4	130
Cevablı	29	46	56	102			2	2
Sarı dere	16	35	34	69			3	1
Kızıl Tepe	18	42	52	94			430	1
Forkallı	84	144	167	311		edildiği	3	1
Koyun eli	137	223	289	512		«	4	2
Kilim alanı	11	27	29	56			4	2
Yukarı şakran	49	81	82	163		edildiği	5	1
Aşağı «	128	206	211	417		«	5	1
Kalacak		51	42	93			330	115
Yekûn	1163	2145	2343	4488				

Merkezi nahiye olan mesafeleri/ S. D.

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfus			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanununun tatbiki ediliyor mu?	Merkezi kazaya olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S. D.	S. D.
Kozak nahiyesi								
Yukarı bey	289	369	466	835	Vardır		400	
Hacı Hamzalar	73	91	120	211		Edildiği	600	130
Aşa bey Abdülhamid	131	184	142	326		"	700	300
... Hacı Ahmetler	81	99	129	228		"	700	300
Bağ yüzü	245	346	347	693		"	720	300
Aşağı Cuma	106	134	164	298		"	600	130
Okçular	75	102	121	223		"	730	300
Solak hane Valiler	39	57	55	112			930	500
Tıfıllar	56	73	84	159		Edildiği	940	510
Demirci dere	27	48	56	104			730	300
Kaplan	94	118	158	276		Edildiği	700	300
Ayvatlar	72	99	100	199		"	630	230
Hisar	60	72	86	158		"	630	200
Kara Veliler	171	224	249	473		"	630	600
Kıranlı	113	132	174	306		"	630	200
Çamhavla	165	221	267	488		"	730	230
Teke	44	54	70	124			730	300
Yukarı Cuma	51	61	87	148			630	100
Tarzi Halipler	80	103	123	226		Edildiği	530	100
Köyeller	77	100	108	208		"	600	130
Yekûn	2049	2689	3186	5795				

2
230
130
130
30
30
30
5

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfus			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanununa tatbik ediliyor mu?	Merkezi kazaya olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			Merkezi nahtı yeye olan mesafeleri	
							S. D.	S. D.
Turanlı nahiyesi Turanlı								
Ayas	146	310	322	632	Edildiği	3		
Alhatlı	63	103	112	215	"	7	5	
Akcingâr	95	148	149	297	"	7	330	
Örenli	92	181	189	370	"	530	330	
Urşlar	117	284	213	497	"	1350	530	
Ürkütler	97	165	163	328	"	1240	6	
Enişer	40	84	95	179	"	10	5	
Paşaköy	91	137	167	304	"	4	130	
Pirevliler	56	73	85	158	"	7	4	
Bolcek	202	419	428	847	"	5	2	
Çayırılığindere	96	155	157	312	"	630	330	
Çeltikçi	85	144	157	301	"	730	230	
Çam oba	68	148	148	296	"	530	230	
Çobanlar	27	48	55	103	"	645	530	
Çürükbağlar	64	93	113	206	"	715	430	
Dere	90	114	140	254	"	10	3	
Zağnus	38	104	101	205	"	340	1515	
Sarıcalar	135	239	229	468	"	6	230	
Sarıce oğlu	35	51	53	104	"	7	430	
Yekûn	1537	3000	3076	6076				

Merkezi nahiye olan mesafeleri	D	Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiye olan mesafeleri	
				Erkek	Kadın	Yekûn			S.D.	S.D.	S.D.	S.D.
		Nakli yekûn	1537	3000	3076	6076						
		Kırcalar	18	99	87	186		Fdildiği	940	430		
		Beyler	52	92	96	188		»	640	330		
		Yeniler	31	56	73	129		»	9	230		
30		Hacılar ma	95	122	142	264		»	830	430		
30		Katranacı	175	262	280	542		»	645	415		
30		Tırmanlar	112	182	198	380		»	3	230		
		Durmuşlar	69	117	121	238		»	3	1		
		Duğancı	97	217	210	427		»	330	5		
		Aziziye	109	187	210	397		»	4	115		
30		Ali Beyli	153	280	304	584		»	245	110		
		Firuzlar	25	35	38	73			730	330		
		Kaymaklı	72	120	143	263		Edildiği	9	4		
30		Faralar	20	26	34	60			415	115		
30		Kara keçili	129	310	319	629			4	2		
10		Kadı	111	122	149	271			6	230		
10		Kozluca	48	32	42	74			1230	415		
0		Kırcalar başı	263	457	486	943			5	130		
0		Tahtacı	45	50	67	117			620	330		
5		Köçekli	52	151	190	341			610	325		
0		Muratlar	56	92	111	203			610	4		
0		Yalnızdam										
0		Üç tepe										
		Yekûn	2969	6009	6376	12385						

DİKİLİ KAZASI

Dikili kazası şimalen Ayvalık kazası Şarkan Bergama kazası, cenuben Menemen kazasıyla Adalar denizi ve garben Adalar deniziyle muhattır. Mesahai sathiyesi 762,75 kilom etro murabbardır.

Nufusu: 7,151 erkek ve 8,723 kadın ki ceman 15,874 kişidir. Bu kaza 24 Mayıs 928 tarihli kanun mucibince Çandarlı Altın ova nahiyelerinden mürekkep olarak teşekkül etmiş ve 23 Teşri nievel 928 tarihinde bilfil teessüs etmiştir. 927 senesi tamamen ve 928 senesinin de kısmı azamı Bergamaya tabi ve nahiyeye halinde bulunmasından coğrafi; tarihi, iktisadi ve bilûmum malûmat bergama kazasında yazılmıştır.

ASARI UMRAN : Dikili kazasında 1927 senesinde birisi lokanta olmak üzere 16 müessesesi ticariye müceddeden inşa edilmiştir.

1929 senesinde belediye tarafından üzeri otel olmak üzere mefruş bir kıratane ve 6 müessesesi ticariye, beş dükkân bir fırın inşa edileceği ve yeni sene için belediye tarafından mikdarı kâfi memurine mahsus hane, bir pazar mahalli yaptırılacaktır. Hükûmet tarafından bir hükûmet konağı ile hapisane binası ve bir yatı mektehi inşası mutasavverdir.

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu	Merkez kazaya olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S. D.	S. D.
Dikili kazası								
Dikili	518	1112	1051	2163	Vardır			
İslâmlar	67	77	77	154		Edildiği	2	30
Albedir	49	72	76	148			2	
Uzun burun	50	107	114	221		Edildiği	3	
Bademli	288	370	409	779		"	2	30
Çağlayan	75	102	126	228		"	3	
Samanlık	39	51	62	113			3	30
Kızıl çukur	37	53	55	108			2	30
Koca öba	67	139	153	292			1	30
Mazılı	112	100	96	196			3	
Nebiler	37	64	61	125			3	
Yenice	50	66	66	132			3	
Kaba kum	45	95	82	177			0	45
Yekûn	1434	2408	2428	4836				

Son üç aylık vukuat doğanlar			Son üç aylık vukuat ölenler			Münakâhat	Talâk
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn		
25	18	43	24	12	36	16	1

Mütebaki üç aylık vukuat Bergama kazasıdadır.

ubeni
attır
874
darlı
leşri-
928
ndan
ıştır
anta
efruş
eçeği
hsus
ümet

Merkez nahi-
veye olan
mesafeleri

S. | D.

alâk
l

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezî kazaya olan mesafeleri		Merkezî nahiye ve olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Çandarlı nahiyesi										
Çandarlı	327	570	555	1125			6			
Tilki Tepe	9						5		2	
Demir taş		85	68	153			4		130	
Hasan ağa	51	120	122	242	Edildiği		6		4	
Dört kadın	20	42	41	83			5		1	
Delikli taş	24	115	117	232	Edildiği		4		1	
katır alanı	59	94	93	187	"		5		3	
Kır yayla	23	56	55	111			5		130	
Nerdübanlı	37	83	84	167	Edildiği		6		3	
Yekûn	595	1165	1135	2300						
Altınova nahiyesi										
Altınova	519	1214	1133	2347	Vardır		8			
Üç kaba ağaç	49	83	89	172	Edildiği		9	30	130	
Oda burnu	23	38	40	78			9	30	130	
Beşik tepe	41	59	66	125			9		145	
Bulut çeşme	35	54	46	100			9	30	130	
Kırathı	124	167	175	342	Edildiği		8		230	
Çukur alanı	5	22	24	46			7		145	
Çakmak	92	149	157	306	Edildiği		9	30	130	
Salihler	59	104	93	197	"		7		2	
Osmaniye	40	106	97	203	"		10	30	230	
Araplar	50	81	93	174	"		10		2	
Kansız	68	99	104	203			10		130	
Kemente	38	64	67	131			7		3	
Mezar ardı	42	68	63	131			9	30	130	
Yekûn	1185	2308	2247	4555						

MENEMEN KAZASI

HUDUT VE MESAHAI SATHIYESİ:

Menemen kazası şimalen Çandarlı körfezi ve Dikili kazalarıyla, şarkan Manisa vilâyeti ve kısmen İzmir merkez kazasıyla, cenuben İzmir körfezi ve garben Foça kazasıyla çevrilmiştir.

Mesahai sathiyesi, 882 buçuk kilometre murabbaıdır.

COĞRAFI MALÜMAT:

Kaza merkezi olan Menemen, İzmirin şimaligarbisinde Şümendöferle bir saat mesafede ve İzmir — Bergama şosesi üzerinde 30 derece 36 dakika arzışimalide deniz sathından 10 metro yüksekte ve ticaret yeri bir kasabadır.

Menemen kazasını ikiye ayırarak İzmir körfezine dökülen (Cediz) nehri bu kazanın mahsûlâtına çok nafidir. Kabarik zamanlarında iki tarafına bıraktığı meyil; bağlara ve bütün mahsullere bereket vermektedir. Fakat taşkın halinde bulunduğu zaman ovayı kâmilen kaplayarak ekilmiş mahsulleri harap eder. Bazan yağmur mevsiminde uzun zaman taşkınlığı yüzünden ovada mahsûl bir ay kadar su altında kalır.

IKLİM VE HAVA:

Kış mevsiminde şark ve garp cihetinden esen rüzgârlar sovuğu fazlalştırır. Yazın ise garp ve şimalden esen (İnbat ve Poyraz) rüzgârlarının birincisi faydalı, ikincisi zararlıdır.

TARİHI MALÜMAT:

Menemen, eski (Lidya) ve (Misiya) hükümetlerinin hattı fasilı olan (Gediz nehri — Ermüs) ün sol sahilinde iki kilometre uzak bulunmaktadır.

(Lidya) hükümetinin memleketleri kablelmilât altıncı asırda İran hükümdarı (Keyhusrev) tarafından (Krezüs) Sartta mağlup ve esir edildikten sonra İranlılara geçmiş ve buralarda oturan Rumlar Yunanistanın teşvikiyle daima isyan halinde kalmıştı. Bilâhara büyük İskender tarafından İran hükümdarlarından (Üçüncü Dara) mağlup

edilerek (Kiyanyan) devletine nihayet verildiği zaman tekrar Yunan idaresine geçmiş, İskenderin vefatından sonra bazan Bergama krallığına, bazan da Suriye hükûmetine tabi olmuştu. Sonradan Suriye hükümdarı (Antiyohos) ile Roma Cenerallarından (Logyos İspiçyon) arasında Manisada vuku bulan muharebe üzerine Romalılara geçmiş ve Roma hükûmetinin taksim edilmesi üzerine (Şarki Roma) İmpratorluğuna merbut kalmıştır. Yıldırım Bayzıt zamanında Osmanlılara geçti. Fakat (Timurlenk) hailesinden sonra İzmir oğlu (Güneyt bey oğlu Hamza bey) Teke, Hamit, Menteşe ve Saruhan beylerini hükümü altına alarak etrafı titretmeğe ve düşmanlık göstermeğe başladığından Çelebi Mehmet İzmirin fethine giderken Bergamadan Menemene uğramış ve Menemen ovasında (Kaçık kalesini) zaptetmiştir.

İzmir oğlu, Düzmece Mustafa vak'asına iştirâk ettikten sonra Aydın ve İzmir taraflarının da asayişini bozmağa başladığından Anadolu beylerbeyi Hamza bey ve Aydın beyi Yahşi bey tedip ve tenkiline memur edilerek neticede İzmir oğlu Hamza bey, oğlu kurt Hasan ile beraber esir ve idam edilmekle buraları da katiyyen Türklerin idaresine geçmiştir.

Menemen Yunanlılar tarafından 22 Mayıs 1335 tarihinde işgal ve şanlı istirdat da 8 Eylül 338 tarihinde vuku bulmuştur.

ASARI ATİKA:

Kaza dahilinde birkaç kadim şehrin bakayası görülmektedir.

LARİSA: — Menemenin şimalinde ve bir saat uzakta (Buruncuk) köyünün yerindedir. 1319 - 1320 senelerinde burada hafriyat yapılmıştır.

NEONITHOS — Larisaya bir saat uzakta ve Süleymanlı köyü civarında olup harabeleri görülmektedir.

GEYME — Ali ağa civarında Nemrut denilen yerde (Geyme) şehri vardı. Bundan üç sene evvel Çekoslovakya Darülfünunu namına bir miktar hafriyat yapılmış ve kablelmilât zamana ait büyük bina harabeleri keşfolunmuştur.

AHAKÜSİ — Çaltıdere yanındadır. Vaktiyle sakız müstemlekâtından idi. Meşhur krallar kralı (Ağa memnun) Trova muharebesine giderken bu limanda durmuştur.

LEFKAE — Bu şehir, İran Canarallarından (Tahos) tarafından tesis edilmiştir. Bu zat, (Kevkâvus)a isyan ederek bir adaya çekilmiş

şar-
zmir

idö-
30
ekte

diz)
nda
sket
ilen
nin-
su

ıgu
z)

fa-
tro

an
sir
'u-
ük
up

ve Lefkae şehrini yapmıştı. Sonradan Gediz nehri yatağını doldura doldura bu ağa kara ile birleşmiştir. Şimdiki üç tepeler Tuzçilli mevkiinde idi.

TAKSİMATI MÜLKİYESİ:

Menemen kazası, Ali ağa nahiyesi ile 42 köyden müteşekkildir. Bu köylerden 37 isi kaza merkezine doğruca ve beşi de Ali ağa nahiyesinde bağlıdır.

NUFUS:

Kazada 14,428 erkek, 13,034 kadın olmak üzere 27,460 nüfus vardır.

Bu miktar umumî tahrirî göredir.

ZERİYAT — İSTİHSALÂT:

Kazanın arazisi 945,047 Dönümdür. Bunun 242,795 dönümü ziraata elverişli 7,340 dönümü Bağ, Bahçe, Zeytinlik, 6,800 dönümü Mera 135,869 dönümü Ormanlık, 552,243 dönümü de ziraata elverişli olmayan taşlık ve çorak yerlerden ibarettir.

Ziraat - 1927 - 1928 senesi için 36,449 dönüm Buğday, 30,447 dönüm Arpa, 1927 dönüm Yulaf, 8 dönüm Çavdar. 4,197 dönüm Burçak, 691 dönüm Mısır, 3,119 dönüm Bakla, 33 dönüm Patatis, 387 dönüm Soğan, 39 dönüm Susam, 491 dönüm Nohut, 10 dönüm Börülce, 16 dönüm Afyon. 657 dönüm Pamuk, 2,950 dönüm Tütün ki ceman 107,521 dönüm yer ekilmiş ve bunlara mukabil 2,837,337 kilo Buğday, 2,264,584 kilo Arpa, 77,418 kilo Yulaf, 319 kilo Çavdar, 262,234 kilo Burçak, 230,178 kilo Bakla, 26,400 kilo Mısır, 1,650 kilo Patatis, 226,041 kilo Soğan, 643 kilo Susam 32,918 kilo Nohut, 503 kilo Börülce, 43 kilo Afyon, 70,519 kilo Pamuk 177,150 kilo Tütün mahsulü elde edilmiştir.

Kazanın 13,736 dönüm, nefis Üzüm yetiştiren çekirdeksiz Bağı, 5,000 kadar İncir ağacı ile 13,987 kök Zeytin ağacı mevcut olup 1927--1928 senesinde 1,219,422 kilo Üzüm, 6,500 kilo İncir, 35,939 kilo Zeytin yağı alınmıştır. Bundan Maada Menemen ve civarı bahçelerinde külliyetli miktarda mütenevvi sebze yetiştirilerek İzmir Bandırma, Kütahya, Afyon karahisara ehemmiyetli ihracat yapılmaktadır. Turfanda olarak gayet güzel İspanak ve taze Bakla yetişir. Kazada yetişen Kavunlar İzmir ve civar kazalarda pek makbûldür. Bilhassa

dura Yanık köyün kavunu meşhurdur.

nev-

İKTİSADİ MALÜMAT:

Menemen kazası, bir ticaret yeridir. Kazaya 1927 senesinde (1,398.875) liralık mal girmiş ve 1,977,786) liralık mal çıkmıştır. Çıkan mal giren mala nispeten 578,911 lira fazladır ki iktisadi vaziyetin iyi olduğuna delildir.

Menemende her hafta Perşembe günleri büyük bir pazar kurulur. Menemenin bütün köyleri ihtiyaçlarını bu Pazardan tedarik eyledikleri gibi İzmir, Manisa ve Foçadan da hayli ticaret erbabı iştirâk eder. Kaza merkezinde bir Ziraat Bankası vardır.

mü BORSA:

Menemen Borsasında 10 birinci sınıf Simsar kayıtlıdır.

mü

ve-

TİCARET ODASI:

47 Ticaret odasında 1 fevkalâde, 18 birinci sınıf, 31 ikinci sınıf
im 46 üçüncü sınıf, 71 dördüncü sınıf ki ceman 167 Tüccar kayıtlıdır.

is, Sanayi erbabı olarak 8 Marangoz, 35 Yapıcı, 1 Mimar, 9 Semerci,
im 5 Saraç 12 Demirci, 1 Çilengir, 30 Kunduracı, 9 Tenekeci, 3 Ke-
ü- ceci, 3 Mutaf, 3 Tüfekçi, 2 Bisiklet tamircisi, 3 Otomobil tamircisi
ül 1 Nal ve Mihçı, 9 Nalbant, 3 Kireşçi, 1 Yorgancı, 6 Terzi, 3 kalaycı,
if, 1 Bakırcı, 1 Şekerci, 5 Helvacı, 3 Peynirci, 1 Saburcu, 2 Nalınacı,
10 2 Dişçi, 1 Şapkacı, 2 Tuğlacı, ve Keremitçi, 1 Saat Tamircisi, 2 Hattat,
m 1 Ressam ve Nakkaş, 1 Ebniye Boyacısı, 12 Fırıncı, 1 Bağırsak kır-
lo çisi, 22 Berber, 23 Şoför vardır.

1, Menemende 4 Un Fabrikası, 1 Meyan kökü Fabrikası, 30 Bargir-
p kuvvetinde Motorla işliyen bir Eleklirik tenvirat Fabrikası Şehrin Ten-
viratını yapmaktadır.

7 Kazanın muhtelif köylerinde 18 i Su ile 2 si Ruzgârla işleyen yirmi
7 Un Deyirmeni vardır.

NAKLİYE VASİTALARI:

2 Kaza Beldiyesinde 64 Tenezzüh ve Yolcu Otomodili, 1 Kamyon
2 321 Yük Arabası, 22 Bisiklet kayıtlıdır.

FAYDALI HAYVANLAR:

Kaza dahilinde 2,500 At ve Kısarak, 2,432 Merkep, 53 Katır, 922 Deve, 196 Manda, 8,215 İnek ve Öküz 49,180 koyun, 12,437 Keçi vardır.

YOLLAR:

kazanın Menemenden İzmire 29 Foçaya 26×850 Menemenden Bergama hududuna kadar 37 kilometroluk şosesi vardır. Bu yollar, Ticaretçe pek mühim olduğundan 927 senesinde vilâyet umumi meclisi tarafından kabul edilen tahsisatla İzmirden Bergamaya kadar mükemmelen tamir edilerek bir numaralı yol haline girecektir.

VARİDAT:

Devlet varidatı 1927 senesinde 149,236 lira 8 kuruş Devlet varidatı tahakkuk etmiş ve aynı sene içinde 131,964 lira 21 kuruş tahsil edilmiştir.

1927 senesinde 79,953 lira 12 kuruş masraf vuku bulmuştur.

HUSUSİ VARİDAT:

1927 senesinde 139,956 lira 60 kuruş varidatı hususiye tahakkuk etmiş ve 108,111 lira 96 kuruş tahsil edilmiştir.

Aynı senede 69,169 lira 53 kuruş masraf yapılmıştır. kazada muhasebei hususiyenin 21 dükkânı, 1 hanı, 1 resmi dairesi, 2 evi 1 deyirmeni vardır.

BELEDİYE VARİDATI:

Menemen Belediyesinin 1927 senesinde 123,291 lira varidatı ve 118,535 lira masarifi olmuştur.

Belediye temin ettiği varidatla kasabanın tezyin ve imarını, temizliğini ve bilhassa sokakların ve caddelerin inşa ve tamiratını temin etmekte olduğundan diğer kazalara nispeten mümtaz bir mevki kazanmıştır.

Belediye 1927 senesinde istasyon caddesinde 840 metro uzunluğunda yeni bir şose yaptırdığı gibi İzmir caddesinde de 930 metrolük kısmı tamir ettirmiştir.

kasabanın muhtelif caddelerinde ceman 2,755 metro uzunluğunda kârgir muntazam lağımlar vardır. kasabanın temizliği 7 tanzifat arabasıyla yapılmaktadır. Caddeleri sulamak ve yıkamak için ayrıca 8,250 lira kıymetinde motorlu bir (Arozoz) alınmıştır.

922 Bir sene içinde mezbahada 8,500 Koyun, 1,800 Keçi, 3,700
437 Kuzu, 600 Oğlak, 360 Sığır, 213 Dana kesilmiştir. Hayvan paza-
rında da 14,000 Koyun, 17,084 Kuzu, 1,300 Keçi, 36 Merkep,
45 Deve, 9 Manda, 169 Sığır, 110 Bargir, 29 Kısırak satıl-
mıştır.

den Kasaba dahilinde sokaklar 225 Elektrik lambasıyla tenvir edilir.
llar, Elektrik fabrikasından evlerin kısmı âzamı da istifade etmektedirler.

elisi Şehrin su ihtiyacını nazarı dikkate alan Belediye (Yamanlar)
elen dağında çıkan (Gök kaya) ve (Bey pınarı) namında gayet lezzetli
kaynak sularını 17,000 metro uzunluğunda demir borularla kasabaya
getirmiş ve halkı bu ihtiyaçtan kurtarmıştır.

SAHAT İŞLERİ:

ari- Beldi hastalıkları kazanın (Cediz) nehri kenarlarından husule
ah- gelen bataklıklar sebebiyle Malarya (Sıtma) memleketin başlıca beledi
hastalığıdır. Bulaşıcı ve beldi şekilde nazarı dikkatı celbedecek baş-
ka hastalık yoktur.

uk Kasaba içerisinde 1,340 sensinde tesis edilmiş 3 Koğuş ve 20
ru- yataklı bir hastane vardır. Buraya 1927 senesinde 483 erkek ve
1 kadın hasta müracaat etmiş ve bunlardan 377 erkek ve 467 kadın
tedavi edilerek şifa bulmuş, 6 erkek ve üç kadın vefat etmiştir.
Hastane bir Doktor, bir eczacı, bir hasta bakıcı, bir idare memuru
ve tarafından idare edilmektedir. Hastanenin 927 de 12 lira varidatı,
3120 lira masrafı olmuştur.

MAARİF:

iz- Kazanın maarifi iyidir. Kaza merkezinde 3, Ali ağa nahiye mer-
in- kezinde 1, Doga, Seyrekköy, Emiralem, Helvacı köy, Bozköy,
ki- Sasalı, Cüzelhisar, Yanık, Uluçak, Musa bey, Çanak köylerinde
u- birer muhtelit ilk meatep vardır ki bu mekteplerde 33 muallim istih-
ık- dam edilmekte ve 960 çocuk okumaktadır.

la- Ayrıca kaza merkeziyle muhtelif köylerde dört halk dershanesi de
a- vardır. Bu dershanelere bir senede beşyüzü geçen hiç okumamışlar
0 devam etmişlerdir.

CEMIYETLER:

Menemen kasabasında Türkocağı, Muallimler birliği, Tayare cem-

iyeti, Himayei etfal cemiyeti, Hilâli ahmer cemiyeti, Spor ocağı vardır.

ADLIYE VE CERAIM:

kaza dahilinde bir sene zarfında 35 silâh teşhiri, 26 sirkat, 7 filişeni, 3 kız kaçırmak, 85 cerh, 2 dolandırıcılık; 2 Emniyeti sui istimal, 65 hakaret, 2 darben telefî nefis, 200 de sair cürümler vukua gelmiştir.

ORMANLAR:

Kazada 45,000 hektar genişliğinde üç orman vardır. Bunların 10 bin hektarı Akçam, 10 bin hektarı karaçam, 7 bin hektarı da mütenevvi çalıklardan ibarettir. Bu orman 1927 senesinde 850 kantar odun kesilmiş başkaca kesilen 516 kantarlık odundan da kömür yapılmıştır.

1927 senesi zarfında 612 lira 55 kuruş orman hasılatı olmuştur.

MADENLER:

kazada henüz keşfedilmiş maden yoktur. İki yerde tuz çıkarılır. Bilhassa Çam altı mevkiinde asri ve fennî tesisat ile mühim ve külli-yetli miktarda tuz istihsal edilir. Ali ağa nahiyesindeki Memlehe 1332 senesindenberi faaliyetini keserek elyevm muattal bir haldedir.

BİNALAR:

Menemem kazasında 7,119 ev, 46 resmî, 593 iktisadî 47 Dinî bina ile 614 sair muhtelif binalar vardır.

ASARI UMRAN:

1927 senesi zarfında kaza belediyesince kasaba dahilinde bir kilometro imtidadında 15 metro genişliğinde istasyon caddesine müceddeden şose inşa ve küşat edilmiştir. 1500 metro uzunluğunda ve 5½ metro genişliğinde İzmir — Menemen caddesi tecdiden tamir edilmiştir. Halk ihtiyacını def için mücêddet bir umumî halâ yapmıştır. Asri beş hane inşa edilmiştir.

1928 senesinde kasabaya celbine çalışılan menba sularının font Demir borular içinde olarak 10,500 Metro kısmı imal edilerek dört menba suyunun icabatı Fennisine tevfiken akıldılmasına muvaffak olunmuştur. kasabanın tenvirat hususundaki ihtiyacatı nazarı dikkata

ağı

alınarak 100 Bargir kuvvetinde bir motorun çalışmasına müsait Elektrik fabrika binasının yapılmasına başlanmış ve yapılması bitmiştir .

1928 Senesinde Fennî bir Mezbaha ile bir hâl yapılması mutasavverdir .

7

ui

ua

MEMURİN

DAHİLİYE :

Kaymakam Hasan Bey

Tahrirat kâtibi Gemal Efendi .

Jandarma kumandanı yüzbaş Feridun Bey .

Nufus Memuru İsmail Efendi.

Ali Aga Nahiyesi Müdürü Şükrü Bey .

İskân Memuru İsmail Bey .

ADLİYE :

Hukuk reisi Osman Nuri Bey .

Ceza hakimi Ali Kemâl Bey .

Müddei Umumî Zekeriya Bey .

Müstantık Bekir Hulusi Bey .

İcra Memuru İsmail Nizami Efendi .

MALİYE :

Malmüdürü Ragıp Bey .

Tapu memuru Hamdi Efendi .

MAARİF:

Maarif Memuru Macit Bey .

Muallim Adedi 33 tür .

DIYANET :

Müftü Hacı Hafız Mustafa Efendi.

İKTİSAT :

Ziraat Fen Memuru Oğuz Tahir Bey .

Orman Muamelât Memuru Mehmet Nuri bey .

SIHHİYE :

Hükümet Tabibi Apdülbari bey.

Sıhhiye Memuru Abdullah Efendi .

MUHASEBEİ HUSUŞİYYE :

Memuru İbrahim Bey.

m

la

O

ir

2

i

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Merkez kazaya olan mesafeleri S . D .	Vilayet merkezine mesafesi
		Erkek	Kadın	Yekûn		
Menemen kasabası	2249	5197	4316	9513	7	
Çavuş karyesi	32	50	35	85	1	
Musa bey »	72	148	134	282	115	
Kesik »	98	247	183	430	130	
Seyrek »	260	495	470	965	2	
Ulucak »	194	376	356	732	115	
Balatçık »	102	93	100	193	230	
Harmandalı »	161	262	246	508	130	
Koyun dere »	89	165	180	345	1	
Asarlılık »	54	130	128	258	045	
Yemşilli »	24	48	45	93	1	
Emiralem »	262	254	257	511	115	
Gültepe »	83	175	163	338	220	
Bargir köy »	25	42	37	79	3	
Ayvacak »	58	107	102	209	3	
Çaltı »	40	92	79	171	330	
Deyirmen dere»	185	263	286	549	230	
Alan içi »	41	92	101	193	330	
İgne deré »	20	28	22	50	230	
görece »	70	133	131	264	230	
Telekler »	44	74	79	153	4	
Yekûn »	4163	8471	7450	15921		

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Merkez kazaya olan mesafeleri S .D .
		Erkek	Kadın	Yekûn	
Nakliyekûn	4163	8471	7450	15921	
Hasanlar Karyesi	44	109	113	222	3
Boz alan »	96	143	155	298	5
Turgutlar »	38	80	88	168	6
Süleymanlı »	60	165	174	339	230
Çukur »	447	434	487	921	6
Belen »	67	97	116	213	145
Doğa »	282	291	324	615	130
Yanık »	127	306	362	668	115
Buruncuk »	39	55	61	116	130
Türk eli »	136	287	336	623	145
Helvacı »	426	687	701	1388	230
Hâzun dere »	43	156	158	314	3
Şehit Kemal (öküz) »	40	136	141	277	230
Boz köy »	60	176	180	356	315
Sasalı »	90	755	317	1072	330
Süzbeyli »	56	143	85	228	3
Kaklıç »	194	358	317	675	315
Tuz çilli »	117	200	162	362	230
Yekûn	6525	13049	11727	24776	

azine

Kasaba ve köy isimleri	Ev adedi	Mevcut nüfusu			Nahiye merkezine mesafesi		Kaza merkezine mesafesi	
		Erkek	Kadın	Yekûn	S. D.		S. D.	
Ali ağa nahiye merkezi	269	507	468	975			6	
Güzelhisar karyesi	163	281	269	550	115		530	
Çoraklar «	40	61	43	104	2		630	
Çaltı dere «	67	122	119	241	45		330	
Samurlu «	38	197	178	375	130		7	
Çıtak «	94	209	230	439	2		5	
Yekûn	671	1377	1307	2684				

Menemen merkez kazası	Hane	Erkek	Kadın	Yekûn
	6525			
Ali ağa nahiyesi	671			
Kaza yekûnu	7196	13221	12814	26045

Bir sene zarfında 471 Oğlan, 460 kız doğmuş, 315 Erkek ve 290 Kadın ölmüştür. Aynı sene içinde 250 evlenme, 16 boşanma olmuştur.

FOÇA KAZASI

HUDUT VE MESAHAI SATHIYE VE NUFUSU :

Eski Foça kazası, şimalen Çandarlı körfezi ve Menemen kazasına tabi Ali ağa nahiyesi ve kısmen Menemen kazası, şarkan Menemen kazası, cenuben İzmir körfezi ve Adalar deniziyle çevrilmiştir.

Mesahai sathiyesi 200 kilometro murabbadır.

Kazanın (Yeni Foça) namıyla bir nahiyesi ve ikisi nahiyeye ve altısı kaza merkezine bağlı sekiz köyü vardır.

4239 u Erkek ve 4677 isi Kadın olmak üzere 8916 nufusu mevcuttur.

Foça 1283 tarihinde kaza olmuş, 1290 tarihinde de merkezi kazada belediye teşkilâtı yapılmıştır.

COĞRAFİ MALÛMAT:

Merkezi kaza olan eski Foça kazası, İzmirin 33 mili Bahri şimaligarisinde ve İzmir körfezinin ağzında (İncirli ada) ve (Deve boynu) mevkilerinin arasından girilir etrafı tepelerle çevrilmiş derin ve geniş bir limanın sonunda deniz kıyısındadır. Kasabanın bulunduğu limana doğru küçük yarım ada halinde çıkıntı teşkil etmekte ve bu suretle esas limanı şimal ve cenuba doğru şayanı istifade ve muhafazalı iki küçük limanı ayırmaktadır.

Kasabanın etrafında zikre değer dağlar yoktur. Deyirmen ve Kartre dağları denilen ufak tepelerin istikametleri cenuba doğrudur.

Havası ve manzarası gayet lâtif ve mutedil, kaynak suları hafif ve lezizdir. Her nevi gemilerin girmesine elverişli küçük deniz, büyük deniz namlarıyla iki koyu vardır.

Kazanın cenup hududunu teşkil eden Gediz nehri (Geren) köy ovasından geçerek İzmir körfezine akar. Bu nehir geçtiği mahallerde geniş bataklıklar yapmakta ve kışın taşarak civar araziye su altında bırakmaktadır.

Kazada sıcak ve soğuk menba suları mevcut değildir. Foçada hububat zeriyesi az isede Bağları ve Tütünleri çok meşhurdur. Tütünleri kokuludur.

IKLİM VE HAVASI:

Kışın yağmur çok olur, Kar düşmez. Her mevsimde Poyraz ve Lodos rüzgârları eser. Havası umumiyetle mutedil ve pek güzeldir.

TARİHİ MALÜMAT:

Bu havalide (Kimi) namıyla yadolanın Asya ve ağılebi ihtimal Turan ırkına mensup bir kavim tarafından sakin bulunuyordu. Bilâhara Filajon ve Damun namında iki reisin kumandasında olarak (Fökye ve Atina) muhacirleri gelerek yerleşmişler ve şimdiki Foça (Fokea) şehrinin tesis eylemişlerdir. Bu şehir sonradan İyonya hey'eti müttehidesine dahil olmuştur. Bunlar zamanında Foça pek ziyade terekki ederek yüz binlerce nüfusa ve muhteşem mabetlere malik bulunuyordu, Civarında bulunan vasi ormanların yardımıyla zamanın en büyük sefaînden madut olan elli kürekli gemiler inşa edilirdi ve asrının en meşhur tersanesine malikti. Lidyadan sonra İyonya üzerine yürüyen Keyhüsrev tarafından muhasara olunarak zaptolunmuştur. İranlılardan sonra Suriye ve Bergama krallarının nihayet Roma devletinin idaresine geçmiştir. Roma devleti ikiye inkısam edince Foça şark imparatorluğunda kalmış ve bu imparatorluğun son devrinde Cenevizlerin eline geçmiştir. Cenevizler zamanında limanın ortasında kâin ve eski şehrin Akropolini havi bulunan (Yaşion) adasının (ki bu ada bilâhara murur zamanla şibih cezire haline gelmiştir) Etrafını metin bir surla tahkim etmişler ve haraba yüz tutan şehrin bakayasını oraya naklederek şimdiki Foça kasabasını tesis ve garbî Anadoludaki ticaretlerine tahsis eylemişlerdir.

Foçanın takriben onbeş kilometre şimalinde olup Bizans zamanında keşfolunan zengin bir Altın madeni yüzünden teessüs eden Yeni Foça şehrini dahi bu sırada Cenevizliler tarafından zaptolunmuştur.

On üçüncü asrımilâdinin bidayetlerine doğru senevî beşyüz Doka Altını vermek şartıyla Foça, saruhan beyliğinin tahtı himayesine girmiş. Birinci Sultan Mehmet zamanında bu hüsnü himaye devleti Osmaniyeye intikal ederek iki bin Doka Altına iblağ edilmiştir. İkinci Sultan Murat zamanında Osmanlı askerlerini Avrupaya nakletmek için gemiler tahsis etmek mühimmatı harbiye tedarik etmek ve senevî altı bin Doka Altını vermek üzere yeni bir mukavele akdedilmiştir.

1455 milâdî tarihinde Fatih Sultan Mehmet tarafından tamamıyla zaptolunarak Osmanlı memleketlerine ilhak edilmiş ve fethi müteakip surları

tamir ve Fatih namına bir de camişerif inşa olunarak hicret eden ehalesinin yerine Türk unsuru ikame edilerek Manisa vilâyetine verilmiştir.

Kanunî zamanında tahkimatı tezyit olunarak münasip mahalline o zamanın en büyük kalelerinden müstahkem bir liman haline ifrağ edilmiştir.

Foça kazası 15 Mayıs 335 tarihinde meş'um Yunan sürüleri tarafından işgal edilmiş ve 11 Eylül 338 tarihinde Mürsel paşa süvarisine mensup bir mefrezei askeriye ile mefreze kumandanı mülâzim Ömer Lütfi bey tarafından şanlı bir surette istirdat olunmuştur.

ASARI ATİKA:

Foça asarı atikasıyla da şöhret bulan kadim bir beldedir. Asarı atika mutahassısları burada esaslı hafriyat icra etmiş değillerdir. Ancak harbi umumiden akdem Fransa asarı atika mutahassıslarından (Feliks Sartiyo) isminde bir zat hafriyat icra ederek tetkikatını havi 1914 senesinde kadim Foça şehri unvanı altında küçük bir eser neşretmiş isede harbi umumi münasebetiyle tetkikatını tamik edememiştir.

ZERİYAT VE İSTİHSALÂT:

1927 senesinde 11,345 dönüm Buğday, 1,802 dönüm Arpa, 96 dönüm Çavdar, 7 dönüm Yulaf, 518 dönüm Burçak, 191 dönüm Bakla, 628 dönüm Darı, 15 dönüm Mısır, 8 dönüm Patatis, 40 dönüm Soğan, 35 dönüm Susam, 230 dönüm Nohut, 27 dönüm Börülce, 1 dönüm Afyon, 7 dönüm Pamuk 8,621 dönüm Tütün, 70 dönüm Pancar, 7 dönüm Mercimek ekilerek 867,864 kilo Buğday, 175,596 kilo Arpa, kilo 2,758 Çavdar, 1,035 kilo Yulaf, 30,371 kilo Burçak, 12,235 kilo Bakla, 23,196 kilo Darı, 950 kilo Mısır, 345 kilo Patatis, 6,578 kilo Soğan, 287 kilo Susam, 13,851 kilo Nohut, 2,926 kilo Börülce, 1 kilo Afyon sakızı, 517 kilo Pamuk, 519,306 kilo Tütün, 345,562 kilo Üzüm, 85,000 kilo zeytin yağı, 7,926 kilo Pancar, 460 kilo Mercimek elde edilmiştir.

Zürra yedinde 422 Pulluk, 1 Traktor, 3 Orak, makinesi ile 320 parça sair müteferrik ziraat alâti mevcuttur.

Ziraat odası henüz teessüs etmemiştir.

FAYDALI HAYVANLAR:

1927 senesinde kaza dahilinde 594 Bargir, 660 Merpep, 28 Katır, 78 Deve, 16 Erkek ve 20 Dişi Manda, 840 Öküz, 537 İnek, 12,719 Koyun, 3,245 Kıl Keçi vardır. Bunlardan bir sene

zarfında 887,100 kilo Süt, 24,484 kilo Yapığı, 1,622 kilo Keçi kılı mahsulü alınmıştır.

ORMANLAR:

2,500 hektar Karaçam, 1,000 hektar Mişe ve envai, 1500 hektar muhtelif çalılıklardır ki 5,000 hektar vüs'atinde ormanları vardır.

MADENLER:

Kazada yalnız yeni Foça nahiyesinde « Deyirmen taşı » ocakları vardır. Bu ocaklardan senevi elli, atmış bin lira raddesinde varidat temin edilmektedir.

YOLLAR:

Kaza merkezini Menemene ilçesinden Türkeli—Foça yolu 26x850 kilometre ve yeni Foça nahiye merkezi ile Menemen merkezi arasında 29 kilometrelik bir yol vardır. Bu yollardan Foça ile Bağlar arasında 12 kilometre muntazam şose ve Bağlar arası ile Menemen arasında 14x850 kilometrelik adi yol mevcut olup 927 senesinde 3 kilometre dahilinde tesviyei türabiye yapılmış, müceddeden betonarme köprü ve beş menfez yapılmıştır. Foça Bağlar arası şosesinde de 2410 metre tamirâtı esasıye yapılmıştır.

Yeni Foça Menemen arasındaki yol şosedir.

İKTİSADİ VAZİYET:

Kazanın 1927 senesinde: 73,458 liralık Dakık, 248,379 liralık levazımı bakkaliye, 12,700 liralık Zahire, 1,290 liralık Manifatura, 35,700 liralık Tuhafiye, 3,367 liralık Levazımı inşaiye, 210 liralık Alâtıziraiye, 1,780 liralık Demir alâtı, 1,930 liralık Kavafiye, ve Kunduracı levazımatı, 395 liralık Kükürt, Potâsa, 570 liralık levazımı İspeçariye, 16,915 liralık Gazyağı ve Benzin, 1,239,537 liralık müteferrik sair eşya ki ceman 1,672,231 liralık ithalâtı ve:

3,542 liralık Zahire, 19,047 liralık Üzüm, 861 liralık İncir, 632,000 liralık yaprak Tütün, 36,673 liralık Zeytinyağı, 1,470 liralık peynir, 270 liralık hayvan derileri, 1,457,151 liralık Tuz ve Deyirmen taşı ki ceman 2,151,014 liralık ihracat yapılmış ve bu mikdar ithalâta nazaran 478,783 lira fazla olmuştur.

ŞİRKETLER:

Yeni Foçada (Türk Anonim Şirketi) namıyla 9 Mart 1926 tarihinde teşekkül etmiş ve deyirmen taşları ile (Söve) taşı ihracatı yapmaktadır:

i kılı

Kazada Ticaret Odası yoktur.

Kaza dahilinde sergi ve pazar kurulmamaktadır

hek-
ardır.

Foça kazasında 7 Marangoz, 5 Yapıcı, 4 Semerci, 8 Demirci, 17 Kunduracı, 3 Tenekeci, 1 Tüfekçi, 4 Nalbant, 2 Terzi, 11 Berber, 2 Kalaycı, 4 Helvacı, 2 Peynirci, 1 Ebniye boyacısı, 4 Taşçı, 1 Süpürkeci, 1 Sabuncu, 9 Ekmekçi, 1 Kirişçi 17 Şoför san'atkâr vardır.

ıkları
ridat

FABRİKALAR:

Kaza merkezinde Birisi Dakik diğeri Dakik — Zeytinyağı yapan 2, Nahiye merkezine 1 Dakik, 3 Dakik— Zeytinyağı, Ilıpınar kariyesinde 1 Dakik ki ceman 7 fabrika ile kariyelerde 9 rüzgârla müteharrik Dakik deyimleri ve iki Zeytinyağı tasirhanesi vardır.

850
asın-
ağlar
ara-
kilo-
ırme
410

VARİDAT:

1927 senesinde devlet varidatı 57,649 lira 32 kuruş tahakkuk ederek; 56,028 lira 33 kuruşu tahsil edilmiş ve 1,620 lira 99 kuruşu senei atiyeye bakaya devredilmiştir.

Aynı senede 29,387 lira masraf olmuştur.

Muhasebei hususiyenin ise 42,006 lira 33 kuruş varidatı tahakkuk edip 30,932 lira 9 kuruş tahsilâtı olmuş ve senei atiyeye 11,074 lira 24 kuruş bakaya devredilmiştir. Aynı senede 24,357 lira 85 kuruş sarfiyatı olmuştur.

ralık
tura,
lira-
fiye,
ralık
537
:

Kazada muhasebei hususiyeye ait 9 dükkâk, 1 fırın, 11 arsa, 12 parça da sair emlak vardır.

BELEDİYELER;

Eski Foça belediyesi 1927 varidatı ile sarfiyatını cetvelin hane mahsusunda göstermemiştir.

1927 de kaza merkezinde (Köprü başı) mevkiinde 100 metro murabbaı sahada müceddeden şöse inşa, Namazgâh mevkiinde de 30 metro tulûnda tamiren kaldırım yapılmıştır.

z ve
bu

Bir senede 12 bina inşaatına, 22 tamiratına müsaade verilmiş; kârgir olarak birer katlı 5 hane, 3 maza, 2 dükkân ile iki katlı 2 Otel inşa edilmiştir.

ari-
catı

Aynı senede hayvan pazarında 5 Sığır, 5 Bargir, 7 Kısırak, 7 Merkep satılmış ve mezbahada 474 Kuzu, 623 Koyun, 96 Oğlak, 336 Keçi, 30 Dana, 77 Sığır kesilmiştir. Numuneye gayri muvafık ve noksan 170 kilo Ekmek musadere olunmuş, Belediye emrine mu-

halefette bulunan muhtelif esnaf ve şoförlerden 316 lira 25 kuruş cezayı nakti istifa olunmuştur.

Sokakların tathiri 1 Bargir, 1 tek Bargirli araba, 1 El arabası ile temin edilmektedir.

Etfaiyesi; 5 neferden, 1 dahili mamulattan tulumbadan ibarettir.

Sokakların tenviratı: 80 adet adi gaz lambası.

SULAR:

Bayram deresinden 1000 metro ve Süt dede menbandan 400 metro, İplik dere menbandan 3000 metro demir borular vasıtasıyla üç mahalden getirilen sularla kasabanın su ihtiyacı defedilmektedir.

LAĞIM TEŞKİLÂTI:

Kasabanın bir cadde ve beş sokağında ceman 1980 metro tulünde kârgir inşa edilmiş lağım lar vardır.

KABRİSTANLAR:

Kasabada 7 kabristan vardır. 927 de bu kabristanlara 46 cenaze gömülmüştür.

VESALİİ NAKLIYE:

Eski Foça belediyesine 14 Kira Tenezzüh Otomobili, 1 Kamyon, 1 Kamyonet, 16 Yük arabası mukayyettir.

YENİ FOÇA BELEDİYESİ:

1927 senesinde 3.586 lira varidat, aynı miktarda sarfiyat olmuştur. Çarşı caddesinde tahminen 80 metro murabbai sahada kaldırım yapılmış ve 16 bina tamiratına ruhsat verilmiştir.

Hayvan pazarında 1 Tay, 2 Kısarak, 4 Bargir, 7 Merkep, 3 Dana, 12 Öküç satılmış ve mezbahada 300 Kuzu, 100 Koyun, 500 Oğlak, 250 Keçi, 30 Dana, 8 Sığır kesilmiştir.

Belediye emrine muhalefette bulunan Bakkal, Fırıncı, Kasap esnafından 65 lira 32 kuruş cezayı nakti alınmıştır.

TANZİFAT:

Bir Bargirli araba ile yapılmaktadır.

TENVİRAT:

Sokaklar 28 adet adi gaz lambasıyla tenvir edilmektedir.

ETFAIYE:

Birisi tekerlek üzerinde (London Langaşayer) mamulâtından harap ve birisi de omuzda taşınır yerli mamulâtından iki tulumbası vardır.

uruş

SULARI:

Kaynak menbaından çıkarak 3,000 kilometre kısmen açık mesafeden kısmen de künkler içinde (Şaphane suyu) nahiye merkezine isale edilmektedir.

ir.

LAĞIMLAR:

Cami kebir caddeisinde 200, Çarşı caddesinde 200 ki 400 metre uzunluğunda adi taş duvarla, üstü taşla örtülmüş iki lağım vardır.

100

KABRİSTANLAR:

Koca mezar, Topan mezar namında iki kabristan olup bir senede 10 cenaze defnolunmuştur.

ıyle

VESAITİ NAKLIYE:

Yeni Foça belediyesinde 5 Kira tenezzüh Otomobili, 1 Kira binek, 10 Yük arabası mukayyettir.

nde

BELEDİ HASTALIKLAR:

Foça kazasında beledi olarak şayanı kayıt mühim hastalık mevcut değildir.

aze

HASTANE:

Kaza merkezinde 1340 senesinde tesis edilmiş 4 kokuş ve 9 yataklı bir memleket hastanesi mevcut olup 927 senesinde 31 Erkek ve 5 Kadın hasta muracaat etmiş, bunlardan 30 Erkek ile 4 Kadın şifa bularak hastaneden çıkmışlar ve 1 Erkek ile 1 Kadın vefat etmişlerdir.

on,

uş-

im

Bir sene zarfında 1847 lira 94 kuruş masarifi olup muhasebei hususiyeden tesviye olunmuştur.

ia,

ık,

MAARİF:

Kazada 8 muhtelit ilk mektep mevcut olup 927 - 28 senelerinde 318 erkek 215 kız devam etmiştir.

ia-

MEBANİ UMUMİYE:

Vergi kaydına nazaran kaza dahilinde 1927 de 2258 hane, 23 resmî bina, 14 dinî bina, 161 iktisadi bina, 37 sair binalar mevcuttur.

İMARAT:

Kaza dahilinde 1927 - 28 senesinde hükümet tarafından yapılmış imarat yoktur. Kaza belediyesi tarafından 1927 senesinde Eski Foçada bataklik husule getiren bir meydanlık 120 metre tulunda bir lağım

a-

si

açılmak suretiyle kurutulmuştur. Gene belediye tarafından bir Otel ve gazino ve lokanta inşasına başlanmış, 929 senesinde ikmalî derdestir. Aynı sene zarfında umumî bir bahçe yapılmıştır. Bundan başka Acezenin teçhiz ve tekfin ve gasli için bir gasilhane ve bir umumî halâ vücuda getirilmiştir.

928 senesinde Eski ve Yeni Foçalarda içap eden yerlere belediye tarafından ağaçlar dikilmiş ve Geren köyünde bir cami, bir köy odası, Kozbeyli köyünde bir köy odası bir çeşme ve Ilımar köyünde umumî hayvanat için 8 metro tulunda Betondan bir havuz ve Bahadır boğazında bir asrî çeşme ve yeni Foçada da sıcak dere namıyla maruf menba suyu borularla kasaba kenarında ki çeşmeye getirilmiştir.

1928 senesinde hükûmet tarafından 9000 lira sarfiyle Eski Foçadaki Tuz anbarları yeniden tamir edilmiştir. Halk tarafından 3 fabrika, 1 Otel 3 Maza, 1 Fırın ve 49 hane yapılmıştır.

1929 senesi için hükûmet ve belediyelerce tasavvur olunan imar ve tesisat işlerine gelince:

Eski Foçada elektrik tesisatı yapılacak ve su isale edilecektir.

Ağaç garsı zamanında kasabalar ve köylere ağaç dikilecektir.

Foça — Türkeli yolunun inşasına devam olunacaktır.

MEMURİN

DAHİLİYE:

Kaymakam Cevdet bey
Tahrirat kâtibi Hamdi İsmail efendi
Jandarma kumandanı mülâzim
Fayık bey
Nufus memuru Arif efendi
İskân memuru münhaldir.
Yeni Foça nahiye müdürü Cevdet B.
Polis memuru Hamdi efendi

ADLİYE:

Hakim Ahmet Hamdi bey
Müddeiumumî Şemsittin bey
Müstantik Arif bey
Başkâtip Salih Hayati efendi

MALİYE:

Malmüdürü Hüseyin Tahir bey
Tapu memuru Ziya efendi

MAARİF:

Maarif memuru Cemal efendi
Kazada onbeş Muallim vardır.

DIYANET:

Müftü Abdulkadir efendi

İKTİSAT:

Taş ocakları Komiseri İhsan bey
Ziraat memuru Behçet bey

SİHHİYE:

Hükûmet tabibi münhaldir
Sihhiye memuru münhaldir

MUHASEBEİ HUSUSİYE:

Memur Hüseyin Vasfi bey

li ve
estir.
Ace-
halâ

diye
tası,
umî
oğ-
aruf

feki
1

mar

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri		
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.	
Foça Kazası											
Eski Foça	808	2311	1481	3792	Vardır	Edildiği					
Geren köy	254	495	473	968							
Ilıpınar	170	326	271	597							
Yeni köy	91	147	184	295					230		
Koca Mehmetler	91	144	137	281					230		
Yekûn	1414	3423	2510	5933							
Yeni Foça Nahiyesi											
Yeni foça	533	1037	932	1969	Edildiği		3				
Kozbeyli	224	350	315	665			330		1		
Çakmaklı	87	107	109	216			330		1		
Yekûn	844	1494	1356	2850							

Bir sene zarfında doğanlar Bir sene zarfında ölenler Münakehat Talak
 Oğlan Kız Yekûn Erkek Kadın Yekûn
 121 115 236 34 21 55 67 4

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

1928 senesi nihayetindeki mevcut nüfusu

Erkek	Kadın	Yekûn
4239	4677	8916

KARABURUN KAZASI

Karaburun kazası, cennup şimal doğru uzayan Urla istikame-
tinde Balıkbova köyü ve çeşme kazası istikametinde Gerence noktala-
rında 10 kilometre tulûnda, Urla ve Çeşmeden ayrılan ve 30
kilometre uzunluğunda en az 10 en çok 15 kilometre geniş-
liğinde bir yarım adadan ibaret olup şimal, şark ve garp cihetleri
deniz ve cenup ciheti Çeşme ve Urla kazalarıyla çevrilidir.

Mesabai sathiyesi 436,5 kilometre murabbıdır.

IKLİM ve HAVASI : (COĞRAFİ MALÜMAT)

Karaburun kazası, arazisi baştan başa dağlıktır. Yarımadaının mezru
ve düz arazisi başlıca Balıklova, Mordoğan ve Karareis havalisindedir.
Buraları gayet münbit ve mahsuldar olup bilhassa bağlarının Çekirdeksiz
ve Rızaki Üzümleri vilâyetimizin en nefis Üzümlerinden sayılır. Havası
üç tarafı deniz ile muhat olduğundan fevkalâde güzeldir. Ve suları da
lezizdir.

TARİHİ MALÜMAT :

Karaburun havalisi milâttan evvel 646 tarihine kadar (Lidya)lıların
idaresinde kalmış ve bunların son hükümdarı olan (Kirezüs)ün Midya
hükümdarı (Keyhüsrev) tarafından milâttan evvel 550 tarihinde
ardeste (Sart) mağlûp ve esir edilmesiyle Midyalılara geçmiştir.
Ondan sonra kadim Yunan muhacirleri tarafından tesis edilen müstem-
likeler arasında kalmış ve sonradan İran hükûmetine münkalip olan
Lidyalıların surî hakimiyetleri (K.M 333) İskenderikebirin, İran hükû-
metinin inkırazına müncer olan muharebatına kadar devam ederek
İskenderkebire geçmiştir. İskenderkebirin vefatından sonra zuhur eden
dahilî muharebattan (İpsos) muharebesinden sonra (Ksanderin) teşkil
ettiği hükûmete, onlardan (Anti Ohos) a intikal ederek (K. M 280)
tarihine kadar Silifküslerin idaresinde bulunmuştur. Milâttan sonra 189
tarihinde Romalılara geçmiş ve badehu 363 te Roma imparatorluğunun
parçalanması üzerine şarkî Roma imparatorluğunun hissesine isabet
eylemiştir. 1097 tarihinde Selçukiler ve Ehli salip seferleri esnasında

İstanbul ve havalisinde Latin imparatorluğunun teessüsüne binaen İznik imparatorluğu hududu dahilinde kalmıştır. Orhan Gazi zamanında Aydın oğullarının memaliki meyânında bulunuyordu.

Osmanlıların dördüncü Padişahı Yıldırım Bayazıt zamanında Osmanlı mülküne intikal eylemiş isede Ankarada Yıldırım Bayazıtın Timur-enge mağlubiyeti neticesinde Aydın oğullarına geçmiş ve fasılai saltanattan sonra Çelebi Mekmet bevrinde tekrar Osmanlılara intikal eylemiştir.

Karaburun kazası 23 Mayıs 1335 tarihinde meş'um Yunan işgali altına girmiş ve 17 Eylül 1338 tarihinde dahi kabraman ordumuz tarafından düşmandan istirdat edilmiştir.

TAKSİMATI MÜLKIYE:

Karaburun kazası; Mordoğan ve Küçük bahçe namlarında iki nahiye ve yirmi iki parça köyden mürekkeptir.

NUFUS

Kazada 5,005 erkek 5,288 kadın olarak 10,293 Nufusu vardır.

ZERİYAT VE İSTİHSALÂT:

1927 senesinde 3,632 dönüm Buğday, 4,766 dönüm Arpa, 10 dönüm Burçak, 312 dönüm Bakla, 21 dönüm Soğan, 3 dönüm Nohut, 2,570 dönüm Tütün ekilerek 245,141 kilo Buğday, 440,330 kilo Arpa, 252 kilo Burçak, 4,920 kilo Bakla, 2,974 kilo Soğan, 103 kilo Nohut, 164,501 kilo Tütün ile 301,886 kilo Üzüm ve 40,000 kilo Zeytinyağı elde edilmiştir.

Çifçi elinde 106 Pulluk ile 315 Kara saban vardır.

Kazada 926 senesinde teessüs etmiş dört azadan mürekkep bir Ziraat odası vardır.

FAYDALI HAYANLAR:

Kaza dahilinde 235 Bargir, 776 Merkep, 220 Katır, 2 Manda, 327 Öküz, 407 İnek, 2,957 Koyun ile 14,340 Kıl Keçi, vardır. Bunlardan bir sene zarfında 849,200 kilo Süt, 5,692 kilo Yapağı, 7,170 kilo Keçi kılı alınmıştır.

ORMANLAR:

Karaburun kazasının 1,000 hektar genişliğinde ormanı vardır. Bunlardan 400 hektarı Akçam, 300 hektarı Mişe ve envarı, 300 hektarı da mütenevvi çalılıklardan ibarettir.

MADENLER:

Sahip - Aburlu kariyesinde Vital şirketine ait hali faaliyette Civa madeni vardır.

IKTİSADİ VAZİYET:

Karaburun kazasına 1927 sane 120,000 liralık Un, 100,000 liralık Bakkaliye, 6,500 liralık Zahire, 54,000 liralık Manifatura, 50,000 liralık Tuhafiye, 30,000 liralık İnşaat levazımı, 5,000 liralık Demir alâti ve levazımatı, 50,000 liralık Kunduracı levazımı, 28,500 liralık Kükürt, göktaş, Potasa, 3,000 liralık Baharat ve Eczacılık levazımı 36,000 liralık Gaz ve Benzin, 5,000 liralık müteferrik emtia ki ceman 488,000 liralık ithalât ve aynı senede 56,600 liralık Üzüm, 180,000 liralık Yaprak Tütün, 3,500 liralık Yün ve Yapağı, 12,000 liralık Zeytinyağı, 31,000 liralık Peynir, 3,500 liralık muhtelif hayvan derisi, 15,000 liralık sair eşya ki ceman 811,000 liralık ihracat yapılmıştır ki bu hesapça ihracatımız ithalâttan 323,000 lira fazlalık göstermektedir. Kazanın Zeytinyağı ve Üzümleri cihan piyasasında şöhret bulmuştur.

Kazada 1926 senesinde teesüs etmiş ve hey'eti idaresi 7 âzadan ibaret bir Ticaret ve Sanayi odası vardır. 2 tane birinci sınıf, 11 ikinci sınıf 19 üçüncü sınıf, 39, dördüncü sınıf tüccar ile 202 küçük esnaf kayıtlıdır.

SERGI VE PAZARLAR:

Kazada henüz sergi ve pazar açılmamıştır,

BANKALAR:

Kaza merkezinde Ziraat Bankası vardır.

ŞİRKETLER:

Kaza dahilinde teşekkül etmiş ehemmiyetli şirketler yoktur.

FABRİKALAR:

Kazanın Kaynar pınar iskelesinde birisi 16 Bargir kuvvetinde Gazla mütaharrık Un, diğeri yine mevkide ve 12 Bargir kuvvetinde Gazla mütaharrık zeytinyağı fabrikası, Küçük bahçe nahiyesinin Deniz giren kariyesinde bir, Kaza merkezine merbut iskele mevkisinde bir ki ceman muattal iki Un fabrikası vardır.

VARİDAT:

Devlet varidatı — Kazanın 1927 senesi varidatı umumiyes taha-

Civa tahakkukatı 35,995 lira 83 kuruş olup bundan 33,942 lira 32 kuruşu tahsil edilmiş ve 2,053 lira 53 kuruşu 1928 senesine bakaya devredilmiştir. Aynı senenin sarfiyatı 33,154 lira 84 kuruş olmuştur.

Muhasebei hususiye varidatı — 1927 senesinde 66,939 lira 79 kuruş varidat tahakkuk etmiş ve bundan 29,515 lira 69 kuruş tahsil olunmuştur. Aynı sene zarfında 30,741 lira 33 kuruş sarfiyat olmuştur.

Karaburunda muhasebei hususiyeye ait yalnız bir hane akar vardır.

BELEDİYE VARİDATI:

Karaburun Belediyesinin 1927 senesi varidatı 4,103 lira 92 kuruş sarfiyatı ise 3,972 lira 74 kuruştur.

1927 senesinde Belediye tarafından yalnız 1,200 metro tulûnda şöse tamir edilmiştir. Bir sené zarfında 3 bina inşaatı ve 5 bina tamirâtı için ruhsat verilmiş ve iki kalı ahşap üç te ev yapılmıştır.

Hayvan pazarında 9 Bargir, 2 Katır, 27 Merkep satılmış ve mezbahasında 211 kuzu, 100 Koyun, 250 Oğlak, 34 Keçi, 12 Dana kesilmiştir.

Sokakların tenviratı 3 lüks lanbası ve 18 adi gazyağı lambası ile yapılmaktadır. Lağım teşkilâtı ile Etfaiyesi yoktur. Sokakların temizliği bir el arabası ve bir süpürge arabası ile yapılmaktadır. Kasabanın muhtelif semtlerinde yedi mezarlık vardır.

Şehrin suları — Kalacık Karşı manastır mevkiinden kaynarak 2,400 metro uzunluğunda demir borular vasıtasıyla kasabaya getirilen ve (Tatlı su) diye anılan lezzetli bir su ile kasabanın ihtiyacı temin olunur.

NAKLIYE VASITALARI:

Yalnız bir adet yük arabası vardır. Fakat, İzmirle olan iktisadi irtibatı 80 parça kadar büyük ve ufak yelkenli kayıklar ve Körfez Şirketi tarafından saip iskelesini tutan vapurlarla temin edilir.

MAARİF:

Kaza dahilinde 13 İlk mektep mevcut olup bunlara 927 — 28 senei dersiyesinde 302 erkek, 233 kız ki ceman 535 talebe devam etmekte idi.

CERAIMİ ADLIYE:

1927 senesinde 3 filişeni, 2 teşhiri silah, 5 kız kaçırma, 2 sah-

tekârlık, 1 tehdit, 1 cebren filişenia tasaddı, 35 sair cürümler vukua gelmiştir.

BİNALAR:

Karaburun kazasında 2,192 ev, 61 resmî, 44 dini, 253 iktisadî bina, 68 sair bina vardır.

ASARI UMRAN:

1927 – 28 senelerinde halk tarafından yeniden 40 bina ve 2 Yağ-hane yapıldığı ve Belediye dairesi tarafından Park halinde bir bahçe vücuda getirilmiştir. 1929 senesinde halk tarafından müceddeden bir hükümet binası, Ziraat Bankası tarafından da bir daire tesis edileceği tasavvur olunmaktadır.

MEMURİN

DAHİLİYE:

Kaymakam İhsan bey
Tahrirat kâtibi Kemal efendi
Jandarma kumandanı ikinci mülâzim
Zeki bey
Morduğan nahiyesi müdürü Behzat bey
Küçük bahçe nahiyesi müdürü
Mustafa Recep bey
Nufus memuru Mustafa efendi
İskân memuru

ADLİYE:

hakim Ömer Lütfi bey
Müddei umumî Mehmet Kemal bey
Mustantik Cevdet bey
Morduğan nahiyesi sulh hakimi
Bekir Sıtkı bey

MALİYE:

Malmüdürü Osman Nuri bey
Tapu memuru Asaf efendi

MAARİF:

Maarif memuru Ali Nasuhi bey
Muallim adedi 22 dir.

DIYANET:

Müftü Halil Rifat efendi

İKTİSAT:

Ziraat memuru
Orman mukafaza memuru Mustafa

SIHHİYE:

Hükümet tabibi münhal
Sıhhiye memuru Rifat efendi

MUHASEBEİ HUSUSİYE:

Memur Hüseyin Hüsnü efendi

vukua

tisadı

Yağ-
bahçe

ı bir
ceği

y

afa

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Kara burun Kazası										
Ahırlı	184	338	364	702	Vardır					
Anbarseki	89	166	172	338			1			
Saip	155	179	208	387				20		
Çullu	42	59	49	108				20		
Hisarcık	32	56	63	119				40		
Kalecik	66	68	45	113			1			
Bozköy	92	142	166	308				1	30	
Boztepe	97	112	137	249	Edildiği		2			
Yeni Liman	57	72	75	147	«		2	30		
Haseki	78	129	136	265	«		3			
Sarıncık	62	131	126	257	«		4			
Yekûn	954	1452	1541	2993						
Küçük Bahçe nahiyesi										
Küçük Bahçe	60	124	150	274	Edildiği		6			
Parlak	76	110	126	236	«		5	2		
Salman	65	67	72	139	«		6	1	30	
Yayla	55	118	111	229	«		3	3		
Deniz kesiren	41	93	90	183	«		7		30	
Yekûn	297	512	549	1061						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Mordoğan nahiyesi										
Mordoğan	195	472	444	916	Vardır		5			
Çatal kaya	113	215	214	429			5			30
Hacılar	47	55	58	113			5			30
Yenice pınar	61	90	102	192			6			30
Eylen hoca	157	341	384	729	Edildiği		3			145
Ağalar seki	210	379	428	807	"		3			145
İynecik	70	120	124	244	"		3			130
Balıklova	76	160	143	303	"		8			3
Teke	12	20	20	40						
Yekûn	941	1856	1917	3773						

Bir sene zarfında doğanlar			Bir sene zarfında ölenler			Münakehat	Talak
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn		
132	147	279	47	36	83	117	12

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

1928 senesi nihayetindeki mevcut nüfusu

Erkek	Kadın	Yekûn
5005	5288	10293

URLA KAZASI

HUDUT VE MESAHAİ SATHİYESİ:

Urla, İzmirin garbında kendi adındaki yarımadaın bitişme noktasında ve sahile 5 kilometro mesafededir. Kazanın şimalinde İzmir körfezi, cenubunda Adalar denizi, garbında Çeşme ve Kara burun kazaları, şarkında İzmir ve Seferihisar kazaları vardır. Mesahaisathiyesi 58.275 kilometro murabbaıdır.

TABİİ VE COĞRAFİ MALÛMAT:

Kaza arazisi umumiyetle dağlıktır. Ufak tepeciklerden müteşekkildir. Bu tepecikler üzerinde ve aralarındaki vadilerde gayet iyi Bağlar ve Zeytinlikler vardır. Uurlanın Üzümler ve Zeytinleri pek meşhurdur.

IKLİM VE HAVASI:

Mevkii denizden yüksek olduğundan ve şimal ile cenup tarafında deniz bulunduğundan havası gayet saf ve cıttır. Yazın pek serin rüzgârları vardır.

TARİHİ MALÛMAT:

Urla kazasının ahvali tarihiyesi hakkında mufassal malûmat elde edilmemiştir. İzmirin sahne olduğu tarihi vakalara burasının da maruz kaldığı gayet tabii görölür.

Uurlanın eski ismi Klazümen idi. Halâ bu namda olan mahalde bir teneffüşhane vardır.

Urla, Aydın beylerinden Cüneyt beyin idaresinde iken Yıldırım Bayzıt idaresinde olduğu zannedilen İbrahim bey namında bir zat tarafından fethedilmiştir. İbrahim bey kendi namına geniş bir cami inşa eylemiştir. Bunlar bu günde duruyor.

MEŞUM İŞGAL:

Urla, Yunan kuvvetleri tarafından 18 Mayıs 335 tarihinde işgal olunmuş ve şanlı milli ordumuz tarafından 13 Eylül 338 tarihinde istirdat olunmuştur.

ASARI ATİKA:

Klazümen mevki ebniyeleri menkuşatını tetkik etmek isteyen âlim-

Merkezi nahiye olan mesafeleri

S.D

30
30
30
145
145
130
3

Calak

12
uati

ler için zengin bir menbadır. Burda vaktiyle bulunan pişmiş toprak üzerinde menkuş Lehut İstanbul müzelerindedir.

TAKSİMATI MÜLKIYE:

Urla kazası Gülbahçe adında bir nahiye ile on altı köy vardır. Köylerinin isimlerini ve evler mikdarıyla aralarındaki mesafeleri gösteren cetveli merbuttur.

NUFUS:

6,845 erkek 6,604 kadın ki ceman 13,449 Nufustan ibarettir.

ZERİYATI:

Kazanın 130,000 dönüm kabili ziraat arazisi mevcut olup bu mikdar 6,552 dönüm Buğday, 6,294 Arpa, 330 dönüm Yulaf, 105 dönüm Çavdar, 247 dönüm Burçak, 101 dönüm Bakla, 174 dönüm Mısır, 5 dönüm Patatis, 49 dönüm Soğan, 5 dönüm Susam, 21 dönüm Nohut, 13 dönüm Börülce, 2887 dönüm Tütün, ekilmiş ve bunlara mukabilde 486,382 kilo Buğday, 540,116 kilo Arpa, 26,800 kilo Yulaf, 14,390 kilo Çavdar, 17,400 kilo Burçak, 11,384 kilo Bakla, 10,470 kilo Mısır, 480 kilo Patatis, 5,900 kilo Soğan, 157 kilo Susam, 1,367 kilo Nohut, 315 kilo Börülce, 1,170,600 kilo Tütün ve 2,622,416 kilo Üzümlü, 112,500 kilo İncir, 51,410 kilo Zeytinyağı, 32,000 adet Portakal, 15,000 adet Limon istihsal olunmuştur. Kazada zümra elinde mevcut 416 Pulluk, 2 Traktor, 233 karasaban ile 80 adet eski sistem Arı kovana vardır.

Kazanın Mart 1340 tarihinde teessüs etmiş 5 âzadan mürekkep bir ziraat odası vardır.

KAZA DAHİLİNDE FAYDALI HAYVANLAR:

Kazada 499 Bargı, 127 Katır, 1,064 Menkep, 61 Deve, 514 Öküz, 378 İnek, 7,001 Koyun, 13,854 kıl Keçi vardır. Senede 1,016,000 kilo Süt 13,477 kilo Yapağı 6,927 kilo keçi kılı alınmaktadır.

ORMANLAR:

kazada 20,000 hektar genişliğinde iki orman vardır. Bunun 5,000 hektarı karaçam, 5,000 hektarı kızılçam, 8,000 hektarı Mişe ve envari, 2,000 hektarı da mütenevvi çalılıklardan ibarettir. 1927 senesinde 3,547 liralık varidatı olmuştur.

MADENLER:

Urla civarında, Ahmet Nurittin beye ait Altın, Cıva, Gümüş, madeni, Kovacık ve Efe çukuru köylerinde Tahir bey ve Hıfzı paşa vere-

ses
Hı
da
ka
me

8x
nu

Bü
ay
va
ku
5
me

bal
lira
zir
ve
lev

3,
olr
Tü

Pa.
rri
ihı
sur

(5
Ta

toprak sesine ait Altınla karışık Simli kurşun madeni vardır. 1927 senesinde Hıfzı paşa veresinesine ait madenden 500 kilo cevher çıkarılmıştır. Bundan mâda kazanın Ilıcadere mevkiinde Civa, Yelki kariyesinde Altınla karışık Civa madeninin vücudu hissedilmiş isede henüz imtiyazı verilmemiş ve madenler açılmamıştır.

İLICALALAR MADEN SULARI:

Gülbahçe nahiyesinde yalnız bir ılıca vardır.

YOLLAR :

Urladan merkezi vilâyete 34 kilometre, Urladan Bademler köyüne 8x230 kilometre, Urladan Çeşmeye 49x700 kilometre uzunluğunda muntazam şöseleri vardır.

İKTİSADÎ VAZİYET:

FABRİKALAR: Kaza merkezinde üçü Zeytinyağı, birisi yalnız Un Biri de hem Zeytinyağı hem de Un işler beş fabrika, ayrıca memleketi aydınlatan Elektrik fabrikası, Kızılbaşçede Un ve Zeytinyağı fabrikası vardır. Bu yedi fadrikadan birisi Buharla, Diğerleri Gazla işler ve kuvvetleri 15—35 Bargir arasındadır. Kaza merkezinde 3, Köylerde 5 ki ceman 8 Zeytinyağı deyrirni de vardır. Hayvan ve el ile işle- maktadır. Muhtelif köylerde Un çıkarır yel deyrirni vardır.

İTHALÂT — İHRACAT:

Kazaya 1927 senesinde 300,000 liralık Un, 375,000 liralık bakkaliye, 20,000 liralık Zahire, 80,000 liralık Manifatura, 25,000 liralık Tuhafiye, 50,000 liralık Levazımı inşaiye, 4,000 liralık Alâti ziraiye, 10,000 liralık Demir alâti ve levazımı, 25,000 liralık Kavafiye ve Kunduracı levazımı, 50,000 liralık Kükürt ve Potasa, 3,000 liralık levazımı İspençariye ve Baharat, 40,000 liralık Gazyağı ve Benzin, 3,500 liralık müteferrik sair eşya ki ceman 985,500 liralık ithalât olmuş ve buna mukabil 1,200,000 liralık Üzüm, 150,000 liralık yaprak Tütün, 4,800 liralık Yün ve Yapağı, 12,500 liralık Peynir, 10,000 Palamut, 40,000 liralık muhtelif hayvan derisi, 15,000 liralık müteferrik eşya ki ceman 1,432,300 liralık ihracat yapılmış. Bu hesapça ihracat ithalâtın 446,800 lira fazlalık göstermektedir.

Kazanın Ticaret odasında (1) ikinci (6) üçüncü (37) dördüncü sınıf ki ceman (44) âza mukayyettir.

Bundan mâda kaza dahilinde (41) Yapıcı (7) Marangoz (1)Mimar (5) Semerci, (2) Sarağ, (5) Demirci, (1) Çilengir, (15) Kunduracı, (2) Tabak,(4)Tenekeci, (1) Keçeci, (2) Mutaf, (1)Urgancı, (2) Tüfekçi (1)

Bisiklet tamircisi, (1) otomobil tamircisi, (4) Nalbant, (2) kireççi
(2)Çorapçı, (2) Terzi, (14) Berber , (3) kalaycı, Bakırcı, (1) Sandıkçı
(1) Helvacı, (4) Peynirci, (1) Hattat, (1) Tuğla ve Keremitçi, (1) Nalme
(1)Şemsiyeci(2) saatci, (7) Ekmekçi (1) Elektrikçi (1) Kirişçi, (7) Aşçı
(37) Şoför sanatkar vardır.

kazada sergi ve pazar kurulmamaktadır. ve Şirket yoktur.

VARİDAT:

Devlet varidatı — 1927 senesinde kazanın devlet varidatı 110,418
lira 95 kuruş tahakkuk ederek 76,378 lira 38 kuruş tahsil edilmiş
ve 34,040 lira 57 kuruşu 1928 senesine bakaya devrolunmuştur.
Aynı senede 44,812 lira masraf vuku bulmuştur.

MUHASEBEİ HUSUSİYE VARİDATI:

1927 senesi zarfında 65,597 lira 14 kuruş tahakkukat, 53,787
lira 94 kuruş tahsilât yapılmış ve bir sene içinde 46,853 lira 29
kuruş masraf olmuştur . Kazada muhasebei hususiyenin 2 evi, 12
dükânı, 1 bağı, 16 arsası, 3 kahvehanesi, 1 içme suyu, 10 lir
sair emlâki vardır.

BELEDİYELER VARİDATI :

1927 senesinde 35,694 lira 75 kuruş varidat, 43,940 lira
kuruş masraf olmuştur.

927 de Park, İsmet paşa, Pazar meydan ve caddelerinde 654 metro
murabbaı sahada adi kaldırım yapılmış 33 bina inşasına, 205 bina ta
miratına ruhsat verilmiştir. 1 katlı 10, İki katlı 13, üç katlı 1 kârgü
ev ile bir katlı 1 maza iki katlı 5 dükkân, bir katlı 3 fabrika, bir
katlı 1 daire, kârgir olarak inşa edilmişlerdir.

Hayvan pazarında bir sene zarfında 84 Bargir, 7 Katır, 104
Merkep, 3 Deve, 5 İnek, 11 Öküz satılmış ve mezbahada 1,693 Kuzu
1,629 Koyun, 486 Oglak, 860 Keçi, 181 Dana, 305 Sığır kesilmiştir.
Yenmeğe yaramıyan 15 kilo Balık ile nümuneye uygunsuz tartış
eksik 700 kilo Ekmek ve 50 kilo Pide musadere edilmiş ve muhtelif
esnaftan 1,485 lira ceza alınmıştır.

Kazanın tanzifatı 2 Bargirli araba, 2 el arabası, 1 sulama arabası
ile yapılmaktadır.

ETFAİYE :

Emme-Basma yerli yapısı tulumba ile temin edilmektedir.

TENVİRAT :

Kasabanın sokakları 175 Elektrik lambası, 20 adet adi gaz
lambası ile aydınlatılmaktadır.

ireçer
ndıker
Nalın
) Aşer
ihtiyaç
0,418
dilmis
ştur.
3,787
ra 29
vi, 12
ı, 10
lira 9
metro
na ta
kârgir
bir
104
Kuzu
niştir.
tartısı
htelif
abası
gaz

KASABANIN SUYU :

Akpınar mevkiinden çıkan ve menbadan şehre kadar Cinavra boru ,
) Aşer şehir dahilinde demir borularla (2000) metro tulünde akıtılan su ile
ihtiyaç giderilmektedir .

LAĞIMLAR :

Zafer caddesinde (550), Demirciler caddesinde (130) metro uzunlu -
0,418 gında kârgir yapılmış Lağım teşkilâtı vardır .

MEZARLIKLAR :

Kasabanın muhtelif mevkilerinde 8 İslâm ve 2 Musevi mezarlığı
vardır .

VESAITİ NAKLIYE :

Belediyede 19 kira tenezzüh otomobili, 15 kamyonet 69 yük arabası
ile 1 motosiklet, 10 bisiklet mevcut olup bunlardan 927 senesinde 1822
ı, 10 lira 50 kuruş rusum alınmıştır .

HASTANE :

Urlada 1 Nisan 1340 ta teessüs eden iki koğuşlu ve altı yataklı
lira 9 bir memleket hastanesi vardır . Hastaneye 1927 senesinde 85 erkek 11
kadm hasta müracaat ederek bunlardan 79 erkek ile 8 kadın şifa bulmuş
5erkek ile 1kadın vefat etmiş ve bir erkek ile 2kadın tahtı tedavide kalmış-
metro tr. Hastanenin 1927senesi zarfında 5.720 lira masrafı olmuş bunun 3,760
na ta lirası muhasebei busüsiyeden ve 1960 lirası da Belediyeden verilmiştir.
kârgir kadrosu : bir Tabip bir hasta bakıcı , bir sıhhiye memuru ve iki hademe-
bir den ibarettir .

MAARIF :

kaza dahilinde 11 muhtelit resmî ilk mektep vardır. 1927 - 28 senesi
104 dersivesi zarfında mekteplere 537 erkek, 332 kız devam etmiştir .

CERAIM İADLIYE :

1927 senesinde kazada 2 katil, 2 teşhir silâh, 10 sirkat, 10 cerh,
htelif 1 sahtekârlık, 2 tehdit, 9 sair cürümlerika olunmuştur .

MEBANI :

Vergi kaydına göre 1927 senesinde kazada 7,255 ev, 31 resmî, 32
dini, 558 iktisadî bina, 59 sair muhtelif binalar mevcuttur .

ASARI UMRAN :

1927 senesinde kaza merkezinde halk tarafından 24 ev, 10 maza
gaz ve dükkân, 3 Üzüm fabrikası, ve Özbey kariyesinde de bir yağhane yapılmış;
1929 senesi için kasabaya akan suların menbaıyla mecralarının asrî
ve fennî bir şekilde yapılması karar altına alınmıştır .

Kasaba ve köy isimleri	Mesten ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Urla	2891	5373	4089	9462	Vardır	Edildiği	1	30		
Öz bey	430	340	336	676		"	2	30		
Cövendik	93	122	130	252		"	2			
Koca dere ve Denizli	91	109	119	228		"	3			
Kızıl bahçe	2119	743	675	1418		"	2			
Yelki	577	346	366	712		"	2	30		
Çamlı	105	169	148	317		"	2	30		
Bademler	258	231	249	480		"	3	30		
Gülcük	48	50	59	109		"	4			
Gödençe	61	100	100	200		"	4	30		
Çamlı tepe	37	46	33	79		"	5	30		
Efe çukuru	71	109	114	223		"	5	30		
Kavacık "	81	148	173	321		"	4	45		
Pıyamlı	81	122	107	229		"	4	30		
Küçük hamidiye Büyük	45	89	67	156		"				
Yekûn	6988	8097	6765	14862						
Gül bahçe nahiyesi	230	307	281	588		Edildiği	2	30		
Yağcılar	34	53	45	98		"	1	30		
Yekûn	267	360	326	686						

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

Bir sene zarfında doğanlar			Bir sene zarfında ölenler			Münakehat	Talak
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn		
114	106	220	46	43	89	84	1

1928 senesi nihayetindeki mevcut nüfusu

Erkek	Kadın	Yekûn
6845	6604	13449

ÇEŞME KAZASI

HUDUT VE MESAHAİ SATHİYESİ:

Çeşme kazası ; şimalen İldırı denizi, Uzun ada, Merkep adası, cenuben açık deniz ve Susam adası, Şarkan Urla kazası, garben Sakız adasıyla karşı karşıyadır. Mesahai sathiyesi 213 kilometro murabbaıdır.

COĞRAFİ MALÜMAT:

Çeşme şibih ceziresi, Urladan itibaren denize doğru tamamen ilerlemiş ve birçok limanlarla koylar ve müteaddit körfez ve burunlardan müteşekkildir.

Kazanın cenup sahili (Kıran, Korakar) dağlarıyla örtülüdür. Dahil birçok dağ ve tepelerden müteşekkildir. Zeytinler kariyesinin cenubuna tesadüf eden (Üleştiren) dağı 597 metro yüksekliğindedir.

(Ağrılya), (Çeşme) limanlarıyla (Mersin) körfezi ve (Gilfe) çiflik (Kalamaki) (Kokar) liman ve koyları zikre şayan olup gemilerin girmesine elverişlidir.

IKLİMİ:

Kazanın havası mutedil, lâtif ve sağlamdır. Havayı ihlâl edecek hiç bir sebep yoktur. Yalnız şibih cezirenin garp kısmında içilecek su yok denilecek kadar az ve lezzetsizdir. Mevcut sular da gayri fennî meccralardan geçmektedir.

Suları arazinin volkanik olması hasebiyle daha ziyade tuzlu ve kireçlidir.

TARİHİ MALÜMAT:

Merkezi kazanın şarki şimalisinde bulunan (Eritra) köyü kadimden Yunanlılarla Romalıların hakimiyetleri altında iken o zaman kaza merkezinin ya küçük bir köy ve yahut gayri meskûn arazi halinde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Eski Yunanlılar zamanında (Krini) Romalılar devrinde (Kisus) namını alan Çeşme kasabası evvelce yarım saat uzaklıkta ve cenubi şarkisinde bulunan «Çeşme köyü» kasabasının iskelesi iken Çeşme köylü Bekir isiminde bir zatın vaktiyle Osmanlı - Rus donanmasının mücade-

lesine sahne olan ve kazanın garbişimalisinde bulunan (Ayaserandi - Kırklar) mevkiinde Osmanlı donanmasının su ihtiyacını temin için bir çeşme yaptırıldığından iskele ehemmiyet kespederek işlek bir hale gelmiş ve bu sebeple yavaş yavaş Çeşme köyü etalisi iskeleye inerek bugünkü Çeşme kasabasını meydana getirmiştir.

(Eritra) hükümetinin zamanında (Portos korikos)namıyla de yadedilen Çeşmenin Selçokilerle Osmanlıların eline geçmeden evvelki vaziyeti hakkında fazla bir malûmat yoktur . İldırı köyünde ise (Eritralılar)a ait tarihî eserler bugün mevcuttur. Yıldırım Bayzıt devrinden sonra Çeşme tamamen Türklerin eline geçmiştir.

Adaları istilâ emeliyle cereyan eden muharebatta hem donanmaya üssülbareke ve hem de şehrin müdafaasını temin eylemek için ikinci Bayzıt tarafından yaptırılmış muazzam bir kale mevcuttur. onsekizinci asırda tamamen deniz suları ile mücadele eden bu kalenin önü bilâhara doldurulduğundan şimdi deniz kenarında 50 metro kadar içeride bulunmaktadır. 1183 tarihinde de Üçüncü Mustafa zamanında Ruslarla (Ayaserandi) Kırklar mevkiinde donanmamız çarpışmış ve kaptan Derya Hüsamettin paşanın ihmal ve lâkaydisi yüzünden donanmamız bu mevkide yakılmıştı. 16 Eylül 1338 tarihinde de aynı sular; maglup Yunan ordularının firar geçidi olmuştur.

ASARI ATİKA:

Eritra; kadim Finikelilerle münasebat ticariyede bulunmak ve bu itibarla hatiflikte mühim bir şöhret kazanmış olmakla temayüz etmiş bir yerd.

Eritralıları; Finikelilerle alış verişte buluna buluna onların adetleriyle ayinini de kabul etmişlerdir. Menkulâtı tarihiyeye göre Finikenin (Tyr) şehrinde kabul ettikleri ayininin mabudu olan (Hergül) heykeli kendilerine hediye olarak bir sal üzerinde gönderilmiş, fakat limandan karaya çıkarılması mümkün olamamıştı.

Bir balıkçının gördüğü rüya tabir edilerek heykelin çıkarılması Eritra kadınlarının saçlarından yapılmış bir organla hayra mütevakıf olduğu istihraç edildiğinden bir çok kadınlar saçlarını keserek ehali bu saçlarda bir organ ördüler, ve işte bu organla heykel karaya çıkarılarak şehir dahilinde inşa edilmiş olan mabede dikildi. Erit-

randi.
ı için
r hale
inerek
edilen
ziyati
ılarına
sonra
maya
için
ttur-
bu
50
üncü
nan-
ve
ylük
çidi
ve
yüz
let-
ini-
lan
ide
ştı.
ası
va-
ek
ya
it-

ranın hatiflikteki şöhreti bu (Hergül) mabedinden ileri gelmiştir.

Eritrada henüz asarı atika mütahassısları hafriyatta bulunmadıkları için şehrin muhteviyat ve müstemilâtı hakkında birşey söylenemez. Şurası muhakkaktır ki bu mevkide yapılacak hafriyat atikiyat tarihinin karanlık olan bir çok noktalarını aydınlatmağa medar olacaktır.

TAKSİMATI MÜLKİYESİ:

Çeşme kazasında; Barbaros, Alaçatı namlarında iki nahiye ile 15 köyü vardır.

NUFUSU:

Kazanın nüfusu 7,261 erkek ve 6,761 kadın olmak üzere 14,022 kişidir.

ZERİYAT İSTİHSALÂT:

1927 senesinde 9,571 dönüm Buğday, 13,278 dönüm Arpa, 380 dönüm Yulaf, 59 dönüm Çavdar, 389 dönüm Burçak, 366 Bakla, 736 dönüm Mısır, 1,525 dönüm Darı, 16 dönüm Patatis, 252 dönüm Soğan, 331 dönüm Susam, 388 dönüm Anason, 117 dönüm Nohut, 6,702 dönüm Tütün ekilmiş ve 510,911 kilo Buğday, 661,114 kilo Arpa, 11,127 kilo Yulaf, 831 kilo Çavdar, 18,933 kilo Burçak, 19,063 kilo Bakla, 34,733 kilo Mısır, 31,992 kilo Darı, 951 kilo Patatis, 14,695 kilo Soğan, 30,100 kilo Susam, 7,710 kilo Anason, 5,227 kilo Nohut, 316,095 kilo Tütün, 375,290 kilo Üzüm, 144,611 kilo Zeytinyağı, 100,035 adet Portakal, 97,475 adet Limon istihsal edilmiştir.

Çifçi elinde 634 Pulluk, 1 Traktor makinesi, 3 orak makinası, 1 Kalbur makinesi, 300 kadar da sair ziraat alât ve edevatı vardır.

326 senesinde teessüs etmiş 4 âzalı bir Ziraat odası da vardır.

FAYDALI HAYVANLAR:

Kaza dahilinde 1927 senesinde 625 Bargir, 959 Merkep, 77 Katır, 540 Öküz, 375 İnek, 7,439 Koyun, 12,078 Kılkeçi mevcut olup bunlardan 1,023,200 kilo Süt, 14,146 kilo Yapağı, 6,039 kilo hayvan mahsulü elde edilmiştir.

ORMANLAR:

Kazada 13,000 hektar Karaçam, 900 hektar Mişe ve envarı, 600 hektar da muhtelif çalılıklar ki 15,000 hektar vüsatinde orman vardır.

MADEN:

Kaza dahilinde maden yoktur.

YOLLAR:

Çeşme kaza merkezi; 5 kilometre tulünde bir şose ile yeni nahiyeye, sekizinci kilometroda bulunan Alaçatı nahiye merkezinden geçerek Urla ve oradan İzmir kadar 83x700 kilometre mesafede muntazam bir şoseye maliktir. Alaçatıdan ayrılarak Ağrıyaya giden 4x600 kilometrelik bir şose şubesi vardır.

İKTİSADİ VAZİYET:

Kazanın 1927 senesindeki ithalâtı: 142,500 liralık Un, 100,000 liralık Bakkaliye, 12,000 liralık Zahir, 200,000 liralık Manifatura, 4,000 liralık Tuhafiye, 24,000 liralık inşaat levazımı, 1,750 liralık Ziraat alâtı, 750 liralık Demir alât ve levazımı, 15,000 liralık Kunduracı ve Kavafiye levazımı, 7,500 liralık Kükürt, Göktaş, 1,000 liralık İspençariye levazımı ve Baharat, 45,000 liralık Gazyağı ve Benzin, 8,200 liralık ta müteferrik eşya ki ceman 381,700 lira olup buna karşı 3,000 lira Zahir, 105,000 liralık Üzüm, 1,500 liralık İncir, 410,000 liralık Yaprak Tütün, 2,700 liralık Kırmızı Biber, 4,200 liralık Yapağı, 8,400 liralık Zeytinyağı, 8,400 liralık Anason, 10,129 liralık Peynir, 2,250 liralık Kuru Badem, 400 liralık Pirina, 2,250 liralık Hayvan derisi, 1,980 liralık müteferrik eşya ki ceman 560,209 liralık ihracat yapılarak ithalâta nazaran kaza lehine 178,509 lira fazlalık ele geçmiştir.

Ticaret odasında 1927 senesinde 8 birinci sınıf, 9 ikinci sınıf, 9 üçüncü sınıf, 12 dördüncü sınıf kayıtlıdır ki hepsi 30 kişidir.

Bundan mada kazada 9 Marangoz, 11 Yapıcı, 3 Semerci, 2 Saraç, 11 Demirci, 19 Kunduracı, 2 Tenekeci, 1 Mutaf, 1 Tüfek kundakçısı, 2 Volöspit tamircisi, 1 Otomobil tamircisi, 9 Nalbant, 1 Kayık ve gemi tamircisi, 3 Kireççi, 1 Yorgancı, 3 Terzi, 16 Berber, 1 Kalaycı, 1 Nalınacı, 6 Ekmekçi, 1 Elektrikçi, 16 Şoför, sanatkar vardır.

FABRİKALAR:

Çeşmede; Un öğüden ve Elektrik tenviratı yapan bir, yalnız Un öğüden iki ki ceman üç fabrika ile iki yel deyimni mevcuttur.

Bunlardan mada kaza merkezinde üç adet Bargir ile işleyen Zeytin yağhanesi vardır.

SERGI VE PAZARLAR :

Kazanın bir yerinde sergi ve pazar kurulmamaktadır .

ŞİRKETLER :

Kazada şirket yoktur.

VARİDAT :

Devlet varidatı — 1927 senesinde 69,459 lira 43 kuruş tahakkuk etmiş ve bunun 65,385 lirası tahsil edilerek 4,074 lira 43 kuruş 1928 senesine bakaya devredilmiştir. Aynı senenin masrafı 31,703 lira 95 kuruştur.

MUHASEBEİ HUSUSİYE VARİDATI :

1927 de 42,705 lira 15 kuruş varidat tahakkuk etmiştir. Bunun 39,315 lira 82 kuruşu tahsil edildi. Ve 3,389 lira 33 kuruş bakaya sırasına geçti.

Aynı senenin masrafı 37,808 lira 88 kuruştur.

Kazada muhasebei hususiyenin 3 Kahvehanesi ile 6 Dükkânı vardır.

BELEDİYELER :

Çeşme belediyesinin 1926 senesi varidatı 14,547 lira, sarfiyatı 11,426 lira 8 kuruştur. bir senede 2 bina inşaatına, 34 tamirata ruhsat verilmiştir. Kârgir olarak bir katlı 1 hane ile üç katlı 1 otel inşa edilmiştir.

Hayvan pazarında muhtelif 45 hayvan satılmış ve mezbahada da muhtelif 1,195 hayvan kesilmiştir.

Tartısı eksik çıkan 394 kıyye ekmek musadere edilmiş ve belediye emrini dinlemeyen esnaf, arabacı ile şoförlerden 784 lira 40 kuruş cezayı nakti almıştır.

Kasabanın sokakları 1 sulama arabası ve 2 el arabasıyla temizlenmekte ve 10 5Elektirik lambasıyla aydınlanmaktadır. Etfaiye vasıtası 1 omuz tulumbasından ibarettir .

Kasabada lağım teşkilâtı yoktur.

Kara oğlan ve Deyirmen dağı kaynaklarından 2600 metro uzunluğunda demir borularla getirilen iki su ile kasabanın su ihtiyacı temin olunmaktadır.

MEZARLIKLAR :

Şaban paşa, Büyük mezarlık ve kale altı namında 3 mezarlık vardır. Bunlar 4,000 metro murabbai sahaya maliktir. Ve müslümanlara mahsustur. Ayrıca 500 metro uzunluğunda bir de yahudi mezarlığı vardır.

Çeşme belediyesine 15 kira tenezzüh, 6 kamyonet, 15 yük arabası kayıtlıdır.

ALAÇATI BELEDİYESİ :

Bu Belediyenin varidatı 2972 lira 2 kuruştur, sarfiyatı da 2955 lira 88 kuruştur. 927 senesinde muhtelif beş sokakta 35 metro murab - bında adi kaldırım tamirâtı yapılmış, 3bina tamirâtına ruhsat verilmiştir. Hayvan yazarında 183 Koyun, 6 Keçi, 20 Dana, 13 Öküz, 139 İnek, 6 Kısarak, 57 Bargir, 66 Merkep satılmış ve mezbahasında da 23 Kuzu 39 Koyun, 117 Oğlak, 13 Keçi, 14 Dana ve 29 Sığır kesilmiştir.

Belediye emrini dinlemiyen esnaf ve şoförlerden bir senede 234 lira 25 kuruş cezayı nakti alınmıştır.

Sokakların temizlenmesi 1 araba ve 8 süpürge arabasıyla, aydınlatılması da 34 adi gaz lambasıyla yapılmaktadır.

Etfaiye, Su, Lağım teşkilâtı yoktur.

Belediyede iki kira tenezzüh, 4 Kamyonet ve 21 yük arabası kayıtlıdır.

BARBAROS BELEDİYESİ :

1927 varidatı 508 lira, sarfiyatı 514 lira 67 kuruştur. 1928 senesinde 5 bina inşaatına, 11 bina tamirâtına ruhsat verildi. Kârgir olarak iki katlı 13 ev ve birer katlı 1 maza 1 kahvehane yapıldı. Mezbahasında 36 Koyun, 47 Oğlak, 33 kıl Keçi, 6 Dana kesilmiştir. Ehaliden bir şoförlerden iki kişi cezalandırılarak 17 lira cezayı nakti alınmıştır. Sokaklar 14 adi gaz lambasıyla aydınlandırılıyor.

Tanzifat, Etfaiye, Su ve lağım teşkilâtı yoktur.

İslâmlara mahsus altı mevkide mezarlıklar vardır. Belediyede 1 kira tenezzüh, 2 Kamyonet, biraz yük arabası kayıtlıdır.

BELDİ VE SARI HASTALIKLARI:

Kazada kayda şayan bulaşıcı ve sarı hastalıklar yoktur.

DİSPANSER:

340 tarihinde kaza merkezinde tesis edilmiş 4 koğuşlu ve 10 yataklı (Çeşme yataklı dispanseri) vardır. Buraya 1927 de 50 erkek 51 kadın hasta yatarak bunlardan 42 erkek ve 47 kadın iyi olmuş 5 erkek ile 3 kadın ölmüştür. 3 erkek ve bir kadın tedavilerine devam edilmek üzere 1928 senesine devredilmişlerdir.

Dispanserde bir sene içinde 3120 lira masraf yapılmıştır. Bu para muhasebei hususiyeden tesviye edildi.

MAARİF:

Çeşme kazasında 10 muhtelit ilk mektep vardır. Bunlara 1927

ve 1928 ders senesi zarfında 472 erkek ve 372 kız devam etmişlerdir. Kazada Halk fırkası, Türkocağı, Tayyare, Hilâli ahmer cemiyetleri ile muallimler birliği vardır.

CERAIM :

Çeşme kazasında 1927 senesinde 2 katil, 6 teşhiri silâh, 8 sirkat 3 filişeni, 1 kız kaçırmak, 73 cerh, 1 sahtekârlık, 1 evamiri hükûmete itaatsızlık, 12 zabıtaya hakaret, 5 tehdit, 3 yol kesmek cürümleriyle 17 sair cürümler ika edilmiştir.

MEBANI:

Vergi kaydına göre 1927 de Çeşme kazasında 3,273 ev, 36 resmî bina, 66 dinî bina, 512 İktisadî bina, 37 sair muhtelif binalar vardır.

UMRAN:

Çeşme kazası dahilinde 1927 - 28 senesi zarfında yeni yeni evler yapılmaktadır. Alaçatıda yeniden muntazam birkaç dükkân, Ilıcada birkaç ev ve yeni gazino, Çeşme merkezinde mükemmel ve yeni bir gazino, bir garaj, bir kahvehane yapılmış ve birçok ticarethaneler tamir edilmiştir.

Alaçatı nahiyesinde eşhas tarafından iki ve Çeşme merkezinde Belediyece bir Un fabrikası vücuda getirilmiştir. Merkezdeki fabrika kaza merkezini mükemmel surette Elektrikle ışıklandırmaktadır. Ovacık, Zeytin eli, Germiyan köylerinde asrî birer köy mektebi yapılmıştır. Tayyare cemiyetinin yaptırdığı sinema faaliyete başlamıştır.

Bütün Tütüncülerin muvafakatiyle 17,000 lira sermayeli bir Ko-operatif teşkil olunmuş, ve nizamnameler berayi tasdik İktisat vekâletine gönderilmiştir.

Kazanın İktisadî vaziyeti yükseldikçe imara ve inşaat ta birbiri arkasına yükselmektedir.

1929 senesinde : Tütüncüler Ko-operatifi faaliyete ve zürram ihtiyacını tatmine başlayacaktır. Son fırtınalardan harap olan merkezi kaza rıhtımı yeniden tamir edilecek ve kaldırım ile döşenecektir. Elektrik tenviratı genişledikçe en uzak ve yolları sarp mahallelere kadar Çeşmeler yapılarak halk kuyu suları içmekten kurtarılacaktır. Nahiyelerde ve köylerde vilâyetin (Artezien) kuyuları açılarak nahiye ve köyler ehalisinin sıhhi su ihtiyacı tatmin edilmek esbabı da aranmaktadır. İlcanın Plâjında asrî bazı tesisat yapılması, lüzum inşası müstakbel mesaiye ait esaslı düşüncelerdendir. Reisdere ve Uzun kuyu köylerinde yeni ve mükemmel birer mektep yapılacaktır.

MEMURİN

DAHİLİYE:

Kaymakam Refik bey
Tahrirat kâtibi Mehmet efendi
Jandarma kumandanı yüzbaşı Fethi bey
Polis memuru Hayriddin efendi
Nüfus memuru Abdülkadir efendi
Nahiye müdürü Mehmet bey
« . « İbrahim bey
İskân kâtibi Salim efendi

ADLİYE:

Hakim Mehmet Tevfik bey
Müddei umumî Emin Bülent bey
Müstentik İhsan bey

MALİYE:

Malmüdürü Asım bey

Tapu memuru Alim efendi

MAARİF:

Maarif memuru Hikmet bey
Muallim adedi 23 tür

DIYANET:

Müftü Ratip efendi

İKTİSAT:

Ziraat Fen memuru Suphi Arif bey
Orman memuru Veysel efendi

SIHHİYE:

Hükümet tabibi Haldun Fazıl bey
Sihhiye memuru Mustafa efendi

MUHASEBEİ HUSUSİYE:

Memur Lütfi bey

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri		
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.	
Çeşme Kazası											
Çeşme	1058	1608	1481	3089	Vardır	Edildiği					
Çiflik	246	266	221	487				1			
Ovacık	192	272	265	537				1			
Köste	93	109	119	228				1			
İlca	75	77	86	163							
Yekûn	1164	2332	2172	4504							

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtü var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri		
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.	
Alaçatı nahiyesi					Vardır	Edildiği					
Alaçatı Reis dere	745	1313	1228	2541			2				
Kermiyan	75	155	159	314			4		130		
Zeytin eli	89	128	140	268			4		3		
Kara köy	104	142	144	286			4		2		
Kermiyan yalı	46	78	72	150							
Yekûn	24	47	34	81							
Barbaros nahiyesi	1083	1863	1777	3640	Vardır	Edildiği					
Barbaros	227	262	298	560			5	30			
Uzun kuyu	47	133	106	239			5	30	115		
Berki	79	112	106	218			5	30	30		
Kadı ovacık	60	112	123	235			5	30	1		
İldırı	70	139	121	260			4	30	330		
Nohut alanı	19	36	33	69			5	30			
Zeytinler	24	52	58	110							
Yekûn	526	846	845	1691							

bey

y.

yeye olan mesafeleri

D.

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

Bir sene zarfında doğanlar		Bir sene zarfında ölenler			Münakehat	Talak
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn	
332	328	660	83	92	175	193 4

1928 senesi nihayetindeki mevcut nüfusu

Erkek	Kadın	Yekûn
7261	6761	14022

SEFERİHİSAR KAZASI

HUDUT VE MESAHAI SATHİYESİ:

Seferihisar kazası Adalar denizi kıyısındadır. Şimalinde İzmir ve Urla kazaları, Şarkında Torbalı kazasının Deyirmendere nahiyesi ve Kuşadasının Selçuk nahiyesi ve cenuben Kuşadası körfezi limanı, garbında da Urla ve Çeşme kazaları ile çevrilidir.

Mesahai sathiyisi: 452,52 kilometro murabbaıdır.

COĞRAFİ MALÜMAT:

Seferihisar kazası İzmirin cenubigarbisinde 38 derece 12 dakika arzışimali ve 24 dakika tulûşarkide ve Sığacık limanına beş kilometro mesafede ufak tepelerin eteğinde düz bir sahadadır. Kazanın arazisi dağlık ve sahile doğru ufak tepelerden müteşekkildir. Bu arazinin büyük kısmı Zeytin, Bağlarla ve Palamut ağaçlarıyla doludur. Koyun, Keçi ve hayvanat otlakları pek çoktur. İnekleri meşhurdur.

DOĞANBEY NAHIYESİ:

Arazisi Susam adası karşısında volkanik, geçilmesi müşkül olup dağlar arasında bulunan vadileri pek münbit ve mahsuldardır. Bu nahiyede Kömür, Demir madenleriyle Cilt, Ciğer ve Kum hastalıklarına nafi sıcak su ıhcaları vardır. Dağlar Çam, Palamut, pek sık Zeytin ve Günlük ağaçları ile doludur. Kaza merkezinin havası ve suyu gayet lâtiftir. Yarım saat mesafesindeki Belen çeşmenin suyu gayet leziz olduğundan pek şöhet bulmuştur. Kasabanın etrafındaki tepelerde yel deyirmenleri mevcuttur. Merkezi kaza ile Sığacık limanı arasında arazi kâmilen bağlıktır. Başlıca servetini Üzüm ve zytin teşkil eder.

KLİM VE HAVASI:

Havası umumiyetle mutedil ve sağlamdır. Dereceyi hararet yaz mevsiminde fevkassır 30 kış esnasında 3 dereceye kadar iner.

TARİHİ MALÜMAT:

Seferihisar kazası kadim Teös şehri harabesiyle ve Kolofon, Lebedos ve Klaroli şehirleri mevkileri dahilinde bulunduğundan dolayı tarihi ehemmiyeti pek büyüktür. Merkezi kazaya bir buçuk saat mesafede

vakı Sığacık kasabası kadim (Teös) şehrinin bulunduğu mevkii teşkil eder. (Teös) körfezi namıyla yadölünen körfezin methalinde bulunur. (Teös) şehri İponya kıtasının en zengin ve en müterakki şehirlerinden birisi idi.

Elyevm mevcut harabeler Teöslülerin mimarî ve sanayide ne kadar yüksek oldukları birer şahidi kadındır.

İşbu kadim şehrin garbinde bulunan Hipsili burnu üzerinde Suriye kralı Anitohosun donanmasıyla Roma donanması arasında kablelmilât 1190 tarihinde azim bir muharebei bahriye vuku bulmuş olduğundan tarihçe şöhreti vardır. Seferihisar Osmanlı padişahlarının Sultan Murat sani zamanında İponya kıtalarına hakim olan Cüneyt bey 1424 tarihinde Akhisarda mağlûp edilince muhafazası pederi Bayzide tevdi edilmiş olan Hipsilihisara tabassun etmiştir.

Sultan Murat ümerasından Hamza bey tarafından muhasara edilmiş ise de hisarın üç tarafı deniz olduğundan zaptedilememiştir. Sultan Muradın kasabada bulunan Cenevizlerden aldığı üç gemi ile deniz cihetinden dahi muhasara edilerek Cüneyt bey naçar teslim olmuş ve Hamza bey tarafından boynu vurulmuştur.

Cüneyt beyin bu suretle vefatından sonra bu havali 1425 tarihi milâdisinde tamamen Osmanlı memalikine geçmiştir.

Seferihisar kazası 23 Mayıs 335 tarihinde meş'um Yunan işgal ordusu tarafından işgal edilmiştir.

Ve 11 Eylül 338 tarihinde dahi şanlı ordumuz tarafından istirdat edilerek mailî hükûmete iltihak eylemiştir. İlk defa kazaya giren millî ordumuzun üçüncü müstakil süvari fırkası seçi efradıdır.

ASARI ATİKA:

Seferihisarın Sığacık nahiyesinde ve merkezi nahiyeye iki kilometre mesafede elyevm harabeleri meşhur olan (Teös) şehri İyoni şehirlerinin en parlak olanlarından biri idi. Teös elyevm büyük bir Tiyatro, bir Odeon, bir Mabret ve daha bir çok mebanii âliye enkazını havi olup kesme ve yontma taşlarla vücuda getirilmiş bir sur ile muhat idi.

Barada ilk defa tetkikat icra eden Hirşiflit isminde bir âlim, şehri atikia umumî bir plânını vücuda getirmiş ve bilâhara, yani 340 senelerinde Fransız asarı atika mutahassıslarından Mösyö Lomonye ile Maarif Vekâleti asarı atika müfettişi umumisi Aziz bey tarafından hafriyata başlanmıştır.

Mumaileyhim hafriyatı Teösün pek meşhur olan ve kablemilât ikinci asırda yaşadığı tahmin olunan mimar (Hermojen) in binakerdesi olan (Diynisos) mabedine teşmil etmişlerdir. Mabedin, edvarı ahirede bir taş ocağı telakkı edilmesi yüzünden bütün tezyinat ve aksanı mimariyesi tahrip olduğu cihhete müzeyyen frizlerinden mevent kalabilenleri elyenim İzmir müzesinde mahfuzdur. Teöste hafriyatın devamında bir hayli asara desteres olunacağı muhakkak ise de ciheti askeriyece mevkin mimar takai memnua miyanına ithali dolayısıyla hafriyata devam imkânı kalmamıştır.

TAKSİMATI MÜLKIYESİ :

Şeferihisar kazası, Doğan bey ve Sığacık nahiyeleriyle on bir kariyeden mürekkeptir.

SEFERİHISAR NUFUSU :

4,715 Erkek, 5,505 Kadın olarak 9,220 nüfustan ibarettir.

ZERİYAT — İSTİHSALÂT:

1927 sedesinde 5,786 dönüm Buğday, 4,522 dönüm Arpa, 342 dönüm Yulaf, 2 dönüm Çavdar, 224 dönüm Burçak, 38 dönüm Bakla, 666 dönüm Mısır, 693 dönüm Darı, 29 dönüm Soğan, 7 dönüm Susam, 1 dönüm Nohut, 28 dönüm Börülce, 2,851 dönüm Tütün zeriyat yapılmış ve 478,114 kilo Buğday, 369,805 kilo Arpa, 19,784 kilo Yulaf, 53 kilo Çavdar, 14,272 kilo Burçak, 1,260 kilo Bakla, 35,710 kilo Mısır, 40,430 kilo Darı, 3,700 kilo Soğan, 192 kilo Susam, 10 kilo Nohut, 403 kilo Börülce, 165,895 kilo Tütün ile 848,535 kilo Üzüm, 20,120 kilo İncir, 79,574 kilo Zeytinyağı istihsal edilmiştir.

Zürra elinde 248 Pulluk, 7 Orak makinesi, 270 Parça Tırmık, Kara saban, Sürgü ve sair ziraat alâtı mevcuttur.

FAYDALI HAYVANLAR:

1927 senesinde 495 At ve Kısarak, 968 Merkep, 80 Katır, 128 Deve, 713 Öküz, 1,048 İnek, 13,075 Koyun, 15,862 Keçi, mevcut olup aynı sene zarfında 1,567,000 kilo Süt, 25,169 kilo Yün ve Yapağı, 7,931 kilo keçi kılı mahsulü elde edilmiştir.

ORMANLAR:

Kazanın 27,000 hektar vüs'atında ormanları mevcut olup bunların da 4,000 hektarı Akçam, 6,000 hektarı Karaçam, 2,300 hektarı

Kızılcım, 7,000 hektarı Mişe ve envarı, 2,000 hektarı Çınar, 5,700 hektarı da muhtelif çalılıklardan ibarettir.

927 senesinde 391 lira 81 kuruş orman varidatı olmuştur.

MADENLER:

S-ferihisarın Hacı Numan arazisi mevkiinde vücudu hissedilmiş Zımpara ve İpsili mevkiinde Kömür ve Zift ve Demir madenleri vardır.

İKTİSADİ VAZİYETİ:

Fabrikalar — Seferihisarda Mazolla işliyen 35 Bargir kuvetinde motorla müteharrik bir Zeytinyağı ve Dakik fabrikası, Olamış kariyesinde 35 Bargir kuvetinde motorla müteharrik bir Zeytinyağı ve Dakik fabrikası ki üç fabrika ile bir Kiremithane, bir Peynir ve Kaşar Peyniri imalâthanesi ve merkezi kasabada üç Dağan beyde iki, Sığacak nahiyesinde üç Ürkmez kariyesinde bir, Orhaneli kariyesinde iki, Beyler kariyesinde üç, Kuyucak kariyesinde bir, Olamışta iki, İhsaniye kariyesinde bir Zeytinyağı tasirhanesi mevcut olup bunların kâffesi hayvan ve el ile işletilmektedir, Bundan maada kazanın muhtelif kariyelerinde 15 adet su ile, 10 adet ruzgâr ile işler Un deyrmeni vardır.

İTHALÂT—İHRACAT:

1927 senesinde Kazaya 50,000 liralık Un, 57,000 liralık Bakka-liye, 13,000 liralık Zahire, 15,000 liralık Manifatura, 9,000 liralık Tuhafiye, 58,000 liralık İnşaat malzemesi, 4,000 liralık Ziraat alât ve edevatı, 10,000 liralık Demir alâtı ve levazımatı, 9,000 liralık Kunduracı ve Kavafiye, 18,000 liralık potasa ve Kükürt, 1,000 liralık Baharat ve levazımı İspençariye, 25,000 liralık Gaz ve Benzin, 55,000 liralık müteferrik ve muhtelif eşya ki cemen 324,000 liralık mal ithal edilmiş ve buna mukabil aynı sene içinde Kazadan 400,000 liralık Üzüm, 250,000 liralık yaprak Tütün, 13,000 liralık Yün ve Yapağı, 300,000 liralık Zeytinyağı, 75,000 liralık Peynir, 2,500 liralık Palamut, 3,000 liralık muhtelif hayvan derileri, 35,000 liralık müteferrik eşya ki cemen 1,078,500 liralık mal ihraç edilmiştir.

Kazada Ticaret odası yoktur.

Seferihisar kazasında: 8 Marangoz, 13 Yapıcı, 1 Mimar, 2 Semerci, 1 Saraç, 3 Demirci, 7 Kunduracı, 1 Tenekeci, 2 Tüfekçi, 2 Nalbant, 11 Kayık ve Gemi tamircisi, 4 Terzi, 10 Berber, 2 Bakırcı, 5 Peynirci, 2 Ebniye

boyacı, 1 Kiremit ve Tuğlacı, 1 Saatçi, 6 Ekmekçi, 14 Şoför San'at-kâr vardır.

Kazada yalnız Ziraat Bankası vardır. İktisadî Şirketler yoktur.

Sergi, pazar kurulmamaktadır.

YOLLAR :

Kazayı İzmire rapteden ve Kilizman mevkiinden itibaren 26x682 kilometroluk mükemmel bir şosesi vardır. Bu yol üzerinde 1927 senesinde müceddeden 22,547 metro tulünde tamirâtı esasıye 3,950 metro tulünde yama tamirâtı yapılmış ve 7 kasis menfeze tahvil edilmiştir. Yol Sığacık limanına raptedilmiştir .

VARİDAT:

DEVLET VARİDATI — 1927 senesi maliyesi zarfında, 57,952 lira 20 kuruş varidat tahakkuk etmiş ve buna mukabil 51,578 lira 53 kuruş tahsilât yapılarak 1928 senesine 6,373 lira 67 kuruş bakaya devredilmiştir. Bu sene içinde 28,342 lira 91 kuruş sarfiyat yapılmıştır.

MUHASEBEİ HUSUSIYE:

1927 senesinde 46,660 lira 28 kuruş varidat tahakkuk etmiş bunun 43,417 lira 51 kuruşu tahsil edilmiştir. Sarfiyatı ise 43,532 lira 36 kuruştur. Kazada Muhasebei hususiyeye ait 4 dükkân, 3 bağ ve bahçe, 61 arsa ve arazi 19 parça da sair emlak vardır.

BELEDİYELER:

Seferihisar belediyesinin 1927 senesi varidatı 10,326 lira 7 kuruş mesarifatı 10,326 lira 7 kuruştur. Bir sene zarfında kasabanın muhtelif sokaklarında 2,587 metro murabbaında müceddeden adi kaldırım yapılmış, 250 metreo murabbai sahada kaldırım tamir edilmiştir.

Aynı senede 10 bina inşaâtı, 118 bina tamiratına ruhsat verilmiş bunlardan iki katlı yarım kârgir, 10 hane inşa edilmiştir.

Hayvan pazarında 24 At ve Kısarak, 26 Merkep, 2 Katır, 93 Sığır, 1,084 Koyun, 199 Keçi satılmış ve mezbahasında 719 Kuzu, 750 Koyun, 731 Oğlak, 285 Keçi, 174 Sığır zephedilmiştir.

Ekle salih olmayarak 15 Kilo Koyun, 25 kilo Oğlak eti ile 20 kilo ekmek ve 50 kilo da sair gıdalardan belediyece musadere edilmiştir.

Muhtelif esnaftan belediye emrine muhalefetleri hasebiyle 430 lira 15 kuruş ceza alınmıştır.

Belediyece mukayyet 7 Kira Tenezzüh Otomobili, 4 Kamyonet, 75

n'at- Yük arabasıyle 12 Bisiklet olup bunlardan 563 lira resim istifa edilmiştir.

TENVİRAT :

Belediye, kasabanın sokaklarını 90 Elektrik lambasıyle tenvir etmektedir.

LAĞIM TEŞKİLATI :

Kasaba dahilinde 420 metro tulnde Beton, 400 metro tulnde de Kârgir olarak inşa edilmiş lağım teşkilatı mevcuttur .

ETFAİYESİ :

Bir adet (Emme - basma) Macar mamulti, birisi arabalı, diğeri elde kullanılır Ekselsiyor mamulâtından 3 adet yangın tulumbası vardır.

TANZİFAT :

Kasabanın Tanzifatı hayvan ve arabaları kendilerine ait olarak a-
lıştırılmakta ve bu suretle tathirat yapılmaktadır.

SULAR :

Hayıtlı pınar, Kavaklar, Ağacalar namlarında üç su ile kasabanın ihtiyacı temin edilmekte olup bunlardan Hayıtlı pınar6,000metro tulnde demir borular içinde akıdılmakta olup diğeri mehuldur.

KABRİSTANLAR :

Meřhetlik namıyle 30,000 metro murabba sahasında bir kabristan mevcuttur .

HASTANELER:

Kaza merkezinde 1340 senesinde teessüs etmiş bir Dispanser mevcut olup kadrosu bir doktor, bir sıhhiye memuru, bir mstahdemden ibarettir.

1927 senesinde Dispansere dahili hastalıklardan 912 Erkek, 952 Kadın; Emrazı efrenciyeden 9 Erkek, 4 Kadın; Gilt hastalıklarından 63 Erkek, 30 Kadın; Asabi hastalıklardan 2 Kadın; Kulak, Göz, Burun Boğaz hastalıklarından 120 Erkek ile 144 Kadın; kadın hastalıklarından 30, Seririyatı vildiyeden 2; sair hastalıklardan 145 Erkek 37 kadın ki ceman 1,249 Erkek ile 1,201 kadın muracaat ederek ayak tedavileri yapılmıştır.

Dispanserin senelik sarfiyatı 1,686 lira olup muhasebei hususiyeden tesviye edilmiştir .

MAARİF:

Kazada 9 muhtelit mektep olup 1927 - 28 senesi dersiyesinde 345 Erkek 265 Kız talebe devam etmiştir.

928 de üç dershaneli ve mükemmel bir mektep idarei hususiyenin ve köylünün yardımıyla İzmir Seferihisar yolunun üzerinde inşa edilmiştir.

CERAMİ ADLIYE :

1927 senesi zarfında Kaza dahilinde 1 Katil, 11 Teşhirsilâh, 57 Sirkat, 2 İzalei bikir, 5 Kız kaçırmak, 3 İskaticenin, 53 Cerh, 1 Sahtekârlık, 2 Dolandırıcılık, 4 Emniyeti sui istimal, 1 Evamiri hükûmete itaatsızlık, 6 Zabitaya hakaret, 4 Tehdit, 5 Livata, 2 Fili katle tasaddi, 121 sair cürümler ika edilmiştir.

BİNALAR :

1927 senesinde vergi kaydına nazaran 2,254 Hane, 23 Resmî bina, 17 Dinî bina, 202 İktisadî bina, 384 muhtelif sair binalar mevcuttur.

ASARI UMRAN :

1927 -- 28 senesi zarfında belediyece kasabanın imar plânı tanzim edilerek bu plâna tevfikan yeniden 25 ev inşa edilmiştir. 1928 senesi zarfında bir Dakik fabrikası inşa edilerek faaliyete geçmiştir. Belediyece de 6,000 metro murabbaı kaldırım yapılmış, yeniden üç cadde açılmış ve bir büyük caddenin istikameti tanzim edilmiştir. Kasaba için belediyece bir (Motopomp) mubayaa olunmuştur.

Kasabadaki 35,000 metro murabandaki tahripkâr bataklıklar fennî bir kanal vasıtasıyla akıdılmak suretiyle idarei hususiye ve ahalinin yardımıyla 1928 senesinde kurutulmuş ve her sene hiç olmazsa 50 kişi zayıat veren ehali bu mezragi gölden kurtarılmıştır. Şimdi gölün yerinde Zeriyat yapılmaktadır.

1928 de (Ulaşmış) ta 4 dershaneli son sistem bir mektep yapılmıştır.

1929 senesi için belediyece lağım inşaatı tasavvuratında bulunulmaktadır.

Yunanlıların tardından sonra Susamdan gelen bir kanlı Rum çetesi ile yapılan musademede kahraman şehitlerin hatırası olarak şehrin methalinde kâzım Paşa çeşmesi namıyla yadolunan bir hümet abidesi Vali Kâzım paşa tarafından yaptırılmıştır.

Ka
Tal
Jan

Nu
İsk
Sığ
Do

Ha
Mi
Mi
Ba

Ka
kö

Se

Se
Te
U

Her
Ti
İb

B
O
K

H

Y

MEMURİN

345

DAHİLİYE:

Kaymakam Reşat bey
Tahrirat kâtibi İsmail efendi
Jandarma kumandanı mülâzim
evvel Azmi bey
Nüfus memuru Nuri efendi
İskân memuru Hakkı efendi
Sığacak nahiyesi müdürü Rifat bey
Doğan bey « « Nazif Şevket B.
ADLIYE:
Hakim Cevat bey
Müddei umumi İsmail Hakkı bey
Müstantik Abdülbaki bey
Başkâtip Ahmet Sırrı efendi

MALİYE:

Malmüdürü Ali Rıza bey
Tapu memuru Nuri efendi

MAARİF:

Maarif memuru Mahmut Nuri efendi
Kazada 15 muallim vardır.

DIYANET:

Müftü İsmail Hakkı efendi

İKTİSAT:

Ziraat memuru Fahri efendi
Orman muamelât memuru Celâl bey

SIHHİYE:

Hükümet tabibi İbrahim Şevki bey
Sıhhiye memuru Abdülkadir efendi

MUHASEBEİ HUSUSİYE:

Memur Hüseyin Hüsnü efendi

tan-

928

ıştır.

üç

ıştır.

klar

aha-

azsa

mdi

apıl-

ulu-

Orhanlı

Kuyucak

Hereke

Yekûn

anb

ola-

nür-

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Seferihisar kazası										
Seferihisar	1148	2380	1972	4352	Vardır					
Tepecik	41	74	74	148		Edildiği			30	
Ulamış	172	316	331	647		«	1			
Herke tepesiği	8	9	11	20					130	
Turgut	49	78	85	163		Edildiği	2			
İnsaniye	19	34	29	63			2			
Beyler	128	252	250	502		Edildiği	3			
Orhanlı	133	267	264	531		«	4			
Kuyucak	101	210	201	411		«	5			
Hereke	71	140	145	285		«	1			
Yekûn	1870	3760	3362	7122						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilatı var mıdır?	Köy kanununu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Doğan bey nahiyesi										
Doğan bey	98	131	132	263			4			
Ürkmez	47	92	70	162			5		2	
Kavak dere kavacık	28	64	55	119			3		2	
Yekûn	173	287	257	544						
Sığacık nahiyesi										
Sığacık	211	345	321	666	Vardır		110			
Yekûn	211	345	321	666						

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

Bir sene zarfında doğanlar			Bir sene zarfında ölenler			Münakehat	Tahsilat
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn		
144	100	244	60	57	117	101	6

1928 senesi nihayetindeki mevcut nüfusu

Erkek	Kadın	Yekûn
4715	4505	9220

ÖDEMİŞ KAZASI

HUDUT VE MESAHAİ SATHİYESİ;

Ödemiş kazası şarkan Alaşehir, şimalen Salihli ve Kasaba kazaları, garben Bayındır ve Tire, cenuben gene Tire ve Nazilli hudutlarıyla çevirilmiş olup tahminen 1361,25 kilometro murabbaı araziye maliktir.

TAKŞİMATI MÜLKİYE:

Kaza, Birgi, Kiraz, Beydağ ve Adagide nahiyelerinden ve ceman 122 köyden mürekkeptir.

COĞRAFİ MALÛMAT:

Ödemiş kazası (Granoviç) mebdetle itibariyle (Kiyertin) haritasına göre takriben 30-20 tul ve 39-35 arz daireleri arasındadır.

DAĞLARI:

Ödemişin şimali şarkisinde tahminen 2050 metro yüksekliğinde (Bozdağı) ve cenubi garbisinde (Atrandı) dağı (Göçen dağı) (Çavuş dağı) (Kerte dağı) (Balyanholu dağı) (Ilgar dağı) (Gelü dağı) vardır. Bu dağların deniz sathından yüksekliği 1500 - 1800 metro arasındadır.

IKLİM:

Deniz sathından 122,5 metro yüksekliğinde ve Anadolu'nun dağlık arazisine mahsus iklimi şerayiti hüküm sürmekte olup bu sebeple mevsimlerin hararet derecelerinde değişmeler görülmektedir.

En yüksek hararet ekseriyetle, Temmuz, Ağustos aylarına tesadüf ederse de Haziran ayında da sıcakların gölgede 36-38 dereceye kadar çıktığı olur. Bu iki Ay zarfında ekseriya 28-30 derece arasında değişir. En az hararet, Kânunusani, Şubat; aylarına tesadüf eder. Ekser senelerde x4 bazanda 5 dereceye kadar tenezzül eyler. Yağmurların en ziyade yağdığı mevsim, Kış ve İlkbahardır. Kışın kar yerine çok kere yağmur yağar bazan dolu düştüğü de görülür. Kış esnasında ve bahusus Bozdağ, Gelüdağ, Beydağ, tepelerinde bir metro kadar kar bulunması daimî hallerdendir. Yaz ve son baharda yağmur nadiren yağar havai rutubeti pek yüksek olmayıp (Şebnem) şeklinde

nadirdir. Ağaçların yaprakları kış ortalarına doğru düştüklerinden de anlaşılır ki iklim soğuk olmayıp hararetçe İstanbul civarından daha mutedil derecededir.

RÜZGÂRLAR :

Ödemiş kazasında başlıca Poyraz, Lodos rüzgârları eser Batı rüzgârı ise yazın esmekte ve Nisandan itibaren havanın hararetinin epeyce değiştirmektedir. Şimal rüzgârları kışın yüksek mahallere kar, cenup rüzgârları da daima yağmur yapar.

YAYLALAR :

Bozdağ, Teke, Kemer, Gölcük, Subatak, Löbek, Başova, Köşeler, Ovacık, Düz, Uzun namplarında onbir yaylası mevcut olup bunlardan Bozdağ, Gölcük yaylaları güzellikleri ve havalarının letafetiyle şöhret bulmuştur. Sıcak mevsimlerde halk tenezzüh ve teptilhava için buralara kafiye, kafiye gelmekte ve ikamet etmektedirler. diğer yaylalardan ancak civar kariyeler halkı yaz mevsiminde istifade etmektedirler. Hassaten Bozdağ yaylası sıhhat arayanlar için diğer yaylalardan daha ziyade sıhhat şeraitini haizdir.

NEHIRLER:

Kazanın başlıca nehri olan (Küçük Menderes) evvelâ Kadın dere çayı namıyla Ödemiş kazası dahilindeki Bozdağ sıra dağları üzerinde Kirazdan 50 metro yüksekte (Çanak) mevkiinde birleşen iki dere den doğuyor. Bunların kuvvetlisi Kara koyunlu yaylasından çıkan Akçaydır.

Diğeri Kemer yaylasından çıkar ve en kuvvetli pınarı (Gümüş suyu) dur. (Küçük Menderes) çayının başlıca menbaları bu pınarlardır. Menderes nehri zikrolunan (Çanak) mevkiinden Kadınderesi adıyla Kadındere köyüne ve oradan Kiraz çayı adıyla Kiraz nahiye merkezinden cenuba doğru inerek Balyanbolu eteklerinden akar ve Karaman pınarı adıyla anılan Balyanbolu deresini alarak Menderes suyunu teşkil eder. Badehu garbe doğru istikametini çevirerek Bademye çayı ile Bıçakçı deresini alır. Ödemişin garbişimali yaylasından ve Gelü dağından çıkan Üzümlü deresi şimalden bilitibar beş altı kilometre cenubundan (Rahman) çayı namıyla Seyrekli kariyesinden geçerek Menderese mansabı ve biraz ileride Kaya köyü ile Yusuf deresininin Hacı İlyas çayı namıyla teşkil ettiği dereyi de alır. Menderes nehri menbaından mansabına kadar 60 ilâ 90 kilometre mesafe ile Tire önünden geçerek Cellat

de gölüne, oradan kuşadası tarikiyle Adalar denizine dökülür. Bu nehir
tha senenin yaz mevsimi esnasında iki üç aydan maada daimî surette bulanık
bir halde akar. En sığ mahalleri 0,60 ve en derin yerleri de iki metroyu
arı tecavüz etmez. Yatağı düz ve temiz olmadığı için ovadaki tahribatı yü-
le- zünden arazinin va ziraatın çok zarar gördüğü aşikârdır. Küçük Menderes,
iz- Gediz, Bakır çayı gibi Ödemiş, Tire, Torbalı, Menemen, Bergama hav-
zaları üzerinde çok âmil olan bu nehirlerin memlekete ve milli servete
daima faydalı olmaları için mecralarının ıslâhı Cümhuriyet ve Devlet
programlarına aynen girmiş ve Başvekâleti celilenin programında
r, buyurulmuş olan su siyasetinin zaman ile bunlara galebe edeceği şüp-
z- hesiz bulunmuştur.

IRMAKLAR:

ra Bozdağ silsilesi üzerinde (Gölcük) denilen gölden çıkıp, gölün
uk ayağını teşkil eden ve Burgazdan Salihli cihetine cereyan eden Gölcük
en ırmağı, Bozdağın şimali mailesinde; (Allahdeyen) e doğru akan Boz-
at dağı ırmağı mezkûr silsilede maruf Subatan ırmağı Arpacık dağından
çıkarak Üzümlü deresine dökülen (Arpacık ırmağı) Löbek yaylasın-
dan çıkıp Kasaba hududuna akan (Löbek) ırmaklarından ibarettir.

GÜLLER:

e Ödemişin şimalinde ve (Genü) kariyesinde bir yaylası olup Boz-
e dağın garbında ve beş kilometre muabbaında (Gölcük) namıyla ma-
n ruf bir göl olup dahilinde beş kilo sikletine kadar balık mevcuttur.
) Gölün etrafındaki asırlar yaşamış ağaçlar ve mevkiinin pek latif
olan manzarası yaz mevsiminde gerek Ödemişden gerekse civar kaza-
e larından birçok ziyaretçiler çeker.

BATAKLIKLAR:

1 Ödemişin cenubi garbisinde ovada (Karakova) nam mahal derele-
rin Menderese olan yataklarının kapanmasından ve halkın mezkûr
1 yatakları tarlalarına karıştırmalarından sular kışın (Karakova) da top-
1 lanır. 14 kilometre tul ve 5 kilometre arzında bir bataklık husule
) gelir. Burası Ödemiş hayvanlarına yaz mevsiminde çayırılık vazifesini
2 görür. Mamafi mahalli mezkûra ağaç dikilmek suretiyle az çok has-
3 talığa sebep olan bataklığın kurutulması kabildir.

MENBA SULARI:

Enziyade şehre yakın ve Gölcük tepesinin cenup mailesinde ve

(Genu) kariyesi ile civarında iki büyük kaynak olup birisi (Belediye suyu) diğeri (Görenci suyu) teşkil eder diğeri Üzümlü deresinden alınan ve toprak künklerle Ödemiş getirilen ve mahallelere taksim edilerek memleketin su ihtiyaçlarını temin olunuyorsa da borular demir olmadığından suların yarısına yakın bir kısmı yollarda kaybolduğu gibi halk ta temiz su içmemektedirler:

ÖDEMİŞ KAZASININ TARİHİ:

Merkezi kaza takriben 247 sene evvel ikinci Süleyman zamanında yani (1100) tarihinde teessüs etmiş olmasına nazaren yeni bir şehirdir. Binaenaleyh kazanın eski tarihi vukuatını zikredebilmek için mevcut ve eski bir şehir olan(Birgi) hakkındaki tarihî malûmat kaza hakkındaki malûmata da bir esas olabilir. Birgi pek eski ve şirin bir belde olan Birginin ismi Lidyalılar zamanında (Diyesron) idi İran hükümdarlarından (Keyhüsrev) in Lidya hükümetine galebesi üzerine memleketin tabii vaziyetini gayet hoş, zümrüt gibi ağaçlarla zinetlenmiş yeşillik bir mevki bulmasından Yeşil Bayrak manasına olan (Türk) namı verilmiştir. Bilâhara Yunanlılar Acemlere galebe ederek istilâlarında (Kristopolis) tesmiye edilmiştir. Bir aralık Cinvizler tarafından zaptedilmiş ve anlar da Yunanilerin verdikleri nam altında bulundurmışlardır.

Cinvizler burada 50 sene kadar tutunabilmiş ve bilâhare Yunanlıların Cinvizlere galebe çalarak burasını tekrar işgal etmişlerdir. Yunanlıların elinde bulunmakta iken Selçuk hükümdarı ikinci Alâettin zamanında yani 707 senei hicriyesinde Aydın beyi oğlu Mehmet bey ve oğullarıyla asrının ümerayı askeriyesinden Sarı bey, Hızır baba, Çürük baba, Samut baba, Kurt gazi ve bunlar ile birlikte küçük ve büyük Menderes nehirleri arasındaki silsilei cibali fethederken şehit düşen gazilerden elyevm Adagüme nahiyesinde metfun Davut baba tarafından Birgi ile havalisi Yunanlıların elinden zaptedilmiştir. Bu şehir Aydın beyleri tarafından idare edilmekte iken 792 tarihi hicri-sinde Yıldırım Bayızım Alaşehir muvaffakiyeti Aydın beylerinin yıldırım Bayzıda vuku bulan biatı üzerine Birgi Osmanlı mülkü sırasına girerek vilâyet haline kalbolunmuş ve Aydın beylerinden Mehmet bey gene Emir olarak burada bırakılmıştır. Fakat bilâhara Yıldırımın Timurlenk ile olan muharebesinde Yıldırım esir düşmesi üzerine Timurlenk dere beylerine eski memleketlerini iade ettiği zaman Aydın beyi oğlu Mehmet bey gene müstakilen Bu memlekette Birgi sultanı unvanıyla idareye başlamıştır.

Bele-
ümlü
elere
rular
ybol-

nda
bir
için
akk-
elde
arla-
abi
evki
Bil-
lis)
ve

an-
Yu-
ttin
bey
ba,
ve
hit
iba
Bu
ri-
in
na
ne
ile
yl-
ey
ir.

Timur vak'asından sonra on iki sene uzayan fasılai saltanatı müteakip bu havali Yıldırımın oğlu Mehmet çelebiye biat eylemiş ve bu suretle Birgi tekrar Osmalılar eline geçmiştir. Birgide Aydın oğlu Mehmet bey tarafından vücuda getirilmiş on sütunlu cami nefis bir mimarî dahilinde tahtadan musanna minberi pek nefis 805 tarihinden 1100 tarihine kadar Birgi şöhret ve merkezîyetini muhafaza etmiş ise de bu tarihten itibaren şimdi kaza merkezi olan Ödemiş şehri vücuda getirildiğinden ehemmiyetini kaybetmiş ve 1284 tarihinde nahiyeye haline kalbolunmuştur.

ÖDEMİŞİN TEESÜSÜ:

Takriben 247 sene evvel 1100 tarihinde yani ikinci Süleyman devrinde vuku bulmuştur. Şöyle ki Ödemiş, Tire ile Birgi namlarındaki kadim şehirler arasında geçit olmakla gelen geçen yolcular tarafından konak mahalli itihaz edilmiş olan bu mevki bir kuyu ve misafirlerin barınmasına mahsus bir han ile süsleyen (Kaba sakal oğlu) namındaki zat, diğer bir kazada mühim miktarda borca girmiş ve kendisi o vaziyette kaldıkça borcunu hiç bir zaman ödeyemeyeceğini idrak eylesinden yarıyağyara karşı mahcup kalmaktansa başka bir mahalle giderek çalışmağa karar vermiş. Ve buna binaen birgün Tireden Birgiye gitmekte iken uğramış olduğu bu mahallin letafeti hoşuna giderek orada istirahat etmek üzere kalmış ve o esnada hayalinin tahakkukuna işbu mahal her veçhile elverişli olduğunu anlıyarak burada ikamete karar vermiştir.

KIRAZ NAHIYESİ:

Ödemişin şarkında ve 30 kilometre mesafede ve kadındere Menderes nehri üzerinde evvelce (Kelas) ve halihazırda (KIRAZ) ismiyle anılan nahiyeye merkezi olan küçük ve yeni bir şehirdir.

Burada dahi diğer nevhide olduğu gibi medeniyet asarından eski zamana ait bazı eserler varsa da tarihleri mefkuttur.

BEY DAĞI NAHIYESİ:

Ödemişin şarkı cenubunde ve otuz kilometre uzaklıkta Bey dağı üzerinde kâin (Balyanbolu) isminde olup Türklere intikal eden evvelki vukuat kadime tarihîyesi yoktu. Yalnız Pazar mahalının beş dakika mesafesinde ve yukarısında ufak bir kalenin mevcudiyeti nahiyenin Selçukiler zamanından evvel mevcut olduğu ve isminden de anlaşıldığı

üzre (Balyanbolu) Palyapoliden galat olarak söylenmekte olmasına nazaran her halde mezkûr ismin Türkçe olmadığı anlaşılır. Şehrin Türklerin idaresine geçmesi ise Birgi ve havalisini zapteden Fatihler tarafından vuku bulmakla burada tekrarından sarfınazar edildi.

Nahiye'nin ismi ahiren encümeni vilâyet tarafından (Bey dağı) olarak tevsim edilmiştir.

ADAGIDE NAHIYESİ:

Ödemişin cenubunda onbeş kilometre mesafede (Bey dağı) şubelelerinden (Hisar) ve üç yol dağlarının eteğinde olup Türklere geçmezden evvelki eski yukuatların tarihi mevcut değildir. Romalıların ovada (Yılançı tepesi) eteklerinde Yunanlıların da şimdiki Adagidenin bulunduğu mahalde birer şehir tesis ettikleri Romalılara ait mahkûk (Lahat) kapağı ve Yunanlılara ait bir Lahatten anlaşılırsa da bunlardan başka tarihi ve eski eserler yoktur.

İşbu şehirlerde o zaman (Ligda) tesmiye ederlermiş. Bu havalinin Selçukilere ve bundan sonra da Osmanlılara geçmesi tafsilâtı Birgi bahsinde mevcut olduğundan tekrar edilmemiştir. Yalnız şurası kaydedilmiştir ki nahiye'nin beş kilometre şarkında her türlü meyva ve üzümleri ile şöhrat bulmuş (Ahi Mustafa) tarafınban tesis edildiği söylenen (Bademiye) köyü ovasında Aydın oğullarından (Yahşi) bey çiftlik ve bir mesçit bina ederek (Mesçitli) tesmiye edilen köy meydana gelmiştir. Bu günkü Adagidenin sureti teessüsü yakındır: (1000) tarihlerinde Aydın ve Nazilli taraflarından mütegalibelerin şer ve zulmünden bizar olarak oralardan kaçan mülteciler tarafından tesis edilmiştir.

İŞGALİ MEŞUM:

3 Haziran 335 pazar günü vukua gelmiştir. Şurası zikir ve kayda lâyıktır ki Millî davada Yunan işgal kuvvetlerine karşı milletin kendi vicdanından doğan ihtiyaç üzerine ilk millî silâhı patlatan Ödemiş olmuştur.

ŞANLI İSTİRDAT:

3 Eylül 1338 tarihinde saat onbeşte millî kuvvetlerimiz Bezde göme tarikiyle Ödemiş girerek burasını düşmandan temizledi.

NUFUS:

Kazanın umum nüfusu 38,268 erkek 40,952 kadınsı ceman (19,200) den ibarettir.

ZİRAATI:

Kazanın ziraatı 1927 sensinde 10,045 dönüm . Buğday, 40,266 dönüm Arpa, 3 dönüm Yulaf, 6,319 dönüm Çavdar, 576 dönüm Burçak, 3,499 dönüm Darı, 1,325 dönüm Mısır, 1,561 dönüm Bakla; 798 dönüm Patatis, 235 dönüm Soğan, 87 dönüm Fasulya, 5,840 dönüm Susam, 10 dönüm Nohut, 1,281 dönüm Börülce, 87 dönüm Fik, 694 dönüm Kendir, 104 dönüm Afyon, 33 dönüm Pamuk, 17, 080 dönüm Tütün ekilmiş ve bu Zeriyata mukabil 667,120 kilo Buğday 2,703,161 kilo Arpa, 315.kiloYulaf, 67,419 kilo Çavdar, 15,187 kilo Burçak, 641,647 kilo Darı, 87,596 kilo Mısır, 98,172 kilo Bakla, 498,669 kilo Patatis, 72,040 kilo Soğan, 1,963 kilo Fasulya, 152,775 kilo Susam, 265 kilo Nohut, 48,160 kilo Börülce, 37,640 kilo Kendir elyafı, 197 kilo Afyon sakızı, 1,122 kilo Pamuk, 1,611,429 kilo Tütün mahsulü elde edilmiştir. Bunlardan mada kazıda mevcut Bağ, İncir bahçesi, Zeytinliklerden de 750,000 kilo Üzüm, 2,500,000 kilo İncir, 150,000 kilo Zeytinyağı ile 13,500 kilo Bal, 11,200 kilo İpek kozası alınmıştır Kaza dahilinde zürra elinde 2,300 pulluk, 5 traktor, 1 orak makinesi, 1 biçer bağlar, 17 döner kulaklı pulluk, 12 kalbur makinesi mevcuttur. Kazanın 328 senesinde teşekkül etmiş ve hey'eti idaresi beş zattan mürekkep bir Ziraat odası mevcuttur.

kaza Dahilinde Mevcut Faydalı Hayvanlar:

kazada 3,728 Bargir, 246 Katır, 7,804 Merkep, 890 Deve 9,678 Öküz, 16,201 İnek, 1,190 ı erkek ve 490 ı dişi ki ceman 1,680 Manda, 27,666 Koyun, 41,146 kılkeçisi 62 Tiftik mevcut olup bunlardan senede 9,203,700 kilo Süt, 130,257 kilo Yapağı, 20,573 kilo keçi kılı mahsulü alınmaktadır.

ORMANLAR:

Ödemiş kazasının havi bulunduğu ormanlar şayanı dikkat bir ehemmiyetli derecede değilse de Örtükleri saha çalılıklarda dahil olduğu halde 25,000 hektar genişliğindedir.

En ziyade ormanla örtülü bulunan mahal Ödemişin şimalinde Bozdağ silsileimaileri üzerinde kâmilan ak ve kara mişe ak ve kızıl çam ile kara çam nevinden ibarettir. Akçam eteklerde kara çam ise denizden 8000 metro yükseklikte olan yarlarda bulunmaktadır. Bal-

yanbolu civarında (Çamdağ) denilen mahalli sanuberiye fasilesinden ağaçlarla meşelikleri teşkil eden silsileler Ödemişin şarkı şimalisine düşen çavuş dağ silsilei maiteleri ve geçilmesi müşkil arazidedir. Bunlar da nevi itibariyle Ak ve Kara Mişe olup ekseriyetle baltalık halinde kullanılmığı ve kömür imaline elverişli bir halde bulunmaktadır. Ödemişin cenup mailesi Kestane neviyle örtülü olup banlardan ancak meyvasından istifade temin edilmektedir. ve bazıları da baltalık tarzında kullanılarak sandık yapılmak üzere piyasaya getirilmektedir. Çaldığı teşkil eden mahaller Ödemişin çevresinde bulunan silsileler eteklerindedir. Ekseriya Pınar nevi teşkil eder. Bundan kısmen kömür yapılmaktadır. Ödemişin ormanları yangın ve saire gibi şeylerle mahvolduğundan bir iki mevkiden başka keresteliğe elverişli mntakaları heman heman yok gibidir. Ancak Kiraz mntakası ile tevabii Mişeliklerden muntazam bir idare plânı tatbik edilebildiği takdirde mahalli ihtiyaçlarını tatmin edebildikten maada ihracat dahi yapılabilirse de arazisi gayet sarp ve enjin ve nakliye az olduğu gibi kaza merkezine 80-90 kilometro gibi fazla miktarda uzaklığı hasebiyle o derece değildir.

Mevcut ormanların cinsleri ve mikdar üzerine taksimi:

2,000 hektar Akçam, 2,000 hektar Karaçam, 1,500 hektar Kızılçam, 500 hektar Ardiç, 500 hektar Mişe ve envai, 500 hektar Kestane 500 hektar Karağaç, 100 hektar Dişbudak, 1,000 hektar Çınar, 400 hektar Söğüt, 12,000 hektar mütenevvi çalılıklardan ibarettir.

MADENLER :

Ödemişin Bülbüller mevkiinde Bakır, Beydağı nahiyesine tabi Halı köyünde Civa ve Birgi nahiyesinin kaya kariyesinde Bakır madenleri keşfedilmiş bir haldeciir, Beydağı nahiyesinin Bağcılar ve Güre kariyelerinde Tayyare cemiyetine ait iki Civa madeni mevcut ise de işletilmemektedir, Adagide nahiyesinin Meşcitli kariyesinde Tom Buvenriz ve şüredâsına ait antimvan madeni vardır. işlediliyor .

FABRİKALAR:

Ödemiş merkezinde Belediyeye ait birisi buharla işler 45 Bargir kuvvetinde Un üğüdür ve Zeytinyağı yapar, diğeri Zeytinyağı yapan buharla işler 35 Bargir kuvvetinde iki fabrikası istasyon civarında buharla işler 30 Bargir kuvvetinde Zeytinyağı fabrikası, gene istasyon

civarında motorla işler 59-65 Bargir kuvvetinde keza istasyon civarında 10,5 Bargir kuvvetinde gazla işler Un fabrikası, Tahıl pazarında Susamyacı, Helva, imal eden 35 Bargir kuvvetinde gazla işler, Meşrutiyet caddesinde Tahan, Susamyacı, Helva yapan motorla işler 25 Bargir kuvvetinde, Gazi paşa caddesinde Tahan, Helva, Susamyacı imal eden 10,5 Bargir kuvvetinde gazla işler, belediye caddesinde 10,5 gazla işler zahire, ügüden Mezarbaşı caddesinde alâti zürriye, su tulumbası, Tütün makinesi yapan gazla işler 6 Bargir kuvvetinde fabrika, Birgide gazla işler, 45 Bargir kuvvetinde, Zeytinlik karyesinde gazla işler 35 Bargir kuvvetinde Zeytinyağı tasir eden birer fabrika, Medekse karyesinden Zeytinyağı yapan 3 Bargir kuvvetinde Buharla işler bir fabrika Kaymakçı karyesinde 10,5 bargir kuvvetinde gazla işler zahire ügüden bir fabrika mevcuttur. Ödemiş'te harbi umumîden evvel milli sanayiimizden İpekçiliğe çok ehemmiyet verilmiş ve epice terakki etmiş iken harbumûminin zuhuru ve işgali meşumun vukuu sıralarında durmuş ve hatta sönük bir raddeye gelmişti. İstirdadı mes'udu müteakip bu san'at gene ehemmiyet peyda etmiş ve gündengüne terakki etmekte bulunmuştur.

Bu sene on iki bin kiloya yakın İpek Kozası istihsal edilmiştir. Ödemiş'te yapılan ipekli kumaşlar ve mendiller gittikçe rağbet bulmaktadır ve bu san'atın istikbali parlak görülmektedir.

BANKALAR:

Ödemiş kaza merkezinde yalnız Ziraat Bankası vardır.

İKTİSADİ ŞİRKETLER:

Tütüncüler Ko-operatifi, Tütün müstahsılları alım ve satım ortaklığı, İncir müstahsılları Ko-operatifi, Şark Tütün Şirketi şubesi, Herman İsprer Tütün kumpanyası şubesi, Geri Tobako şubesi, Mayer kumpanyası şubesi, Kitapçı zade Mehmet ve şeriki Kadir beyler, Kulalı Hüseyin ve şeriki Davut efendiler, Birgi şirket fabrikası Belediye işleri.

ÖDEMiŞ BELEDİYESİ:

Belediye temin ettiği varidatla kasabanın temizliğine, yolların tamirine ve inarına, caddelerin geniş ledilmesine çalışmaktadır, 1927 senesi içinde başka başka cadde ve sokakta 2,263 metro uzunluğunda yeniden adı kaldırma yapmış ve beş sokakta da 1,160 metro tulünde kaldırma tamir etmiştir, Kasabanın tanzifatına da 12 Bargir, 4 Merkez, 12 tanzifat arabası, 1 Sulama arabası, 10 el arabası kullanmaktadır.

Belediyenin itfaiye teşkilâtı dört kişiden mürekkep ve dördü yalnız basma, birisi hem basma ve hem de emme olarak beş yangın tulumbaşından ibarettir . Bir sene zarfında Mezbahada 3,049 Kuzu , 1,340 Koyun , 1,927 Oğlak , 763 Keçi , 819 Dana ve Döge , 1,224 Öküz ve İnek , 19 Manda kesilmiştir . At pazarında 185 At , 139 Kısarak , 4 Katır , 915 Merkep , 13 Deve , 60 Manda, 250 Öküz, 450 İnek, 603 Dana, 306 Döge satılmış ve Belediye bunlardan 2,247 lira 85 kuruş resim almıştır. Aynı sene içinde ye-meğe yararıyan 10 kilo Kuzu, 8 kilo Koyun, 10 kilo Oğlak, 5 kilo Keçi, 10 kilo Dana, 20 kilo Sığır, 20 kilo Manda etiyle 10 kilo Balık, 500 Ekmek, 200 Pide musadere etmiştir .

Belediye emrini dinlemiyen Fırıncı, Kasap, Sebzeçi, Aşçı, Tathici, Sütçü, Balıkçı, Otelci, Kahveci ve saire esnaflarla Şoförleri cezalandır-mış ve bunlardan 1,070 lira cezai nakti alınmıştır. Bir sene içinde ayrı cinste 1,043 parça kantar, Terazî, Mayiat, Zahire ve saire ölçü-leri damgalamış 93 lira 7 kuruş resim almıştır. 1927 senesinde 86 ev ve saire inşası ve 102 bina tamirâtı için ruhsat verilerek bunlar-dan 987 lira 24 kuruş resim alınmıştır. 1927 senesinde kasaba dahilinde bir katlı betondan 60 maza, 12 kârgir iki katlı ve 30, bir katlı, 8 iki katlı yarım kârgir ev, kârgir olarak iki katlı (1) Otel ve (1) han, 12 maza ve bir katlı kârgir 24 maza ile 30 Dükkân yeniden inşa edilmiştir .

ŞEHRİN SOKAKLARI:

345 Elektrik lambası ile aydınlanmaktadır. Şehre Boğaz deresinden 20 kilometre uzunluğunda toprak borular vasıtasıyla (Belediye suyu), Üzümlü deresinden 12 kilo-metre uzunluğunda toprak borularla (Hacı âlim suyu), keza Üzümlü deresinde 15 kilometre uzunluğunda toprak boru-larla (Ömeroğlu eski suyu), gene bu dereden aynı mesafede toprak borularla (Ömeroğlu yeni suyu) namlarıyla dört su akmakta ve halk bu sularla ihtiyacını gidermektedir. Kasabada lağım teşkilâtı yoktur. Kasabanın dört mevkiinde mezarlık vardır.

Ödemiş belediyesinde 4 hususî ve 59 kira tenezzüh Otrmobili 9 Kamyonet 1 hususî binek ve 68 yük arabası ile 12 el arabası 2 Motosiklet, 67 Bisiklet mukayyet olup bunlardan 1927 senesinde 3,178 lira 8 kuruş resim almıştır.

KAZANIN İKTİSADİ VAZİYETİ:

1927 senesinde kazaya giren mallar 417,900 liralık Un, 523,129 liralık Bakkaliye, 946 liralık Zahir, 344,054 liralık Manifatura, 5,123 liralık Tuhafiye, 39,495 liralık İnşaat malzemesi, 14,010 liralık Ziraat alât ve edevatı, 160,083 liralık demir levazım ve alâtı, 60,623 liralık Kavafiye ve Kunduracı levazımı, 4,376 liralık Kükürt, Potas ve Göktaş, 18,264 liralık Baharat ve Eczacılık levazımı, 111,325 liralık Gaz ve Benzin, 1,092,852 liralık ta müteferrik sair eşya ki ceman 2,792,180 liralık mal girmiş ve buna karşı 61,983 liralık Zahir, 38,892 liralık Üzüm, 823,668 liralık İncir, 1,592,062 liralık Yaprak Tütün, 38,549 liralık Yapağı ve Yün, 413,778 liralık Zeytinyağı, 2,331 liralık Sadıyağı, 8,239 liralık Peynir, 43,012 liralık Yumurta, 19,243 liralık Palamut, 23,936 liralık Hayvan derisi, 540,083 liralık ta müteferrik eşya ve mamulât kiceman 3,605,776 liralık mal çıkarılmıştır.

Kazada 1328 senesinde teessüs etmiş ve heyeti idaresi yedi kişilik bir Ticaret ve Sanayi odası vardır. Odada 1927 senesinde 29 birinci sınıf, 20 ikinci sınıf, 66 üçüncü sınıf, 122 dördüncü sınıf ki 237 tüccar mukayyettir.

VESAITİ NAKLIYE:

Kaza dahilinde vesaiti nakliye olarak 74 tenezzüh Otomobili, 9 Kamyonet, 1 Binek arabası 76 Yük arabası, 2 Motosiklet, 68 Bisiklet mevcuttur.

SERGI VE PAZARLAR:

Cumartesi günleri Ödemiş, Pazar günleri Adagide nahiye merkezinde, Pazartesi günleri Birgi nahiye merkezinde, Çarşamba günleri Kiraz nahiye merkezinde, Perşembe günleri Beydağ nahiye merkezinde, Cuma günleri Kaymakçı köyünde pazar kurulmaktadır.

Pazara Kazanın köyleri ve civar kazalardan bir çok tüccar, esnaf, köylü gelerek alış veriş eder.

Ödemiş İpekçilikten mada Urgancılık sanatı da kasabaya mühim varidat getirir. Bundan başka sanayii nesciyeden yerli dokumalar da zikre değer. Bunların İplikleri hariçten getirilerek yerli tezgâhlar vasıtasıyla evlerde dokurlar. Kaza dahilinde 21 Marangoz, 14 Yapıcı, 10 Saracı, 20 Demirci, 1 Çilengir, 93 Kunduracı, 1 Tesviyeci, 10 Tabak, 11 Tenekeci, 1 Dökmeci, 12 Keçeci, 3 Mutaf, 100 Urgancı, 7 Tüfekçi, 2 Velespit tamircisi, 1 Otomobil tamircisi, 12 Nalbant, 3 Kireççi, 3 Makina çorapçısı, 4 Yorgancı, 16 Terzi, 33 Berber, 15 Kolancı, 3 Şekerci, 34 Helvacı, 44 Peynirci, 1 Boyacı ebniye, 3 Hattat, 2 Taşçı, 2 Tuğla ve Keremiteçi, 4 Nalınacı, 1 Sabuncu, 2 Dişçi, 3 Saatçi, 32 Ekmekçi, 1 Kirişçi, 3 Kuyumcu Sanatkâr vardır.

YOLLAR:

Kaza merkezinden kendi nahiyeleri ile Tire ve Bayındır kazalarına uzanan yollar aşağıda gösterildiği gibidir.

Ödemiş — Adagide yolu, Bu yol 14×070 kilometro uzunluğunda şose olup iyi haldedir. Ödemiş — Birgi yolu 8×485 kilometro uzunluğunda biraz tamirata muhtaç bir şosedir. Buradan Salihli hududuna kadar 20×328 uzunluğunda bir şose daha vardır ki bu yol Ödemiş ile Salihli kazasını birbirine bağlamaktadır. Valimiz Kâzım paşa hazretleri gerek bu yola gerek Tire ile Aydın arasında yapılmakta olan şoseye fevkalâde ehemmiyet vermekte ve her iki yolu da sık sık teftiş buyurmaktadırlar.

Bu iki yol Ödemişin iktisadî hayatını yükseltmeğe amil olacaktır.

Ödemiş — Kiraz nahiyesi arasında 26×139 kilometro uzunluğunda Ödemiş , Kiraz yolunun Çaylı mevkiinden ayrılıp Beydağ nahiyesine giden 11×063 kilometroluk şose, Ödemiş ile Adagide nahiyesi arasında 14 kilometroluk keza bir şose oldağı gibi Bayındır ve Tire kazalarına ayrılış noktası olan ve 14×260 kilometro uzunluğunda Ödemiş — Çatal şosesi ve bu yolun Ödemişden itibaren 9×600 kilometro noktasından ayrılmış 5×799 kilometro uzunluğunda Kaya köy şosesi vardır. Bunlardan maada hava ve manzarasının güzelliğinden halkın yaz mevsiminde istifadelerini temin için gene Valimiz Kâzım paşa hazretlerinin himmetleriyle Birgi - Salihli yolunun 13×290 kilo metrosuna isabeteden Şakmak köyünden ayrılarak (Gölcük) e kadar 6×300 kilometroluk bir şosenin tesviyei tûrabiyesi yapılmış ve bu yolda muvaffakiyetle açılmış demektir.

VARİDATI UMUMİ:

Devlet varidatı — sarfiyatı

1927 senesinde kazanım 357,288 lira 18 kuruş varidatı tahakkuk etmiş olup bu mikdardan 334,092 lira 89 kuruşu tahsil edilmiş ve 23,195 lira 29 kuruş ta senei atiyeye bakaya devredilmiştir. Aynı sene zarfında 126,111 lira 73 kuruş masraf olmuştur.

IDAREİ HUSUSİYE:

1927 senesinde kazanım 408,065 lira 21 kuruş varidatı hususiyesi tahakkuk etmiş ve bu mikdardan 250,202 lira 13 kuruş tahsil edilmiştir. Aynı sene zarfında 183,411 lira 50 kuruş masrafı olmuştur.

BELEDİYELER VARİDATI:

Ödemiş merkez kaza belediyesinin 1927 senesi varidatı 138,004 lira 42 kuruş, Aynı senede masrafı 134,215 lira 34 kuruştur.

Adagide nahiyesi belediye varidatı 15,381 lira 88 kuruş masrafı 14,993 liradır. Birgi belediyesi varidatı 6,965 lira sarfiyatı 6,905 liradır. Kiraz nahiyesi belediye varidatı 5,394 lira 65 kuruş, masrafı 3,391 lira 88 kuruştur. Beydağı nahiyesi belediye varidatı 4,043 lira 10 kuruş masrafı da 4,043 lira 10 kuruştur ki kazanın bilûmum belediyeleri varidatı 169,789 lira beş kuruş, masrafı 165,908 lira 32 kuruştan ibarettir.

MAARİF:

Ödemiş kazasında birisi Yatı, 23ü İlk mektep vardır. Hepsi 24 mekteptir. Bu mekteplere 1,698 erkek ve 624 kız devam etmektedir. Ayrıca birisi merkezde on ikisi mülhakatta olmak üzere 13 halk ders-hanesi vardır. Yediyüzden fazla okuma bilmeyen esnaf ve ehali okuma, yazma öğrenmektedirler.

Kazada halk fırkası, Türkocağı, Tayare, Hilâli ahmer, Himayei etfal cemiyetleri ile Muallimler birliği mevcuttur.

SIHHAT:

Beldi hastalıklar; kazanın Menderese civar olan köylerin çoğu Malarya (Sıtma) dan muztarıptirler. Bu hastalık memleketin başlıca hastalığı olup salgın şekilde hastalık yoktur.

Ödemiş memleket hastanesine 1927 senesi zarfında 341 erkek ve 154 kadın hasta kabul edilmiş, bunlardan 305 erkek ve 156 kadın sifa bulup çıkmış 21 erkek ile 2 kadın hastanede ölmüş, 19 erkek ile 5 kadın da 1928 senesine devren tahtı tedavide kalmıştır. Muhasebei hususiye tarafından idare olunan bu hastanenin 1 doktor 1 hemşiresi, iki hasta bakıcısı, 1 idare memuru, 3 hademe ve aşçısı vardır. Bir senelik masarifi (8300) liradır.

GERAİM:

Kaza dahilinde 1927 senesi zarfında 13 Katil, 37 Cerh, 37 Darp, 2 Darben telefinesis, 3 Filişeni, 7 Sirkat cürümleri zuhura gelmiştir.

BİNALAR:

Ödemiş kazasında tapu kaydına göre 1927 senesinde 18,544 ev, 77 resmî, 190 dini , 1,405 iktisadî, 879 sair binalar mevcuttur.

ASARI UMRAN:

Merkezi kazada 1927 senesinde halk tarafından bir otel 13 ev 49 dükkân, 928 senesinde 34 ev ve 80 maza ve dükkân inşa edilmiştir. Hükümet tarafından 1927 senesinde 3 Eylül mektebi yapılmıştır.

Birgi nahiyesinde 1927-1928 senelerinde 89 ev 44 dükkân, Adagide nahiyesinde 87 ev 53 dükkân, Beydağ nahiyesinde 275 ev 41 maza ve dükkân, Kiraz nahiyesinde 14 ev iki otel yapılmıştır. 1927 senesinde kaza merkezinde İncir müstahsılları Ko-operatifi namıyla 213,827 lira sermaye ile bir şirket teşekkül etmiştir. bu şirketin maksadı ortakları istihşalâtından âzami nispette istifadesini temine çalışmak ve istihşalâtı müstehlik piyasalara sürmek. 1929 senesinde 50,000 liralık bir banka açılması ve 30,000 lira sarfiyle asrı ve fennî bir İncir deposunun yapılması Ko-operatif heyetince düşünülerek filiyatına geçilmiştir.

Ödemiş Belediyesince 1929 senesi için düşünülen projeleri hazırlayan Kendir loncası Sebze ve meyva için ayrıca bir toptancı hâli, mükemmel ve muazzam bir park, Elektrik ve su tesisatı 1927 senesinde ikmal edilen büyük bir hâlin nevakısından olan (11) dükkân ile büyük bir gazinodan ibarettir.

MEMURİN

DAHİLİYE:

Kaymakam Mustafa recai bey
Tahrirat kâtibi Mehmet efendi
Jandarma kumandanı yüzbaşı Ferit B.
Polis komiser muavini Mehmet kâmil efendi
Nufus memuru Şevket efendi
Birgi nahiyesi müdürü Lütfi efendi
Adagide nahiyesi müdürü Sami E.
Beydağ nahiyesi müdürü celâl E.
Kiraz nahiyesi müdürü Ali Orhan E.
İskân memuru Mehmet Esat efendi

ADLİYE:

Mahkemei asliye reisi Necmittin B.
Müddei umumî Kenan bey
Mahkemei asliye âzası Nuri bey
« « Mustafa Mekin B.
Sulh hakimi Kemal bey
Hukuk hakimi Mazhar bey
Kiraz nahiyesi sulh hakimi Hüseyin Hüsnü bey
Adagide sulh hakimi Hıfzı bey

Müddei umumî muavini Hikmet B.
Müstantik Ali Rıza bey
âza mülâzimi sedat bey
İcra memuru Şevket efendi

MALİYE:

Malmüdürü Mehmet Tevfik bey
Tapu memuru Yahya efendi

MAARİF:

Maarif memuru Hayri bey
Muallim adedi (64)
Tedrisat müfettişi Şerafettin bey

DİYANET:

Müftü Kemal bey

İKTİSAT:

Ziraat fen memuru Hıfzı efendi
Orman muamelât memuru Ziya efendi

SIHHİYE:

Hükümet tabibi Cahit bey
Baytar (Münhaldir)

MUHASEBEİ HUSUSİYE :

Memur Abdullah Hilmi efendi

kân
ey
istir
atifi
bu
sim
929
fiyle
ince
ırla
nâli
sin
ile
t B.
y
y
endi

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.D.	S.D.		
Ödemiş kazası	4260	8299	8383	16682	Vardır					
Uğuzlar	23	59	68	127			1			
Üzümlü	74	112	131	243		Edildiği	1			
Tosonlar maaşucuktu	59	103	135	240		»	3			
Burhaniye	59	108	109	217		»	3			
Burgaz	46	100	113	213		»	130			
Bayezitler	70	104	132	236		»	140			
Demircili	70	179	213	392		»	1			
Cedit	112	208	230	438		»	1			
Çağhyan	22	62	62	124		Edilmediği	130			
Çobanlar	47	79	103	182		»	2			
Havlıcık sığırtı	145	223	272	495		Edildiği	130			
Dere	122	184	206	390		»	2			
Datbey	177	367	374	739		»	1			
Dolablar	60	117	138	255			130			
Ocaklı köy	73	134	158	292		Edildiği	30			
Seyrekli	103	212	236	448		»	120			
Seki köy	111	205	232	437		»	230			
Kuvetli	103	166	191	357		»	20			
Kaya köy	214	415	518	933		»	330			
Kara tıgan	118	221	241	462		»	130			
Zeytinli	273	594	659	1253		»	1			
Köseler	152	334	409	743		»	3			
Löbek	97	182	213	395		»	3			
Mamuriye	33	68	69	137		»	230			
Orta köy	54	80	87	167		»	1			
Mürselli	65	131	135	266		»	130			
Yenice	224	349	415	764		»	30			
Yusuf dere	66	138	175	313		»	330			
Yekûn	7032	13535	14405	27940						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Birgi nahiyesi										
Birgi	453	1097	1018	2115	Vardır		135			
Teke yaylak	66	178	160	338		Edildiği	435	3		
Samut baba	141	233	271	504		"	150		20	
Bucak	48	103	70	173		"	2		110	
Kurtlu beyler	38	61	82	143		"	2		30	
Bizde göme	223	427	460	887		"	35		115	
Gereli	60	134	169	303		"	50		1	
Kışla	57	102	121	223		"	1		110	
Türk evi	42	101	116	217		"	130		120	
Kurucâ ova	79	124	156	280		"	2		150	
Gacar	58	94	129	223		"	2		1	
Gerçekli	83	118	157	275		Edildiği	140		110	
Havlıcuk kebir	60	88	94	182		Edilmediği	1		2	
Ceviz alanı	37	56	58	114		"	430		1	
Hacı Hüseyin çeşmesi	56	75	93	168		Edildiği	250		110	
Ertuğrul	175	175	186	361		"	220		130	
Kaymakçı	579	826	941	1767		"	310		3	
Kızılca havlı	124	103	140	243		"	430		4	
Köfundere	88	143	165	308		"	430		430	
Alaşarlı	68	105	115	220		Edildiği	4		4	
İselli	75	173	195	368		"	4		4	
İselli yeni mahalle	69	109	143	252		"	4		4	
Çaylı	325	579	635	1214		"	350		325	
Bozdağ	131	329	330	659		"	435		315	
Yekûn	3135	5533	6004	11537						

Merkezi nahiye olan mesafeleri	Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilatı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiye olan mesafeleri	
			Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
	Kiraz nahiyesi										
	Kiraz	172	363	436	799			6			
	Şemsiler	71	146	139	285			6		15	
3	Arkacılar	50	97	100	197			5	40	20	
20	Çömlekçi	87	180	216	396			8		115	
1	Sarı su	122	251	332	583			10		3	
10	Sulu dere	184	319	390	709	Edildiği		7		45	
30	Sarı kaya	68	156	193	349	«		10		4	
1	Ciritler	30	65	69	134	«		6		15	
1	Kır köyü	33	78	94	172	«		6		15	
1	Hısar	39	74	81	155	«		6		15	
1	Çanakçı	44	75	89	164	«		7	30	1	
1	Şemitler	67	153	183	336	«		10		3	
1	Veliler	74	172	160	332	«		7		1	
1	Emenler	40	67	118	185	«		8		130	
2	Kadın dere saçı	65	164	178	342	«		6		115	
1	« Çanak	56	167	165	332	«		7		145	
1	dere kara bağı	36	67	94	161	«		5		30	
1	« Dokuzlu	41	115	131	246	«		5		3	
3	« Kedik	59	101	139	240	«		4		145	
4	Haliller	119	254	283	537	«		8		215	
4	Harimli	84	203	274	477	«		9		3	
1	Solaklar	168	378	428	806	«		9		3	
1	Çay ağzı	120	283	331	614	«		8	30	230	
1	Kara Burç	161	330	417	747	«		8	30	215	
3	Ören	123	260	321	581	«		13		6	
15	Yekûn	2113	4518	5361	9879						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tathik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Nakliyekûn	2113	4518	5361	9879						
İğdeli	98	204	262	466		Edildiği	12		5	
Bağlar	45	97	112	209		»	5		1	115
Umurcalı	48	80	108	188		»	6		1	
Ak keçili	22	37	47	84		»	8			230
Yeni köy	47	116	135	251		»	7			145
Umrulu	89	219	310	529		»	14		8	
» kara bulgu	103	274	295	569		»	13		7	
» Sarı pınar	62	126	160	286		»	15		9	
» Tombullar	54	121	126	247		»	14		7	
» Tatlı yatak	55	119	147	266		»	14		7	
Cevizli	171	383	445	828		»	14		7	
Doğancılar	94	227	279	506		»	15		8	
Yekûn	3001	6528	7787	14306						
Bey dağı nahiyesi										
Bey dağı	58	201	122	323	Varır					
Göre	263	400	460	860		Edildiği	6	15		30
Ala keçili	60	98	114	212		»				45
Mumcular	26	41	59	100		»				45
Süleymanlar	19	25	33	58		»				130
Yeni yurt	51	91	100	191		»				40
Yekûn	477	856	888	1744						

S. D.	Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkezi kazaya olan mesafeleri	
			Erkek	Kadın	Yekûn			S. D.	S. D.
	Nakliyekûn	477	856	888	1744		Edildiği		
5	Tabaklar	51	94	93	187		«		50
1	Erbeyli	120	219	255	474		«		115
230	Oncular	23	45	49	94		«		130
145	Çomaklar	183	286	350	636		«		145
8	Halı	66	118	132	250		«		130
7	Bağcılar	89	173	201	374		«		2
9	Muradiye	33	71	80	151		«		130
7	Çiflik	33	50	66	116		«		1
7	Hamidiye	92	200	237	437				1
8	Aktepe	90	149	203	352				2
	Yeni şehir	82	126	178	304				230
	Muytaplar	109	160	218	378				2
	Kara oba	93	167	212	379				230
	« kurudere	47	80	117	197				2
	« bakır	63	125	150	275				230
30	« eğri dere	97	226	247	473				4
45	Karaman	142	247	301	548				230
45	Beyköy	227	420	475	895				30
30									
40									
	Yekûn	2117	3812	4452	8264				

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilatı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Adagide nahiyesi										
Adagide	900	2158	2194	4352	Vardır		3			
Balbanlı	120	361	338	699		Edildiği	1	15	1	15
Kazganlı	80	174	191	365		«	1	30	1	30
Adagöme	350	925	955	1880		«	3			25
Bozça yaka	85	185	198	383		«	3			40
Bademye	720	1172	1312	2484			3	30	1	
Çamlıca	85	141	184	325			4			130
Küre	70	119	141	260			5	15	2	15
Mende göme	305	554	637	1191		Edildiği	6		3	
Biçakçı kıre	162	287	368	655		«	4	15	1	45
Pirinççi «	145	273	296	569		«	4			125
Mesçitli	97	167	194	361		«	2		1	
Emirli	140	283	266	549		«	3	15	2	
Yekûn	3259	6799	7274	14073						

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

Bir sene zarfında doğanlar			Bir sene zarfında ölenler			Münakehat	Talak
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn		
1273	1160	2433	642	617	1259	754	26

1928 senesi nihayetindeki mevcut nüfusu

Erkek	Kadın	Yekûn
38268	40952	79220

TİRE KAZASI

HUDUT VE MESAHAI SATHİYESİ:

Tire kazası; şarkan Ödemiş, garben Kuşadası ve Torbalı, şimalen Bayındır kazaları, cenuben Aydın vilâyeti ile çevrili olup (Köme) derilen yeşil bir dağın eteğinde ve denizden 95 metro yükseklikte 38 derece arzındadır. Mesahai sathiyesi 992,25 kilometro murabbaındadır.

TAKSİMATI MÜLKİYE:

Tire kazası (Gökçen) namında bir nahiye ve yetmiş dokuz parça köyden mürekkep olup köylerin isimlerini ve nüfuslarıyla hane miktarlarını ve yekdiğerine olan mesafelerini gösterir bir kit'a cetveli merbuttur.

COĞRAFI MALÜMAT

DAĞLAR:

Kazada kasaba etekleri Portakal ve envai, hariç etekleri Badem, İncir, Zeytin, üst tarafları Ceviz, Kestane, Armut ve emsali bilûmum meyva yetiştiren, nefis sularıyla meşhur ve baştan başa yeşillikten başka bir şey görünmeyen Guma yahut mahalli tabirince Köme dağı vardır. Bu dağ 800 metro yükseklikte ve emsali nadir güzelliğindedir. Bir de şimal kısmında ovada (Kazan) (Kireç) (Taşmal) tepeleriyle (Teke), (Alacalı), (Kurşak), (Mersinli) tepeleri vardır. Bu tepeler çıplak ve bazan da ufak Pırnarlarla örtülür. Ziraata elverişli değilse de kendiliğinden biten ot ve çayırlarda bir hayli hayvan otlar.

CÖLLER:

Kazanın garp cihetinde (Çavuş), (Karağöl), Kuşadasıyla kaza arasında (Belevi) adında üç göl vardır. Bunlardan (Çavuş gölü) nün bazı senelerde yaz mevsimlerinde kurduğu olur. (Kara göl) den sanayiye kullanılan saz ile biraz balık (Belevi) gölünden de bir hayli balık ve saz çıkarılır.

NEHİRLER ÇAYLAR :

kazanın şarkında başlayarak garbında hududundan çıkan (Küçük-

Menderes) nehri vardır. bu nehir vaktiyle Pirinç ziraatında çok faydeli iken bu ziraat söndüğünden istifade edilmemekte ve mecrası temizlenmediğinden Ödemiş kazasında nehirler bahsinde zikredildiği veçhile kış mevsimlerinde taşarak onbeş yirmi bin dönüm araziye zarara uğratmaktadır. Yalnız yaz mevsiminde memleketin yegâne sanayi mahsulatından olan Kenevir elyafını ayırmak için kenevirleri Menderese basarlar ve bu suretle halk nehirden yazın istifade ederler.

ÇAYLAR:

Kazada sekizi şimale, dördü cenuba akan on iki çay vardır. Şimala akan (Fata, Dereli, Karaca Ali, Tabakhane, Yuvalı) çayları Menderese, Hisarlık çayı Çavuş gölüne, Akça şehir çayı karagöle, Kadife ve Halka pınar çayları da Belevi gölüne bökülür. Cenup kısmında Kemerdere, Tekfur, kara gözler, vadilerinde meydana gelen Çayköprü, ovasına, Dünder, balın Sultan, Ali baba çaylarında cenupta (Menderes) nehrine dökülürler. bu çaylar, yukarı köylerin arazilerini suladıkları gibi bir hayli deyrmeni de çevirirler.

TARİHİ MALÜMAT:

karyalılar zamanında meskûn, Ayasuluk hanedan ve kibar ailelerinin yazlığı ve eğlence mahalli, Ayasuluğun şark cihetinden methal ve seahadi olan evvelâ Tireye İranlılar, Romalılar, Lidya hükûmetini mahveden Tırklar, Bizans üzerine sefer eden Araplar, Konya Selçukileri vakit vakit hakim olmuşlar ve Selçuk hükûmetinin inkraziyle istiklâlini ilân eden Aydın oğlu Mehmet Süleyman bey sahilden uzaklaşmak maksadıyla Paytahtını Tireye naklederek Osmanlılara geçinceye kadar Aydın oğullarının merkezi olmuş 2500 seneden fazla eski ve tarihî bir şehirdir. Yıldırım bayzıdın İzmir seferinde Alaşehirden Aydın oğullarından Mehmet beyin oğlu İsa beye Emirliğin terk ve memleketin teslim edilmesi için yazdığı mektup üzerine İsa bey sultanatı terkederek 799 senesinde Yıldırım bayzıdın idaresine geçmiş ise de Timurlengin, Yıldırımı mağlup ve esir etmesi üzerine Timur tarafından memleket İsa heyin biraderi (Umur) beye iade edilmiş, sonra İzmir oğlu Cüneyt bey Düzmece Mustafaya intisabıyla Rumelinde bulunduğu sırada (Böreklice Mustafa) nın istilâsına uğramış, 822 tarihinde Çelebi Mehmet zamanında bayzıt paşa tarafından böreklice Mustafa tenkil edilmesi üzerine Cüneyt bey memleketi tekrar eline geçirmiş ve nihayet 826

senesinde Murat sani zamanında Osmanlılara intikal etmiştir.

İŞGALI MEŞUM - İSTIRDADI MES'UT:

Tire 29 Mayıs 1335 Perşembe günü saat on üçte Bayındırdan gelen Yunanlılar tarafından işgal olunmuş ve 338 senesi Eylülünün 6 ncı Salı günü şanlı istirdat vaki olmuştur.

ASARI ATİKA:

Dağ eteklerindeki köylerde kadim Roma ve İyonyalıları su bentleri, Surlar, Lehatlar, Muzayıklar ve asarı atıkadan bazı Lahatlar derununda çıkan eşya vaktiyle Müzeyeye gönderilmiştir.

Tire şehri İslâmi asar noktasından da zengindir. Metruk mezarlıklarındaki yazılı taşlar birçok vesikaları muhtevindir. Narin, Yahşi bey camileri gibi mimarî binalar Selçuk devrinden kalmadır.

NUFUS:

Kazanın 20,067 erkek, 21,958 kadın ki ceman 42,025 nufusu vardır.

KAZANIN ZERİYATI:

Kazanın ziraata elverişli 400,000 dönüm arazisi vardır.

1928 senesinde 18,060 dönüm Buğday, 19,773 dönüm Arpa, 131 dönüm Yulaf, 2,007 dönüm Çavdar, 1,747 dönüm Burçak, 3,279 dönüm Bakla, 5,003 dönüm Mısır, 289 dönüm Soğan, 1,869 dönüm Susam, 560 dönüm Nohut, 450 dönüm Börülce, 6,497 dönüm Kenevir, 27 dönüm Afyon, 4,636 dönüm Pamuk, 7,446 dönüm Tütün ekilmiştir. Buna mupabil 2,051,018 kilo Buğday, 2,134,576 kilo Arpa, 23,853 kilo Yulaf, 129,378 kilo Burçak, 393,885 kilo Bakla, 481,728 kilo Mısır, 111,027 kilo Soğan, 53,300 kilo Susam, 38,700 kilo Nohut, 15,273 kilo Börülce, 724,750 kilo Kenevir elyafı, 48 kilo Afyon, sakızı, 558,92 kilo Pamuk kozası, 1,130,616 kilo Tütün alınmıştır. Bunlardan maada 300,000 kilo Üzüm, 600,000 kilo İncir, 500,000 kilo Zeytinyağı, 1,000,000 adet Portekal, 10,000 adet Limon, 200,000 kilo Bal, 250,000 kiloda Meyan kökü elde edilmiştir. Zürra elinde 1,645 Pulluk, 4 Traktor, 10 Harman makinesi, 5 Kalbur makinesi, 643 Tırmık ile 2,000 adet eski sistem Arı kovanı mevcuttur. Kazanın 26 Şubat 1926 senesinde teessüs etmiş ve heyeti idaresi beş zattan mürekkep bir Ziraat odası vardır.

EHLİ VE İSTİFADELİ HAYVANLAR:

Kaza dahilinde 1811 Bargir, 4,197 Merkep, 692 Deve, 5,008 Öküz, 8,933 İnek, 403 erkek 393 dişi Manda ile 41,098 Koyun, 25,181 Kıl keçi, ve 6 Tiftik mevcuttur.

Bu hayvanlardan senede 4,992,600 kilo Süt, 79,113 kilo Yün ve yapağı, 11,590 kiloda Keçi kılı alınmaktadır.

ORMANLAR:

Tire kazasının 18,000 hektar genişliğinde Ormanları mevcut olup bu miktardan 800 hektarı Akçam, 800ü Karaçam, 6000i Mişe ve enveri 3,000i Kestane, 200ü Karaağaç, 200ü Dişbudak, 800ü Çınar, 200ü Söğüttür. 6000 hektarıda mütenevvi çalılıklar teşkil eder.

Kaza ormanlarında en ziyade Mişe ve yabancı Kestane, Çam yetiştirilmekte vesair ağaçlara nisbetle yüzde 80 derecesinde istifade temin edilmektedir.

927 senesinde 531 lira 81 kuruş orman varidatı olmuştur.

MADENLER:

Tire kazasının Çavuş köyünde Galip paşa ve Şarnoya ait Zımpara Halka pınar karyesinde Alber Aşovaya ait Zımpara, Hasan Çavuşlar karyesinde şeyhzade Mehmet Sait efendi veresesine ait Zımpara, Dağ yeni köyde Müsyü Hantona ait Zımpara, Yeni köyde Patersona ait Zımpara, Alacalı köyünde Mösyö Herbert Vitele ait Zımpara madeni mevcut olup bunlardan yalnız Alacalı köyünde maden işletilmektedir.

Bundan 927 senesinde 400 ton Cevher çıkarıldı. Ayrıca Kara Kilise mevkiinde Cıva, Hasan Çavuşlar köyünde Manganez, Toplak ve Dede Musalar köylerinde Demir ve Cıva, Yeni köy çiftliğinde ve Dağ yeni köyünde Zımpara madenleri keşfedilmiş isede imtiyazları verilmiştir.

ILICALAR:

Tireye tabi Bozköyde (Uzgun) namıyla anılan ve terkiyatında Kü-kürt ve Çelik madenleri olan Ilıca Romatizmalılara şifa vermektedir.

YOLLAR:

Tire kazasının merkezden Çatal istasyonuna kadar 7x795, Torbalıya 40x000 ve Aydın hududuna kadar 33x000 kilometre tulunda yollar vardır.

Tire - Çatal yolunun 1927 senesi içinde kâmilen toprak işleri yapılmış ve tesviye edilmiş olup imalâtısmâiyesi kalmıştır.

Tire - Aydın yolu: büyük valimiz Kâzım paşa hazretlerinin himmetleriyle açılmağa başlanmış ve hummalı bir surette devam eden faaliyet hasebiyle Aydın hududuna yakınlaşmıştır. 1927 senesi zarfında 3 ahşap köprü inşa edilmiştir. Bu yolun Tire kazasını Aydın vilâyet merkeziyle birleştirilmesinden her iki cihet için gerek iktisadî ve gerek ictimai hususlarda azim ehemmiyet ve faidesi olacak ve iki merkez arasındaki mesafe uzaklığı, Tren külfeti, vakit ziyası gibi mühimmeler azalacaktır. 1929 senesi ortalarında bu mühim gösenin resmi küşadî kaviyyen memuludur.

İKTİSADÎ VAZİYET:

Tire kazası; ticareti ile meşhur bir kaza olup Mesut istirdadı müteakip Cümhuriyetin bahşettiği feyizden müstefit olarak ehalişi ticaret sahasına atılmış ve gündün güne terekki iktisap etmekte bulunmuştur.

Kasabanın Ticaret ve Sanayi odasında: 1927 senesi zarfına 12 birinci sınıf, 22 ikinci sınıf, 55 üçüncü sınıf, 191 dördüncü sınıf ki ceman 280 ticaret erbabı mukayyet olup bundan maada 900 den fazla küçük esnafın da mevcut bulunması kaza ticaretinin terekki derecesini aşikâr bir surette meydana koymaktadır.

Bundan maada kazada 8 Marangoz, 214 Yapıcı, 1 Mimar, 17 Semerci, 7 Saraç, 25 Demirci, 4 Çilengir, 32 Kunduracı, 45 Tabak, 12 Tenekeci, 10 Keçeci, 8 Muhtap, 410 Urgancı, 1 Volospit tamircisi, 14 Nalbant, 1 Kireççi, 38 Çulha, 2 Makine çorapçısı, 7 Yorgancı, 12 Terzi, 36 Berber, 13 Kalaycı, 2 Şekerci, 7 Sofracı, 18 Helvacı, 11 Peynirci, 2 Ebniye boyacısı, 1 Hattat, 1 Taşçı, 25 Tuğla ve Kiremitçi, 2 Süpürkeci, 9 Çıkrıkçı, 13 Nalınacı, 1 Tarakçı, 1 şapkacı, 6 Elbise boyacısı, 2 Sabuncu, 2 Dişçi 6 Saatçi, 22 Fırıncı 4 Telefoncu, 1 Elektrikçi, 1 Alâtı musikîye yapan, 8 Kuyumcu, 1 Bağırsak Kirişçisi 32 Şoför sanatkâr vardır.

KAZANIN 1927 SENESİNDEKİ İTHALATI:

148,485 liralık Uu, 490,518 liralık Bakkaliye, 566,203 liralık Manifatura, 24,430 liralık Tuhafiye, 109,604 liralık İnşaat levazımı 17,883 liralık Ziraat alât ve edevatı, 34,125 liralık Demir levazımı ve alâtı, 63,793 liralık Kunduracı ve Kavafiye eşya ve levazımı, 2,845 liralık Potasa, Kükürt ve Bağ levazımı, 6,309 liralık Baharat ve İspençariye, 72,622 liralık Gaz ve Benzin ile 185,091 liralık sair müteferrik eşya ki 1,721,908 lira kıymetindedir.

BUNA MUKABİL İHRACATI:

337,945 liralık Zahire, 7,309 liralık Üzüm, 94,906 liralık İncir, 989,582 liralık Tütün, 260,854 liralık Pamuk kozası, 33,636 liralık Yün ve Yapağı, 78,109 liralık Zeytinyağı, 17,900 liralık Sadeyağı, 48,472 liralık Peynir, 8,200 liralık Yumurta, 55,640 liralık muhtelif hayvan derileri ve 397,874 liralık müteferrik sair emtia ki ceman 2,330,427 liralık ihracatı olmuştur.

Bu hesaba göre ihracat ithalattan 608,519 liralık fazladır.

SERĞİ PAZARLAR :

Her hafta Pazartesi günleri Tirede: Cuma günleri de Gökçen nahiye merkezinde pazar kurulmaktadır.

ŞİRKETLER :

Tirede çiftçiler Ko-operatifi ile Şark Türk Tütün Anonim Şirketi ve Tabakös Tütün Şirketi Şubeleri vardır.

BANKALAR :

Tire merkezinde yalnız Ziraat Bankası mevcuttur.

FABRİKALAR :

Tireden Un, Yeytinyağı Pamuk ile işigal eden 22 Bargir kuvvetinde Lokomobil ve 45 Bargir kuvvetinde Gaz ile işler bir fabrikada senevi kırk bin kilo Zeytinyağı ile elli bin kilo Pamuk ve ikiyüz bin kilo Un çıkarılmaktadır. 50 Bargir kuvvetinde Motorla işler bir fabrikada senede ikiyüz bin kilo Pamuk Yüzelli bin kilo Un ve Yüzbin kilo Zeytinyağı çıkarılır. 15 Bargir kuvvetinde Gazla işler bir fabrikada senevi 75,000 kilo Un alınmaktadır. 6 Bargir kuvvetinde Gazla işler bir fabrika da senede 75,000 kilo Un ve Kırma, 22 Bargir kuvvetinde Lokomobil ve 16 Bargir kuvvetinde Motorla işler bir fabrikada 200,000 kilo Un çıkarıldığı gibi kasabanın Elektrik tenvirata bu fabrika vasıtasıyla yapılır. 5 Bargir kuvvetinde Gazla işler bir fabrika da Susam yağı ve fahar istihsal ve imal edilir. Şehir dahilinde 6 tane el ile işler Zeytinyağı ve bir tane Susam yağı deyimeni vardır.

Tireye tabî köylerde 39 tane su ile işler Un deyimeni mevcut olup bunların ekserisi yazın suların kesilmesiyle işten kalırlar.

SANAYİ :

Tirenin başlıca sanayii İp ve Urgancılıktır. Kasaba içinde bu san'at

oğraşan yüzü geçkin tezgâh vardır. Bunlar bir sene içinde 8,000 kilo İp - Urgan yaparlar. Evlerde Alaca, Bez, Peştemal saire de dokuyanlar ve bu yüzden istifade edenler pek çoktur.

VARİDAT:

Devlet varidatı: Kazanın 1927 senesi varidatı 193,552 lira 72 kuruş tahakkuk etmiş ve bundan 174,035 lira 38 kuruş tahsil edilmiş 19,517 lira 34 kuruş 1928 senesine bakaya sırasına geçirilmiştir. Gene bu sene içinde 70,552 lira 89 kuruş umumî masraf olmuştur.

MUHASEBEİ HUSUSİYE:

1927 senesinde 232,398 lira 17 kuruş varidat tahakkuk etmiş ve bundan 112,012 lira 6 kuruş tahsil edilmiştir.

Kazada Muhasebei hususiyenin bir hastanesi, 1 resmî dairesi, 2 evi, 2 dükkânı, 1 otele, 2 arsası, 2 ılıcası, 16 sair emlâki vardır. Bunların hepsi 27 parça eder.

BELEDİYE:

1927 senesi için yapılan bütçede 137,187 lira 7 kuruş varidat ve aynı miktarda sarfiyat kabul edilmiştir.

Gene bu sene içinde 211 binanın tamiri ve 436 binanın da yeniden yapılması için ruhsat verilmiş ve bunlardan 654 lira 73 kuruş resim alınmıştır. Buna karşı 200 bir katlı, 25 iki katlı, 3 üç katlı kârgir, 81 bir katlı 13 iki katlı yarım kârgir, 49 bir katlı, 15 iki katlı ahşap hane ve iki katlı 8 kârgir mağaza ve bir katlı 12, iki katlı 29 kârgir dükkân ile iki katlı kârgir bir mektep yeniden yapılmıştır.

Bir sene içinde hayvan pazarında 497 At ve 7 Katır, 33 Deve 1,331 Merkep, 1,021 İnek, 436 Öküz, 2,219 Dana ve Döge, 91 Manda satılmış ve Belediyece 4,022 lira 72 kuruş resim alınmıştır. Gene aynı sene içinde Mezbahada 561 Sığır, 2,326 Dana, 59 Manda, 38 Deve, 3,385 Kuzu, 2,993 Koyun, 2,164 Oğlak ve 1,611 Keçi kesilerek 2,129 Lira 77 kuruş resim alınmıştır.

Bayat ve bozuk 150 kilo Balık, tartısı eksik 76 kilo Ekmek, 30 kilo bozuk Peynir, 300 kilo Armut, 9 kilo Tereyağı Belediyece musadere edilmiş, Belediye talimatnamesine aykırı harekette bulunan Bakkal, Fırıncı, Kasap Sebzeci, Berber, Yoğurtçu, Aşçı, Tatlıcı, Hancı, Arabacı

Şoför ve sair esnafı cezalandırılarak kendilerinden 1,169 lira 41 kuruş alınmıştır.

Belediyeye kayıtlı 1 hususî, 9kira tenezzüh otomobili ile 20 kamyonetlerden, 30 yük arabalarından 1 motosiklet ve 19 bisikletten senede 1,218 lira resim alınmaktadır.

Kasabanın tathir ve tanzifatında 9 Bargir 4 Bargir arabası, 8 El arabası, 1 Su arabası kullanılır .

Dahili mamulâtta 2 tane alavereli ve 3 tane omuz tulumbası vardır. Etfaiye teşkilâtı bir reis ve on iki kişiden ibarettir .

Şehrin 12 caddesinde ve sokağında (lağım) teşkilâtı olup lağım lar 4,895 metro uzunluğunda ve kârgir olarak yapılmıştır .

Şehirin tenviratı 315 Elektrik lambası, 195 adi Gaz lambası ile yapılmaktadır.

Ehalinin Su ihtiyacı: Kaplan deresinden çıkan (Kaplan suyu) Paşa yaylasından gelen (Paşa suyu) Arap pınarı deresinden gelen (Yeni camı suyu) Deyirmen deresinden gelen (Ahmet bey, Kara gazi, Yeğen ağa, Çay suyu, Yılan kırkan) namlarındaki sularla temin olunur.

Bunların hepsi de kârikadim Toprak, künk ve taş mecralardan akmakta olduğundan sıhhi sayılmaz.

PARKLAR — MEYDANLAR:

Şümendöfer istasyonu kurbunda belediye tarafından istmilâk edilen mezarlık yerine güzel gösterişli umuma mahsus bir park ile Spor meydanı yapılmıştır. Park sureti mahsusada bir mutahassıs tarafından idare edilmektedir. İçinde mütenevvî çiçekler ağaçlar yetiştirilmektedir. Park kasabanın iftihar edeceği müzeyyenattandır,

SİNEMA:

Tirede bir de Sinema binası vardır.

MEZBAHA:

1927 senesinde belediye tarafından en modren ve fennî bir surette mükemmel bir mezbaha yapılmıştır.

MEZARLIKLAR :

Tiredeki mezarlıklar henüz asrî bir halde değildir. Muhtelif semtlerde 51 Türk ve 1 Musevi mezarlığı vardır .

BELDİ HASTALIKLAR :

Kasaba pek ratıptır. evler de sıhhi şartlar dairesinde yapılmamış

tır, Onun için Ehalinin yüzde birinde (Resiye) mevcut olduğu gibi merkez ve mülahakatında yüzde kırk nisbette (Malarya) vardır (Verem) yüzde bir nisbette ve muhtelif envai mevcut olmakla beraber ekseriyetle Rie ve em'a cinsidir. Yüzde üç ve eksriyetle kadınlarda görülen (Guvater)bundan maada suların mülevves olması hasebiyle zuhura gelen iltihabı em'a yüzde iki ve Didanı musaibe dahi hemen hemen herkeste mevcut olup yüzde seksen nispettedir.

MEMLEKET HASTANESİ:

Tirede Muhasebi hususiyeye ait 4 koğuş ve 25 yataklı bir memleket hastanesi vardır. 1927 senesi içinde 173 erkek,88 kadın hasta muracaat etmiştir. Bunlardan; 8 erkek, 5 kadın, Veremden; 5 erkek ve 5 kadın emrazı Efrenciyeden; 6 erkek, 3 kadın Asabi hastalıklardan; 2 erkek, 1 kadın, Göz ve Boğazdan; 2 erkek Cilt hastalığından; 85 erkek, 38 kadın Dahili hastalıklardan; 4 Seririyatı vilâdiyeden, 20 kadın hastalıklarından; 65 erkek ve 12 kadın sair hastalıklardan muztarip bulunmakta idi. Bundan 151 erkek ve 73 kadın şifa bulmuş 11 erkek 7 kadın vefat etmiş 11 erkek ve 8 kadın hastaneyi terk etmiş ve 3 erkek ile 3 kadın tedavilerine devam edilmek üzere 1928 senesine devredilmiştir.

Hastane:- 1 Doktor, 1 idare memuru, 3 hasta bakıcı, 3 hademe ve aşçı ile idare edilmektedir. O sene zarfında hastanenin bil'ünüm masrafı 5,788 liradır.

MAARİF:

Kazada 1927 - 1928 senesi zarfında 19 ilk mektep mevcut olup buraya 873 erkek, 389 kız ki ceman 1,262 talebe devam etmiştir.

BİNALAR:

Kaza dahilinde vergi idaresi kaydına nazaran 10,004 hane, 97 resmî bina, 158 dinî bina, 910 iktisadî bina ile 1,275 muhtelif binalar mevcuttur.

CERAHİ:

1927 senesi zarfında Tire kazasında 11 teşhîr silâh, 1 iskâtî cenin 135 cerh, 2 sahtekârlık, 9 hakaret, 2 tehdit, 8 cebren Fîli şenia tasaddi ki ceman 168 vak'a olmuştur.

ASARİ UMRAN:

1927 - 1928 seneleri içinde kaza idarei hususiyesi tarafından

asrî bir mektep yapılmış. Tire - Aydın yolunu tesviyei tûrabiyesine başlanmıştır. Bu Şosedeki faaliyet devam etmektedir.

Belediyece geçen sene vücuda getirilen fennî ve sıhî mezbaha yapılarak işletilmekte, ciheti askeriyece yapılmakta olan Pavyonların inşasına devam edilmektedir.

Halk tarafından merkezi kaza ve köylerde 369 ev 34 dükkân 1 fabrika ve 1 yağhane yaptırılmıştır.

1927 senesi içinde kazada (150,000) lira sermayeli bir Çiftçiler Ko-operatifi teşekkül etmiştir.

1929 senesi için kaza belediyesince şehrin asrî Elektrik tesisatı ve kaşabaya cari bilûmum suların fennî bir surette akıdılması ve belediye bütçesi müsait bulunduğu takdirde yangın mahallerinde açılan yeni caddenin ana lağımu mecraları yapılması ve kaldırım gibi ihtiyacı umumiyenin temini düşünölmektedir.

MEMURİN

DAHİLİYE:

Kaymakam İhsan bey
Tahrirat kâtibi İrfan efendi
Jandarma kumandanı Sezayi Bey
yüzbaşı
Polis Komiseri muavini Mehmet
Emin efendi
Nufus memuru Hüsnü efendi
Nahiye müdürü Hasan Tahsin bey
İskân memuru

ADLİYE:

Hukuk hakimi Şevki bey
Ceza hakimi Akıp Salih bey
Müddei umumî İrfan bey
Müstantik Yunus Vehbi bey
İera memuru Şeref efendi

MALİYE:

Malmüdüdü Nuri bey
Tapu memuru Sait efendi

MAARİF:

Maarif memuru Hulûsi Erdoğan
efendi .

35 mallim vardır

DIYANET İŞLERİ

Müftü Şub'ullah efendi

İKTİSAT:

Ziraat fen memuru Rahmi bey
Orman muamelât memuru kâzım
efendi

SIHHİYE:

Hükümet tabibi Ali Nazmi bey

MUHASEBİ HUSUSİYE:

Memuru Ahmet Sırrı Bey

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S	D	S	D
Tire kazası										
Tire	4323	9352	9323	18675	Vardır					
Ak yurt	68	149	190	339		Edildiği	3			
Arpacılar	92	117	156	273		«	30			
Akça şehir	49	170	191	361		«	130			
Uzgür	59	81	110	191		«	530			
Orta köy	23	39	41	80			430			
Alaylı	13	18	22	40			3			
Ak koyunlu	68	144	141	285		Edildiği	130			
Alacalı	64	129	127	256		«	330			
Ayaklı kır	68	136	141	277		«	4			
Orhalı	12	28	19	47			6			
Boz köy	72	146	178	324		Edildiği	730			
Arpa dere	33	63	70	133		«	630			
Bülbül dere	46	74	86	160		«	4			
At alanı	74	166	138	304		«	430			
Boynu yağın	125	178	185	363		«	1			
Büyük kemer dere	359	371	472	843		«	230			
Büyük komürcü	49	68	93	161		«	330			
Palamut	29	43	47	90			4			
Teke	97	190	207	397		Edildiği	1			
Yekûn	5723	11662	11937	23599						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtü var mıdır?	Köy kammu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.D.	S.D.
Nakli yekûn	5723	11662	11937	23599				
Çini yeri	156	78	61	139		Edildiği	130	
Tekfor	59	88	97	185			7	
Canbazlı	90	148	149	297		Edildiği	1	
Çamköy	77	266	317	583		"	6	
Çetmi	25	78	61	139			130	
Çerikozi	43	85	85	170			630	
Hisarlık	144	197	210	377		Edildiği	1	
Habipler	33	55	60	115		"	4	
Hacı Mehmet	36	91	62	153			430	
Hacı nebi	28	41	40	81			4	
Halkapınar	26	42	50	2			5	
Hasan çavuşlar	37	87	79	166		Edildiği	3	
Mecidiye	39	68	51	119			230	
Dede köy	12	30	55	85			430	
Eski oba	143	282	297	579		Edildiği	3	
Yeni oba	87	209	212	421		"	320	
Dindarlı	39	56	85	141			3	
Dibekçi	27	102	120	222			5	
Rahmanlar	10	3	5	8			4	
Subaşı	81	151	165	316		Edildiği	5	
Yekûn	6916	13789	14198	27987				

Merkez nahi-yeye olan mesafeleri

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilatı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahi-yeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Nakli yekûn	6916	13789	14198	27987						
Somak	41	69	91	160			4	30		
Dağ cedit	130	209	244	453		Edildiği	5			
Selatın	28	72	80	152			5	30		
Dam pınarı	49	110	143	253		Edildiği	4			
Dağ dere	56	77	122	199		«	4	30		
Toplak	44	60	85	145		«	5			
Tulum	62	86	80	166		«	5	30		
Toparlar	30	46	55	101			5			
İşiklar	41	47	46	93			3	40		
Araplı	16	13	25	38			8			
Kara ağaç	81	99	158	257		Edildiği	8			
Kızılca gedik	27	27	36	63			7	30		
Büyük kala	128	203	258	461		Edildiği	3			
Küçük «	37	92	98	190		«	3	30		
Kır baş	40	66	67	133			5	20		
Kurşak	68	110	121	231		Edildiği	2	30		
Güllüce	44	86	93	179			3	50		
Küçük kâsar dere	45	135	192	327		Edildiği	2	30		
« kömürcü	24	29	41	70			3	30		
« burun	24	18	35	53			5			
Musalar	50	71	92	163		Edildiği	4			
Mahmutlar	71	153	151	304		«	2	30		
Naime	30	67	52	119			5	30		
Yemişler	16	46	46	92			4	30		
Yeni çiflik	85	127	132	259		Edildiği	4			
Kürdellü	82	89	130	219		«	2			
Yekûn	8265	15996	16871	32867						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilatı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.D.	S.D.
Gökçen nahiyesi								
Gökçen	124	229	225	454	Edildiği	3		
Gireli	193	319	359	678	"	2	1	
Dereli	57	108	113	221	"	230	1	
Peşrefli	159	261	297	558	"	230		30
Kır tepe	94	164	212	376	"	320		20
Kara uhat	256	518	463	983	"	3		15
Kızılca avlu	199	289	274	563	"	4	1	10
Yenişehir	67	100	111	211	"	430	1	
Yegenli	170	187	210	397	"	4	1	
Çoban köy	68	88	115	203	"	345		45
Sarılar	78	98	141	239	"	345		45
Saruhanlı	35	55	79	134	"	345		45
Osmançık	54	108	133	241	"	430	1	
Koça aliler	29	39	41	80	"	345		45
Eğri dere	157	233	288	521	"	430	130	
Yekûn	1740	2796	3063	5859				

Bir sene zarfında doğanlar			Bir sene zarfında ölenler			Münakâhat	Talak
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn		
505	465	970	225	224	449	356	31
		Kadın		Erkek		Yekûn	
Yekûn		21958		20067		42025	

BAYINDIR KAZASI

HUDUT VE MESAHAİ SATHİYESİ :

Bayındır kazası, şimalinde Kasaba, Kemal paşa kazaları, şarkında Ödemiş keza Kasaba, garbında Torbalı, cenubunda Tire kazalarıyle hem huduttur.

Mesahâi sathiyesi 200 kilometro murabbaından ibarettir.

TAKSİMATI MÜLKİYESİ :

Kazaya merbut nahiye yoktur. Doğrudan doğruya merkezi kazaya bağlı kırk bir kariye mevcuttur.

COĞRAFİ MALÛMAT :

Bayındır kasabası cenuba müteveccih bir dağ eteğinde olup sathibahirden 100 metro irtifadadır.

Merkezi kazanın cenubundaki arazi derunundan küçük Menderesi geçmesi hasebiyle senede iki defa mahsul veren pek kıymetli araziden maduttur. Ehali kısmen yaz mevsiminde buralara göç ederler. Ancak arazi ratıp ve havası Sıtmalıdır. Menderes nehrinin mecrasının temizlenmesi sayesinde buralarda bulunan su birikintileri zail olacak ve beş bin dönümü müteceviz kuvvetli bir arazi meydana çıkacaktır. Memleketin cari suları mebzul ve en meşhurları Paşa suyu ki en lezizi ve fennî teşkilâta, tesisata maliktir. Tatlı Pınar Âlâ çeşme, Emir suyudur. Menderes havzasından külliyyetli miktarda Pamuk zeredilmektedir.

Kazanın şimal aksamı vasi çam ormanlarıyle muhat olduğundan külliyyeti miktarda kereste dahi imal ve ihraç olunur. Zeytinlikleri ve mahsûl dahi pek kesirdir. İstihsalâta mahsus kısmında gösterilmiştir. Şehre bir buçuk saat mesafede Çelik ve Kükürdü havi 38-42 derece hararete beş mahalden neb'an eden ılıcalar mevcuttur. En ziyade cilt hastalıklarına har ve müzmin Romatizmaya nafidir.

IKLİM VE HAVASI :

Havası yabis ve üç ay devam eden kışı mutedildir. Rutubet Yüzde 10-15 arasında mütehavvildir.

AHVALI TARİHİYESİ:

Kazanın eski kuruna ait tarihî malûmatına desteres olunmamıştır. Ancak şimdiki kasabanın takriben beş kilometre şarki cenubisinde Gülbeyli nahiyesi denilen mevkide imiş. Mezkûr mahallin bataklık olmasından ahali hastalıktan kurtulamadığından kasaba Meşahirinden Horasanlı Hacı Sinan efendi merhum nahiyenin şimdiki mahalle kaldırılmasını münasip görerek 999 tarihinde elyevm dahi en büyük olan camişerif ile bir büyük hamam ve hanları yaptırarak camiye vakfeylemiştir. Ehali dahi tedricen bu mahalle toplanmıştır.

ASARI ATIKA:

Asarı atika noktai nazardan ehemmiyeti yoktur.

NUFUSU:

1927 senesinde kaza dahilinde 13,322 erkek ve 13,796 kadımkı ceman 27,118 nüfus mevcuttur.

ZERİYAT İSTİHSALAT:

927 senesinde 23,950 dönüm Buğday, 15894 dönüm Arpa, 141 dönüm yulaf, 2,300 dönüm Çavdar, 671 dönüm Burçak, 1,524 dönüm Bakla, 6 dönüm Mısır, 11,167 dönüm Darı, 2 dönüm Patatis, 53 dönüm Soğan, 715 dönüm Susam, 115 dönüm Nohut, 330 dönüm Börülce, 49 dönüm Fık, 410 dönüm Kendir, 6,822 dönüm Pamuk, 6,049 dönüm Tütün ekilerek buna mukabil 2,693,679 kilo Buğday, 1,781,876 kilo Arpa, 14,720 kilo Yulaf, 155,054 kilo Çavdar, 32,372 kilo Burçak, 125,270 kilo Bakla, 1,404 kilo Mısır, 1,050,147 kilo Darı, 276 kilo Patatis, 11,124 kilo Soğan, 26,583 kilo Susam, 4,841 kilo Nohut, 16,839 kilo Börülce, 2,271 kilo Fık, 28,700 kilo Kendir elyafı, 882,366 kilo Pamuk kozası, 737,725 kilo Tütür, 20,000 kilo Üzüm, 40,000 kilo İncir, 1,200,000 kilo Zeytinyağı, 100,000 adet Portakal, 55,000 adet Limon istihsal edilmiştir.

Zürra elinde 1,113 adet Pulluk, 1 Traktor, 2 Orak makinesi, 2 Kalbur makinesi, vardır.

Kazada 9 Teşrinievel 341 tarihinde teşekkül etmiş ve heyeti idaresi 4 zattan mürekkep bir Ziraat odası vardır.

FAYDALI HAYVANLAR:

1927 de kazada 1,246 Bargir, 3,101 Merkep, 173 Katır, 344

Deve, 170 erkek ve 181 dişi Manda, 3.269 Öküz, 6180 İnek, 11.121 Koyun, 11.926 Kıl Keçi ile 11 Tiftik Keçi mevcut olup bir sene zarfında 2.596.100 kilo Süt, 21.408 kilo Yün ve Yapağı ve 5.936 kilo Keçi kılı mahsulü alınmıştır.

ORMANLAR :

Kazada 45.000 hektar Orman vardır. Bu miktardan 17.000 hektarı Akçam, 10.000 hektarı Karaçam, 13.500 hektarı Mişec ve enval, 4.500 hektarı da muhtelif çalılıklardan ibarettir. 1927 senesi orman hasılatı, 2.390 lira 68 kuruş olmuştur.

MADENLER :

Bayındırın Çiftçi gediği kariyesinde Buldanlı Hacı Emin efendi mahdumlarına ait Arsanik ve Sarıyurt kariyesinde Madam Krispin Vilsona ait Altın, Gümüş, Çinko, Kurşun madeni varsa da faal bir halde değildirler. Hisarlık kariyesinde vücudu hissedilmiş Simli kurşun madeni mevcut ise de henüz imtiyazı verilmemiştir.

FABRİKALAR :

Kaza merkezinde üçü Un, Pamuk ve Zeytinyağı ile meşgul ve ikisi yalnız Zeytinyağı ile iştegal eden 12-80 Bargir kuvvetleri arasında beş fabrika, Falka kariyesinde 12 Bargir kuvvetinde buharla müteharrik Zeytinyağı fabrikası, Çırpı köyünde birisi yalnız Tahniyat ile diğeri Yağ, Pamuk ve tahniyat ile meşgul birisi buharla, diğeri gazla müteharrik iki fabrika, Osmaniye kariyesinde Kereste fabrikası, çıplak kariyesinde Yağ-Tahniyat ile meşgul bir fabrika, Uladı kariyesinde birisi Yağ, diğeri Yağ ve tahniyat iki fabrika, Falka kariyesinde 3, Buruncuk kariyesinde 2, Karapınar kariyesinde 1, Uşakmeşhet kariyesinde 1, Çenikler kariyesinde 1, Kabaagaç kariyesinde 1, Ergenlide 4, Dere kariyesinde 2, Ömer dere kariyesinde 2, Uladı kariyesinde 8, şehir civarında 2 ki ceman 27 Dakik deyrmeni ve Osmaniye kariyesinde 2 Şayak deyrmeni vardır.

İKTİSADİ ŞİRKETLER :

Merkezi kazada; Bayındır Alım Satım Ko-operatifi, Şark Anonim Tütün Şirketi şubesi, Sebat, Yıldız, Emek, Ay ve Yılmaz Şirketleri vardır.

İKTİSADİ VAZİYET :

Kazanın 1927 senesinde ithalâtı : 102.066 liralık Dakik, 143.221

liralık Bakkaliye levazımı, 37,520 liralık Manifatura, 22,103 liralık Tuhafiye, 5,484 liralık İnaaat malzemesi, 1,045 liralık Ziraat alatu, 11,540 liralık Demir alatu ve levazımatı, 17,252 liralık Kavafiye ve Kunduracı levazımı, 3,715 liralık İspençariye ve Baharat, 26,631 liralık Gazyağı ve Benzin ki ceman, 370,577 liralık mal ve emtia ithal ve buna mukabil de 39,437 liralık Zahire, 1,485 liralık İncir, 106,708 liralık Yaprak Tütün, 142,453 liralık Pamuk, 1,408 liralık Yapağı, 80,439 liralık Zeytinyağı, 10,375 liralık Sade yağı, 2,076 liralık Peynir, 1,306 liralık Yumurta, 35,811 liralık muhtelif hayvan Derileri ile 57,151 liralık müteferrik eşya ki ceman 478,649 liralık ihracat yapılp ithalâta nazaran 108,072 lira fazla olmuştur.

Kazanın Ticaret odasında 18 birinci sınıf, 11 ikinci sınıf, 35 üçüncü sınıf, 102 dördüncü sınıf ki ceman 166 Tüccar kayıtlıdır.

Kazada 3 Marangoz, 15 Yapıcı, 1 Mimar, 11 Semerci, 5 Sarac, 13 Demirci, 7 Çilengir, 27 Kunduracı, 1 Tabak, 6 Tenekeci, 1 Kegeci, 3 Mutaf, 3 Kundakçı, 8 Nalbant, 1 Kireççi, 1 Çorapçı, 2 Yorgancı, 7 Terzi, 18 Berber, 4 Kalaycı, 2 Bakırcı, 1 Şekerci, 9 Helvacı, 8 Kiremitçi ve Tuğlacı, 2 Süpürgeci, 2 Nalınacı, 1 Dişçi, 2 Saatçi, 12 Ekmekçi, 1 Elektrikçi, 7 Şoför sanatkâr vardır.

SERGI VE PAZARLAR:

Kaza merkezinde her hafta Çarşamba günleri, Çırpı karyesinde Cuma günleri büyük pazar kurulmaktadır.

YOLLAR:

Bayındır kazası Ödemiş, Tire, Torbalı kaza merkezlerine şümen-döfer ile merbut olduklarından maada Bayındır ile Çatal ve Bayındır ile Torbalı arasında bir şose inşası mutasavver olup halihazırda adı yol vardır. Çatal ile Bayındır arasında 8x300 kilometre mesafedeki yolun 927 senesinde tesviyei türabiyesi amelei mükellefe ile ikmal edilmiş ise de imalâtı sınaiyesi yoktur.

VARİDAT:

DEVLLT VARİDATI — 1927 senei maliyesinde kazanın varidatı umumiyesi 103,651 lira 27 kuruş tahakkuk ederek 94,241 lira 5 kuruş tahsil olunup 9,410 lira 22 kuruş 1928 senesine bakaya devredilmiştir. Aynı senede 43,489 lira 70 kuruş masraf olmuştur.

MUHASEBEİ HUSUSIYE:

1927 de 98,871 lira 91 kuruş varidat, 65,745 lira 6 kuruş masraf olmuştur. Kazada muhasebei hususiyeye ait 1 hastane, 3 hane, 4 dükkân, 1 otel,, 2 lonca, 4 arsa, 24 sair emlak vardır.

BELEDİYE :

1927 senesi zarfında 34,716 lira 55 kuruş varidat, 48,373 lira 97 kuruş sarfiyatı olmuştur .

1927 senesinde İstasyon ve Mahmut paşa caddelerinde 5,400 metro murabbaı sahasında yaya kaldırımı, altı muhtelif caddede 8,460 metro murabbaında adi kaldırım müceddeden, İstasyon caddesinde de 16,000 metro murabbaı sahasında şose kısmı tamir edilmiştir.

MAARİF :

Kazada 17 muhtelit ilk mektep mevcut olup 927-28 senesi dersiyesinde 685 Erkek ve 254 Kız çocuğu devam etmiştir .

CEMİYETLER :

Kazada Halk fırkası, Türk ocağı, Tayyare, Hilâli ahmer, Himayei etfal cemiyetleri, Muallimler birliğı, Spor ocağı vardır.

AHVALİ SİHHİYE:

Memleketin hey'eti umumiyesi itibariyle sıhhatı iyidir. Verem, Frengi diğerkazalara nispeten azdır. Beldi hastalık ekseriyetle çocuklarda sui tegaddi ve bakımsızlık yüzünden çocuk vefiyatı şayanı teessür derecededir.

HASTANELER:

Merkezi kazada 1328 tarihinde tesis olunmuş yedi koğuş ve yirmi yatağı havi bir memleket hastanesi vardır. Buraya 1927 senesinde 192 erkek ve 52 kadın hasta yatarak bunlardan 173 erkek ile 48 kadın şifa bularak hastaneden çıkmışlar, 9 erkek ve 2 kadın vefat etmiş, 10 erkek ve iki kadın tedavilerine devam olunmak üzere 1928 senesine devren hastanede kalmışlardır.

Hastanede dispanser tedavisi de yapılmakta olduğundan bir senede 1,636 erkek ve 1,395 kadın ayak tedavisine gelmişler ve muayeneleri badelicra ilâçları meccanen verilmiştir.

Hastanenin işesi belediyeden ve dispanser ile maaşat muhasebei hususiyeden temin olunmaktadır.

CERAIMİ ADLIYE:

1927 senesinde 1 filişeni, 1 kız kaçırma, 90 cerh, 5 ceraimi saire vuku bulmuştur.

BİNALAR:

Kaza dahilinde 6,158 hane, 24 resmî bina, 51 dini bina, 603 iktisadî bina 90 sair muhtelif bina mevcut bulunduğu vergi kaydından anlaşılmıştır.

MEMURİN

DAHİLİYE:

Kaymakam Abidin bey
Tahrirat kâtibi Ömer Lütî efendi
Jandarma kumandanı mülâzim
Etem bey
Nufus memuru Sabri efendi
İskân memuru Ahmet efendi

ADLIYE:

Hukuk hakimi Behzat bey
Ceza hakimi Osman Sait bey
Müddei umumî Şuuri bey
Müstantik Naci bey
Başkâtip İlyas efendi
İcra memuru İbrahim efendi

MALIYE:

Malmüdüri Remzi bey
Tapu memuru Celâl efendi

MAARİF:

Maarif memuru Ali Naci bey
Kazada 21 muallim vardır

DIYANET:

Müftü Hüseyin Hakkı efendi

İKTİSAT:

Ziraat memuru Nihat bey
Orman muamelât memuru Emin efe.

SIHHİYE:

Hükümet tabibi Mustafa Rasim bey
Sıhhiye memuru İbrahim efendi

MUHASEBEİ HUSUSİYE:

Memur Alâettin bey

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S	D	S	D
Nakli yekûn										
Kara veliler	52	71	90	161		Edildiği	150			
Kara Halilli	50	157	179	336		"	45			
Kara Burgaz	18	64	63	127			2			
Kızıl öpa	163	217	234	451		Edildiği	225			
Kara pınar	29	53	56	109			245			
Kaba ağaç	65	89	100	189			230			
Kara Hayıt	40	59	77	136		Edildiği	245			
Kızıl geçili	105	138	172	310		"	6			
Keçi köy	63	135	152	287		"	5			
Lütüfler	32	109	114	223		"	540			
Yusuflu	167	304	349	653		"	50			
Yakacık	151	253	299	552		"	120			
Turan	67	156	156	312		"	40			
Yekûn	6158	12551	12818	25369						

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

Bir sene zarfında doğanlar		Bir sene zarfında ölenler			Münakehat	Talak
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn	
249	268	517	124	100	224	260
						16

1928 senesi nihayetindeki mevcut nüfusu

Erkek	Kadın	Yekûn
13322	13796	27118

KEMALPAŞA KAZASI

HVDUT VE MESAHASI:

Kemalpaşa kazası şarkan Torgutlu kazası, şimalden Manisa vilâyeti, garbindan İzmir merkez kazası ve cenubunda da Torbalı kazasıyle çevrilmiştir.

COĞRAFİ VE TABİİ MALÛMAT:

Kazanın şimalinde Yamanlar dağınm silsilesi ile Manisa dağı ve cenup şark ve şimalinden dahi Nif, Parsa ve Mahmut dağları arasına sıkışmıştır. Şimal mıntakası Manisa dağırlı etegindedir. Kaza merkezi olan Kemalpaşa kasabası kendi adıyla anılır, bir dağın etegindedir. Arazisi yüksek, dağları geniş çam ormanlarıyla çevrili dağlık olup bu dağların arasında bulunan vaha Kemalpaşanın yegâne ovasını teşkil eder. Gayet münbittir. Dağlardan akan dereciklerle sulanır. Baştan-başa bağlık ve zeytinliktir. Kemalpaşanın civarı ise akan sular sayesinde geniş Kiraz ve meyve bahçeleriyle çevrilmiştir. Gedyi nehrine akan Nif çayı Kemalpaşa dağlarınd-ın çıkarak Manisa hududuna girer. Suyu ve Havası ve manzarası fevkalâde güzeldir.

IKLİM VE HAVASI:

Coğrafi vaziyeti itibariyle şimal mıntakası cenup rüzgârına ve cenup mıntakası dağları eteginde bulunan mevkileri ise şimal rüzgârına karşı havası gayet sert soğuktur. İklim itibariyle diğer kazalar gibi mutedildir. Şubat ve Mart aylarında mebzul yağmurlar yağarak mahsulâta pek nafi olur.

TARİHİ MALÛMAT:

Kemalpaşa kazasının kadim tarihi hakkında mufassal malûmata tesadüf olunmamıştır. Yalnız memleket dahilinde Hititlere ait eserlerin çıkarılması ve mevcut olması bu kavmin buralarda sakin bulunmuş olduğunu göstermektedir. Buraları İzmir'e pek yakın bulunması hasebiyle İzmirde ve civarında cereyan eden tarihî vak'alarda buranın da methaldar olacağı tabiidir. Bu cihetten kaza kurunukadime

ve vustada icrayi hükümet eden kavımlardan İraniler, Yunaniler, Makidonyalılar, Romalılar eline geçerek bunların idaresi altında bulunmuş olması tabiidir. En sonra diğer havali gibi Burası şarkı Roma yani Bizans İmpratorluğuna geçmiş ve oraya tabi bir tekfur idaresinde iken Osmanlılar almıştır.

Alaşehir kazası Yıldırım Bayzıt tarafından zaptolunduğu zaman Tire merkez olmak üzere bu havalide bir beylik kurulmuş ve İzmir beyi Cüneyt beye tevdi kılınmıştır. Fakat sonradan Timurlengin bu havaliyi istilâsından sonra hudus eden fasılai saltanatta Cüneyt beyin istiklâl ilân ederek isyan eylemesi üzerine mumaileyh hükümler alınmıştır. Şehzade Mehmet çelebi zamanında (817 taribinde) diğer Anadolu emaretleri gibi buraları dahi Cüneyt beyin elinden alınarak katiyet Osmanlı memalikine katılmıştır.

MEŞUM İŞGAL:

Kemal paşa kazası 20 Mayıs 335 tarihinde Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. Üç sene üç ay kadar meş'um işgal altında kaldıktan sonra 8 Eylül 338 tarihinde istirdat edilmiştir. İzmirli istirdet eden [kuvayimilliyeye milli kuvvetlerimizin erkân ve ümerası bu tarikle İzmirli dahil olmuşlardır. Bilhassa Kahreman Başkumandanımız Gazi mustafa Kemal paşa hazretleri kazanın hududu dahilinde bulunan ve İzmirli giden Şose üzerinde bir mahalde bulunan Belkahveden İzmirli ve münhezim Yunan sürü lerinin firarlarını ilk defa seyreylemişlerdir.

ASARI ATIKA:

Bizans imparatorlarından genç Andronikose ait bir saray bakayası mevcut ve şehir civarında ve şosenin altındadır. Üç katlı olan bu sarayın birinci katında altı pencere mevcuttur. Bina dört köşe ve tezyinnattau aridir. Taş ve Tuğladan yapılmıştır. Bu sarayın tarz taksimatı Konstantin Profejenetin İstanbuldaki sarayine tamamiye benzer.

En mühimi ve her seyyahın ziyaret eylemekte olan kısmı ki şehre üç dört kilsmetro mesafede Karabel vadisinde bulunan bir kayanın içine hakkolunmuş olan kabarlma resimdir.

1339 senesinde keşfedilmiş olan bu eserin kapı şeklinde ve arkasında saçak gibi çıkıntılı bir satıh çerçevesini teşkil eylemektedir. Resim yandan görülen ve şarka doğru bakan silâhlı bir adam tasviridir. Başında mahrutî bir külâh vardır. Ön tarafında Mısırlıların

serpuşunu andırır bir sorguç vardır. Sol elinde bir mızrak ve sağ elinde bir yay tutar kemerine sağa geçirilmiştir elbisesi biline kat kat sarılmış gibi duran bir gömlektir. Ayak kabları Asya tarzında ve kıvrıktır boyu 2,5 metro genişliği aşağıdan 2,50 yukarıdan 1,90 metrodur. Çehrenin karşısında ve başı hizasında bazı işaretler vardır. Bunların arasından bir kuş resmi tefrik edilebilir diğerleri Heyeroglif yazısına benzer işaretlerdir Bu eserin Asyanın kadim seknesi olan Hititlere ait olduğu anlaşılmıştır.

Cene Bu kabartmanın bulunduğu mevkiı garp ve yolun sol tarafında bir kayaya oyulmuş diğer bir Hitit relyefi mevcut isede tesirati havaiyeden pek fazla aşınmıştır. Bu abidelerin Yunan medeniyetinden evvel bu havalide daha parlak bir medeniyetin mevcudiyetini göstermek itibariyle tarihi ehemmiyetleri büyüktür. Mezkûr kabartmanın alçı ile bir kopyası alınarak İzmir müzesinde teşhiri için İzmir ve havalisi asarı atika muhiplerince teşebbüsata girişildiği memnuniyetle haber alınmıştır.

TAKSİMATI MÜLKİYESİ :

Kemalpaşa kazası otuz sekiz köyden mürekkeptir. Mülhak nahiyesi yoktur. Mesabai sathiyesi (612) kilo metro murabbıdır.

NUFUSU :

Kazada 10,736 Erkek 11,637 Kadın ki ceman 22,373 nufusu vardır.

ZERİYAT İSTİHSALATI :

1927 senesinde 9,137 dönüm Buğday, 6,922 dönüm Arpa, 282 dönüm Yulaf, 513 dönüm Çavdar, 807 dönüm Burçak, 79 dönüm Bakla, 334 dönüm Mısır, 234 dönüm Darı, 35 dönüm Soğan, 150 dönüm Susam, 35 dönüm Nohut, 1 dönüm Börütce, 36 dönüm Afyon, 2169 dönüm Tütün, 22 dönüm Pancar, ekilerek 609,736 kilo Buğday, 599,677 kilo Arpa, 26,502 kilo Yulaf, 34,671 kilo Çavdar, 48,237 kilo Burçak, 8,326 kilo Bakla, 16,267 kilo Mısır, 17,185 kilo Darı, 17,527 kilo Sogan, 10,000 kilo Susam, 1,585 kilo Nohut, 30 kilo Börülce, 94 kilo Afyon saktızı, 132,110 kilo Tütün, 36,750 kilo Pancar, 5,500,000 kilo Üzüm, 300,00 kilo Zeytinyağı, mahsulü alınmıştır .

Zürra elinde 286 pulluk, 2 döner kulaklı Pulluk, 5 kalbur makinesi 580 parça da sair Ziraat alâtı vardır.

340 senesinde teessüs eden 4âzadan mürekkep ziraat odası vardır.

FAYDALI HAYVANLAR :

Kaza dahilinde 1,009 Bargir, 2,158 Merkep, 134 Katır, 327 Deve, 987 Öküz, 1,913 İnek, 5,805 Koyun, 14,344 Kılkeçi Mevcut olup 927 senesinde 1,383,200 kilo Süt, 11,176 Yün ve Yapağı, 7,167 kilo keçi kılı mahsulü alınmıştır.

ORMANLAR :

Kaza dahilinde 10,000 hektar vüs'atında Akçam, 10,550 hektar Karaçam, 10,000 hektar Kızılcım, 1,410 hektar Ardiç, 11,750 hektar Mişe ve envarı 2,350 hektar Çınar, 940 hektar da muhtelif çalılıklardan mürekkep 47,000 hektarlık orman vardır.

927 senesinde 4,735 lira 6 kuruş orman hasılatı olmuştur.

MADENLER :

Kızlar yaylasında Mehmet Ziya efendi veresesine ait Bakır, Arsanik, İğdecikte kısmen hükûmete ve kısmen Nuri beye ait Manganiz, Dere köyünde Nuri bey ve Şürekâsına ait kömür, Lekinet ve sair madenleri mekcut olduğu gibi, Savanda kariyesinde Bakır, Çinko, Kurşun ve ve Çınar kariyesinde Çinko, Simli kurşun ve Sarılar Sinancılarda Gümüş madeninin vucudu hisedilmiş ise de henüz imtiyazı alınmamıştır.

YOLLAR :

Vilâyet merkezinden Kemalpaşa kaza merkezine ve oradan kaşaba hüduduna kadar 53x250 kilo metralu bir şose vardır. Bu şosedeki 927 senesinde 59 metro tulünde 453 metro mikâbi istinat duvarı, 185 metro tulünde beton arme korkuluk müceddet ve tamir, Bir çeşme, ahşap 5,3 metro açıklığında iki köprü 3,698 metro tulünde tamirâtı esasiye, 4500 metro tulünde yama tamirâtı yapılmıştır.

Kemalpaşa — Karabel — Torbalı : Bu yol 31 kilo metro tulünde olan bu yolun 927 de 10 kilo metrosunun tesviyei tûrabiyesi yapılmış, açılmıyan 21 kilo metrosu köylülerin muavenetiyle tekerlekli vesaitte müsait bir hale konulmuştur.

İKTİSADİ VAZİYET:

927 senesinde 162,912 liralık Dakık, 188,725 liralık Bakkaliye levazımatı, 30,148 liralık Zahire ve Kepek, 153,900 liralık Manifatura, 70,000 liralık Tuhafiye, 143,815 liralık Levazımı inşaie,

ir. 55,000 liralık Alâtı Mihanikiye ve Otomobil, 235,000 liralık alâtı
Ziraiye ve Demir alâtı, 45,515 liralık Kavafiye ve Kunduracı levazımı,
27 28,500 liralık Potas ve Göktaş ve Kükürt, 17,000 liralık Baharat
cut ve levazım İspençeriye, 4,516 liralık Gaz ve Benzin kı ceman
ğı. 1,195,038 liralık ithalât; ve 950 liralık Zahire, 1,948,980 liralık
Üzüm, 152,500 liralık yaprak Tütün, 180 liralık Pamuk, 1,034
liralık Yün ve Yapağı, 245,034 liralık Zeytinyağı, 1,125 liralık Pey-
nar 92 liralık Yumurta, 7,532 liralık Hayvan derileri, 109,049
50 liralık muhtelif emtia ve eşyaki ceman 2,466,476 liralık ihracat olup
lif idhalâta nispeten 1,271,438 lira fazla ihracat yapılmıştır.

Kaza ticaret odasında 17 birinci sınıf 44 ikinci sınıf 37 üçüncü sınıf; 60 dördüncü sınıf ki ceman 165 Tüccar kayıtlıdır.

Kazada 23 Marangoz; 28 Yapıcı, 13 Semerci, 2 Saraç 19 Demirci
ir, 42 Kunduracı, 6 Tenekeci, 1 Keçeci, 2 Kundakçı, Tüfekçi, 14 Nalbant
ga- 2 Kireççi, 4 Terzi, 33 Perükâr, 2 Kalaycı, 3 Helvacı, 2 Ebniye
ve boyacısı, 2 Tuğla ve Kiremitçi, 2 Nalınacı, 1 Dişçi, 4 Saatçi, 22
n- Fırıncı, 2 Elektrikçi, 1 Varilci, 1 Araba tamircisi, 1 İskemleci, 5
ar Şoför san'atkâr vardır.

SERGI VE PAZARLAR:

Kaza merkezinde, Armutlu, Parsa Ohcâk kariyelerinde Cuma gün-
leri pazar kurulmaktadır,

SANAYİ-FABRİKALAR:

Kaza merkezinde gazla müteharrik 12 Bargir kuvvetinde Elektrik
de tenvirat fabrikası, Buharla müteharrik 25 Bargir kuvvetinde Zeytinyağı
rı, fabrikası Armutlu kariyesinde belediye veşürekâsına ait 26 Bargir
3ir kuvvetinde gazla müteharrik Elektrik tenviratı ve Un yapan fabrika ile
de Kaza merkezinde hayvan ve el ile müteharrik 3 zeytinyağı tasirhanesi, 6 Su de-
yirmeni, Armutluda 2, Sofuharda 2, Parsada 4, Sinancılarda 2, İğdecik T
il- su ile işler Dakik deyişmeni ve Ohcâk Kızılca balâ, Sinancılar köy-
cli lerinde birer el ve hyvanla işleyen Zeytinyağı tasirhanesi vardır.

Kazada iktisadî şirketler yoktur.

VARİDAT:

DEVLET VARİDATI:

ye 1927 senesinde 110,424 lira 59 kuruş tahakkukat, 95,857 lira
a- 42 kuruş tahsilat, 51,764 lira 35 kuruş sarfiyat olmuştur.
e,

VARİATI HUSUSİYE:

1928 de 134,286 lira 90 kuruş tahakkukat, 82,132 lira 12 kuruş tahsilât, 78.169 lira 67 kuruş sarfiyat olmuştur.

Kazada muhasebei hususiyeye ait 1 resmî daire, 2 hane, 1 han, 21 dükkân, 1 deyrmen mevcuttur.

BELEDİYELER:

Kemalpaşa belediyesinin 1927 senesi varidatı 23,092 lira 50 kuruş, sarfiyatı da aynı miktarda olmuştur.

1927 de 18 bina inşaatına, 117 bina tamiratına ruhsat verilerek bir katlı bir kârgir, ahşap bir katlı 8 iki katlı 5 hane inşa edilmiştir.

Hayvan pazarında 22 Bargir, 8 Katır, 130 Merkep, 60 Dana, 25 İnek satılmış ve mezbahasında 1,460 Koyun, 1,805 Oğlak, 820 Keçi, 100 Dana kesilmiştir.

Bir senede evamiri belediyeye itaatsizlik gösteren muhtelif esnaf belediyece cezalandırılarak bunlardan 20 lira cezayı nakdi alınmıştır.

Kasabanın tathirat ve tanzifatı çift tekerlekli bir araba, bir sulama arabası, bir Bargir ile idare olunmaktadır.

ETFAİYESİ:

1 adet eski İngiliz mamûlatından yangın tulumbasıdır.

TENVİRAT:

Sokaklar 100 adet Eekirik lambası ile tenvir edilir.

SULAR:

Kasaba, muhtelif menbâlardan alınan üç su ile ihtiyacını defetmektedir.

KABRİSTANLAR:

Halihazırda kasabada altısı muattal, birisi istimal edilen yedi kabristan vardır.

LAĞIM:

Kasabada lağım teşkilatı yoktur.

VESATİ NAKLIYE:

Belediyede 34 kira Tenezzüh, 9 Kamyon, 3 Kamyonet, 143 Yük arabası mukayyet olup bir senede 18 Şoför ve 1 arabacıdan 83 lira 75 kuruş ceza alınmıştır.

ARMUTLU KARİYESİ BELEDİYESİ:

Bu belediyenin 1927 senesi varidatı 10,106 lira 2 kuruş olup

sarfiyatı da 7,800 lira 30 kuruştur.

Bir senede 600 metro tulûnde Kâzımpaşa caddesi müceddeden adi kaldırım yapılmıştı.

Belediye emrine muhalifet eden muhtelif esnaftan 69 lira 50 kuruş cezayı nakti alınmıştır.

TANZİFAT :

1 Süpürge arabası, 1 Bargir iki el arabasıyla yapılmaktadır. Bir senede 6 bina inşaatına 105 bina tamiratına müsaade edilmiştir.

Etfaiye, lağım teşkilâtı yoktur.

Kâzımpaşa caddesinde 550 metro tulûde kârgir inşa edilmiş lağım vardır. Tarla başı mevkiinde 150 metro murabba sahasında bir kabristan vardır. Tenvirat ve su teşkilâtı yoktur.

VESAİTİ NAKLİYE :

Belediyede 2 hususî ve iki kira Tenezzüh otomobil, 2 Kamyon, 2 Kamyonet, 26 Yük arabası mukayyettir.

PARSA BELEDİYESİ :

Varidatı : 5,010 lira 36 kuruş, sarfiyatı 4,864 liradır.

1927 senesinde 200 metro tulûnde müceddeden adi kaldırım inşa 12 bina inşaatına 1 bina tamiratına ruhsat verilmiş, bir katlı bir mağaza ve iki katlı 1 hane kârgir olarak bir katlı 4 hane ile 1 mağaza, üç katlı 2 hane ahşap olarak inşa edilmiştir. Hayvan pazarında 127 hayvan satılmış, mezbehasında 626 hayvan kesilmiştir.

Tanzifat, Tenvirat, Etfaiye teşkilâtı yoktur.

SULAR :

Kazancı namındaki menbaadan 3000 metro tulûnde künklerle akıdılan Su ile ihtiyaç defedilmektedir.

İzmir çaddesinde 200 metro tulûnde kârgir bir lağım vardır.

KABRİSTAN :

Yalnız 20,000 metro murabba sahaında bir kabristan mevcut olup bir senede 35 cenaze defnedilmiştir.

Belediyeye 2 kira Otomobili, 1 Kamyon, 1 Kamyonet, 32 Araba mukayyettir.

BELDİ HASTALIKLAR :

Memlekette ekseriyet üzere İltihabı Kasabat, Sıtma, İltihabı em'a,

Sui hazmı midevî hastalıkları vardır. Etfalde en ziyade Em'a ve bazan İltihabı kasabtürrie ve Sui tegaddi neticesi Fakrüddem hastalıkları olup başkaca mühim hastalıklar yoktur.

HASTANE:

339 tarihinde teessüs etmiş ve 927 senesinde Dispanser haline kalbolunan bir memleket hastanesi mevcutt olup 2 koğuş ve 10 yataklıdır. Bu müesseseye 1927 senesinde 164 erkek, 5 kadın hasta yatmış, 153 erkek ile 4 kadın tedavi edilerek şifa bulmuşlar, 11 erkek ve 1 kadın vefat etmiştir. Dispanserinin 1927 de 3120 lira sarfiyatı olmuştur.

MAARİF;

Kazada 15 muhtelit ilk mektep mevcut olup 1927 --28 senesi dersiyesinde 481 erkek, 312 kız devam etmiştir.

CERAMİ ADLIYE:

1927 de kaza dahilinde 67 darp, 10 zabıtaya hakaret vukuatı olmuştur.

MEBANİ:

Kazada vergi kaydına nazaran 5,144 hane, 41 resmî bina, 39 dinî bina, 651 iktisadî bina, 1,775 muhtelif binalar vardır.

İMARAT:

Kazanın belediyesi 1927 senesinde başlayıp 928 senesinde ikmalî kuvvei karibeye gelmiş güzel bir belediye binası ile önünde mermerden bir çeşme binası inşa ve üzerine Gazi hazretlerinin büstlerini rektetmiştir.

Merkezi kazada halk tarafından oldukça usule muvafık beş hane yapılmıştır. Armutlu köyünde belediye tarafından 30,000 lira sarfiyle fennî bir su tesisatı, Hâl, Park ve çeşme yapılmıştır. Bir de fennî mezbaha inşasına başlanmıştır. Armutluda bir Zeytinyağı fabrikasıyla halk tarafından altı hane yapılmıştır.

Parsa belediyesi köyün içrisinden geçen derenin üzerini kapamak üzere Tonel inşasına başlamıştır.

1929 senesi için merkez kazada su ile müteharrik Elektrik fabrikası ve belediyece Park ve cadde inşasına; Armutlu, Ören, Parsada mektep binası inşası mutasavverdir.

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S	D	S	D
Nakliyekûn										
Çepni	18	44	46	90			6			
Selimiye	74	123	135	258		Edildiği	7			
Hamzababa	13	32	20	52			7	30		
Gadit kurudere	22	47	57	104			5			
Zeamet	30	73	83	156			7			
Yekûn	5144	11332	10596	21928						

Bir sene zarfında doğanlar			Bir sene zarfında ölenler			Münakâhat	Talak
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn		
415	414	829	159	160	319	276	12

929 senesine müdevver mevcut nüfusu

	Kadın	Erkek	Yekûn
Yekûn	22373	10736	11637

TORBALI KAZASI

HUDUT VE MESAHAİ SATHİYE:

Torbali kazası: şimalen İzmir ve Kema İpaşa, şarkan Bayındır ve kısmen Tire kazalarıyla cenuben Kuşadası kazası kısmen Adalar denizi garben Adalar denizinin keza bir kısmı ve Seferihisar kazası ile çevrilidir.

Mesahai sathiyesi: 967,5 kilometro murabbıdır.

COĞRAFİ MALÜMAT:

Kaza münbit ovalardan dört tarafı Gurgur, Cellat, Tulum, küçük Özdere büyük Özdere, Nerdibanlı Mersinli denilen dağlarla çevrilidir.

Kazanın şimalinden cenubuna doğru inen (Fetrek) çayı ile şarktan garbe akan küçük Menderes nehiri Cellat mevkinde birleşerek denize akar Kemalkaşa dağlarından çıkan tahtalı çayı da Deyirmendere nahiyesinin şimalinden cenubuna inerek Kömüldür köyünden geçerek denize akar kaza dahilinde Cellat, Kaplanek namıyla büyükce iki göl vardır.

TARİHİ MALÜMAT:

Kazanın Osmanlıların eline geçmesinden evvelki zamana ait vukuatı tarihiyenin doğru olarak tespiti mümkün olamamıştır. İzmirin yanı başında olduğundan Kazanın Osmanlı hakanlarından hangisi tarafından fethedildiği ile zamanı fetih ve saire hakkındaki malûmatın tamamen İzmir hakkındaki malûmatı tarihiyeden ibaret olması icap ettiğinden bvrada takararından sarfınazar edilmıştır.

İşgali meş'um — Kaza Yunan ordusu tarafından 19-20 Mayıs 1335 gece yarısında işgal ve 7 Eylül 1338' perşembe hünü zevali saat yedide şark istikametinden gelen şanlı ordumuz tarafından istirdat edilmiştir.

ASARI ATİKA:

Torbalinın tamamiyle garbında ve bir Dağ eteğinde elyevm harabeleri meşhut olan bir şehir bakayesi mevcuttur.

Bu şehiri kadim (Metro polis) isminde mustatil bir sur içinde alınmış İzmir — Ffez arasında kârvanlara bir konak vazifesini ifa eden küçük bir kasabadan ibaret idi.

TAKSİMATI MÜLKİYE :

Torbalı kazası Dağkızılca ve Deyirmendere nahiyeleri ile 59 köyden müteşekkildir.

NUFUS — 11,136 erkek, 10,610 kadın olmak üzere kazada 21,746 nüfus vardır.

ZERİYAT VE İSTİHSALAT:

Torbalı kazasının araziei alelumum münbit ve mahsuldar olup mütenevvi yaz ve kış zeriyesi yetişir. Deyirmendere nahiyesi birinci deacede yetiştirdiği enfes Tütünü ile meşhurdur. Dağ kızılca nahiyesinin arazisinde de birinci derecede yetişen tütünü ile bağları meşhurdur.

27—28 senesinde 32,478 dönüm buğday, 14,349 dönüm arpa, 3,739 dönüm yulaf, 408 dönüm çavdar, 3,362 dönüm burçak, 1,300 dönüm bakla, 9,500 dönüm mısır, 1,694 dönüm darı, 26 dönüm soğan, 3,500 dönüm susam, 47 dönüm nohut, 77 dönüm afyon, 2,700 dönüm pamuk, 22,140 dönüm tütün ekilmiş ve 1,937,841 kilo buğday, 741,384 kilo arpa, 182,400 kilo yulaf, 6,990 kilo çavdar, 137,430 kilo burçak, 80,000 kilo bakla, 250,000 kilo mısır, 245,000 kilo darı, 30,000 kilo patatis, 2,603 kilo soğan, 36,000 kilo susam, 3,400 kilo nohut, 67 kilo afyon sakızı, 231,639 kilo pamuk kozası, 1,173,513 kilo tütün, 80,000 üzüm, 6,500 kilo incir, 165,200 kilo zeytinyağı, 8,000 kilo bal istihsal edilmiştir.

Zürra elinde 600 pulluk, 1 traktor, 8 Orak makinesi, 2 harman makinesi, 3 biçer bağlar makine, 6 kalbur makinesi, 3 çayır makinesi vardır.

FAYDALI HAYVANLAR:

Kazda 1,586 beygir, 2,432 merkep, 82 katır, 738 deve, 532 manda, 3,129 öküz, 6,448 inek, 17,550 koyun 33,385 kılkeçi ile 6 tiftik vardır.

927 senesinde 2,656,900 kilo süt, 33,803 kilo yün, ve yapığı, 16,692 kiloda keçi kılı alınmıştır.

ORMANLAR:

Ormanlar hakkındaki malûmat, İzmir kaza ormanlarıyla birlikte.

MADENLER:

Dağ kızılca nahiyesinin Fetrek köyünde Osman zade Rüşti bey

veresesine ait manganez, demir - Deyirmendere nahiyesinin Ahmet beyli köyünden Alber Tarika Efendiye ait lımpara madeni var ise de her iki ocakta işlemiyor.

Dağ kızılcı ve Fetrekte likinet, Fetrekte klamin, Kümüldür köyünde Çinko simli kurşun Hortona köyünde demir ve zımpara, Ahmet Beyli köyünde yalnız zımpara madenlerinin vücutları mahsus ise de henüz acılmamıştır.

YOLLAR :

Kaza merkezinden Tireye, 40, Bayındıra 35, kemalpaşaya 40, İzmirle 40 kilometre tulünde yolları vardır.

Kazada devlet yolu yoktur.

Köy kanunu mucibince kazanın muhtelif mevkiinde yapılan yollar berveçhi atidedir.

kilometro	Mevki
25	Deyirmendere — Kümüldür
20	« « — Kesre
10	« « — Karacadağ
35	Dağkızılcı — Buca
15	Dereköy — Dağkızılcı
10	Ahmetbeyli — Çile — Deyirmendere

İKTİSADİ VAZİYET:

1927de 250,000 liralık un, 220 liralık bakkaliye 20,000 liralık zahire, 55,000 liralık manifatura, 3,250 liralık tuhafiye, 58,000 liralık inşaat levazımı 1,800 liralık alâti ziraiye, 760 liralık dkmir alâti, 2,000 liralık kavaf ve konduracı levazımı, 1,000 liralık kükürt ve potasa, 300 liralık ispenceriye levazımı ve baharat, 60,000 liralık gazyağı ve benzin, 5,000 liralık müteferrik eşya ki ceman 677,110 liralık ithalât ve 100,000 liralık zahire 40,000 liralık üzüm, 10,000 liralık incir, 500,000 liralık yaprak tütün, 120,000 liralık pamuk kozası, 12,500 liralık yaprağı ve yün, 2,500 liralık zeytinyağı, 17,000 liralık sadeyağı 12,500 liralık peynir, 600,000 liralık yumurta, 4,000 liralık palamut, 20,000 liralık hayvan derileri, 5,300 liralık muhtelif müteferrik eşya, ki 1,443,800 liralık ihracaat yapılmış ve bu hesaba göre ihracaat ithalâttan 766,690 liralık fazla ihraç olmuştur.

Kazada Ticaretodası ve Borsa ve Banka şirketler yoktur,

Her hafta perşembe günleri kaza merkezi olan Tepeköyde gayet büyük bir pazar kurulmaktadır.

Bu pazara İzmir, Bayındır, Tire, Ödemiş tüccar ve esnafı gelir ve ehemmiyetli ticaret yapılır.

Kaza dahilinde 43 marangoz ve doğramacı, 28 yapıcı, 5 semerci, 15 demirci, 2 çilengir, 43 kunduracı, 2 oymacı, 4 tesviyeci, 1 modelci, 2 tabak, 9 tenekeci, 1 mutaf, 3 nal ve mihçi, 13 nalbant, 4 kireççi, 1 terzi, 21 berber, 3 kalaycı, 1 şekerçi, 3 helvacı, 3 kiremit ve tuğlacı, 1 dişçi, 6 Fırıncı, 1 elektrikliçi, 10 şoför, sanatkâr vardır.

FABRİKALAR :

Kaza merkezinde birisi buz yapar, birisi elektrik verir ve un yapar biriside pamuk çıkırgı işler ve un yapar üç fabrika vardır.

Deyirmenderede ikisi onaltışar birisi on iki beygir kuvvetinde gaz ve mazotla işler üç un fabrikası vardır.

Kazada su ile işler un deyrmeni vardır.

VARİDAT :

Devlet varidatı -- 1927 de tahakkukat 108,353 lira 22 kuruş tahsilât ta 99,233 lira 16 kuruştur 46,138 lira 78 kuruştta masarîf olmuştur.

VARİDATI HUSUSİYE :

103,529 lira 82 kuruş tahakkukat 78,212 lira 39 kuruş tahsilât yapılmış 22,926 lira 10 kuruş ta masraf olmuştur.

Kazada muhasebei bususiyeye ait 1 dükkan vardır.

BELEDİYELER.

Tepeköy belediyesinin 1927 varidatı 36,491, Sarfiyatı da 36,491 lira olmuştur. 1927 de 220 metro tulünde şose tamirâtı yapılmıştır.

40 bina inşaatına 26 bina tamiratına ruhsat verilmiş, aynı senede bir katlı yarım kârgir 35 ev, kârgir bir katlı 5 dükkan, 1 fabrika, betonarme bir katlı 1 fabrika yapılmıştır.

Hayvan pazarında 69 beygir ye kısrak, 712 merkep, 92 dana ve öküz, inek, 8 manda, 1 deve, 13 katır satılmış; Mezbahasında 1200

kuzu, 175 koyun, 500 oğlak, 30 keçi, 112 dana, 200 Sığır kesilmiştir.

278 kilo ekmek nümuneye uygun olmadığından ve tartısı eksik bulunduğundan müsadere edilmiş ve muhtelif esnaf cezalandırılarak 127 buçuk lira cezayınaktı alınmıştır.

Belediyede bir süpürge arabası, 1 sulama arabası, 1 el arabası, beygir ile Kasabanın tanzifatını temin etmektedir.

ETFAİYE :

Araba üzerinde emme - basma bir tulumba vardır.

SOKAKLAR :

40 elektrik lambasıyla aydınlatılır.

Su ve lağım teşkilâtı yoktur.

MEZARLIKLAR :

Aslanlar yolu üzerinde 48,000 metro murabbaında cesim bir mezarlık vardır.

VESAİTİ NAKLİYE :

Belediyede 4 kamyonet, 50yük arabası mukayyettir. Bunlardan bir senede 543 lira 75 kuruş resim alınmıştır.

Deyirmendere belediyesinin 1927 varidatı 1890 lira 90 kuruştur. sarfiyatı ise 1827 lira 17 kuruş olmuştur.

BELEDİ HASTALIKLAR :

Muhit sıtmalıktır. Toprağında gayrikabili nüfuz Kiliş tabakları olduğunda yağın yağmurlar derinlere girmeyerek toprağın yüzünde birikmekte ve sular durgun bir halde kalmaktadır. Bu durgun ve mecrasız sular sivrisinekler için üreme ve sıtma için de sırayet menbaası teşkil etmektedir. Cellat köyü ile Kayas ve Kuşçu burnundaki bataklıklar da sıtma mikrobunu nakil Anofel cinsine kesretle tesadüf edilmektedir. Sıtmadan başk kazanın çektiği iztraplardan biri de Trahumdur. Köyler arsında pek çok Trahum vakaları görülmüştür. Bu iki hastalıktan başka kazada belli başlı bir hastalık yoktur.

Yalnız dizanteri yazın köylerde tesadüf edilir ve çocuklarda vefiyatı mucip olur. Kazada hastahane yoktur.

il. Tepeköyde Hilâliahmer cemiyetinin 2 numaralı dispanseri vardır.
Buraya 1927 senesinde 10 erkek 12 kadın veremden : 1210 erkek ve
ik 1093 kadın dahili hastalıklardan 26 erkek ile 1 kadın emrazı efrenciyeden,
27 344 erkek ile 178 kadın cilt hastalıklarından 3 erkek ile 6 kadın asabî
hastalıklardan, 51 erkek ile 67 kadın kulak, boğaz, göz, burun, hasta-
si, 28 de kadın hastalıklarından müracaat olmuş ve ayak tedavileri yapılmış
ve ilaçları verilmiştir.

Torbali sıtma mücadele ve dispanserine 1927 de 4 erkek ile 8 kadın veremden 53 erkek ile 77 kadın dahili hastalıklardan, 12 erkek ile 9 kadın Emrazı efrenciyeden 41 erkek ile 28 kadın Cilt hastalıklarından 13 kadın asabî hastalıklarından 11 erkek ile 19 kadın Boğaz, Kulak, Burun, Göz hastalıklarından müracaat eylemiş ve bunlarda tedavi edilerek mualeceleri verilmiştir.

MAARİF :

Kazada 8 muhtelit ilk mektebi vardır. 27-28 ders senesinde 364 erkek ve 228 kız çoğu devam etmiştir.

CEMİYETLER :

Kazada Halk Fırkası, Tayyare Cemiyeti, Türk ocağı, Himayeciler Cemiyeti, muallimler birliği vardır.

CERAHİ ADLİYE :

1927 de 2 teşhiri silâh, 3 sirkat, 1 fîli şeni, 7 cerh, 2 katle tasaddi cürümler vuku bulmuştur.

MEBANİ :

Kazada 4,656 ev, 44 resmî, 54 dinî, 245 iktisâdi bina ile 67 sair muhtelif binalar vardır.

UMRAN ESERLERİ :

1927 senesinde kaza belediyesi bir buz fabrikası ve bir de elektrik tesisatı vücuda getirmiş Kasaba elektrik ile aydınlatılmıştır. Ayrıca asrî ve fennî 7 kasap dükkânı yapılmıştır.

1928 senesinde kazanın zelzelelerden umumî denecek derecede hane ve akarlar yıkılmış ve belediye hududunda 800 evden 600 ü tamir ve yeniden inşa edilmiştir.

927 — 928 senelerinde kazada Tayyare Cemiyeti ile Türkocağı ye Ziraat odası teşekkül etmiş ve mukaddema ziraat birlikleri için Ziraat bankasına yatırılan 20,000 lira ile İzmir Esnaf ve Ahali Bankasına hisse ve müessis olarak toplanan 16,000 kûsur lira vardır ki iki senedenberi faizsiz kalan ziraat Bankasındaki zirai birlikler namına yatırılan yirmi bin lirayı Esnaf ve Ahali Bankasına kevir suretiyle kazada Esnaf ve Ahali bankasının şubesi açılması için teşebbüste bulunmuştur. Açılmak üzeredir.

929 senesi için kazanın hareket zelzelelerden fevkalâde müteessir olması dolayısıyla harabe uğrayan hane ve akârların tamirâtı ile işgalden başka düşünülen işler henüz kararlaştırılmamıştır.

MEMURİN

DAHİLİYE:

Kaymakam Necati Bey
Tahrirat kâtibi İsmail Efendi
Jandarma kumandanı yüzbaş-
Tayyar Bey
Nufus memuru Mahir Efendi
Deyirmendere nahiyesi müdürü
Alâettin Bey
Dağ kızılca nahiyesi müdürü Kevni
Bey

ADLİYE:

Hakim SAİÂhattin Bey
Muddei umumî Hulûsi Bey
Müştantik Ali Rıza Efendi

MALİYE:

Malmüdürü Mustafa Bey

Tapu memuru Osman Efendi

MAARİF:

Maarif memuru Mehmet Sadık
efendi

Muallim adedi onsekizdir

DIYANET:

Müftü Hulûsi Efendi

İKTİSAT:

Ziraat fen memuru Şükrü Bey

Oaman muamelat memuru

SIHHİYE:

hükûmet tabibi İsmail Bey

Sihhiye memuru Hasan Fehmi
Efendi

MUHASEBEİ HUSUSİYE:

Memur İsmail Habhi Efendi

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu?	Merkez kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Torbali kazası										
Tepe köy ve ertugrul mahallesi	387	974	841	1815	Vardır					
Aslanlar	131	316	272	588		Edildiği	1	10		
Aaritaş	4	10	14	24			2			
Ayrançılar	29	87	62	149			1	50		
Ahmetli	32	66	54	120		Edildiği	1	30		
Eğerci	54	123	116	239			1	15		
Çaybaşı	121	244	218	462		"		40		
Çapak	172	463	432	895		"		115		
Çakallar	39	75	75	150				150		
Hamidiye	49	132	115	247				110		
Hortına	127	370	404	774		Edildiği	2			
Havuzbaşı	22	42	29	71				310		
Doğerlik	15	44	38	82				215		
Dırmıl	111	279	262	541		Edildiği	2	15		
Sepetçiler	56	144	136	280				40		
Taş kesigi	26	54	54	108			3			
Aarapçı	44	91	80	171				150		
Kara koyu	176	441	415	856		Edildiği		140		
Kuşçiburunu	29	65	60	125				120		
Kayas	53	171	136	307		Edildiği	3	10		
Mecidiye	19	45	33	78				40		
Meşhet	60	107	140	247		Edildiği		130		
Torbali	315	788	739	1527		"		10		
Yeni köy	38	111	98	210				115		
Yekûn	2109	5242	4824	10066						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilatı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.D.	S.D.	S.D.	S.D.
Dağkızılca nahiyesi										
Dağkızılca	155	346	350	696	Vardır		830			
Belenbaşı	18	52	58	110		Edildiği	430	3		
Bozköy	44	108	93	201		"	130	3		
Timorcu	86	192	181	373		"	4	3		
Cumalı	78	153	146	299		"	5	2		
Çakırbeyli	83	190	234	424		"	3		30	
Çenkle	51	111	101	212		"	3		230	
Helvacı	58	130	119	249		"	330	330		
Doğancılar	52	114	123	237		"	430	1		
Sinek	54	98	116	214		"	5	2		
Saipler	42	86	115	201		"	3		130	
Dağtekk	30	53	57	110		"	4	4		
Fetrek	101	287	271	558		"	430	1		
Karaot	52	111	115	226		"	330	130		
Kara ağaç	71	170	181	351		"	4	3		
Karakızlar	126	224	225	449		"	330	2		
Kırklar	62	130	143	273		"	430	130		
Gökdefe	79	192	161	353		"	430	2		
Gökyaka	54	130	133	263		"	430	2		
yoğurtçılar	46	126	120	246		"	330	3		
Yekûn	1442	3003	3042	6045						
Deyirmendere nahiyesi										
Deyirmendere	226	478	330	808	Vardır		8			
Ahmetbeyli	63	170	133	303		Edildiği	11		311	
Palamutaras	40	112	95	207			1030	230		
Çamköy	18	66	42	108			835	110		
Çile	70	194	152	346		Edildiği	1045	245		
Yekûn	417	1020	952	772						

Merkezi nahiye olan mesafeleri	Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkezi nahiye olan mesafeleri	
			Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
		417	1020	752	1772						
3	Nakliyekûn	9	68	64	132			8	40	1	25
3	Çileme	39	77	69	146		Edildiği	8	30	1	
3	Sancaklı	74	235	193	428		"	8	15		15
2	Tıraçça	12	45	32	77			9	15	1	15
30	Karapınar	50	125	113	238		Edildiği	10		2	
230	Karacadağ	11	75	60	135			11		3	
330	Karakuyu	185	412	409	821		Edildiği	12			
1	Kesre	72	173	137	310		"	11	30		
2	Kümüldür	68	171	156	327		"	9			
130	Yeniköy						"	5		2	
4	Avandere						"	4		2	
1	Gölova		63	64	127						
130	Yekûn	937	2464	2049	4513						

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

Bir sene zarfında doğanlar		Bir sene zarfında ölenler			Münakehat	Talak
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn	
680	488	1168	340	241	581	303

1928 senesi nihayetindeki mevcut nüfusu

Erkek	Kadın	Yekûn
11136	10610	21746

311
230
110
245

KUŞADASI KAZASI

HUDUC VE MESAHAI SATHİVESİ:

Kuşadası kazası sarkan Aydın vilâyetinin Söke ve Aydın kazaları ile Tire kazası; Şimalen Torbalı ve Tire kazaları; garben Adalar denizi cenuben Söke kazası ile çevrilmiştir. Kazanın mesahai sathiyesi 1,062 kilometro murabbaındadır. Kaza 37 derece 51 dakika arzışimalide ve 44 derece 57 dakika tulûşarkide kendi namında körfezin sahilindedir.

IKLİM HAVASI VE TABİİ AHVALİ:

Kuşadası kasabası küçük bir dağa dayanır ve kısmen bu dağın eteğinde arızalı araziye maliktir. Havası yaz ve kış mutedil ve suyu çok ve güzel bir kasabadır. Evvelce ikibin beşyüz kadar haneyi ihtiva ederken harbumumide bombardıman neticesinde yarı derecesinde ki binalar kâmilen yanmış ve yıkılmış olduğundan bin ikiyüz hane kadar kalmıştır. Garbi Anadolunun mevki itibariyle en şirin ve güzel kasabacıklarından birisidir.

Şehrin bir kısmı eski bir kalenin içinde bulunmaktadır.

NEHİRLER:

Küçük Menderesin aşağı kısmı kaza dahilinden geçerek kaza merkezinden bir saat mesafede denize munsap olur. İşbu nehrin vadisi küçük Menderes demekle maruf ve Büyük Mendres dercesinde değilse de dünyanın en feyizli ve mahsuldar arazisinden maduttur. Ancak vesaiti fenniyeinin fıkdanından ve nehirde tethirat yapılmamasından bu güzel ve münbit arazi kışın su altında ve civar kasaba ve Kurat halkı hasıl olan bataklıklardan muztarip olmaktadır. Aziz cümhuriyetimizin programına giren su siyaseti neticesinde bu münbit ve güzel topraklar da yakında nehrin zararından kurtarılarak ziraata kabiliyetli bir şekle konacaktır.

TARİHİ MALÜMAT:

Kuşadasının İonyalıların makarnı olan mahalle yakınlığı hasebiyle ehemmiyet kespeylediği ve tetkikat neticesinde Su şehrin pek kadim

olmadığı anlaşılır. Kasabada pek eski devirlere ait eserler tesadüf edilmemektedir. Ancak ya Efes şehrinde veyahut Selçuk bakayasından bazı yazılı taşların vaktiyle inşaata istimal edilmiş olduğu görülmektedir. Diğer sahillerde olduğu gibi Venedikliler tarafından müstemlike suretiyle tesis edilmiş olması muhtemeldir. Şehir dışarsında eskiden kalma su kemerleri bakayasına vardır ki ancak bin senelik bir tarihe malik olduğu ve Kuş-adasından Efes şehrine su akıtıldığı anlaşılmaktadır.

Şehirde mevcut kalenin Oğuz Mehmet Paşa tarafından yaptırıldığı iddia edilmekte ise de tetkikat, Paşanın ancak Suriyenin fethinden sonra avdetinde buraya uğrayarak mezkûr kaleyi tamir ettirdiği ve bu esnada kale içinde namına izafetle yadolunan kale içi camini inşa ettirdiği muhakkaktır. Kalenin tarziinşası ve kapu duvarına bitişik olarak vazoluna aslan heykeli ve kale kapısının herik haici gerek uahili tabrihatı şiddetli muharebelere sahne olduğunu delalet eylemektedir.

Şehrin karşısında körfez derinünde ufak bir adacık ve bunun üzerinde dahi harap bir kale mevcuttur. Kapısı üzerindeki Arma ve Kitabe ortadan kaybolmuştur. Yan tarafında Osmanlılar tarafından tamir ve tecdit olunduğuna dair bir kitabe mevcuttur. İşbu kalede 1270 hicri tarihine kadar askerî toplar mevcut imiş.

Kuşadası Selçukilerin Inkırazında Aydın Beyi Umur Beyin ilânı istiklâl eylemesi üzerine mumaileyhin hakimiyetine geçmiştir. Bir müddet sonra Bizanslıların hakimiyetine, ondan sonra tekrar Beylerin idaresine geçmiştir. Bu sıralarda Yıldırım Bayazıt Alaşehirî zaptetmesiyle tavan ve kerhan Osmanlılar idaresine geçmiştir. Yıldırım Bayzıdın Ankara muharebesinde esaretinden sonra tekrar Aydın beylerinin uhtesine geçmiştir.

Timurun İzmir muhasarasi için bu havaliye vurudunda mumaileyh tarafından Bizans bakayasına imha edilmiş ve Selçuk şehri yakılmış, bir müddet idareside kalmıştır. En sunra Osmanlı Padişahlarından Sultan Mehmet sani bu havalide icrayi hükmeden Aydın Beyi Cüneyt Beyi tenkil ederek katiyen Osmanlı memaliki meyanına geçmiştir. İşbu şehir 1280 tarihine kadar Adalar Rum ve Venedik korsanlarının taarruzlarına karşı adeta ileri bir karakol mesabesinde askerî bir idare ile tedviri umur edilmiştir.

İzmir Yunanlılar tarafından işgal edildiği gün nefsi Kuşadası dahi İtalyan kuvvetleri tarafından işgal edilmiş ve Sevver hattı denilen o günkü Kuşadası kazası küçük Menderes ağzıyla Arvalya köyü cennet-undan ve Korfalı ve Burğaz köyleriyle şimalinden bir hat ile ikiye tefrik ede hatta kadar işgal eylemişlerdir. Bilâhara 21 Nişan 338 tarihinde İtalyanlar tarafından tahliyesi üzerine meş'um Yunan kuvvetleri tarafından evvelâ gayı resmî ve bilâhara 29 Nisan 338 tarihinde resmî olarak işgal edilmiştir.

Kuşadasının kahraman ordumuz tarafından şanlı istirdadı 7 Eylül 338 tarihine tesadüf eder. Yunanlılar hini firarlarında kasabada hükümet konağını, çarşıda beş dükkân ve Adliye vekili Mahmut Esat Bey Efendinin hanesini, hanlarını ve mumaileyhaya ait Arvalya çiftliği ile on üç köyü tamamen ve Selçuk ile Aziziyeyi kısmen yakmışlardır.

ASARI ATİKA:

Kaza dahilinde en mühim asarı atika olarak meşhuru cihan olan Selçuk namı diğer Ayasuluk nahiyesinde kâin Efes şehri kadimin harabeleri vardır.

Kadim şeker şimdikinin garp cihetinde olup hemen sahile kadar mümtet bulunurdu. Harabeleri eylevm meşhurdur. Efes şehri pek eski zamandan deri Aydın ve Menteşe sancaklarının kadim ahali olan (Karyalılar) tarafından tesis olunup muaharen İyonyalılarından bir takım mübacirler gelip şeri zaptetmişlerdir. Bunların zamanında şehir ziyadesiyle büyük, pek büyük bir şöret mamuriyete nail olur. İçinde bulunan binalar pek musanna ve alehusus Aydan kinaye olarak (Diyana) alihesine mahsus olan mabe'di acaip sebai alemden madut idi. Bu mabte büyük İskenderin viladetinde yani Milâttan evvel 356 tarihinde (Eröstrat) nam şahs tarafından mahza namının baka ve tarihe geçmesi maksadıyla yakılmış ve bilâhara daha mükemmel surette inşa olunmuştur.

Milâttan sonra 203 tarihinde şimal kavımları tarafından yağma edilip Kostantin zamanında büsbütün hedm olunmuştur. Havariyundan meşhur (Polis) bu şehirde icrayi vazünasihat edip bilâhara talebelelerinde Timutyos şehrin ilk Piskoposu olmuştur. İlk tesis olunan Hristiyau mabedinin reisiruhanisi Hristiyanlarından (Ayos Teolfos) yani

Aziz mütekellim lakabıyla meşhur olan havariyundan (Yohna) bulunmuş olmakla bu münasebetle mezkûr mabede ve bütün kasabaya bu isim verilmişti. Hıristiyanlığın zuhurunun evvellerinden bu şehirde iki defa büyük meelisiruhani inikateylemiştir.

Yunanîler zamanında bu şehirde meşhur ulema ve hüner erbabı zevat zuhur eylemiştir ki meşhurları feylesof (Herakliyos) ile şair (İponates) ve ressam (Apel, Parasyos) dur. Avrupada ve Hıristiyan aleminde büyük mevki olan bu şehre her sene bir iakım darülfünun Profesörleri ve seyyahlar tarafından ziyaret edilmektedir.

Efes harabeleri elyevm Selçuk istasyonuna iki kilometre buut ve mesafededir. Başlıca binaları Antonyos Piyos hamamları, Serapyon mabedi, Stadyom, Belediye veya Jimnas binası, tiyatro, Selsüs kütüphanesi, pazar mahalli, Kilot mabedi, Arkadiyana caddesi, Konstantına hamamları, Nemfeum çeşmeleri elyevm nahiye merkezinin bulunduğu mahalde Selçukiler zamanından kalmamesçit, gümbetler ve enafis asarı mimariyeden Aydın oğlu İsa Bey camii, Bizans İmpratoru Juatinyen zamanından kalma müazzam bir kilise harabesi mevcuttur. Şehri kadimin ahvali tarihiyesini bilmek ve biümum mebaniyi gezmeğ ve esaslı surette tetkik etmek isteyenler İznir ve havalisi asarı atika muhipler cemiyeti neşriyatından (Efezus - Ayasluk) nam esere müracaat edebilirler.

TAKSİMATI MÜLKİYE:

Kuşadası kazası Akıncılar ve Davutlar nahiyeleriyle 21 parça köyden mürekkektir.

NUFUS:

Kazanın 28 senesi nüfusu 7,537 Eerkek, 7,729 Kadın ki ceman 15,266 dır.

ZERİYAT VE İSTİHSALÂT:

1927 senesi zarfında 12,692 dönüm buğday, 4,686 dönüm arpa, 1,718 dönüm yulaf, 277 dönüm Çavdar, 836 dönüm burçak 176 dönüm bakla, 2,577 dönüm mısır, 37 dönüm patatis, 55 dönüm Sogan, 11 dönüm fasulya, 4,267 dönüm susam, 79 dönüm nohut, 224 dönüm börülce, 8 dönüm afyon, 54 dönüm pamuk, 6,333 dönüm tütün ekilerek buna mukabil 700,103 kilo buğday, 331,320 kilo arpa, 79,226 kilo yulaf, 20,682 kilo Çavdar, 17,294 kilo burçak, 4,448 kilo bakla

185,970 kilo mısır, 4,587 kilo patatis, 6,839 kilo soğan, 700 kilo fasulya, 28,837 kilo susam, 2,053 kilo nohut, 2,308 kilo börülçe, 16 kilo afyon sakızı, 178 kilo afyon tohumu, 5,387 kilo pamuk, 619,533 kilo tütün, 2,200 kilo bal, 50.000 kilo üzüm, 1,600,000 kilo incir, 38,000 kilo zeytinyağı, 5,000 adet portakal ve 400 adet limon istihsal edilmiştir.

KAZADA ZÜRRA ELİNDE:

979 pulluk, 5 traktor, 15 orak makinesi, 1 döner kulaklı, pulluk, 4 çayır makinesi, 4 kalbur makinesi, 248 sürgü, 286 tırmık, 545 palça şair alâti ziraiye mevcuttur.

29 Mart 340 tarihinde teşekkületmiş ve dört âzadan mürekkep bir ziraat odası vardır.

FAYDALI HAYVANLAR :

Kaza dahilinde; 1245 bargir ve kısrak, 1457 merkep; 83 katır, 735 deve, 4 erkek, 5 dişi manda, 2,539 öküz, 4,007 inek, 10,316 koyun, 23,924 kılkeçi, 22 tiffikkeçisi vardır.

Bir sene zarfında 2,434,000 kilo süt, 19,8859 kilo yün ve yapığı 11,962 kilo keçi kılı mahsuli alınmıştır.

ORMANLAR:

Kazanı 25,000 hektar vüsatında Ormanı mevcut olup bunlardan 5,000 hektarı akçam, 5,000 hektarı karaçam, 6,250 hektarı mişe ve envarı, 1,250 hektarı kestane, 2,500 hektarı da muhtelif çalılıklardan ibarettir.

1927 senesi zarfında 1270 lira 7 kuruş orman varidatı olmuştur.

MADENLER :

Ernest Abut veresesine ai Aziziye, Hvuzlu, Balatçık, Arvalya çiftliği mevkılarından üç zımpara madeni mevcut ve faaliyette olup 1927 senesinde 300 ton cevher ihraç edilmiştir.

Kuşadası kasabasının cenubunda (Ilıca) denilen mevkide asarı atikadan bir kemer ile mestur beş metro murabbaında birbuçuk metro derinliğinde havuz şeklinde eyyamı sayfide onbeş derece hararei haiz bir ılıca mevcuttur. Terkibaında kibritiyetmağnezi, Kibritiyetsut ve hamızkibritiyet mevcut olup cilt hastalıklarında nafidir.

Kasabanın şimal cihetinde ve sahilde (İçme)denilen tepenin eteğinde müşhil bir su mevcuttur. İhtiya ettiği madeni mevaddın azlığından

icrayi tesir için iki kıyye itimal edilirse tesiri görülür. Terkibatında kibritiyemangnizi, kibritiyetsüt klorsodyom, mağnizyom mevcut olup mide marazlarına ve maaiyeye nafidir.

İKTİSADİ VAZİYET:

Kaza merkezi olan Kuşadası kasabası 20 kilometro bir şose ile Selçuk istasyonu vasıtasıyla Aydın, Denizli havalısı; mahfuz ve güzel limanı hasebiyle ticaratgâh biz mevkıdır. Limanı sayesinde ticareti günden güne artmaktadır.

Kuşadasında yağcılık, sabunculuk, tabagat haylı tarakki etmiş iken imal edilen deri, taban astarı ve sabun için İzmir ve civarından tüccar pek az uğradığından bü iki san'at sönmektedir.

Merkezi kazada altı; Şirince kariyesinde bir ki ceman 7 tabakhane vardır. Gayet dayanıklı ve geta ile taban astarı yapılmaktadır.

Kaza dahilinde 40 tabak, 11 marangoz, 42 kunduracı, 49 yapıcı, 4 semerci, 10 demirci, 2 saraç, 5 tenekeci, 6 keçeci, 4 mutaf, 2 nal ve mihçi, 3 kireççi, 4 terzi, 22 berber, 4 kalaycı, 3 şekerci, 4 helvacı, 22 peynirci, 1 kiremit ve tuğlacı, 1 saatçi, 14 ekmekçi, 22 şoför san'atkârı vardır.

FABRİKALAR:

Kasaba dahilinde Hasan rise ait 120 bargir kuvvetinde pamuk, dakik, zeytinyağı, sabun imal eden buharla müteharrik, Ahmet Beye ait 25 bargir kuvvetinde dakik ve zeytinyağı yapmakla meşgul keza buharla müteharrik, Sizya şirketine ait doksan barkir kuvvetinde iki buhar makinesi ile mütarrik zeytinyağı, dakik, pırına ve sabun imaliyle bir fabrika, Bel evi kariyesinde un ve yağ fabrikası olup buharla müteharrik 25 bargir kuvvetindedir.

Şirince kariyesinde beş, İslamşanlı kariyesinde 3, Deyirmendere kariyesinde 4 su deyirmeni mevcut olup zahire üğütmedirler. Bunlardan ekserisi yaz mevsiminde suların azalmasından bir iki ay faaliyetten kahrılar.

İTHALÂT — İHRABAT :

Kazanın 1927 senesinde 50,000 liralık dakik, 92,050 liralık bakkaliye, 16,000 liralık zabire, 235,000 liralık manifatura, 85,000 liralık tuhafiyeye, 96,395 liralık inşaat, malzumesi, 135,060 liralık alât ve ziraat makinesi, 28,250 liralık demir alât ve levazimatı, 146,000

liralık kavafiye ve kunduracı levazımı, 900 liralık kükürt ve göktaş, 24,000 liralık ispançariye ve baharat, 34,775 liralık gaz ve benzin, 167,647 liralık müteferrik eşya ki 1,111,077 liralık ithalât ve buna mukabil, 26,138 liralık zahire 6,000 liralık üzüm, 170,351 liralık incir, 861,161 liralık yaprak tütün, 15 liralık, pamuk, 2,191 liralık yaprağı, ve yün, 12,558 liralık zeytin yağı, 1,778 liralık sadeyağı, 14,391 liralık peynir, 4,941 liralık yumurta, 9,030 liralık hayvan derileri, 107,945 liralık emtiai saire ki ceman 1,216,479 liralık ihracat vuku bulmuş ve ithalâta nazaran 105,402 liralık fazla ihracat yapılmıştır.

YOLLAR :

Kuşadasından Selçuka kadar 19 kilometro 660 metro tulünde güzel bir şose, Kuşadasından Söke hududuna kadar 14 kilometro 500 metro tulünde şosesi, Selçuktan Aziziye — Reşadiye hududuna kadar da 13x300 kilometro tulünde tesviyei türabiyesi yapılmış yol vardır.

DEVLET VARİDATI — SARFIYATI :

1927 senei maliyesi zarfında kazanın devlet varidatı 81,317 lira 44 kuruş tahakkuk edip bu miktardan 75,669 lira 53 kuruş tahsil edilmiş ve 5,647 lira 91 kuruş da 1928 senesine hakaya devredilmiştir. Aynı sene zarfında 58,780 lira 94 kuruş masarifatı olmuştur.

MUHASEBEİ HUSUSİYE :

1927 senesinde 99,380 lira 69 kuruş varidat tahakkuk etmiş ve bundan 51,587 lira 95 kuruş tahsil edilmiştir. Aynı sene içinde 48,938 lira 62 kuruş sarfiyatı olmuştur. Kazada muhasebei hususiyeye ait 1 hastane, 19 dükkân ve 11 parça arsa ve arazi vardır.

BELEDİYE :

Kuşadası belediyesinin 1927 senesi varidatı 14,055 lira 7 kuruş ve sarfiyatı da aynı miktardadır.

Kasaba dahilinde bir sene zarfında 11,509 metro murabba saha da müceddeden adi kaldırım inşa edilmiştir. Aynı senede 36 binanın yenide inşasına, 149 bina tamiratına ruhsat verilmiştir.

1927 senesinde mezbahada 50 kuzu, 60 oğlak, 96 koyun, 90 keçi, 516 dana, 495 sığır ile bir deve yavrusu kesilmiştir.

1927 de hayvan pazarında 1512 kara sığır, 168 bargir, 120 merkep, 10 katır, 95 oğlak, 3,083 keçi, 177 kuzu, 1,345 koyun, satılmıştır.

Bir senede ümumene gayrı muvafık 25 kilo ekmele ile yenmeğe yarayan 10 kilo balık musadere edilmiş ve muhtelif esnaftan 509 lira cezayı nakti alınmıştır.

Umuru tanzifat 2 merkep vasıtasıyla, yaağın teşkilâtı da yerli mamulatından 1 basma tulumba ile idare edilmektedir.

Belediyeye mukayyet 16 kira tenezzüh otomobili ile, 2 kamyon, 1 kamyonet, 24 yük arabası, 2 bisiklet olup bunlardan senevi 491 lira 45 kuruş resim istifa edilmektedir.

Kasabanın tenviratı 170 elektrik lambası ile ifa olunmaktadır.

Deyirmendere mevkiinde Gül dağından çıkarak 16,000 metro kasaba haricinde harap bir mecrâ, kasaba dahilinde demir borularla akıdılan (Kuşadası suyu) ile şehrin su ihtiyacı temin edilmektedir.

Kasabada terkkiyatı hazırâya revfikan usulü fenniyesi dahilinde yapılmış lağımlar yoktur. Mevcut olan ve tahminen dört beş bin metro tulünde olan lağımlar ise eskiden kalma kenarları çamurlu taştan yapılmış, üzerleri kayrakla örtülmüş bir takım iptidai lağımlardır.

Kasabada 4,500 metro murabbâ sahaya malik Adalı zade namında bir İslam mezarlığı vardır. 927 senesinde buraya 110 cenaze defnedilmiştir.

DAVUTLAR NAHİYESİ BELEDİYESİ:

Bir senenin varidatı 225, sarfiyatı 103 lira 13 kuruştan ibarettir.

Davutlar mezbahasında bir senede 6 koyun, 57 keçi, 42 sığır zeh edilmiş, hayvan pazarında da, 2 at, 5 kısarak, 1 merkep satılmıştır.

Etfaiye tenvirat tanzifat, lağım teşkilâtı yoktur,

Hacı Osman mevkiinden çıkan ve Osmaniye mahallesi tarafından masraf edilerek 1200 metro tulunde demir borularla getirilen (Hacı Osman) suyu, Hacı Habil tarlasından çıkan, Davutlar mahallesi halkı tarafından getirilen 600 metro tulunde demir borularla akıdılan (Karasu) Nahiyenin su ihtiyacını tatmin eylemektedir.

Nahiye'nin muhtelif beş mevkiinde habristan mevcut olup bir senede 30 cenaze defnedilmiştir.

ŞİRİNCE KARIYESİ BELEDİYESİ:

927 seneinde 880 lira varidat, aynı miktarda sarfiyatı olmuştur, 927 de 30 hayvan satılmış ve muhtelif 150 baş hayvan kesilmiştir.

Bir senede bir katlı ahşap 2 dükkan inşa edilmiştir.

Tanzifat, Tenvirat, Etfaiye ve lağım teşkilâtı yoktur.

Perçim dağından çıkan ve aynı namı taşıyan 3000 metro bir kısmı beton bir kısmı demir borularla karyeye akıdılan perçin suyu ile ihtiyaç defolunmaktadır.

Karınca yokuşu meykinde 2000 metro murabbı sahada bir İslam kabristanı olup bir senede 42 cenaze defnedilmiştir.

BELDİ HASTATIKLAR:

Memlekette mevsim iktizası mezragi olan ve sıtması mebzul bulunan bazı karyelerde hâtnöbetler geçirenler tesadif edilmektedir, Memlekette Verem az çok tahribat icra etmektedir. Verem husulini en ziyade sefalet Fiilyolojiyatıdır. Çocuk haatalığı yüzde on nispetindedir. Çocuklarda en ziyade Cibazıhazmî ihtilâti görülmektedir. Başkaca emrazısariye yrktur.

Kuşadasında 1318 senesinde teessüs etmiş 3 koğuş ve 20 yataklı muhasebeihususiye tarafından idare edilen ve kadrosu 1 doktor; 1 idare memuru, 1 hasta bakıcı ve üç hademedden ibarettir.

1927 senesinde hastaneye 166 erkek, 40 kadın muracaat etmiş, 114 erkek ile 22 kadın şifayap olmuşlar, 11 erkek 4 kadın vefat etmiş, 1 kadın ile 4 erkek tahtı tedavide kalarak 28 senesine devredilmiştir.

Hastanenin bir senelik varidatı 118 lira 58 kuruş, sarfiyatı da 5311 lira 87 kuruş olmuştur.

MAARİFİ:

Kazada 11 muhtelit ilk mektep olup 927 — 28 senesi dersiyesinde 569 erkek ve 218 kız okumuştur.

CERAIMI ADLIYESİ :

9 7 senesinde4 teşhirsilâh, 6 sirkat, 15 darp 2 emniyeti suiistimal 2 evamiri hükûmete ademi itaat, 5 zabıtaya hakaret, 36 ceraimi saire olmuştur.

MEVCUT MEBANİ :

Kazada 1927 senesinde vergi kaydına nazaren 3274 mesken, hane, 32 resmi bina, 34dini bina, 437 iktisadi bina ve 367 muhtelif sair binalar mukayyetir.

MEMURİN

DAHİLİYE :

Kaymakam Memduh Bey
Tahrirat kâtibi Nevzat efendi
Jandarma kumandanı yüzbaşı
Sait Bey
Nüfus memuru Galip efendi
İskân memuru Fuat efendi
Akıncılar nahiyesi müdürü Cemil
Bey
Davutlar nahiyesi müdürü Ethem
Bey

ADLIYE :

Hukuk hakimi Cevdet Bey
Ceza hakimi Hulûsi Bey
Müddei umumi Halit Bey
Müstantik Hayati Ef.
Baş kâtip Ahmet Hadî Efendi
Akıncılar nahiyesi sulh hakimi
Ekrem Bey

MALİYE :

Malmüdürü vekili Mehmet Ali ef.
Tapu memuru İbrahim ef.

MAARİF :

Maarif memuru Bayazıt Ferit
Bey
Kazada on dokuz muallim vardır.

DIYANET :

Müftü Reşat efendi

İKTİSAT :

Ziraat memuru Halil Asım Bey
Orman muamelât memuru Hüseyin
Zeki efendi

SIHHİYE :

Hükûmet tabibi Fuat Bey
Sıhhiye memuru İsmail Hakkı
Efendi

MUHASEBEİ HUSUSİYE :

Memur Safet Bey

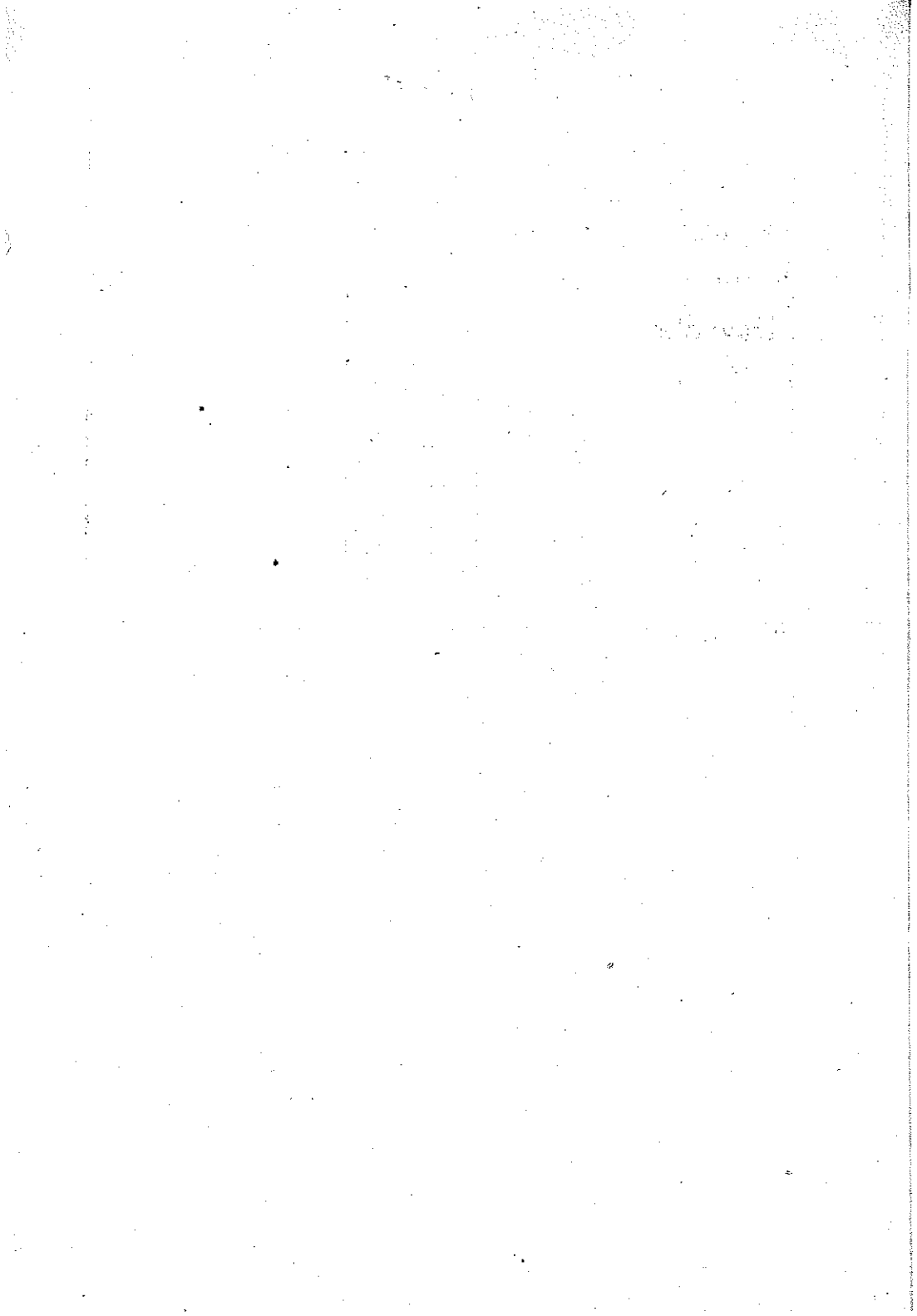
Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanununu tatbik ediyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri		Merkez nahiyeye olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.	D.	S.	D.
Kuşadası kazası										
Kuşadası	1112	2777	2517	5294	Vardır					
Burgaz	171	315	339	654		Edildiği	3	15		
Çınar	41	74	81	155			3			
Hvucçilli	49	113	119	232		Edildiği	4	30		
Sültaniye	22	36	35	71			2	15		
Sogucak	55	121	115	236		Edildiği	2	30		
Aziziye	43	153	160	313			3			
Kirazlı	95	210	198	408		Edildiği	2	45		
Yayla	28	65	79	144			3			
Yeni köy	45	77	87	164		Edildiği	1	30		
Yekûn	1661	3941	3730	7671						
Akıcılar nahiyesi										
Akıcılar	186	781	628	1409	Vardır					
İcadiye	25	44	68	112			6		4	
Belevi	110	200	218	418			6	30	2	30
Hamidiye	46	104	97	201			5	15	1	15
Hayriye	17	30	48	78			8		3	45
Koyümcü	32	55	46	101			5	15	1	
Şirince	694	1174	1153	2347			5	30	1	45
Yekûn	1110	2388	2258	4666						

Kasaba ve köy isimleri	Mesken ve hane adedi	Mevcut nüfusu			Belediye teşkilâtı var mıdır?	Köy kanunu tatbik ediliyor mu ?	Merkezi kazaya olan mesafeleri	
		Erkek	Kadın	Yekûn			S.D.	S.D.
Davudlar nahiyesi								
Davudlar	43	116	108	224	Vardır		3	
İslam şanlı	102	139	142	281			3	
Caferli	34	59	70	129		3	30	1
Tırba	60	106	125	231	Edildiği	4		1
Türk şanlı	39	131	136	267		3		
Osmaniye	110	159	160	319		3		
Güzel çamlı	115	212	246	458	Edildiği	4		1
Yekûn	503	922	987	1909				

1928 senesi nüfusu umumiye vukuatı

Bir sene zarfında doğanlar			Bir sene zarfında ölenler			Münakâhat	Talâk
Oğlan	Kız	Yekûn	Erkek	Kadın	Yekûn		
161	173	334	101	108	209	187	13

	Kadın	Erkek	Yekûn
Yekûn	7729	7537	15266

Reisicumhurumuz

Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri

Başvekilimiz
İsmet Paşa hazretleri

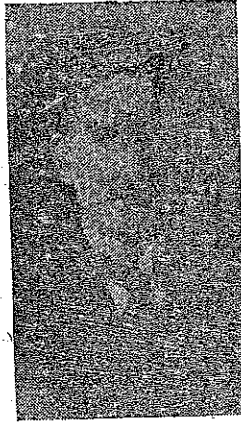
Valimiz Kâzım paşa Hazretleri

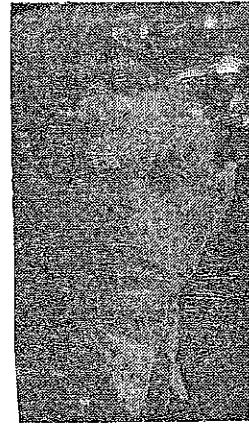
Belediye reisi Dr.
Hulusi Bey - İzmir

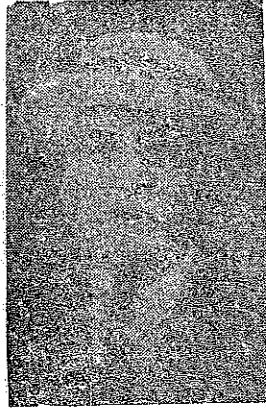
Eczacı başı
Ferit Bey - İzmir

Avukat
Cemil Bey - İzmir

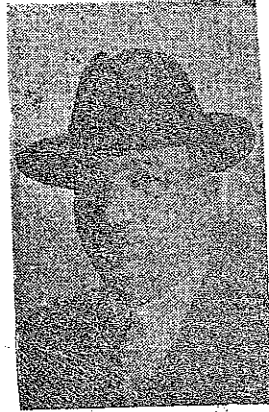
Hilâliahmer reisi
Sezai Bey - İzmir

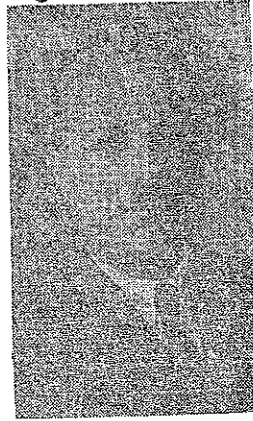
Tüccardan
Zihnalı Sait Bey - İzmir

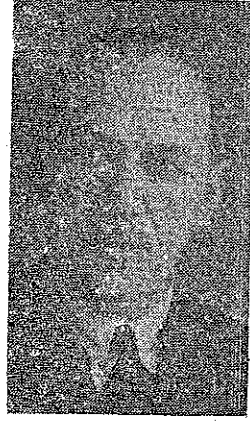
Hacı kavas zade
Helit Bey - İzmir

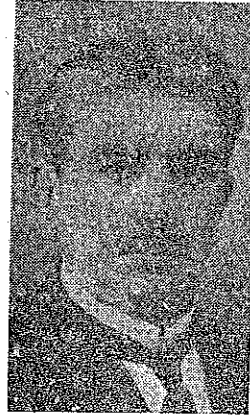
Karşıyaka Belediye reisi
Fikri Bey - İzmir

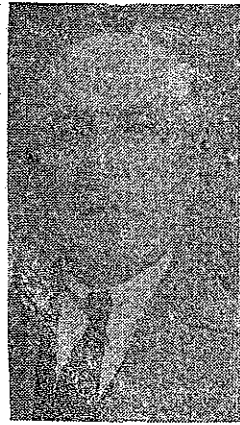
Avukat
Refik Şevket Bey - Ödemiş

Mısırlı zade
Ragıp Bey - Ödemiş

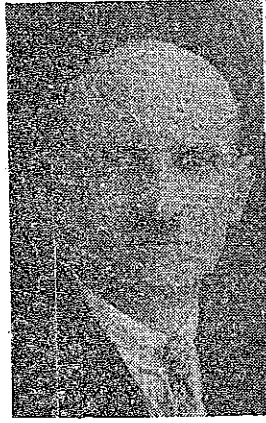
Dava vekili hancı zade
Sabri Bey - Bayındır

Sabık telgrafçı
Mustafa Bey - Bayındır

Fırka mutemedi
Nafız Bey - Bergama

Hasan Bey - Bergama

Akif Bey - Tire

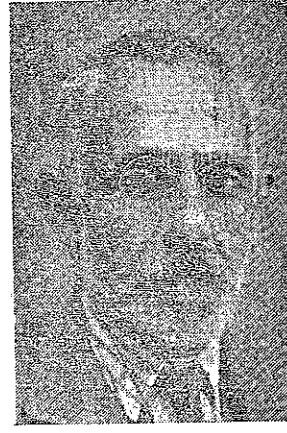
Ismail Hakkı Bey - Tire

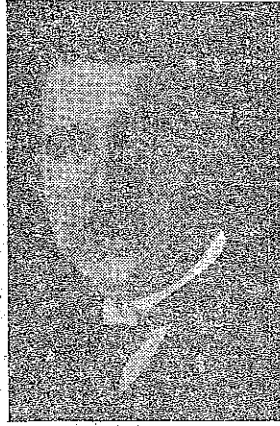
Esat Bey - Tire

Şevki Bey
Çeşme

Hüseyin Sırrı Bey
Foça

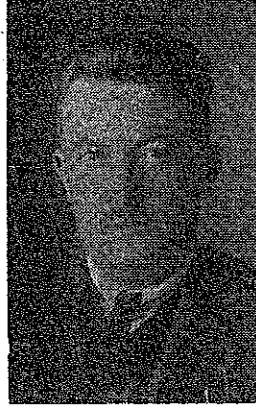
İsmail Hakkı Bey
Kuşadası

İzmir fırka mutemedi
Salih Bey - Kemalpaşa

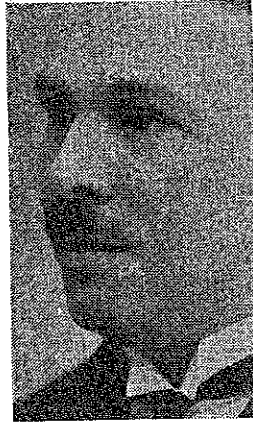
Merhum
Ahmet Kemal Bey
Menemen

Nazım Fuat Bey
Menemen

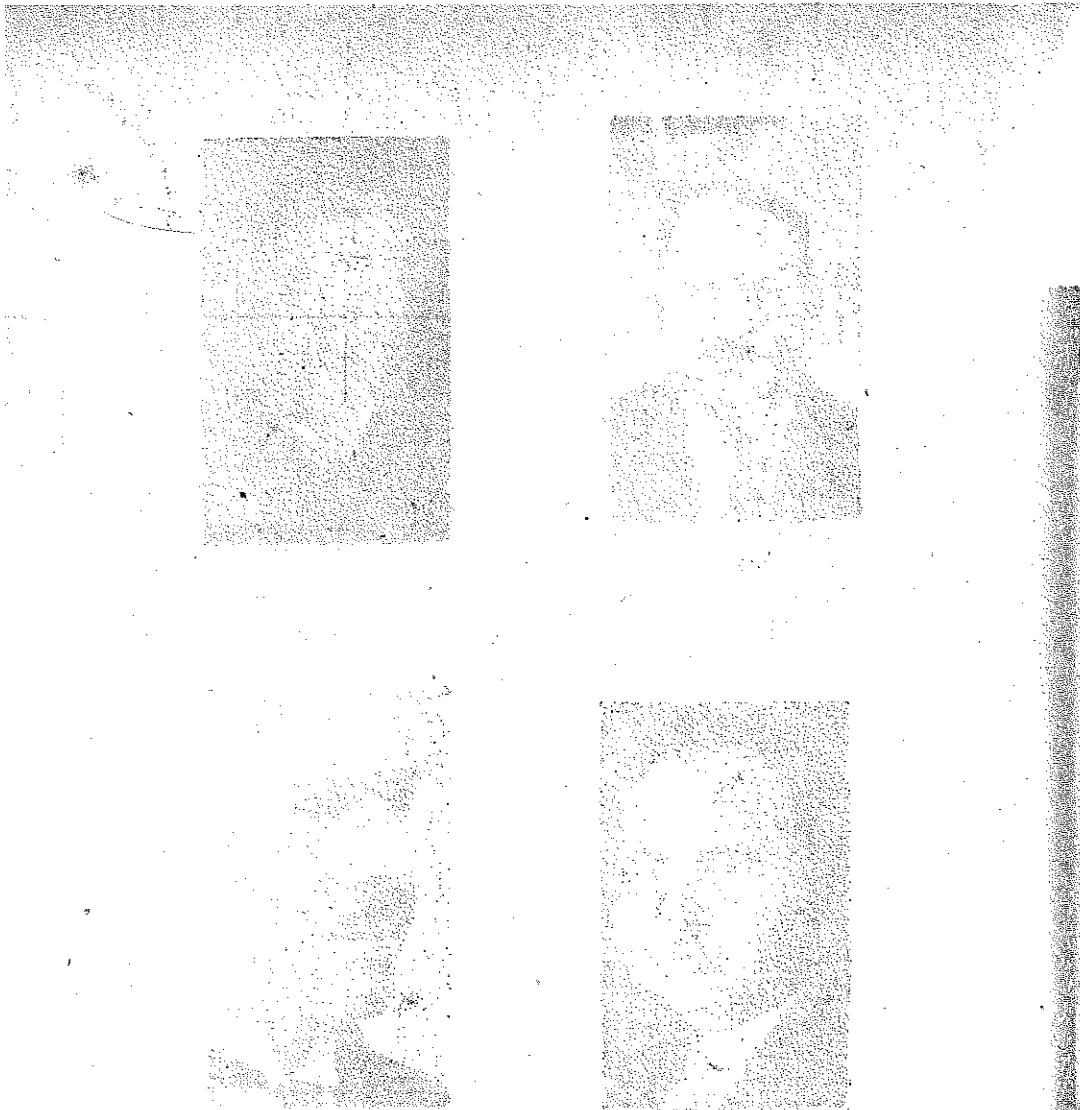
Belediye reisi eczacı
Kenan Bey - Menemen

Muhittin Bey
Menemen

Menemen âzasından Ahmet Kemal bey vefat etmiş, Nazım Fuat bey de Vilâyet İstatistik müdüriyetine tayin edilmiş olduğundan yerlerine Muhittin ve Kenan Beyler intihap edilmişlerdir.

[Meclisi umumî vilâyet âzayı muhteremesinden bazı zevat fotoğraflarını göndermemiş olduklarından bizzarur bu salnameye dercedilemiyerek 928 - 929 salnamesine ilâve edilecektir.]

The following information is provided for your reference. The data is based on the most recent available information and is subject to change without notice. The information is provided for informational purposes only and should not be used for any other purpose.

For more information, please contact the appropriate department. The information is provided for informational purposes only and should not be used for any other purpose.

MEMURİN

DAHİLİYE

Kaymakam Ahmet Talât Bey
Tahrirat kâtibi vekili Recep Ef.
Nufus memuru Reşat Ef.
Jandarma kumandanı Zahit B.
Polis memuru Hayrüttin Ef.
Gölbahçe nahiyesi Müdürü Rifat B.

ADLİYE

Hukukhakimi Münhal
Cezahakimi Muharrem B.
Müddeiumumî Şevket B.
Müstantik Celal B.
Başkatip Reşat Ef.

MALİYE

Malmüdürü vekili Muharrem B.
Tapımemuru vekili Apti Ef.

MAARİF

İkktedrisat Müfettişi Şerif B.
Maarifmemuru Süreyya B.
Kazada 27 Muallim vardır.

DIYANET

Müftü Ahmet Refik Ef.

İKTİSAT

Ziraat Memuru Cevdet B.
Liman reisi Hayri B.
Orman memuru Celal Ef.
» Muhafaza memuru Kâzım Ef.

SİHHİYE

Hükümet tabibi Nebil B.

MUHASEBİ HUSUSİYE

Memur Sabri B.

FİRİST

Sayfa

3	Izmir vilâyeti umumî malûmatı
17	Izmir Kazası
52	Bergama kazası
68	Dikili »
70	Menemen »
81	Foça »
90	Karaburun »
97	Urla »
103	Çeşm »
112	Seferihisar »
121	Ödemiş »
141	Tire »
155	Bayındır »
163	Kemalpaşa »
174	Torbali »
184	Kuşadası »